

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Schjødte, L.

Nye Samling af Prædikener, holdne i Viborg
Domkirke.

Viborg : Dons's Forlag, 1837

[3] bl., 414 s.

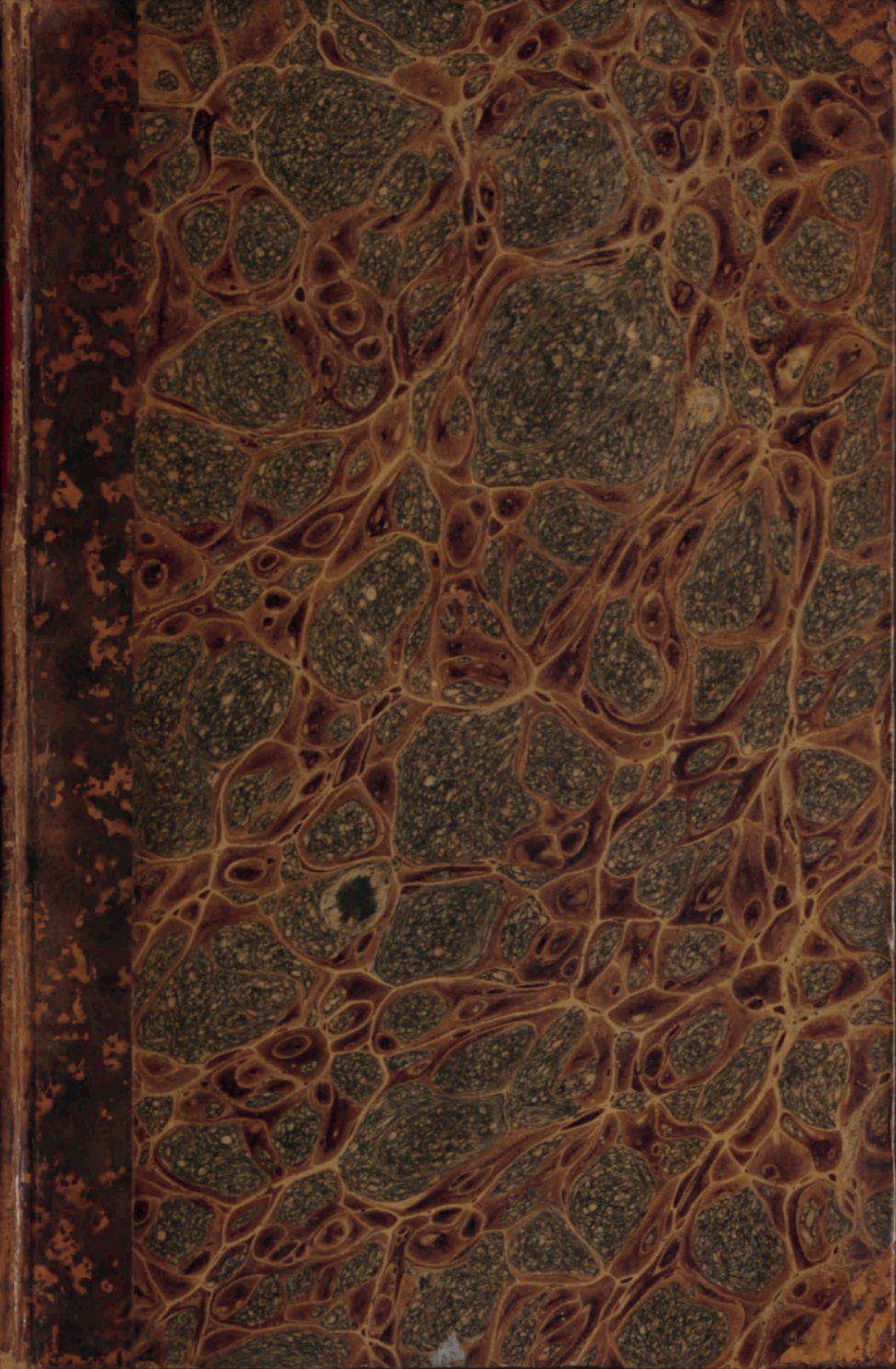
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

809,

621-142.

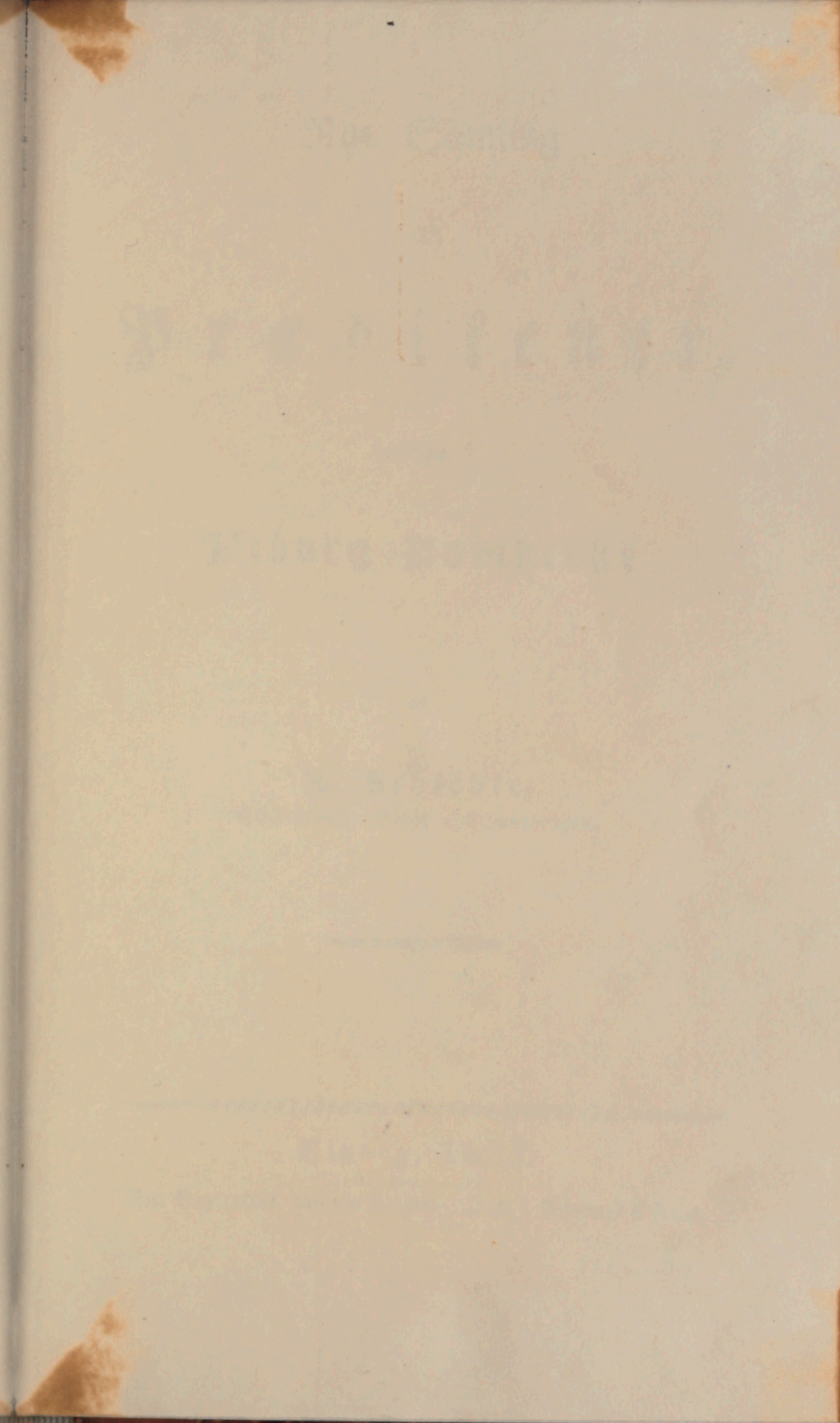
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 6 8°

1 1 0 6 0 8 0 4 0 4 4 4

+ REX

John Comins

of

W. R. D. I. P. C. R. T.

Volume 1

W. R. D. I. P. C. R. T.

W. R. D. I. P. C. R. T.

W. R. D. I. P. C. R. T.

W. R. D. I. P. C. R. T.

W. R. D. I. P. C. R. T.

Nye Samling

af

Prædikener,

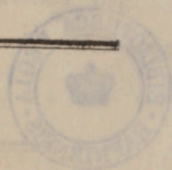
holdne i

Viborg Domkirke

af

N. Schjødte,

Stiftsprovst, Ridder af Dannebrog.

Viborg, 1837.

Paa Bogtrykker Dons's Forlag. Trykt i Sammes Officin.

Die Sammlung

in

der Bibliothek

folgt

Biblog. Bibliothek

in

H. Schöberl,
Bibliothekar, Ritter d. Dannebrog.

1837

Das Regium Literarum-Bureau, Lit. u. Sch. d. K. d. N.

Guds Fred! hvor I begge
Paa Mark og paa Sjeld,
I Bogenes Skygge,
Ved Elvenes Væld!
Guds Fred over Skoven,
Hvor Stammerne staae!
Guds Fred over Doven,
Hvor Snekkerne gaae,
Som ankre, som slæge
Paa ferslige Dage,
Som end tone Jædrenes Slag!

(Grundtvigs Sang-Værk.)

Ende der 1. Seite

Der Herr von der Höhe

Der Herr von der Höhe

Der Herr von der Höhe

Ende der 2. Seite

Der Herr von der Höhe

Der Herr von der Höhe

Der Herr von der Höhe

Der Herr von der Höhe

Der Herr von der Höhe

Der Herr von der Höhe

Der Herr von der Höhe

Judhold.

- I. Hvorfor staaer Guds Huus bygget iblandt os? Paa første Søndag i Advent.
- II. Det tredobbelte Vidnesbyrd paa det Spørgsmaal: hvo es du. Paa fjerde Søndag i Advent.
- III. Jesu Christi Vandring igjennem Menneskelivet fremstillet for os i ansjuelige Billeder, hvad vi have, at vente og haabe paa vor jordiske Pilgrimsgang. Paa Zuledag.
- IV. Lader os gjennevandre Aaret i Christi Navn! Paa Nytaarsdag.
- V. Aanden i Jesu underfulde Gjæringer stemmer overeens med Aanden i hans Evangelium. Paa anden Søndag efter Hellig tre Kongers Dag.
- VI. Synd ikke imod din himmelske Velgjører ved at lade Misundelse faae Udgang til dit Hjerte! Paa Søndagen Septuagesima.
- VII. Hvilke Tilhørere kan Ordet vente sig? Paa Søndagen Sexagesima.
- VIII Det urene og lidenskabelige Hjerter søger Fred udenfor sig i Verden men finder den ikke. Paa tredie Søndag i Faste.
- IX. Betspisingen i Orken afbilder for os vigtige Sandheder. Paa Midfaste Søndag.
- X. Skjærstørdags Prædiken.
- XI. Det sande, det høiere Liv. Paa Paasfedag.

- XII. Værer brændende i Vandet! Ved frende Præsters Ordination.
- XIII. Det er Eder gavnligt, at I lide dette. Paa tredie Søndag efter Paasken.
- XIV. Det verdslige og jordiske Sind er hinderligt for Jesu Tro og Jesu Rige. Paa anden Søndag efter Trinitatis.
- XV. Den christelige Nætsærdighed. Paa sjette Søndag efter Trinitatis.
- XVI. Lader os takke Gud, som har gjort os rige i Alt, i al Lære og al Kundskab ved Jesus Christus! Paa fjortende Søndag efter Trinitatis.
- XVII. Kaster al Eders Sorg paa Gud! Paa femtende Søndag efter Trinitatis.
- XVIII. Giver Keiseren det, som Keiserens er og Gud det, som Guds er! Paa tre og tyvende Søndag efter Trinitatis.
- XIX. Betragtninger ved Jerusalem's Udbyggelse. Paa fem og tyvende Søndag efter Trinitatis.
- XX. Seer til, at I ikke forarge Noget af disse Smaa! Paa Confirmations Søndagen.
- XXI. } Brudetalen.
- XXII. }
- XXIII. }
- XXIV. } Ord ved Afledes Grave.
- XXV. }
- XXVI. }
- XVII. } Høitidelige Taler ved Dødsdagen.
- XVIII. } Høitidelige Taler ved Dødsdagen.
- XIX. } Høitidelige Taler ved Dødsdagen.
- X. } Høitidelige Taler ved Dødsdagen.
- IX. } Høitidelige Taler ved Dødsdagen.

I.

Iste Advents Söndag.

Matth. 21, 1—10.

Der er et dobbelt Samsfund, i hvilket Menneſket er Medlem; der er et udvortes, et borgerligt Samsfund, ſom kaldes Stat; der er et høiere, et aandeligt Samsfund, ſom afbilder ſig ſynligen i Chriſti Kirke paa Jorden? Dengang, da du aabnede dit Øie første Gang for Dagens Lys, var ved Andes Omhu et Leie beredet for din Slummer; et Samsfund var ordnet, ſom ſkyggede ud over dig; i dets Ly nød du Beſkyttelſe; i dets Ly udvikledes og styrkedes dine Evner og Kræfter! Der vare i dette Samsfund mange velgjørende Indretninger og Foranſtaltninger, af hvilke ogſaa du høſtede Frugter; der vare og ere udvortes Love, et Værn imod de Onde; der vare og ere borgerlig Orden, Myrigheder, en Overſte; de have Ret

til at byde over dig og din Pligt er det at gibe Keiseren, hvad Keiserens er. Og dette udbortes Samsfund opfordrer dig til Virksomhed, anviser dig en bestemt Daggjerning, drager dig med mange Baand til de jordiske Syssler; thi du skal ikke nedgrave de dig betroede Pund og du skal ikke være Staten en Byrde, men du skal tjene og gavne den! Men, der er ved Siden af det borgerlige Samsfund et høiere, et aandeligt Samsfund. Foruden den udbortes Lovgivning, som omfatter dine Gjerninger og din udbortes Wandel, er der en høiere Lovgivning, som aabenbarer sig i din Samvittighed og i det guddommelige Død. Af denne høiere Lovgivning er enhver borgerlig Lovgivning et Aftryk, og denne høiere Lovgivning omfatter Alt, hvad du tænker og føler og beslutter, dine lønlige Attraer, din Sjæls hele Tilstand; thi denne er ikke skjult for det Bæsen, som kjenner Tankerne langt fra, er nær i det Dybe og Forborgne, nær med sin almægtige Arm, hvor ingen jordist Magt kan naae. Thi det er ingenlunde ligegyldigt, hvad du antager og troer i dit Inderste, hvilke Tanker opstaae og ere virksomme, hvilke de Følelser ere, som gennemstrømme dit Bæsen, hvilke Attraer besjæle dig, hvilke de Forsætter ere, som tages og udføres; kort, om dit Bæsen

hviler i en sikkert grundet og levende Tro eller følger hid og did for allehaande Meningers Veir; om dit Hjerte er reent eller om det er en Bolig for mangehaande urene Aander! Der er et hoiere Rige, i hvilket du skal være Borger; et Sandhedens, Retfærdighedens, Troens, Kraftens og Fredens Rige; det fremtraadte i sin Skikkelse ved ham, om hvem Forkyndelsen lyder: "see, din Konge kommer!" — Til flere og flere Egne, iblandt flere og flere Folkfærd trangte Josiana-Raabet frem: "lovet være han, som kommer i den Høiestes Navn!" Thi Sandhedens Konge og Fredens Fyrste kom og holdt sit Indtog i Borg og i Hytte, hos dem i de Lærdes Helligdomme og hos de Ringeste, hos de Umyndige iblandt Folket, og hans Indtog betegnedes ikke ved udvortes Glimmer eller ved Krigens Rædsler; han kom ydmyg og sagtmødig, og Sporene af hans Komme vare disse, at Sandhedens Lys blev tændt for de Fattige i Aanden, at de i Syndens Lænker Bundne vandt Frihed, at hans himmelske Tro styrkede de Nødige, og at hans Haab løftede de Redboiede paa usynlige Vinger over Jordlivets Sorger, over Forkrænkelighed og Grav, saaat Udsigterne bleve aabnede over Tidens og Rummet's Grændser og Forbindelsen gjort levende og anskuelig imellem Him-

mel og Jord. — Saaledes er der et dobbelt Liv; et borgerligt Liv, men ogsaa et Liv, viet og helliget Guds Rige. Det borgerlige Liv drager Tankerne, Sjælens og Legemets Virksomhed hen til denne eller hiin jordiske Syssel og fordyber let i mange timelige Sorger og Udspredelser. Derfor maa Væsenet stundom rive sig løs fra det Jordiske, vikle sig ud af de strammende Bænd, stræbe op imod det Evige og hengive sig med Alvor og Opmærksomhed til et høiere Liv. Det borgerlige Liv fører mangehaande Byrder, mangehaande Sorger hen over Menneffene og stiller ofte paa tunge Prover; men selv kan det ikke give nogen varig og paalidelig Kraft til at bære Byrderne, heller ikke kan det betage Sorgerne deres Braad. Men, ligesom den synlige Himmel hvælver sig over Jorden og giver denne Varme og Frugtbarhed; saaledes slutter Guds Rige sig til og breder sig ud over det borgerlige Samfund; thi Kraften og Betsigelsen ere at søge i dette Rige. Skulle vi da hengive os saaledes til det borgerlige Livs Sysler og Bekymringer, at alle Funke af et høiere Liv vorde qualte? Skal Væsenet, fæst i Guds Billede, fængsle sig saaledes til Jorden, at det aldrig udfolder sin Vinge og stræber imod Himmelen? Skal Pillegrimmen, hvis Borgerskab er heroventil, ikke

føle Hjemvee efter sit Fædreland? Hvad betyder da Evangeliets Forkyndelse? Hvad betyde vore kirkelige Sammenkomster? Ja, hvad betyder Hofsiana-Raabet, hvis der ikke er et Rige, der seier-
rigt bæres frem og udvikler sig over og ved Siden af alle jordiske Rigers Forkrænkelse; hvis der ikke er en Sandhedens Konge, fra hvis Skuldre Herredømmet ikke viger, hvis Stoel ikke rokkes, naar jordiske Kongers Throner synke, hvis Hyrdestav grønnes, naar de Andres Sceptre ere Muld? — Rundt omkring i Landene ere jo Helligdomme opreiste for kristelig Andagt? Hvad betyde vel disse? Lader os eftertænke det ved det kirkelige Aars Begyndelse? Vor Betragtning være denne!
Hvorfor staaer Guds Huus bygget iblandt os.

Der er Noget, som indenfor dets Mure skal høres. Der ere Sandheder, som i dette Huus skulle fremsættes, gjentages, indskærpes og gjøres tydelige for Forstanden. Vist nok ere der mange Indsigter og Færdigheder, hvilke her ikke kunne søges; der ere Dueligheder, hvilke paa andre Steder maae erhverves; hvorledes den jordiske Syssel beqvemest drives, hvorledes Menneskene skulle varne om deres borgerlige Rettigheder, hvorledes de skulle enes om det, som er Gjenstand for Strid

imellem Mand og Mand, hvorledes de skulle stifte deres Arv, see alt Dette vedkommer ikke Christi Kirke. Men, om Himmelens og Jordens almægtige Skaber vorder erkjendt i sin hele Majestæt, om hans underfulde Veie ere erkjendte i deres Wiisdom, om hans Naade ved Christus er erkjendt i sin hele Fylde og Dybde, see dette er Spørgsmaalet. (***) Herren er stor og saare priselig; hans Magt er urandsagelig; een Slægt skal forkynde dine Gjerninger, o Herre, for en anden, og de skulle forkynde din Bælde." — Altsaa Guds Gjerninger skulle her forkyndes. Her skal Forstanden sysselsættes med de høieste og værdigste Forestillinger om ham, der fordum talede og det skeete, der endnu taler og det skeer, og intet Rige hæver sig eller synker, og ingen Livsgnist tændes eller slukkes uden hans Bink; her skulle hans vise Styrelser udvitles og levendegjøres, saa at det vorder mere og mere klart, at Alt, Høihed og Kinghed, de trange saavel som de gladelige Kaar, Sundhed og Sygdom, Liv og Død ere Gaver fra hans Haand, saa at, hvad enten disse eller hine Tilfællelser møde efter eller tvertimod de Dødeliges Begjering, hvad enten Lykken smiler eller Modgangen vælter sine

*) Psalm. 45.

ødelæggende Strømme vældigen frem, dog Alt maa tjene til deres Vel, som frygte og elske Gud, imedens Held og Fylde og Riigdom maae tjene til deres Ydmøggelse og Forstyrrelse, som arbeide imod Forsynets vise Hensigter. Og, idet at vi berømme den Almægtiges Gjerninger, da nævner vort rørte Hjerte den største og herligste, nemlig den Genbaarnes Udgang fra Faderens Skjød, dens Fremtræden, der var en Afglands af Guds Herlighed, der var og er og vedbliver at være Verien, Sandheden og Livet. Vor Forstand sysselsætter sig her med de meest ophøiede, de meest frugtbringende og oplivende Betragtninger, som angaae vor Frelser's hele Liv og Virksomhed; vi agte paa hans livsalige Ord, vi fremstille for vor Indbildningskraft hans store og mageløse Gjerninger; vi beundre ham i hans hele Storhed og Elskværdighed; vi følge ham med Tankerne did hen, hvor hans Blod flød til Syndernes Forladelse og deraf til den aabnede Grav, hvis Baand ikke kunde holde Dødens Seierherre; vi ledsage ham med dyb Henrykkelse til Bjerget, hvorfra han indgik til sin Herlighed, og mindes tillige Apostelens Ord: "*) Christus haver efterladt Eder et Exempel, at I skulle følge hans

*) 1 Pet. 2, 21.

“Fodspoer.” Thi dette skal jo være Andagts-
mernes gavnlige Frugt, at vort Blik heftes paa
vort eget Indre, at vi kalde os selv til Regnskab,
prøve vor egen aandelige Tilstand, komme til Kund-
skab om, hvad der fattes, lære, hvad Gud kræ-
ver af os, og hvilken den Nødsfærdighed er, som
behager ham. Her skal Forstanden sysselsætte sig
med de heroligende og begeistrende Betragtninger
om den guddommelige Bistand, der slutter sig til
enhver redelig Stræben efter Fremgang i Tro,
Gudsfrøgt og gode Gjerninger, om den hellige
Aand, sendt fra Faderen og Sønnen, Fredens,
Kraftens og Trøstens Aand, der vækker, advarer
og paaminder, arbejder paa vore Sjæles Frelse,
og lader sig ikke uden Vidnesbyrd; thi al ædel
Varme for Sandhed og Ret, al Begeistring for
det Hellige, de gode Følelsers Liv og Styrke ere
Lysglimt af Samfund med Gud, ere Besøg af Guds
Aand i det Indre, der vidner, at vi ved Kristus
ere Guds Børn og Arvinger til den evige Salighed.
Det er disse christelige Sandheder, hvilke her skulle
gjøres indlysende, nøie estertænkes, vinde Klarhed
og Liv, saaledes sammenslettes ved vore andre Fo-
restillinger, at disse af hine ordnes og styres. At
dette kan skee, derfor staaer Guds Huus bygget
iblandt os.

Men, „kunne der indvendes,“ er det da saa nødvendigt, at disse Sandheders Erkjendelse søges i dette Huus? Behøve vi at tye til Helligdommen, for at kjende, hvad vi ofte have hørt, hvad vi allerede i Barndommens Alder have modtaget, hvad der siden oftere er blevet os forkyndt og indskærpet? Kunne vi ikke sige os selv det, som der forkyndes? Det, som i Helligdommen udsiges om Gud, hans Styrelser, hans Foranstaltninger til Menneskenes Frelse, om vore Udsigter over Lid og Grav, er jo dog ikke noget Nyt; kunne vi da ikke ligesaa godt indslutte os i Husets Løndom, i et stille Kammer, fremtage dette eller hiint Skrift, og fra dette høre de samme Sandheder, som i Herrens Huus forkyndes, høre dem i mere uforstyrret Ro, ja ofte høre dem bedre, skjønnere og med større Estertryk udviklede end af Tjeneren, der forkynder Ordet i Helligdommen? — O, hvor ønskeligt var det, om de, der tale eller tænke saaledes, havde Ret i den Formening, at de Sandheder, som lyde i Guds Huus, ikke vare nye for Noget, men at Alle i Samsundet vare fortrolige med og vel bevandrede i dem! Men Erfaringen aflægger desto værre det modsatte Vidnesbyrd. Hvor paafaldende stor Bankundighed i de christelige Sandheder kommer ikke ofte tilsyne iblandt dem, som baade

tilegne sig og besidde ikke almindelig Dannelse! Hvor Mange ere ikke de, der have samlet sig et Forraad af mangehaande Indsigter, men have til deres egen Skade forsømt, som ydmyge Lærlinge, at tage Plads ved Fødderne af den Vise fra Nazareth? — Ja, hvor glædeligt vilde det være, om Enhver afføndrede i sit eget Huus fra de travle Timer en stille, til Andagt indviet Time, hvor Guds Ord opbyggede, hvor Bønnen opløstede, hvor Herrens store Gjerninger berømmedes, saa at de Ungre lærte dem af de Ældre! Men, mon det sædvanligen er Tilfældet, at de, som ikke have Sands for den kirkelige Andagt, have Sands for den huuslige? Er det ofte Tilfældet, at Guds Ord boe rigeligen i Saadannes Huus og i Saadannes Hjerter, der ringeagte vore kirkelige Sammenkomster? Dog, lad end den Indvending være tildeels sand, at, hvad du her modtager, det har du modtaget tidligen, eller det kan du hente fra dig selv eller Andve ligesaa godt, ja maastee bedre; saa betyder dog denne Indvending aldeles Intet. Thi nu, da Christi Tro har rodfæstet sig i Landene, aabner Kirken ikke sine Indgange, for at under dens Hvalvinger aldeles ukjendte og nye Sandheder skulle lyde ud over Folket; nei, for at disse Sandheder skulle vinde Klarhed og Liv, skulle vække

og nære gode Følelser, skulle tænde og vedligeholde den levende og virksomme Tro. Er det end ikke nye Kundskaber, som i Herrens Huus skulle søges, saa er det disse Kundskabers virksomme Indflydelse; høres end ikke hidtil ukjendte Sandheder, saa skal du lade dig mere og mere gribe af disse bekjendte Sandheders mægtige Kraft; det er det høiere Liv i Tro, Kjærlighed og Haab, der skal vækkes og næres; at dette kan skee, derfor staaer Guds Huus reist iblandt os. Og hvo er den, som ikke skulle behøve stedse ny Næring? Mon det er sandt, at, fordi Nogen kan angive, hvori Forsonlighed og Fredsommelighed bestaae, fordi Klangen af disse Ord er stedse tilrede paa Nogens Tunge, derfor er disse Dyders Kraft ogsaa virksom i Hjertet, uden at de behøve at vorde styrkede? Du veed, at det ikke er nogen blind Nødvendighed, som sætter Begivenhedernes store Hjul i Bevægelse og lader Skjebnerne drage hen over Slægterne; du erkjender, at Tildragelserne ere vise Styrelser af en algod Fader; men er din Tillid til ham grundet saa fast, at den ikke behøver at styrkes; har du aldrig bygget paa det blinde Tilfælde; har du aldrig stolet paa din egen Forstand; veed du, hvilke Prøver kunne vente dig, ved hvilken Smertens Ild din Standhaftighed kan vorde forsøgt, inden Graven lukker sig over dit

Støv? Vil du da berøbe dig selv den Røring for din Tillid, som hentes fra vore Forsamlinger i Jesu Navn? — Er Nogen stedse modig og stærk til med Hengivenhed at bære de Byrder, som paalægges, fordi han har lært, hvori Taalmodighed bestaaer? Hvor mange ere de Fristelser, som komme de svage Mennesker imøde, omringe deres Fjed under den borgerlige Virksomhed og søge at bedaare ved allehaande falske Forestillinger? Du kan maaskee angive disse forskjellige Fristelser og de Farer, i hvilke de true med at vilde styrte; men er derfor Afstyhen for enhver Afvigelse fra Guds Bud stedse saa levende, er de gode Følelsers Liv stedse saa virksomt, er Villiens Kraft stedse saa stærk og vedholdende, at du tør sige: jeg behøver ikke den kirkelige Andagt, for at den kan beaande mit bedre Væsen med nyt Liv? Nærmer Bindsygen sig aldrig dit Hjerte med sine lave Tilskyndelser; forsøger Misundelsen aldrig sin Magt over dig; har Belysten tabt alt sit Forsørende; eller er du sikkert imod alle saadanne Angreb, fordi du har lært at kjende, hvad Gjerlighed eller Misundelse er? Ere Dorstthed og Lunkenhed stedse fortrængte fra dit Indre; brænder stedse i dit Hjerte en ædel og hellig Barme for det Gode og Sande? Eller, fordi du flere Gange har hørt Formaningen: "*) været ikke lunkne i Eders

*) Rom. 12, 11.

“Iver; værer brændende i Aanden” behøver du derfor ikke at vækkes, at gennemtænke Formaningen og prøve om dens Frugt er i din Sjæl? — So, du trænger til, svage Menneſke, atter og atter at høre, nøiere og nøiere at gennemtænke de store Sandheder, hvilke her forkyndes og hvilke ſhulle bringes dybere og dybere ind i din Sjæl, at deres levende Erkjendelse kan modnes til en ſikker Tro, at denne Tro kan røre ſine ſtarke Kræfter i dit Indre, at den kan opvarme dit ofte kolde Væſen, at den kan gennemſtrømme dig med ſit høiere Liv, med en Fylde af himmeſke Følelſer, ſaa at dybere og dybere Urefrygt for den Tilbedeſesværdige, en ſtedſe ſyrigere Lyſt til at gjøre hans Villie, en mere virkſom Tillid til hans viſe Styrelſer, en mere og mere inderlig Længſel efter Samfund med hans gode Aand, ſtyre, lede og beſjæle dig! Altsaa Troens Liv, de gode Føleſers Liv, alle ædle Forſætters Liv og Kraft er det, ſom ſkal ſøges her i Guds Huus. At dette Liv kan vækkes og næres, dertil ſigter Alt; dertil bidrager Ordet, ſom forkyndes; dertil bidrager Bønnen, ſtedſe varmere og inderligere, jo Flere der forenes i at opſende den; dertil ſigte Lovſangens og Dragelets Toner, der gribe det indre Væſen og løfte det paa kraftige Vinger op til ham, hvem Lov-

fangen tilhører; ja, dertil bidrager Meget, som du ellers savner, naar du gaaer ind i dit Kammer og lukker din Dør og beder til din Fader; thi i Husets Løndom vorder det let saa koldt og dødt; du er der ene eller seer kun Enkelte omkring dig; men her seer du Flere, du seer en Menighed; ellers er Menneskenes Bei saa forskjellig; der er saa stor Ulighed i deres Aar, deres Stilling, deres Evner; men her er Uligheden glemt, Skillerummet er nedbrudt; samme Fornødenheder forene de Mange; Een er Alles Fader; Alle trænge til den samme Frelser, og Ydmyghed griber Sjælen — hvi hovmoder du dig, Menneskestikkelse? — see, Forfrænkighedens Billeder omringe dig; du er Støv, men din Hand er udødelig, dens skjulte Folder ere aabenbare for den Alvidende, som kalder til Regnskab — grib i dit Indre; er du beredt at vandre for Dommen; — ved din Side og omkring dig ere Færre eller Flere, som stræbe til samme Maal; lettede du dem Beien; var dit Exempel dem til Forargelse eller til Opbyggelse? — Ja her, hvor Alt forener sig for at tiltale og gribe dit Hjerte, hvor Alt forkynder; indprenter og levendegjør for dig den Sandhed, “*) at al Menneskets Herlighed “er som Græssets Blomster, at Græsset visner og

*) 1 Pet. 1, 24. 25.

"Blomsteret falder af, men at Hertens Ord bliver
 levindelig og dette er det Ord, som her forkyndes
 "des" — her maa dog vel Andagten gribe det In-
 derste, tænde og bryde ud i en hellig Lue — o, fred
 om den, at den ikke strax slukkes, naar du træder ud
 i Livet og finder Alt atter koldt og dødt og fordybet
 i det Jordiske og Forgængelige! Her maa dog vel
 Andagten fremkalde mange og fromme Forsætter
 om denne eller hiin lønlige Attraa, som skal un-
 dertrykkes, om denne eller hiin Kraft, som skal
 øves, om fornyet Trostid i Kald, om større og
 større Fremgang i Christi Naade og Kundskab; —
 o, tag disse fromme Forsætter med dig ud i Livets
 Forvirring, for at de der kunne udføres; fornye
 dem atter og atter i det stille Sind, styrk og befæst
 dem; men, for at du kan bevare din Villie reen
 og fast, kom ofte til Herrens Huus, hvor Andag-
 ten forhen modnede den gode Beslutning! — Ja,
 her, hvor Lovsangen stræber fra de Manges Hjer-
 ter heroventil, et Takoffer til Misfandhedens Fa-
 der, i hvilken Lovsang ogsaa du skal blande din
 Priis; thi, hvad du har og hvad du er, det er
 du ved Guds Naade; her maa dog vel dit inderste
 Væsen nedsanke i dyb Tilbedelse af den Himme-
 lens og Jordens Herre, i hvis Størhed der ikke
 er nogen Grændse, i hvis Fuldkommenheder der

ikke er nogen Skygge, hvis Herlighed overalt omringer dig, saa at Alt, hvad du seer, er en Glig af det pragtfulde Klædebon, hvori hans Majestæt er svøbt; — o, tag denne Tilbedelse med dig ud iblandt Daarernes Brimmel, for at disses ofte vanhellige Taler ikke skulle forarge eller forlede dig!

Vi have hidtil dvælet ved den Betragtning, hvorledes Guds store og underfulde Gjerninger her skulle forkyndes, hvorledes Troens kraftige og virksomme Liv her skal næres og herfra udgaae, at smykke den jordiske Virksomhed med værdige Frugter. Dog, mon denirkelige Andagt alene derved har Værd, at den er et Middel til noget Høiere? Er den ikke selv at regne til det Høieste? Dersom Hjertet er gennemtrængt af Tilbedelse, da ere jo Lov og Priis en nødvendig Udgydelse af det, som rører sig i det Indre? Timerne, levede for Guds Rige, ere de alene Midler til noget Bedre? De have sikkert Betsignelse i sig selv. Der maa jo dog være Noget, som afbilder det Største og Herligste paa Jorden. Men, saa ofte som min Vei fører mig i Helligdommen og en Menighed møder mit Die, bliver det anskueligt og levende for mig, at, dersom der ikke var et Rige bragt ind i denne Verden, uden selv at være af

af denne Verden, da stode disse Kirker ikke opbyggede, men, hvorsomhelst Grens Konge drog frem, der foiede Steen sig til Steen, indtil en Helligdom stod opreist, hvor Menigheden kunde samle sig, en synlig Fremstilling af Christi usynlige Kirke. Forsamlingen i Herrens Huus er et synligt Aftryk af det aandelige Samsfund, er en anskuelig Paa-mindelse om, et i Die faldende Afbillede af det Guds Rige, hvortil Enhver af os er kaldet, og hvori Enhver af os skal være Borger. Men, dersom du er Borger i dette Guds Rige, da har du vel ogsaa Pligter at opfylde i denne Henseende, og en Pligt skal du opfylde, ikke fordi den er Middel til noget Andet, men fordi den selv er det Høieste. — Der er et udvortes, borgerligt Samsfund; til dette skal du slutte dig; du kan ikke staae ene; du trænger til Andres Hjelp og Andre have Krav paa din Hjelp! Men, mon det Samme ikke er fornødent i det aandelige Samsfund; maa du ikke slutte dig som et levende og virksomt Medlem til samme, eller skal du være ligesom en Green, der er løsrevet fra Stammen? Der, i det udvortes, det borgerlige Samsfund er en Orden, som skal iagttages; du skal frede om den, du tør ikke forstyrre den; der ere Love, hvilke du skal lyde og hvis Virksomhed du skal gjøre Dit til at befordre;

du tør ikke opløste dig imod denne Orden eller imod dem, som skulle vaage over den; i Samsfundets Vel og Være skal du sætte din egen! Men, mon det Samme ikke paalægges dig som Borger i det christelige Samsfund? Skal du forstyre, eller skal du befordre, hvad der hører til dette Samsfunds Bedste? Skal du gjøre Dit til at slukke eller at tænde den rene og værdige Andagts Lue? Skal du virke til eller arbejde imod, at Lovene i dette Rige, Lovene, som gjelde Tro, Sandhed, Retfærdighed og Haab vorde opfyldte? Skal du ikke ved din egen Deeltagelse, ved den Varme, hvilken du udviser, virke til, at Sammenkomsten i Herrens Huus bliver en, saavidt muligt, tro Fremstilling af Guds Rige paa Jorden? — Der, i det udvortes Samsfund optager Enhver sin Plads; Enhver har sin Daggjerning eller skal have en saadan; de travle Hænder syse og Tankerne ere virksomme; Forretningernes Hjul gaaer sin raske Gang og man er utrættelig med at gjøre Beregninger, at føie Foranstaltninger, som sigte til Føde og Klæder, Livets Bequemmeligheder eller dets finere Nydelser. Og, naar vi da skue ud over al denne rastløse Virksomhed; vi see endnu Intet, som minder om, at Mennesket er skabt i Guds Billede, at der ere dybere og høiere Længsler end de, der kunne

tilfredsstilles ved det Jordiske, fort, at der er et Rige, hvortil den udødelige Aand skal stræbe op. Men da, naar iblandt de flere Dage een affondres, indviet og helliget til at tilfredsstille Aandens Lurv; naar paa en saadan Dag i Ugen de jordiske Sysler standse, Larmen tier, imedens Bæsenet i Andagt stræber heroventil; naar Kirkeklokkens høitidelige Slag, disse Toner saa at sige fra en høiere Verden, lyde ned over Jordens Beboere, indbyde dem at træde igjennem Kirkens aabnede Indgange og paaminde dem at styrke og vederqvæge sig paa deres ofte mødige og farlige Vandring igjennem Tidens Land til Evighedens Hjem; naar ikke Enkelte men de Mange følge Indbydelsen, samlede under een levende Erkjendelse, forenede i Andagt og Bøn; da først vorder det levende og anskueligt for mig: Mennesket er bestemt til noget Høiere end for denne Jord. — Men, naar ogsaa denne Dag synker for mange af dem, der kalde sig Christne, ned i Rækken af de sædvanlige Dage; naar i deres Huse ethvert Spoer synes udsløttet af Dagens ophoiede Bestemmelse; naar Tyendet træller i det vante Nag, uden at Hjerterne styrkes og forædles ved at høre og læse Guds Ord; naar maaskee Stilheden i Enkeltes Andagt forstyrres ved Larmen, der støier i Nærheden af selve Helligdommen; naar

ved de Manges Lunkenhed og Kulde Andagten-
 Lue selv hos de Bedre slukkes, og det Himmelste
 ligesom lukker sig, fordi Hjerterne glemme, hvad
 der tjener til deres Fred: da maae vi vel ængste-
 lige spørge: er Guds Rige vejet bort fra Jorden?
 Nei, det kan fordunkles, det kan træde tilbage i
 Skygge ved Menneskenes aandelige Støvhed, men
 det kommer og skal komme, og dertil skulle vi alle
 virke. Den er at beklage, fra hvem Forargelsen
 udgaaer. Saa virke Enhver, som kalder sig Chri-
 sten, ved sit Exempel til Alt, som er kristeligt!
 Lader os ikke være lunkne, men brændende i Lan-
 den! Lad et Afbillede fremstille sig levende og an-
 skueligt af det Rige, hvori det er vor Ære og vor
 Herlighed at være en tro Borger! O da, naar
 de Mange paa samme Tid overalt i de forskjellige
 Egne samles under Kirkens Hvalvinger, drevne did
 af Landens indre Trang; naar de Ord lyde ud
 over Skærerne, hvilke Tjeneren i Helligdommen
 ikke selv opfandt, men hvilke han modtog, en hel-
 lig Skat, af hvis Forraad han skulde uddele; da
 vorder det klart for mig, at der ere Ord, som
 have en Myndighed over alle Kongers og Bises
 Ord, som skulle lydes hernelde, som hist skule
 domme os. Og da, naar de Mange forenes un-
 der Andagten's Inderlighed, i en brændende Bøn,

med Hjerter og Sands henvendte heroventil — o, det er jo ikke længere Undersaatter, der slutte sig i dyb Verbødighed om en jordist Fyrste; det er Borgere i et højere Rige, der knæle, fulde af Tilbedelse, for ham, hvis Throne er Himmelen, hvis Fødders Fodskammel er Jorden — da vorder det anskueligt for mig i et levende Billede, at Gud er Fader, at vi ved Jesus ere hans Børn, at han ikke forsmaaer os, men er tilstæde, hører de fromme Hjerters stille Suk eller lydelige Begjeringer og sender sin Aand i deres Indre, som bede ham derom. Og, naar Lovsangens Toner fra Menighedens Kreds lyde imod det Høie og rive den henrykte og andagtsfulde Sjæl heroventil — o vel er det kun matte, kun svage Toner — dog trænge de frem, de naae Guds Himmel — glæd dig, o Sjæl, sving dig freidigen paa Haabets Binge, nyd Forsmag paa et bedre Livs Salighed, naar du, iblandt forløste Aanders store Skare, skal ombytte de svage Toner med den vældige Lovsang, der til den evige Faders Priis gjennemlyder Himlens Himle! Amen!

II.

4de Søndag i Advent.

Joh. Evang. 1, 19—29.

En Christen maa stedse være beredt paa at af-
lægge Regnskab for det, som boer i det Indre;
vi skulle jo beslitte os paa det, som er godt og
agtværdigt for alle Menneffers Afsyn, og, at vi
beslitte os derpaa, skulle vi lægge for Dagen ved
klare og forstaaelige Bidnesbyrd. "Værer altid
"rede" siger Apostelen Peter "til at forsvare Eder
"med Sagtmodighed og Urefrygt, for Enhver,
"som begjerer Regnskab af Eder om det Haab,
"som er i Eder, og haver en god Samvittighed!"
Der kunne jo gives eller tænkes mange og vigtige
Tilfælde, hvor Staten kan forelægge sin Djener el-
ler Borgeren kan forelægge sin Medborger det sam-
me Spørgsmaal, som blev forelagt Johannes: hvo
er du? Og, naar et saadant Spørgsmaal gjøres,

*) 1 Pet. 3, 15.

da er jo Meningen ikke, hvo du er med Hensyn til enten det kostelige Smykke, med hvilket Anseelse og Rigdom omgive dig, eller den ringe Kaabe, hvori Armoden hyller dig; med Hensyn til Stand, Fødsel, Stilling og Kaar; men Meningen er, hvo du er i dit inderste Væsen, hvilken din Dverbeviisning er i de vigtigste Antiggender, hvilke Følelser der besjæle dig, om Troen paa det Dversandsfelige er grundet, levende og virksom i dit Indre, ja, hvad du dømmes om din egen, om Andres Bestemmelse, om du er saaledes fundet imod Konge, Stat og Medborger, som den evige Retfærdigheds Love kræve. Isandhed paa et saadant Spørgsmaal maae vi ofte ønske et Svar uden Svig, for at vi kunne komme til Bished, hvorvidt vi tør betro os til Andre, tør slutte os til dem med Tillid, tør bygge paa deres Udsagn, tør stole paa deres Haandslag, tør haabe Redelighed af dem i deres hele saavel skjulte som aabenbare Færd. Ja, om end ikke Andre opfordre os til at give Bidnesbyrd paa et saadant Spørgsmaal, vi finde os saa ofte opfordrede til at gjøre os selv dette Spørgsmaal. Pludseligt Held, uventet Banheld, tunge Tilfækkelser eller disse Tilfækkelsers gunstige Udvikling indbyde os til at rette vor Dymærksomhed ind imod det, som har levet og lever i det Indre,

og under Selvprøvelsen at blive vaer, hvilke vi ere. Og skulle det ikke være gavnligt og nødvendigt, at vi saavel, naar Morgenens kalder os til Virksomhed, som naar Aftenen indbyder til Hvile, ja, at vi ofte, selv under Livets travleste Sysler, vælge os et stille Cenrum eller nogle Dieblikke kalde de med den timelige Sysfel virksomme Tanker hen paa det Vigtigste: paa en upartist Bedømmelse af vort Hjertes sande Tilstand, og med Alvor og Strængighed fordre Bessed paa de betydningsfulde Ord: *hvo er du?* Vel ere der desto værre de, der ville unddrage sig fra at aflægge et rigtigt Regnskab i denne Henseende, fordi de ere sig selv bevidste, at deres Stræben er ureen og strafværdig. Saadanne ville finde det raadeligst, enten at afvise et saadant Spørgsmaal, eller at iagttage Taushed eller at vidne det, som strider imod det, som boer i deres Hjerter. Men den sande Christen ihukommer Apostelens Ord, at, *) "*hvo som vil elske Livet og see gode Dage, skal stille ikke alene sin Tunge fra Ondt, men ogsaa sine Læber, at de ikke tale Svig*" og veed, at vi ligesaa lidet ved vore Udsagn tør bedrage Andre, som vi af Egenfjærlighed tør bedrage vort eget Hjerter. Med Frimodighed og uden Tvetydighed skal den Christne

*) 1 Pet. 3, 10.

udfise, hvad der boer i hans Indre. — Dog, hvad Tungen udtaler, henveires i Luften; selv det med Klarhed og Bestemthed udtalte Ord er jo kun en flygtig Lyd. Er der da ikke et andet, et mere varigt Vidnesbyrd end det, som lyder fra Læberne? Desuden kan Taleren skramte; Tungen udfiser stundum Gæt, imedens Hjertet mener et Andet. Er der da ikke noget mere Paalideligt, som kan afgive Vidnesbyrd? Jo, Rækken af Gens Handlinger, Gens hele udbortes Virksomhed, Gens sammenhængende Liv og Wandel, det, som er udført og udføres under de forskjellige Tilfældigheder, i de forskjellige Stillinger, afgive et klarere, et paalideligere Vidnesbyrd. Dog, hvo kan være en stadig, en opmærksom Tugtager af en Andens sammenhængende Wandel og Virksomhed, og med et overfløende Blik følge Gens Handlinger saavel igjennem Menneskenes Brimmel som indenfor de Vægge, der begrænse det huuslige Liv? Ja, om det end var mig givet, at kunne være en stadig Tugtager af en Andens Handlinger, saavel af dem, der skee for Verdens Dine, som af dem, der foregaae i den snevre huuslige Kred: jeg turde dog ikke tiltage mig at afgive en sikker Dom om den Hensigt eller Bevæggrund, der fremskyndede Gjærningerne; jeg turde dog ikke be-

ferme, hvilken den Mand var, som befalede Hand-
 fingerne. Og Skulle Tungen være hurtig til at
 udfølge en ubesindig Dom, den maa dog stilles ved
 Hiin vise Naamindelse: *) dommer ikke Noget før
 Tiden, indtil Herren kommer, som skal føre til
 Udførelset af det, som er skjult i Mørket og aabnbare
 Hjerternes Raad. Altsaa reengang skal det vor-
 de bitterligt, hvad der boer i Cens Indre; den
 evige Dommer, skal udtale det sikke, det afgjø-
 rende Udsagn. Saaledes er der et tredobbelt
 Vidnesbyrd med Hensyn til det Spørgs-
 maal: Hvo er du? Lader os eftertanke dette,
 med Johannes den Døbers Exempel for Dine, at
 vi kunne bestaae for den evige Dommer!

I.
 Da Johannes forðum fremtraadte i Orkenen,
 samlede sig, som vi vide, Mange omkring ham.
 Hans Røst var kraftfuld, dybt indtrængende, ukjær
 for Mange, i hiin blodagtige Tidsalder. Hans
 Levemaade var ikke indrettet efter Hobens Anskuel-
 ser; den var streng, efter de gamle Propheters
 Viis. Liig en ærværdig Stikkelse, der hørte hjem-
 me i en forsvunden Old, vandrede han ved For-
 dens Bolger; Synet af Elias fornøede sig for

*) 1 Cor. 4, 5.

Israels Børn, idet at de betragtede hans Færd og hans Virksomhed. Vigtigt og betydningsfuldt var det Orde, i hvilket han erklærede, at være udsendt; han opfordrede til Omvendelse, befalede Tilhørerne at bære dennes værdige Frugter; *) "thi det gavtede Tret, at de havde Abraham til Fader, naar de ikke gjorde deres Faders Gjerninger." — Hans Fremtræden kunde ikke Andet end vække Opmærksomhed; han døbte jo; med hvilken Fuldmagt gjorde han dette; var han maaskee den Frelser, til hvem Israels Haab var knyttet og paa hvis Komme dens Længsel biede, eller var han een af de gamle ærværdige Propheter, opstanden, for at holde Veien ryddelig og aaben for ham, der skulde komme? Dette vilde man vide; man sendte Præster og Leviter til ham fra Jerusalem, at de skulde spørge ham. Man forlangte en Bekjendelse fra hans egne Læber og man fik den. Han bekjendte, hvo han var, og hvilket hans Kald var; og Oprigtigheden i hans Bekjendelse skal være belærende for os Alle. Thi, lad end være, at dette hans Kald førte ham en anden Wei og gav hans Virksomhed en særegen Retning; lad end være, at det ikke er givet Nogen af os at stille os i hine Udmærkedes Række, ved hvilke Huusholderen i sin

*) Matth. Evang. 3, 8. 9.

store Stat udfører det Største og Herligste for Samtid og Efterverdenen: jaa har dog det ringeste Redskab, naar det viser Redelighed og Iver, Naade for sin Gud, og det kræves af Alle,*) "at de ere troe. Det er jo dog den evige Styrrer, der, hvor forskjellige end Stillingerne ere i Borgersamfundet, anviser Enhver sin Stilling og anbringer Enhver paa sin Plads; og det Sted, som Enhver er kaldet til at optage, er anvist overeensstemmende med Enhvers Evner og Kræfter og med det, som Forsynet vil udrette ved sit Redskab. Derefter følger Verdensstyreren Omstændighederne og leder Enhvers Skjebner. Den Alvise og Retfærdige fordrer ikke af Noget Mere end det, som er ham givet; men dette fordrer han ogsaa; og, saavist det er, at det Menneske tillader sig et farligt Misgreb, der vil tiltage sig at være og udrette Noget, som er over hans Kræfter og over hans indre Kald, saa vist er det, at den evige Styrrers Naade viger fra den, der, skjodesløs og forsømmelig med den Dagjerning, som han er kaldet til at varetage, lader sig nøie med Skindet, og føler sig tilfreds med at anses i Verdens Dine for at være det, som han ikke er for den Alvidendes Dine, men som han burde og havde Kræfter til at være. Mon det ikke stuns

*) 1 Cor. 4, 2.

dom er Tilfældet, at Denne eller Hiin søger ved Uttringer i sin Tale at drage hen til sig Xren for saadanne Gjerninger og Foranstaltninger eller Forbedringer, hvis Roes tilkommer en Anden, og beslutter sig paa at vække Formening hos Andre om en Dygtighed, en Samvittighedsfuldhed, en Nidkærhed, en Arbeidsomhed, som ingenlunde besiddes eller udvises? Derved skeer det, at Mængdens Dmdomme om Denne eller Hiin vildledes, saa at den, hvem Dmdommet gjelder, ansees for stikket til en hoiere Virkekreds end den, hvilken Krafterne ere vorne, ansees at være duelig til at optage den første Plads, hvor den anden eller tredie Plads maaskee er for høi til hans Evner. Eller er det ikke stundom Tilfældet, at Denne eller Hiin tier til den Hylding, som af de Uvidende ufortjent ydes, eller ikke afviser eller modsiger den Roes, der kommer imøde fra Andres Læber, uagtet dens Bevidsthed, som roses, vidner, at en saadan Priis er ufortjent. Isandhed i begge Henseender, hvad enten du ved dine Uttringer tiltager dig en Dygtighed, som du ikke besidder, eller du, ligesom ved stille Samtykke, tier til de ufortjente Lovtaler, ved hvilke din Virksomhed forherliges, vidner du jo eller tillader Andre at vidne tvertimod Sandheden, tvertimod det, som boer i dit Indre; og dit Vid-

nesbyrd er falsk! Vel veed jeg, hvad ofte indvendes, at Tider og Omstændigheder forandres, at det stundom kan vække Misnøie, Spot og Forsølgelse, at bekjende frimodigen sin Dverbeviisning; jeg veed, at det kan være klogt at lempe sig i sine Udtryk efter Tidsalderens Tone, i hvorvel en saadan Tone ikke kan forenes med Sandheden; men jeg veed ogsaa, at Verdens Klogskab, uden Gudsfrøgt, ingeniunde er Wiisdom men Daarskab; jeg veed, at Peters Udsærd var en stor Synd, da han, af Frygt for Mennesker, ikke turde kjendes ved sin Frelser, men fornægtede ham for de Omværende. Altsaa Sandheden skulle du ikke turde fremsige, naar det ikke er hjært for Andre at høre den, eller naar dens Forkyndelse vækker dig Spot eller Fare? Altsaa dine gode Grundsætninger skulle du ikke turde yttre, naar de ikke stemme med Tidsalderens letsindige Tone? Du skulle altsaa anstille dig flettere end du virkelig er? Er det Gudsfrøgt? Er det kristelig Oprigtighed? Nei, derfor dvæler min Estertanke saa gjerne ved den sjeldne Mand, om hvem vi læse i vort Evangelium. Han gav et bestemt, et tydeligt Svar, uden Udflugter, uden Dmsvøb, uden Forbeholdenhed, paa det, som forelagtes ham. Det var hans Grundsætning, at, hvad Manden tænker, skal Manden ogsaa turde udgive, naar Tanken og Dverbeviisningen æffes af andre. Han ansaae det for Svig,

hvis han lod dem, som spurgte ham, være i Uvis-
hed om det, som han tænkte i sit Indre, eller om
det Kalds Bestaafenhed, i hvilket han fremtraadte.
Det var langt fra, at han vilde gjelde i Verdens
Dine for Noget, som han ikke var eller kunde
være; det var langt fra, at daarlig Forsængelighed
kunde forlede ham til at gaae ud over de Grændser,
inden hvilke den Birkfreds dreiede sig, til hvilken
det indre Kald bestemte ham; det var langt fra, at
han vilde lade det Skin hvile paa sig, som om han
var Herre, uagtet han kun var en ringe Tjener. Han
bekjendte: jeg er ikke Christus. Vel døbte han,
men ingenlunde tilegnede han sit Ord og sin Daab
den høiere Kraft, som er i Jesu Tro og Daab. *)
„Jeg døber“, saa vidnede han, „med Vand til
Omvendelse; men den, som kommer efter mig,
skal døbe Eder med den Hellige Aand og Ild.“
Han vilde heller ikke foranledige, at de, som vare
udsendte, skulde bestyrkes i den Formening, som om
han var een af de ærværdige opstandne Propheter.
„Jeg er ikke Elias“ svarede han, „Men hvad han
var og hvorfor han fremtraadte, bekjendte han;“
jeg er hans Røst, som raaber i Orken:**) bereder
Herrens Wei og gjører hans Stier jævne.“ Denne

*) Matth. Evang. 3, 11.

**) Matth. Evang. 3, 3.

Bekjendelse blev han tro, uden at frygte for Mennesker; han afveg ikke derfra eller lod sig omstemme, uagtet han mærkede, at det Grinde, hvori han fremtraadte, ingenlunde blev vel optaget af Pharisaerne, der gjerne ønskede Veien beredet for et jordisk Rige i udvortes Pragt og Glimmer og Herlighed, i hvilket de kunde deeltage i forhøiet Anseelse og Glands, men ugjerne hørte Talen om et Rige, til hvilket Udgangen skulde banes for Høie og Lave ved*) Synds Bekjendelse, ved Omvendelse, ved Frugter, der vidnede om et nyt og bedre Liv. Da siden Veien førte Johannes fra Ørkenen ved Jordan til Herodes's Fyrsteborg, vidnede han ogsaa for denne om det, som han i sin Samvittighed erkjendte at være Ret for Gud; han indveg ikke Talen derom, for ikke at støde Herodes; hvad hans Hjerter meente, udtalede hans Læber; vi vide, at Fængsel og Henrettelse bleve hans Løn. —

II.

Det bedste Svar paa det Spørgsmaal: *hvo er du*; er sikkert det, som udtaler sig fra Gens hele Liv, Gens aabenbare Vandel, Gens Virksomhed og Gjerninger. Og, ligesom Jesus svarede Johannes's Disciple: gaaer hen og forkynder Johannes det,

*) Matth. Evang. 3, 6.

som I høre og see: de Blinde faae deres Syn igjen og de Halte gaae, de Spedalske renses og de Døve høre, de Døde staae op og Evangelium prædikes for de Fattige; saaledes kunde Johannes henvise dem, som vare udsendte, til Betragtningen af det, som han virkede og udrettede, til Betragtningen af sin Wandel og Adfærd, og overlade til dem, deraf at uddrage et Vidnesbyrd, der kunde tale langt kraftigere og langt mere overbevisende end den flygtige Lyd fra Læberne, ja tale, naar Læbernes Udsagn længst var forstummet. Thi lad end være, at det, som boer i Gens Indre, i kortere eller længere Tid kan skjules, saa at Talen kan strømte Gæt, imedens Hjertet mener et Andet, denne Forstillelse maa dog omsider opdages; det, som lever i det Indre, maa træde frem anstueligt i Liv og Wandel; hvis der i Sjælen ere Barme og Begjæring for det Edle, Sande og Dphøiede, maa denne Iver afspeile sig i det Ydre; det indvortes Kald vælger et i Samfundet dertil svarende Kald. Johannes erklærede, at han var hans Kald, der raaber i Orkenen: bereder Herrens Veie, omvender Eder! Mon ikke hans Wandel stadfæstede Sandheden af dette Vidnesbyrd? Mon han ikke havde beredet Veien i sit eget Indre, forend han forsøgte at berede Veien hos Andre? Mon ikke hans egen

Sands var bleven vakt, førend han søgte at vække Andres for Guds Rige? Hvor og i hvilke Kredse faaes han? Sluttede han sig til dem, hvis hele Stræben gik ud paa det Jordiske eller, hvis hele Væsen ikke følte Trang til nogen skjønnere og ædlere Mattelse end den, som de sandselige Nydelsler tilbyde? Nei, Evangeliet fremstiller ham fra en anden, en høist agtværdig Side. Hvordan var hans Wandel? Var han maaskee skaansom imod sig selv og overbærende med egne Svagheder, imedens han gjorde overdrevne eller overspændte Fordringer til Andre? Hyllede han sig i Blodagtighedens kostelige Smykker, imedens han ivrede imod Tidsalderens Forkjælelse? Valgte han maaskee Bellevnet og mangelige Dage, imedens hans Stemme vakte Andre af Dorskhedens Stummer paa de bløde Hynder? Nei, ligesom *) Elia fordum, var hans Klædebon af Kamelhaar; **) han havde et Læderbelte om sin Lænd; hans Mad var Græshopper og vild Honning. Eller søgte han maaskee sin Glæde i de larmende Kredse, i Forlystelsers og Udspredelessers buntede Brimmel, imedens han stræbte at vække Andres Sands for renere og ædlere Glæder? Nei, da maatte jo Vidnesbyrdet fra hans Gjerninger have lagt i Strid

*) 2 Kong. 1, 8.

**) Matth. Evang. 3, 4.

med Vidnesbyrdet paa hans Læber. Derfor være Johannes et belærende Monster for os Alle! Han behøvede ikke at betænke sig paa, hvorvidt han turde henvise dem, der spurgte, hvo han var, til Betragtningen af, hvad han handlede, og hvorledes han vandrede, og hvilket Liv han førte. Undersøg derfor, min Tilhører, og prøv dig selv, om du tør henvise dem, der fremkomme til dig med et lignende Spørgsmaal, til dit hele udvortes Forhold! Mon der ikke ere mange, der vilde komme i Forlegenhed, naar Medborgeren vilde forelægge dem til Besvarelse følgende: „hvorledes kunne I gjøre „Fordring paa Agtelse og Tiltro, naar der viser „sig i Eders Gjerninger saamegen Strid med Eders „Ord; hvorledes kunne I fordre at ansees for due- „lige i Eders Kald og samvittighedsfulde i Eders „Gjerning, naar Efterladenhed, jævnlige Forsøm- „melse, mange Timer stjaalne, saa at sige, fra „Eders pligtmæssige Daggjerning og ødslede paa „tomme Idrætter, Adspredelser og allehaande Tant, „vidne imod Eder; hvorledes kunne I hævde Krav „paa Navnet af samvittighedsfulde Fædre og Modre, „af troe Huusholdere i den Eder af Forsynet an- „viste Stilling, naar I ere Eder megen Norden be- „vidste i Eders huuslige og borgerlige Virksomhed, „naar I gjøre Eder skyldige i Overdaadighed, Pragt

„og Adselhed, saa at I glemme det Himmelske un-
„der Fordybelsen i det Jordiske, saa at I, langt
„fra at være lysende Mønstre i Eders Kreds, skade
„ved Exemplet og vænne den Yngre tidligen til den
„Blodagtighed, Magelighed og Yppighed, der for-
„dærve Sjæl og Legeme?“ Ja, mon ikke Mange
vilde komme i Forlegenhed, naar det christelige
Samfund vilde forelægge dem dette til Besvarelse:
„I kalde Eder efter Christus og bekjende ham med
„Læberne, men samtykker Eders Hjerte i denne Be-
„kjendelse? Dersom Guds Foranstaltning ved Chri-
„stus virkelig er Eder dyrebar og det Høieste: hvor-
„fra denne Lunkenhed med Hensyn til hans Ord,
„dette Ords Læsning og Forkyndelse; hvorfra denne
„levende Deeltagelse for Alt, som staaer i Forbin-
„delse med den daglige Erhverv, med Føde og Klæ-
„derne, men ikke for de Skatte, hvilke ere Hjer-
„tets uforgængelige Eiendom? I deeltage jo i den
„Kjønne Bøn: „tilkomme, Fader, dit Rige.“ Ere
„I da løste fra al Forpligtelse, saa at I ikke skulle
„virke til, at det kan komme i Eders Børns, Eders
„Ejendoms Indre? Hvorfor sees disse saa sparsomt
„i vore Forsamlinger? — Dersom Christi Tro
„virkelig er Eders bedre Væsens Næring, hvorfra
„denne Ustædighed i Overbeviisning, denne Vaklen
„i Grundsætninger, disse uværdige Bekymringer,

„Denne Kraftsløshed og Mismod under tunge Til-
„stikelser, som om I ikke troe men tvivle, om et-
„hvert Haar paa Eders Hoved er talt? I kalde
„Eder Christne, hvorfra denne Mangel paa vel-
„gjørende Kærlser af Guds Hellig Aand, saa at
„I nære Splid og Fjendskab, misunde, bagtale og
„hade hverandre? Hvorfra denne Nedslagenhed,
„naar I gribes af en levende Forestilling om det
„Usikre ved alle jordiske Besiddelser og det Dø-
„selige ved alle timelige Forbindelser; hvorfor bleg-
„ne I ved Tanken om Død og Forkrænkelse lige-
„som de, der ikke have Christi Haab? Altsaa ere
„jo Eders Sindelag og Afsærd i Strid med Mun-
„dens Bekjendelse; og Vidnesbyrdet er falsk!”

III.

Gel vare Døberens Liv og Wandel udfoldede for
Verden, saa at denne kunde dømme om, hvad der
levede i og bejælede ham; hvad han havde lært,
var ikke steet i en Afkrog, heller ikke havde hans
Virksomhed været ubemærket. Dog kunne vi ikke
nægte, at det maatte synes Enkelte af de Samti-
dige paafaldende, at den Samme, der havde er-
klæret om Jesus, at han var den Forjættede,
hvis Skotvinge han ikke var værdig at løse, dog
fra sit Fængsel sendte to af sine Disciple og lod

ham sige: "er du den, der skal komme, eller
 „skulle vi vente nogen Anden?" Vi kunne ikke
 nægte, at Enkelte, der vare sig selv egen Ustabilitet
 og Mangel paa faste Grundsætninger bevidste, let
 kunde give disse Tanker Rum i deres Indre: "mon
 „Johannes nu tvivler; mon hans Vidnesbyrd har
 „været ubesindigt og overilet; er hans Overbe-
 „viisning om Jesus rokket; have maaskee hans
 „Fængsel og sidste tunge Tilfækkelser omstemt
 „ham; mon han, hvem vi eengang med saa stor
 „Beundring og Vrefrygt nærmede os ved Jordan,
 „ogsaa er et Rør, der drives hid og did af Wei-
 „ret?" — Der behøvedes et Udsagn, hvis Myn-
 dighed kunde bringe alle de ugrundede Yttringer
 til at forstumme, hvilke Mistanke kunde bringe
 paa Bane imod denne udmærkede Mand; et Vid-
 nesbyrd var sikkert fornødent fra dens Læber, i
 hvis Mund ikke fandtes Usandhed; et Vidnesbyrd,
 siger jeg, der kunde sikke Johanness Værd imod
 enhver Slygge, der fordunklede den Glands, der
 var hyllet om hans værdige og kraftfulde Skikkelse.
 Dette Vidnesbyrd savnes ikke. Hvorsomhelst Evan-
 geliet forkyndes, lyder jo ogsaa, til hans Priis,
 dette Jesu hædrende Udsagn: "*) Hvad ere I gang-
 ne hen ud i Døden at see? Wille I see et Rør,

*) Matth. Evang. 11, 7. 8. 10.

„som bevæges hid og did af Veiret? Eller ville I
„see en Prophet? Ja, jeg siger Eder, og langt
„meer end en Prophet; thi han er den, om hvem
„der er Skrevet: *) see, jeg sender min Engel
„for dit Ansigt, som skal berede din Vej for dig.“ —
O, styrkende og beroligende Tanke for de Edle,
hvis Hensigter og Stræben ere efter den Helliges
Billie, men hvis Gjerninger ere blevne miskjendte
af dem, der domme efter enkelte Uttringer eller
Handlinger, der kunne synes tvetydige; styrkende
Tanke, at de vide og troe, at et alvidende Die
ledsager dem paa alle deres Veie og stuer ind i
de Dybder, i hvilke Tanke og Forsæt oprinde,
saa at, naar Mis kjendelse haaner deres Uskyld og
og naar Forblindelsens Skrig overdøve den Stem-
me, der løstes til deres Forsvar, de tillidsfulde
kunne hæve deres Die imod Himmelen, og anbe-
fale deres Sag i det usynlige Vidnes Haand, der
skal udføre deres Ret til Seier. Men ogsaa stræk-
kende Tanke for Enhver, der indbilder sig at kun-
ne ved borget Engledragt tildække og smykke det
urene Hjertes falske Bugter og Folder, forglem-
mende, at, om end Menneskers Dine kunne blæn-
des, eet Die er der, for hvilket Hyklerens Masse
affalder og for hvilket den Uskyldige, der blev for-

*) Malach. 3, 1.

Rødt af Verden, skal finne i en overjordist
 Glands! Hvad nytter enten Vidnesbyrdet paa
 dine egne Læber, eller Vidnesbyrdet, hvilket du
 overlader til Andre at uddrage af de Gjerninger,
 hvilke du bærer til Skue, naar det ikke stemmer
 med det, som Hjertekjenderen eengang skal aflæg-
 ge; naar han paa Retfærdighedens frygtelige Vægt-
 skaal veier, hvad du var og er, ikke med Hen-
 syn til Fødsel eller Stand eller Raar eller ydre
 Fortrin, men hvad du er i dit sande og inderste
 Væsen, i Dørbetviisning, Følelser, Attraaer og
 Forsætter, i din hele aandelige Virksomhed og
 sammes Uttringer og Aabenbarelser i det Udvortes!
 Det gavner jo dog ikke, at du i Verdens Afsyn
 fremter Barme for det Sande og Gode, og vil
 gjelde i dens Dømmelse for en sand Menneſteven,
 beredt til at hjælpe, trøste, raade og lindre, naar
 denne Barme ikke er dit Væsens sande Eiendom?
 Hvad gavne mange glimrende Gjerninger, der maa-
 ske vække Hobens Studsen, naar den Mand, der
 beſjæler Gjerningerne, ikke er ædel og ſjøn?
 „*) Mange "ſiger Jeſus", ſkulde ſige til mig paa
 „hiin Dag: Herre, Herre! have vi ikke propheteret
 „ved dit Navn? Have vi ikke uddrevet Dævle
 „ved dit Navn? Have vi ikke gjort mange kraf-

*) Matth. Evang. 7, 22, 23.

„tige Gjæringer ved dit Navn? Og da vil jeg
„bekjende for dem: jeg kjendte Eder aldrig; viger
„hørt fra mig I, som beslitte Eder paa Uret!“
Der kommer en Dag, da det, som Enhver
er, skal vorde vitterligt, ikke for disse eller hine,
ikke for en enkelt Kreds, men for de samlede Slæg-
ter. Naar „*) Menneskets Søn kommer i sin Her-
„lighed og alle hellige Engle med ham, naar han
„tager Sæde paa sin Herligheds Throne, forsam-
„ler Folkelagene for sig og stiller dem fra hver-
„andre, de Onde fra de Gode;“ gid da et Vid-
nesbyrd, ikke bestæmmende, ikke fordømmende, men
naadigt og mildt maa fra Dommerens Throne
komme os imøde — et Vidnesbyrd om vort In-
dre, ikke stridende imod det, som vi hernelde bare
frem for Verden! Gid vi da maa tælles iblandt
dem, hvilke Frelseren kjendes ved, og hvilke han
indbyder **) at arve det Rige, som var beredt,
fra Verdens Grundvold blev lagt!

Saa lader os stræbe at være i Wiisdom; lader
os arbejde paa vor egen Helliggjørelse; lader os
ikke synes alene at være Meget i indvortes Værd,
men lader os virkelig være det! Og, for at vi

*) Matth. Evang. 23, 30.

**) — — 25, 31.

kunne tiltage i Wiisdom og Naade for Gud, ville vi ofte forelægge os selv til Besvarelse, hvad der blev forelagt Doberen: hvo er du; vi ville ærligen og samvittighedsfuldt besvare det, at vi ikke engang skulle staae bestæmmede, naar den dømmende Evgighed modtager os med det samme Spørgsmaal! —

III.

1te Juledag.

Luc. Evang. 2, 1—15.

Hvor vi flue en mægtig, en Meget omfattende, en paa Slægternes timelige og aandelige Tilstand dybt indgribende, en paa mangehaande Betsignelser riig Virkning: der er det naturligt, at vi med Tankerne gaae tilbage til denne Virknings første Grund og Udspring, og derfra kaste et Blik ud over det, som har udfoldet sig med saa herlige Frugter. Meget betydede ofte et Menneskes Fødsel for Samtid og Fremtid. I levende Erkjendelse deraf gik ofte de Samtidige, ja en taknemmelig Efterslægt med Tankerne tilbage til en Saadans Bugge, for derfra at flue ud over Retningen af en Saadans Liv og Virksomhed, for at samle i eet Overblik den hele Fylde af det, som Velgjøreren virkede i Ord og Gjærning, men ogsaa for at overflue, hvorledes Velgjøreren blev det, som han blev, og hvad Læ-

verriigt der er i hans Wandel og Skjæbner. Men aldrig betydede et Menneſkes Fødsel det, ſom Jeſu Chriſti Fødsel betyder. Fra en ringe Begyndelſe udvikler ſig en mageløs Virkning; men denne Virkning er ikke at ſøge i jordift Glands og Anſeelse, ikke i Noget, der bidrager til at mangfoldiggjøre og forfine de ſandſelige Nydelfer; det er ikke en Helt, der fremtræder med jordifte Baaben, hvis Seiersbane er betegnet med blodige Spoer.*) Nei, en ſtor Glæde forkyndes, der ſkal vederfares alt Folket; Verden hilſes med det herlige Evangelium: „Være være Gud i det Høieſte! Og Fred paa Jorden! Og i Menneſter en Velbehagelighed!“ Han, den Forjættede, Afglandsen af Guds Herlighed, er kommen; Verdens Frelſer er idag født. —

Hvo har med Sjælens hele Alvor gjennemtænkt, hvo har i ſit Livs ſaligſte Timer følt, hvad Jeſu Frelſe betyder; hvad det betyder, ved hans Tro og hans Aand at vorde udfriet fra Bildfarelſer eller Bankundighed i de vigtigſte Anliggender, fra Lidenſkaber, fra Trældomsfrygt og jordifte Sorger, fra Samvittigheds Uro og Angſt; hvad det betyder ved hans Tro og Aand at finde Lyſ og Kraft og Mod og Fred under de Storme, der reiſe

*) Luc. Evang. 2, 10.

sig saavel udenfor som i det bevægede Indre, og fornemmer ikke en hellig Trang i Sjælen til med Tankerne at slutte sig til de Vise i Osten, at vandre med dem did til det Huus, *) hvor Stjernen blev staaende, og at bringe Barnet i Krybben Taknæmmelighedens og Vrefrygtens Dffer! Sa Millioner samle sig i Tankerne paa denne Dag om dit første Leie, du Guds Eenbaarne! Den Lærde samler sig med den Umyndige i Forstand, Tyrsten med Undersaatten, den Høie med den Ringe, den Rige med den Arme; thi Virkningen af din Fremtræden i Menneskelivet berører dem Alle, og forplanter sig fra dem til Andre, der skulle afløse dem; mangehaande Bevægelser foregaae i deres Indre, idet de fra den Krybbe, hvor du slumrede, flue ud over dit følgende Liv og din Virksomhed! Nogles Forestillinger dvæle nærmest ved det Sandhedens Lys, hvilket du tændte, idet at du blev Veien og Sandheden og Livet! Andre tabe sig i Henrykkelse ved at forestille sig dig prøvet ved Alt, men stor og seirende i alle Prøvelser, saa at du blev det fuldendte Mønster, der skal svæve for Alle, saalænge som Slægterne fornyes paa Jorden, skal svæve for deres Tanker til en stadig og samvittighedsfuld Ef-

*) Matth. Evang. 1, 9.

terligning! Andre samle i eet Overblik alt det Overordentlige, som forherligede dig for Verdens Dine, og vorde grebne af en opløstende og begejstrende Glæde, idet at de i din Fremtræden see det Guddommelige forenet med det Menneskelige, saa at deres Tro og deres Haab have faaet en Fasthed, at de ikke kunne roffes! Andre skue ud over din jordiske tilbagelagte Bane og følge denne Bane stadigen med Tankerne derfra, hvor den begyndte, og did, hvor den endte: fra Krybben, hvor du hilseedes af de Vise i Østen, forbi Jordans Strøm, hvor du blev indviet til dit Rige, igjennem Orkenen, hvor Guds Engle kom og tjente dig, da Fristeren maatte vige beskæmmet, paa din treaarige Vandring, igjennem jublende Skarer paa en palmestrøet Wei, men ogsaa under Mis kjendelse og Haan paa den tunge Gang til Golgatha, fra Korset, hvor du blødte, indtil Graven, hvor du blev bevogtet, men ogsaa fra den aabnede Grav paa din Seiersgang til Himmelfarts Bjerget, hvorfra du indgik til Herlighed! Og, idet at de skue ud over den Bane, der begyndte fra Leiet i Bethlehem, og endte sig i de høiere Egne; idet at de levendegjøre sig de mærkelige Optrin i dit underfulde Liv: da fremtrænger sig med usædvanlig Klarhed og Styrke den Tanke: "ere

„ikke disse Optrin Livsbilleder for Enhver af os;
 „see vi ikke derved betegnet paa en anskuelig Maade,
 „hvad Enhver kan vente af Prøvelser hernede, men
 „ogsaa hvad Enhver tør haabe; see vi ikke beteg-
 „net paa en anskuelig Maade, at igjennem hvilke
 „Trængsler og hvor mørke Egne vor jordiske Bane
 „end krummer sig, saa er dog denne Bane anvist
 „os af den Wiisdom, hvis usynlige Kræfter omringe
 „os beskyrmende fra vort første til vort sidste Fjed,
 „og hvis Almagts Haand eengang, naar vort Løb
 „er fuldbragt i Gudsfrøgt, skal aabne os en Ud-
 „gang, der er ophøiet, lys og skøn!“ Ja, styr-
 kende Tanke, du vinder Liv og Klarhed paa Jesu
 Fødselsdag! Jeg vil dvæle ved dig, jeg vil stræ-
 be at gjøre dig klar for Andre, jeg vil henlede
 Opmærksomheden paa, hvorledes

Jesu Christi Vandring igjennem Menne-
 skelivet fremstiller for os i anskuelige
 Billeder, hvad vi have at vente og haabe
 paa vor jordiske Pillegrimegang.

Vi begynde vore Betragtninger med Menne-
 skets Indtrædelse i Verden; vi tage Hensyn til den
 Morgendæmring, fra hvilken Banen udvikler sig.
 Er det ikke Svaghed, Afsmagt og Ubetydelighed,
 som Synet af Barnet forklynder os? Hjelpeløse

Skabning, omringet af mangehaande Farer, har din Tilværelse nogen Betydning? Træd i Tankeferne, min Tilhører, ind i den usle Hytte, hvor kun Minder møde dig om Savn, Trang og Armod! Forestil dig Barnet, der hilser Dagens Lys i en ringe Braa, indviet, som det synes, fra Livets Morgenstund til jordist Uselhed! Affides, tilhyllet med det, som Armod kan frembyde, hviler det der, ikke ændset af Menneskene udenfor, der hverken vide eller bekymre sig om dets Tilværelse, kun ændset af de Nærmeste, der med større eller mindre Omhu frede om det, for at det kan bevares for en mørk Fremtid, maaskee for de samme trange og trykkende Kaar, under hvilke de selv friste Livet. "Skulle, "saa tænke Mange" et saadant Barns Tilværelse komme i Betragtning? "Bekymre vel Menneskene sig, om et saadant Liv, udslukkes i den aarle Morgen, eller om det spares, for siden i en modnere Alder at knækkes af Stormen? Paa en Skueplads, hvor Tusinder, borttrykkes fra en gavnlig Virksomhed, hvor de ofte segne ved en tidlig Død, der ere Stotter for denne eller hiin Kreds, ja for hele Samsundet: "Skulle vel en saadan Skabnings Tilværelse eller "Ikke-Tilværelse have Betydning? Hvo spørger

„om den enkelte Knop, der rystes af det ringe og
„foragtede Træ?“ Ja, hjælpeløse Skabning i Li-
vets Morgen, hvis du ved din Indtrædelse modto-
ges af jordist Fylde; hvis din første Slummer til-
beredtes i kostbart Viin, imellem Bellevnets Pragt
eller ved en jordist Thrones Fodder; hvis en saa-
dan Plads ved Fødselen anvistes dig, at den aab-
nede dig Udsigt til Meget af det, som Verden tæl-
ler iblandt sine Herligheder, til Anseelse, Herre-
dømme og Magt; da vilde maaskee Mange mene,
at, fordi Alt saaledes var ordnet til din Modta-
gelse, var din Indtrædelse i Livet en Gjenstand for
en høiere Forsorg, ligesom den vakte flere Menne-
sters Opmærksomhed! Men nu i din Ringhed,
paa det haarde Veie, svøbt i Klude, med alle-
haande Savn ved din Side, med Udsigter til frem-
tidig Nød og Trang, overseet, ringeagtet, forglemt
af Verden, mon du desuagtet er ihukkommet af ham,
der fører de tallose Kloder ved sin Almagts Arm!
Han, paa hvis Vink Sole tændes og Sole slukkes,
Verdener hæve sig og Verdener forgaae, skulle han
nedlade sin Forsorg til den Ringeste i Verdens
Dine! Skulle Himmelens og Jordens ophøiede Sty-
rer have tegnet ogsaa denne i sin Haand, saa at
det ikke var et Tilfælde, ikke en fra en høiere Sty-

relse løsbrevet Tilskikkelse, der fastede denne eller hiin ved Fødselen ind i en ussel Stilling, men at det var en evig Wiisdom, der bevirkede Indtrædelsen under ublide Omgivelser og tunge Kaar, saa at ikke den Ringeste er glemt eller tilsidefat i den guddommelige Huusholdning! Jo, der er en Almagt, der omfatter Alt; Ingen er glemt; Enhvers Tilværelse er paaaandet af hans oplivende Aande. Fæder og Moder, i de trange Kaar, i en ringeagtet Stilling, der i et enkelt Anfald af Mismod beklagede det Barns Lod, som er Eder født, aabner paa denne Dag Eders Hjerter for styrkende og opløstende Betragtninger! Lærer, hvad I skulle sige til Eder selv, naar Mismod fristende nærmer sig: „Ikke derved faaer Barnets Fødsel Betydning, at det er omringet af mange Bogtere eller bestues af Manges Dine; nei, derved faaer det Betydning, „at „dine Dine*), Herre, saa det, da det endnu ikke „var beredet, at alle dets Dage vare skrevne i din „Bog, de, som skulde være, og hvoraf endnu ingen var.“ Ikke derved faaer Barnets Fødsel Betydning, at Overflødighed modtager det, eller at mangehaande Tegne spæve over dets Bugge, der bebude Riigdom, timelig Ære eller Magt; — thi

alt dette er kun en flygtig, en stundom mislig Herlighed og store Dmveltninger ere ofte foregaaede i den Lykkeligens Liv paa Veien fra Buggen til Graven — nei dette giver Betydenhed, at Barnet i den ringeste Braa saavel som paa det glimrende Leie, ved at blive kaldt til Livets Lod, ogsaa er blevet kaldt til Borgerret i Guds Rige, at den evige Faders naadefulde Foranstaltninger modtage det strax ved dets Indtrædelse, at Sjælen, hvor ringe den Dragt end er, som Legemet bærer, kan ved Guds Naade vore i Tro, Wiisdom og Styrke. Ikke derved faaer Barnets Fødsel Betydenhed, at Skarer juble ved dets Indtrædelse i Livet, eller at leiede Tjenere udbasune, hvad Stort og Herligt Verden kan love sig af dette — thi alt for ofte har det stadfæstet sig, at Forsynets Veie ere ikke Mennekens Veie — nei, du tænke dig Barnet svøbt i Klude eller hyllet i Purpur, derved faaer dets Tilværelse dog vel fornemmelig Værd og Betydenhed, at *) det har sine Engle i Himmelen, der see dit Afsyn, o Fader! — Løt vi altsaa beklage eller ringeagte noget Barns Fødsel, fordi dets Begyndelse synes mørkt og stummelt og sørgeligt! Hvad kommer det i Betragtning, om det oversees herne; det er dog

*) Matth. Evang. 18, 10.

ikke overseet heroventil. O, et herligt Livsbillede søæver idag for mig — gid det stedse maa søæve levende for mig, naar jeg ofte stedes i den usle Hytte! Det er Billedet af Jesus Christus, liggende i en Krybbe; Billedet af Verdens Frelser, hvis Fødsel feires af himmelske Hærskarer paa Bethlehems Sletter, imedens ingen Festlighed, beredet ved Menneskenes Haand, modtager ham. — Med dette Billede, gjemt i min Sjæl, tænker jeg tilbage paa mit eget første Udspring, og siger til mig selv: frygt ikke, dit Navn var dengang tegnet i den Alvidendes Haand!

Vi gaae videre; en modnere Alder tilbrager sig vor Opmærksomhed; vi betragte Mennesket i Kraftens Fylde, med Sundhedens Friskhed, virkende, anstrængende sig, stræbende, haabende og kæmpende. Den, hvilken vi nyligen betragtede som Barn, er altsaa skreden frem paa Banen. Hvor igjennem fører Veien? Vi ville ingenlunde samtykke i deres overdrevne Besværinger, der, stufede ved mange fejlslagne Forhaabninger og trættede ved mange frugtesløse Anstrengelser, betragte Menneskelivet kun fra sammes Skyggesider og skildre Banen med de mørkeste Farver, saa at den efter deres Mening krummer sig kun igjennem Trængsler, allehaande

Steilheder, Farer og Lidelser, i Kamp med hvilke selv den Kraftfuldeste omsider trætted, plaget og nedbøiet maa ligge under, maa sukke over de jordiske Kaar og beklage at være kaldt fra Intets Nat til en Tilværelse, fuld af Møie, Savn og Lidelser. Thi sikkert er der i deres Sorger meget Fridilligt og enhver Byrdes Vægt bliver dobbelt trykkende, naar den, paa hvis Skuldre den lægges, er utaalmodig. Dog tør vi ingenslunde skjule, hvad Enhver kan vente af Livets Bitterheder; vi tør Ingen daare ved falske Forhaabninger; ikke ved at forfølge eller besmykke for os selv og Andre det Onde, som kan forestaae, berede vi os selv eller Andre til med Fatning at gaae det imøde, men kun ved at ruste os og Andre med de Vaaben, der kunne betage Sorger og Trængsler deres Braad. Spørg dig selv, du som af egen eller Andres Erfaring har prøvet, hvad den menneskelige Naturs Lod fører med sig, spørg dig selv, om du gjør dig skyldig i en overdreven eller usand Skildring, hvis du, ved at sende den Unge fra din Side ud i en bevæget Verden, medgiver denne Paamindelse: „vent ikke, „at Veien skal gaae frem uden Anstød; der kan „møde Meget, som kan bedrøve, forfærde, forvirre „og forlede; en møisommelig Daggjæring kan vrede dig paalagt; det kan skee, at, om du end re-

„deligen varetager din Syssel, du dog høster saare
 „karrigen, høster maaskee Uvillie og Mis kjendelse;
 „det kan skee, at det vorder trangt for dig at er-
 „hverve det Fornødne; Armod kan true; det er en
 „mægtig Frister; Modgang kan rette sine farlige
 „Angreb imod dit Hjerte; den vil forsøge at sløve
 „dine bedste Kræfter, saa at de synke i Dvale; den
 „vil forlede dig til at bortkaste din Tillid og dit
 „Haab, saa at du gaaer irette med dine Skjebners
 „vise og kjærlige Styrrer, saa at du lader Trods
 „og Bitterhed faae Udgang til dit Indre og ved
 „at træde ud fra Samfundet med ham, i hvis Sam-
 „fund alene er Fred og Styrke, giver din Sjæl
 „hen i allehaande Bekymrings, Lidenskabers og
 „Daarskabers Bøld, hvis Ende er Fortabelse.“ —
 Eller, dersom du vil svare mig: ja, vældige ere
 Modgangs Angreb, — hvor lykkelig er ikke den,
 hvem Veien fører saaledes igjennem Livet, at der
 paa samme er Fylde, rige Frugter, som krone Virk-
 somheden, glade og anseelige Dmgivelser: da maa
 jeg bede dig vel at overveie, hvad du siger. Meer
 end engang er det blevet sagt om Mange, der tid-
 ligen vakte store Forhaabninger, at, fordi de fik be-
 dre Dage end de kunde bære, bleve de vakte For-
 haabninger kun en Drom, og deres Liv kun en us-
 sel Skygge af det, som det kunde være blevet.

Kom ihu, at det ikke var i Orkenen alene, under
 Hungerens Nød, at Fristeren nærmede sig Frelse-
 ren; nei, ligesom han indfandt sig paa Bjergets
 Tinde og viste ham alle Verdens Riger og Herlig-
 heder, saa indfinder Fristelsen sig endnu hos den
 med det rige Forraad, hos ham i Fyrstekaaben,
 hos Magtens ophøiede Søn, forsøger at kaste
 Mørkets og Syndens Tanker ind i det svimle
 Sind, saa at han skal glemme at tilbede Gud og
 at han skal knæle i Støvet for det, som selv er
 Støv! Du derfor, som bæres frem paa Lykkens bli-
 de Strøm og smigrer dig med dens fremtidige
 Gunst, hold Sjælen vaagen; vel er Medgangens
 Smil tillokkende, men den er en lumsk Fjende; den
 vil forsøge at vugge dig i Blodagtigheds og Dorst-
 heds Slummer; den vil række dig Bøllystens gif-
 tige Bøger; den vil gjøre dig kold og ufølsom
 imod Andres Nød; den vil forlede dig til at holde
 Kjøb for din Arm og lade dit Hjerte vige fra Her-
 ren. Saa er da Banen igjennem Livet betegnet
 med Spor af mange og mangehaande Fristelser;
 Modgang har sine, Medgang har sine Fristelser;
 skjult og aabenbart lure paa din Vej, o Menneſke,
 mange Fjender, og dit Liv er en stedsevarende Kamp!
 Seg sætter mig i Tankerne hen ved Jesu Bugge
 og fluer derfra ud over hans jordiske Bane og seer,

hvorledes den gaaer igjennem en Række af tunge og haarde Prøvelser. Vink altsaa til mig og til Enhver, betydningsfulde Vink, hvad jeg kan vente! Skal jeg da vorde mistrøstlig, skal jeg fortvivle ved at forestille mig, hvor svag et Menneskes Kraft er, og under hvor mange og farlige Skikkelser Fristelsen bestormer det urolige Hjerte? Isandhed, hvis ingen Almagt med sin Bistand var dig nær, trætte Sjæl, i Livets Kamp; hvis ingen usynlige Kræfter omsvævede dig, naar Modgangens Storme brøde løs, og ingen hellig Aand vakte, mindede, understøttede og styrkede dig, naar den onde Lysts Slange vilde vikle sig om dit bedre Væsen; hvis det var din Lod, at din Bane skulde gaae igjennem uafbrudte Fristelser, saa at du, forladt og uændset, senere eller tidligere maatte vorde disse Fristelsers Bytte: da maatte jeg vel ønske, at du aldrig havde aabnet dit Nie for dette Dagslys; da maatte jeg vel undrende spørge: hvi planter du Sorgens Cypress paa dens Gravhøi, som er udfriet; omplant den heller paa en anden Jordbund og lad den slynge sig om den Nyfødtes Bugge; thi et Menneskes Fødsel er en Sorgens Gjenstand! Dog, idet at jeg skuer ud over Jesu Bane, fængsler eet Dptrin især min Dpmærksomhed; dette Dptrin fremstiller for min Indbildningskraft et

herligt Livsbillede; det er Billedet af Jesu i Drænen¹, omringet af tjenende Engle, og i Baggrunden Fristeren, der bestæmmet forlader den Hellige. Himmelske Billede, svæv levende for min Sjæl i den aarle saavel som i den silbige Time, naar Møien trætter og Byrden tynger og Tillokkelsen vil besnære; lad mig altid smage det Begeistrende og Styrkende, som du er istand til at vække! Altsaa er ingen Fristelse større end at jeg kan vorde dens Herre; altsaa dig, himmelske Fader, maaskee dine hellige Engle har jeg til Vidner, naar jeg ærligen kæmper imod det, som vil bedaare og forføre; — til Vidne, siger jeg; nei til Hjælper, til Bestjermer har jeg; du forhoier min gode Villies Kraft; du styrker mig i Stridens Hede; ved dig kan jeg og skal jeg seire! Dit Ord vil jeg gjemme i mit Hjerte; Troen skal være min Rustning; jeg vil ikke klage over, nei, jeg vil glædes ved min Lod, i den salige Forvisning, at, om jeg end vandrer i udvortes Skrøbelighed, saa forherliger sig din Kraft i min Svaghed, og, naar jeg ved din gode Lands Bistand har bragt Fristeren til at vige, da føler mit indre Væsen sig din Himmel og din Fred og dine hellige Engle nærmere!

Vi vende os imod Banens Udgang. Hvor endes den? Hvor gif de hen og hvor gaae de hen

de Mange, der engang glimrede eller glimre i en større eller mindre Kreds, de Rige i det kostelige Smykke, de Mægtige med Anseelsens mangehaandede Mærker, de seiervante Stridsmand i straalende Rustning, de Fyrster med Krone og Scepter, de Skjønne, de brammende, de pragtfulde Skikkelser? Hvor endes deres sidste Fjed? Veien krummer sig ind i skumle ulystelige Egne; den taber sig for vort Die i Gravens Nat. Ved Indtrædelsen i samme siger Pillegrimmen Farvel til de eengang saa tillokkende Omgivelser; al Jordens Herlighed falmer og svinder; den Rige vorder lige med den Arme; Fyrsten med Betleren; hovmod dig ikke, Mennefskikkelse; Døden er hiin Stærke, der tager din Rustning, bytter Rojet og overgiver dig til Forraadnelse! — Rørke, nedslaaende Tanke! Endes saaledes Udgangen af en Bane, paa hvilken ofte de Edleste maae friste saamegen Røie, saa mange Drængler, saa megen Misfjendelse og Forfølgelse? Endes saaledes Udgangen af en Vandring, hvis første Retning gif for Mange igjennem Orkenens Savn og Mangel, hvis Slutning var betegnet med Bedrøvelse og Angst, liig Veien fra Gethsemane til Golgatha? Endes saaledes Udgangen af en Bane, paa hvilken den Redelige og Samvit-

tighedsfulde bestod saamange og saa farlige Kampen imod det, som kan friste og forføre, og i hvilke Kampen han ved en høiere Bistand seirede? Endes den saaledes, at der ingen Udvei er igjennem Gravens skumle og tause Egne? Død, du som ikke ændrer Magt og Rikedom, Sundhed og Skjønhed, har du ingen Afgjættelse, ingen Udfrygt for de Seire, hvilke Tro, Gudsfrøgt, Kjærlighed og Haab til Kampen sig? Jo visseligen; thi du er jo et Sendebud fra ham, ved hvis Bistand enhver ædel og from Kampen seirer imod denne Verdens Fristelser! — Der maa være en Udvei — ikke i Graven kan Bannet vorde endt. Dog, Hvo er Veilederen? Hvad giver Pillegrimmen Frimodighed, naar han skal tiltræde denne skumle Reise? Er den gode Samvittigheds Pagt med Gud stedse bevaret? Tør Noget lægge Haanden paa sit Hjerte og sige: jeg har stedse herved stridt den gode Strid og jeg har aldrig i Tanker, Attraer eller Gjæringer afvejet fra det, som er godt og ret? Ikke til en Veileder alene, til en Forsoner trænger Mennesket; — o, Tidens og Evighedens Dommer, skenk det angerfulde Hjerte Forvisning, en fast, en urokkelig Forvisning om Tilgivelse og din Raade, og med denne Forvisning stiger jeg tillidsfuld ned i Dødens skumle

Egne, støttende mig til den, ligesom til en sikker og paalidelig Vandringsstav! —

Jeg stuer i Tankerne ud over Jesu Bane, jeg følger den indtil dens sidste Udgang; min Veemod bliver afløst af Glæde og Henrykkelse. Et stort, et betydningsfuldt Billede fremstiller sig for mig; den ene Deel af samme er mørk og rædsom; jeg seer Korset, paa hvilket Verdens største Belgjører døde og i Nærheden Graven, hvor hans Legeme er lagt; men lys og smilende er Billedets anden Deel; jeg seer Stenen væltet fra Indgangen og ved den aabnede Grav en Engel, hvis*) Skikkelse er ligesom Lynet og hvis Klædebon er hvidt som Sne; og ikke langt derfra seer jeg Bjerget, hvorfra Opstandelsens Fyrste hæver sig til Lysets høiere Egne med de Ord: „see**) jeg er med Eder alle Dage indtil Verdens Ende.“ O herlige, opløstende, begeistrende Livsbillede paa mit eget Haab! Svæv levende for mig under jordiske Trængsler og Lidelsers mørke Nætter og viis den modige Sjæls Tanker hen til det evige Livs Morgenrøde, der straalér bag Gravens Nat! Utsaa endes Pillegrimmens Bane hist i Lysets høiere Egne; der er Synds Tilgivelse i Jesu Christi Død; Naadens Dør er aab-

*) Matth. Evang. 28, 3.

**) Matth. Evang. 28, 20.

net. Vær stærk, Sjæl, i den levende og frugtbare Tro; strid den gode Strid; stræb at fuldende Løbet i Gudsfrøgt, og du skal eengang paa Ornevinger opløste dig over Død og Grav til Bestuelser af Guds Herlighed, til Kjærligheds Værker i en mere udstrakt Virkekreds, til Samfund med din Frelser og forklarede Nander! —

Saa være du, himmelske Fader, lovet og priseth, paa Jesu Fødselsdag! Vi takke dig for enhver Naade, hvilken du tiltænkte os ved din Gensbaarne! Med hellig Henrykkelse synge vi din Priis, at du i Jesu Christi Vandring igjennem Mennekelivet fremstiller for os i forstaaelige og anskuelige Billeder, hvad vi have at vente og haabe paa vor jordiske Pillegrimsgang! —

III.

Dytaars Dag.

Luc. Evang. 2, 21.

Paa Aarets første Dag ere vi samlede i hans Helligdom, der fører Aarene frem, kjender de Dage, som komme, og har fastsat for Enhver disses Tal. Et nyt Tidsmaal af de os forundte Timer har med denne Morgen begyndt at udfolde sig; der indbefattes deri en Række af Timer og Dage; disse synes at være mange, naar vi staae foran dem og skue hen over dem; men atter vil Time fortrænge Time, atter skal Dag afløse Dag, og, naar de ligge bag ved os som forbigangne, ville vi vel sige: hvor iilsom var Eders Flugt! Ja, hurtig vil ogsaa din Gang vorde, o nye Aar; dog, hvor Meget kan du ikke udvikle, inden du har gennemløbet din Bane; hvilke Tilskikkelser kan du ikke bringe, idet at du ordner Dag efter Dag i stadigt Følge, hver med dens Byrde og dens Smerte, hver med dens Gave og dens Glæde! Hvad har du at bringe Enhver af

os? Skulle vore lovlige Bestræbelser have Fremgang eller møde Modstand, Hindringer og Misfjendelse? Skulle vi finde, naar vi lede, finde det Fornødne til Nøttelse, eller skal Armoden staae for Døren? Er det Sundhed, Kraft og Fyrighed, hvilke du skal bringe; eller har du faaet Magt herovenfra at svække, saare og smerte? Er det paa en rolig, en blid Strom at du vil føre os, eller er det givet i din Magt at vække Ulykkens Storme, saa at vort timelige Bøjsfærd trues med Forstyrrelse? Skulle vi vedblive at vandre ved deres Side, som ere os kjære, eller skal vor Bei vorde eensom, saa at vi søge ved Gravene de Elskede, som nu leve? Og nu vi selv! Er vort Timeglas maaskee snart udrundet? Skal Gravklokken lyde over vor Bortgang, førend det atter ringer ind til et nyt Aar? Hvo veed det? Et uigjennemtrængeligt Slør tilhyller for vort Die, hvad der beredes bag dette Dække. — Hvor indskrænket er ikke Menneskets Kundskab! Hvor afmægtig er ikke Menneskets Vælde! Ingen af Jordens Vise kan udstrække sit Blik kun til den Dag i Morgen, og skue, under hvilken Skikkelse den vil fremtræde, og den, som kaldes den Mægtigste iblandt Jordens Vældige, kan ikke udstrække sin Arm over Grændserne af dette Dieblik, og afvende det Ulykkens Slag, som det næste Die-

blik kan bringe — En Veie aabner sig for os: ved dens Indgang staae vi; en hoiere Haand leder os ind paa den, men, igjennem hvilke Ufverlinger den krummer sig, vide vi ikke. Vi ønske stundom saa gjerne at vide det; hvem skulle vi spørge tilraads? De svundne Tidens Erfaring? Den vil minde os om, at Lykken er omstiftelig; at Sorg og Glæde vandre ved hinandens Side; at Forventninger vækkes og stufte; at Frygt truer og atter svinder, ja at det er ofte gavnligt, at Vandringen fører igjennem Trængsler og Savn. Eller ville vi spørge det aabenbarede Ord tilraads! — En Stemme derfra lyder os imøde:*) „jeg haver endnu Meget at „sige Eder; men nu kunne I ikke bære det.“ — Skulle vi da slove og dorste see det nye Aar imøde, efter deres Skik, for hvem alt, som udvikler sig under dens Gang, forekommer at være en forvirret Blanding? Ingenlunde; ogsaa dette Aar er et Sendebud fra Tidens evige Herre, som kalder ad de Ting, der ikke ere, som om de vare, og med Wiisdom ordner selv det, som synes tilfældigt. Eller, skulle allehaande mørke Aelser fylde vort Hjerte, idet at vi frygte for de sørgelige Skikkelser, under hvilke de kommende Dage kunne møde Os og Bore? Nei, jeg oplader, Evangeliet for mig, jeg

*) Joh. Evang. 16, 12.

gentager med Sjælens hele Ålvor det Navn, hvortil det Herligste slutter sig, hvori den varige Rikigdom er indbefattet, hvori der er Trøst, Fred og Styrke: Hvorfor lyder dette Navn mig imøde paa Aarets første Dag? Er det ikke et Vink til mig: stræb at forstaae, stræb at gjøre fatteligt for Andre, hvad dette betyder? Er det ikke et Vink til mig; begynd og fuldsør Aaret i Jesu Christi Navn! Saa give Aarenes evige Herre dertil os sin Velsignelse!

Med de bedste og værdigste Forsætter ville vi begynde; men de bedste Beslutninger forenes i det Forsæt;

Lader os gjennevandre Aaret i Jesu
Christi Navn!

I.

Imedens vi tale, iler Tiden; Dieblikke fortrænge Dieblikke; atter skilles vor Forsamling ad; denne Helligdom lukker sig; snart skal denne Dag tælles iblandt de forbigangne. Og en ny Morgen kalder Enhver til Virksomhed, til sin Sysel og sin Daggjerning. O, lad den ikke kalde forgjæves! Thi den Time, som er spildt, kalder ingen Almagt tilbage, at du kan gjøre en viis Anvendelse deraf. Lad det svundne Aar lære dig Visdom! Spørg dig selv, om der ikke vare Timer,

hvilke du ikke benyttede, eller endog, hvilke du misbrugte til Gaadant, hvis Erindring er bitter og smertende! Men over ingen af disse Timer kan du udstrække din Magt, saa at den paa dit Bud vender tilbage; saa at du kan udfylde den med en ny Idræt, med hæderlig Virksomhed; saa at du kan borttage det, som er krænkende for dig, og indsflette i dets Sted ædle og skjønne Erindringer! De i Daarskab, Dorsthed og Forsømmelser spildte Dage kan du ligesaa lidet kalde tilbage, for at helige dem til et bedre, et virksommere, et mere samvittighedsfuldt Liv, som du kan sige til Naret: standt din rivende Gang, saa at det bevæger sig mindre iilsomt. Derfor tilraaber Tiden os, idet at den farer hen: „virk, imedens det er Dag; Enhver virke „i sin Stand og sin Stilling; thi snart kan Nat- „ten overstygge Arbeideren!“ — Derfor minder Tiden os under sin Flugt: „grib Diebliffet, imedens det er dit; benyt Leiligheden, imedens den „er der; brug Kraften, medens du har den; grav „ikke det dig betroede Pund ned; arbeid og vaag; „thi de spildte Timer kan du ikke indhente for at „gjøre dem frugtbringende; men de nærværende og „tilkommende kan du gjøre dobbelt nyttige ved for- „øget Anstrængelse, ved samvittighedsfuld Orden! „Solen gaær op og lyser ud over din Færd; lad

„den ikke være Vidne til din Dorskhed; Solen gaaer ned og vinker til Hvile: lad intet forsømt Dagværk, ingen uopfyldt Pligt hvile tungt paa dig i Aftenens Skygger!“ — Virksomhed altsaa være Løsenet i det nye Aar! Er det ikke en christelig Beslutning? Hvo kan med Tankerne følge Frelseren fra Jordans Strømme did, hvor Banen endtes, følge ham hen imellem den store Kreds, hvor han lærte og handlede, eller i den snevre Kreds, hvor han dannede sine Fortrolige; hvo kan omfatte i Tankerne den store Gjerning, hvilken han fuldbragte og denne Gjernings mageløse Betsignelser fra Aarhundrede til Aarhundrede, og maa ikke blues ved enhver Lunkenhed, enhver Efterladenhed, enhver Forsømmelse, maa ikke føle sig ved hans Exempel paa det Kraftigste opfordret til at lade sit Hjertes hele Lyst og Varme boe ved den Enhver betroede Gjerning, saa at Intet skeer trægt eller ufuldendt, Intet skeer med Trældoms Aand, Intet af Dientjeneste, for at takkes Menneskene, men at Alt besluttes og fuldbringes af Hjertet for den Alvidendes Vilde, der udsender Enhver af os i sin store Blinngaard, anviser Enhver sin Deel at dyrke, hvad enten den synes mere eller mindre hæderlig, vil danne Enhver af os til at være tro i det Mindre, at vi een gang kunne sættes over det Større? Thi det er Sjælen

i den christelige Virksomhed, at den stæer af Hjertet for den Alvidendes Næsyn, at den styres af Tanken paa Gud og paa hans Villie, at den forherliges ved Bøn til og Paakaldelse af ham, fra hvem Kraften kommer, hvem Betsignelsen skyldes, hvem Dommen tilhører, naar han hjemkalder Arbeideren og prøver hans Gjerning. Og, ligesom den synlige Himmel hvælver sig over Jorden, over dens Beboere og disses travle Færd: saaledes skal det Himmelske hvile over og forædle den jordiske Gjerning; høiere Hensyn skulle styre Arbeiderens Haand; Frefrygt for og Kjærlighed til Gud skulle besjæle hans Indre. Og, ligesom Jesu Daggjerning stedse var uadskillelig fra Sjælens Opløstelse til den Fæder, der var med ham, velsignede, hvad han begyndte og forherligede ham for Verden; ligesom Beien førte Jesus ikke altid hen iblandt de talrige Skarer og disses Larm, men ofte affides paa Bjerget eller i Ørkenen, hvor han omgikkes med sin Fæder i Bøns og Andagts Snderlighed; saaledes tør du ikke rose dig af din Virksomhed, naar denne fører dig bort fra en stedse levende Forestilling om Gud og hans hellige Villie. Thi, ligesaa lidet den gennemvandler Aaret i Jesu Navn, der er forsømmelig, efterladet og træg ved sin Daggjerning eller henfører Alt til Dientjeneste, for at takkes

Mennesker; ligesaa lidet kan den siges at fuldbringe Aaret i Jesu Navn, der fordyber sig saaledes i den jordiske Syssel, at Spørgsmaalet om det usynlige Vidne og dets Velbehag træder tilbage i Skygge, at der hverken er Sands for eller Trang til Andagt, Guds Ord og Bøn. Medens det er Dag, skulde vi arbejde; vort Hjerte skal være i og ved vor Gjerning:*) den skal fuldbringes i Eenfoldighed, i Herrens Frygt; da gjennemvandre vi Aaret i Jesu Navn.

II.

Idet at vi have henledet Opmærksomheden paa, at Alt, hvad vi foretage os i vort huuslige og borgerlige Liv, skal skee af Hjertet; er jo derved antydet, at det Indre maa have en vis Bessaffenhed, dersom den ydre Gjerning, som udgaaer derfra, skal have Værd. Foruden den udvortes Gjerning, hvilken Kald og Stilling paalægge Enhver at fuldbringe, er der en indvortes Gjerning, fælles for Alle, hvilken skal udføres. Der er Noget, som vi skulde ordne, udvikle og gjøre fuldkomnere hos os selv; vort udødelige Væsen skal gjenfødes, skal hel-

*) Col. 3, 22. 23.

liges, skal beredes til en Bolig for Guds Mand. Livet udgaaer fra Hjertet; der er Kilden til det Gode saavel som det Onde; derfra udgaaer Belsig- nelsen, derfra udgaaer ogsaa Fordærvelsen. Fra det troende, det gudsfrygtige Hjerter udfolder det sig, som breder sit Smykke over Livet, gjør vor Virk- somhed velgjørende, lader vort Exempel være ly- sende og quægende; men fra det vantro, det egen- skjærlige Hjerter udgaae de onde Forsætter, de for- dærvelige Bestræbelser, kort Alt, som forstyrer, be- smitter, forfører og fordærver. Over dette Hjerter skal vaages. Dersom du vil forandre Tilstanden udenfor dig til det Bedre, da begynd først med at forandre Tilstanden i dit eget Indre til det Be- dre; dersom du vil forædle og fuldkommengjøre Skikkelserne i det huuslige og borgerlige Liv, da maa du først have begyndt med at forædle og fuld- kommengjøre Skikkelsen af dit eget Indre. En- hver Forandring i det Ydre er flygtig og usikker, naar Tanker, Følelser, Domme og Attraaer ikke vorde forandrede overeensstemmende med Evangeliets Sand- hed og Retfærdighed! Dersom du vil have Orden udenfor dig, i dit Huus, i din Stilling; fremkald først Orden i din Sjæl, dette aandelige Tempel for det Bæsen, efter hvis Billie vi alle skulle leve! Al sand og varig og velgjørende Skabelse skal ud-

gaae indvortes fra, fra Sjæls og Sindes Forvandling ved Jesu Tro og Jesu Aand. Derfor nævner jeg paa Aarets første Dag det Navn, til hvilket alt Keent, alt Helligt knytter sig; thi, idet jeg ihukommer dette, vorder det levende for mig, at vi skulle renses os fra al Kjødets og Aandens Besmitelse og stræbe efter at vorde hellige i vort hele Forhold; da mindes vi om, at det Første og Vigtigste, hvorom vi skulle bede, og for hvis Besiddelse vi skulle kæmpe og opbyde al Kraft og Iver, er dette: „Fader, tilkomme dit Rige!“ Men dit Rige, hellige Væsen, er ikke de fulde Lader, ikke Pragtens Glimmer, ikke Velleevnet, ikke nogen timelig Rigdom eller Herlighed, som kan synke med det Aar, som svinder; nei, hvor din Villie stæer, der er dit Rige, og der, hvor den Retfærdighed øves, som er dig behagelig, og hvor din Aand kommer ved Jesu Tro at quæge med sin Fred og styrke ved sin Glæde! Dette Rige er det, som skal komme i vort Indre, skal der udvikles og grundfæstes, indtil det, hiinside Tiden, kan oprinde fuldendt i Evigheden. O Fader, lad det komme; væk vor Længsel efter det; velsign vor Stræben, naar vi tragte derefter! Men der ere saa mange Hindringer, saa mange Fristelser; der findes saa stor Lunkenhed; der gives saa meget Ondt, som hindrer det Godes Vært. Smød alt dette skal du arbejde: dette skal være din

indvortes Gjerning! Derfor prøve Enhver sig selv, holde Sandheden i Jesu Evangelium frem for sig, og betragte sin egen indre Tilstand i dette Speil, ikke for atter at gaae bort og glemme Udseendet af sit Hjertes Skikkelse, men for at holde dette Sandhedens Speil for sig idag, imorgen og hver Dag, som forundes, og saaledes aflægge denne eller hiin uædle Attraa, fortrænge disse eller hine ublue Tanker og udrydde Mere og Mere af det Urene og Syndige, som besmitter Guddomsbilledet og nedværdiger den Christne. Atter er et Aar dalet og opslugt i Tidens store Strøm; saa være begravet i dets Bølger alt det, som du ikke uden at rødme for dig selv, uden at skamme dig for den alvidende Hjertekjender, kan tage med dig i det nye Aar! I den dybe Grav, hvor Tiden og alt det Forgængelige, som tilhører Tiden, opløses og forsvinder, nedsænke den Vetsindige sin Vetsind, den Onde sin Ondskab og den Ugudelige sin Ryggesløshed; i den dybe Grav nedsænke Fraadseren og Drankeren deres dyriske Attraaer, nedsænke Vellystlingen sin forrige Ubluhed og Skændsel; der ned til evig Undergang være sjunkne alle de uædle og uværdige Kjærligheder og Glæder, der banlyste Freden fra dit Indre, banlyste Freden fra dit Huus, og gjorde dit Exempel forbærligt for dine Nærmeste, dine Børn,

dit Lyende! Og, hvis Nogen har bragt med sig over Aarets Grændse Uforsonlighed, Had og Hævn-gjerrighed: da ile en Saadan med at tilgive, at ikke Solen gaaer ned over Fjendskabet, at ikke den evige Barmhjertighed spottes, naar Hænderne folde sig til Bøn i Jesu Navn! Og, ligesom Dag efter Dag i det nye Aar synker til Undergang, saa lad Morgen efter Morgen fremkalde fra Sjælens Inderste gode, hellige og kraftige Forsætter, og lad Aften efter Aften være Vidne til disse Forsætters Udførelse! Med det gamle Aar være afslagt enhver Daarskab, enhver ureen Følelse, ethvert vanhelligt Forsæt; med det nye Aar være begyndt et renere, er værdigere Liv! Thi da gjennemvandre vi Aaret i Jesu Navn, naar vi, stærke ved hans Tro, overvinde det Onde under enhver Skikkelse.

III.

Saa ligger et nyt Aar for os; hvad vil det bringe? Det vil vel føre sine Goder og sine Plager over Enkelte, Færre eller Flere; det vil vel vække Forventninger, som ere glædelige og atter henveire dem; det vil vel bringe Sorgen ind i Færres eller Fleres Huse, bringe Frygten ind i Disses eller Hines Hjerter, bringe Sundhed og

Sygdøm, Glæder og Lidelser ind her og der, ligesom Aarene før dette. Hvo af os skal blive? Hvo skal vandre bort? Eller skal Bortgangen være forberedet med mange foregaaende Smerter? Hvem skal den blide Lod, hvem skal den bittre Kalk rækkes? Hvem vil du, evige Styrer! prøve ved tunge Tilfiskkelser? Hvem vil du forstaaene for og hvem vil du paalægge Smertens og Kummerens tunge Kors? Skal Ulykken holdes fjernet, eller skulle dens tunge Slag ramme vore Eiendomme, vore Skikkelser? Skal Morderengelen hjemføge eller skal den gaae forbi? — „Spar os, „saa tænke maastee Mange“ spar os for at tænke paa Saa-„dant; hvortil mørke Aelser; hvorfor ikke snarere „lyse Udsigter i den Tid, som kommer?“ — O, Fremtiden bliver ikke lys derved, at du med Forsæt lukker dit Øie for det, som Dagene kunne bringe; og du vinder ikke Sindsro og Kraft derved, at du holder enhver Forestilling borte, som kan være ubehagelig og idelig tilraaber dig selv: „dette skee in-„genlunde!“ Thi det skeer dog, naar den Albise byder, og de tunge Tilfiskkelser komme, naar den Almægtige taler til Skjebnerne: kommer, mine Tjenere, at fuldbyrde min Villie! — Vi skulle ikke skjule for os selv, hvad der kan møde; vi skulle tænke derpaa, være forberedte dertil, være rustede

derimod, og prise hans Navn, i hvis Tro og Exempel der er Styrke og Kraft til at lide og bære! Derfor vil jeg samle i mit stille Sind Alt, hvad der gjør mig fast og stærk i min Frelser's Tro, og det skal vorde levende for mig, at, hvad der end beffikkes, saa fuldbyrdes dog det Væsens Billie, som har talt hvert Haar paa mit Hoved; det skal vorde levende for mig, at der hos Natu-rens Kræfter eller hos andre Menneſter ikke er nogen Magt over mig, *) uden at den er givet dem herovenfra, og, naar Ondskabens Planer udføres, vil jeg ſige: „**) denne er Eder's Time og Mør-“lets Magt; men den viger igjen paa Almagtens “Bud.“ Jeg vil minde mig ſelv om, at jeg er en Chriſten, at dette Navn indvier mig til Strid og Trængſler for Guds Riges Skyld, og at det er min himmeſke Faders Billie, ***) at jeg ſkal lide det, ſom beffikkes over mig, for at jeg lut-tret og forbedret kan indgaae til Herlighed. Og, derſom mit Hjerte ſkulle vorde bedrøvet, derſom Ulykkens Vægt ſkulle vorde tung, derſom hvert Haab paa Jorden ſkulle falme: evige Fader, ſkulle jeg da forſage, bortkaſte min Tillid, nedſynke til

*) Joh. Evang. 10, 11.

**) Luc. Evang. 22, 53.

***) Joh. Evang. 21, 26.

Skændsel, og nedværdige mit kristelige Navn! O dyrebare Tro, rør dig kraftig i mit Indre, gør mig stærk og fri! Skulle Alt svigte, jeg slutter mig med Troens hele Inderlighed til min store Forgænger; Hengivenhed skal udvikle sine himmelske Kræfter; jeg skal revse min Modløshed ved disse Paamindelser: „Skulle jeg ikke tomme den Skaal, „som min Fader rækker mig; er det min Willie, „eller den Abises Willie, som skal stee?“ — Thi da tilbringe vi Aaret i Jesu Navn, naar vi bestræbe os for, at vort indre Væsen voxer i Styrke til at bære og lide, hvad Wiisdommen beskikker over os, voxer i Tillid, Hengivenhed og Frimodighed, saa at vi under Savn og Kors, under Smerter og ved Graven udbryde: *) Herre, du giver; Herre, du tager; lovet være dit Navn!

Ja, lovet være du, som er, som var og som bliver; lovet være du for enhver Gave, ethvert Gode, for det daglige Brød, som styrker Legemet, for det himmelske Brød, som nærer Sjælen! Med Lov og Priis forener sig vor Bøn. Vi anraabe dig — thi du kan og vil give — vi bede dig, velsign vort Land, velsign vor elskede Konge; han

*) Joh. 4, 24.

bevare dine Befalinger og holde fast ved Jesu Christi
 Vidnesbyrd, at han kan sidde end længe med Fre
 paa sine Fædres Throne og stærk ved din Bælde
 vidne for Fyrsterne, at du er naadig, viis og stor!
 Af rige Skaaler udgyde du Betsignelsens quægende
 Dug over vort Land, at enhver ædel Plantning
 kan trives og vore, at Dronningens Hjerte maa
 frydes ved Synet af Danmarks Lykke, ligesom
 Danmark frydes ved Synet af Hendes i christelige
 Dnyder ophøiede Liv! Dplad din milde Haand og
 mæt med aandelige og timelige Betsignelser de
 kongelige Prindsfer og Prindsesser! Lad Alt, som
 quæger Hjerterne og forherliger deres Virksomhed,
 slutte sig til deres Fjed! Tag det hele kongelige
 Huus i din Baretægt; løst dit Aashyn paa det og
 giv det Fred! Din Naade være over Kongens
 troe Tjenere, over dem nær ved Thronens Fød-
 der, over dem, som udgaae i Landet, at vaage
 over hans Love og udrette hans Villie! Din
 Naade være over vort Stifts Dyrighed; din Al-
 magts Haand bortfjerne Alt, som kan saare, ængste
 og smerte! Betsign dem, som dømme og dem,
 som fuldbyrde Dommen, dem, som føre Sværd
 tillands og tilvands i lovligt Kald, naar Kongen
 sender sine Stridsmænd! Din Naade være over
 dem i Lærdommens Templer, over dem, som ud-

dele af dens Skatte, og over dem, hvem de meddeles! Held og Lykke over enhver Kjøbmand ved redeligt Erhverv, over enhver retskaffen Haandværker, over Borger og Bonde i vort Samfund! Hold Armoden borte med dens Fristelser; lad Ulykken ikke ramme Helligdom eller Borg eller Hytte! — Dog, vi bede i Jesu Navn; vi mindes derved om, at, hvadsomhelst af udvortes Goder vi begjere, maa Ydmyghed blande sig i vor Bøn; maaskee din Wiisdom, evige Fader, vil at det skal nægtes! Kun da tør vi sikkert vente Bønhørelse, naar vi bede om det, som hører til dit Rige og naar vi selv kæmpe for dets Opnaaelse! Saa hør os, naadige Gud; vi bede om det Bedste, vi bede om din hellig Lands Gaver! Lad dem finde, som søge; lad dem finde Lyk, som stræbe efter en levende Erkjendelse af det Sande; lad dem finde Mættelse for Hjertets ædleste Længsler, som hungre og tørste efter at vorde bedre og dig mere velbehagelige; lad dem smage Fred og Sjælero, som søge samme hos den store Sjælehyrde! Og der, hvor ikke Grefrygt er for det aabenbarede Ord, hvor Sandsen ikke er vakt for dit Rige, hvor Sjælens Die ikke er aabnet for din Genbaarnes Herlighed, der i Huus eller Hytte, hvor der er Uvedragt og Forstyrrelse, Svig og Underfundighed,

fordi dit Ord er vejet bort fra deres Huus og fra deres Hjerte; der vække du dem ved din mægtige Stemme, der kalde du Liv frem i det Døde, at de vaagne af deres aandelige Slummer, at de spørge sig selv: „hvor ere de gamle Stier, som føre til „Fred!“ Led de Unge, at de bevare Tanker og Attraaer i din Frygt; styrk de Gamle, at de bære de graae Haar med Ære; de Wildfarende kalde du tilbage fra Afgrundens Rand, og deres Fjed befæste du, som vandre paa de rette Veie! Og, hvor du sender Fylden af dine Goder, hvor du sender Lykke og timelig Herlighed, der vække du Ydmyghed, at den Lykkelige giver dig Æren; og, hvor du sender Savn og Smerte og Kummer, der forøge du Troens og Hengivenhedens stærke Kraft, at den Lidende kan prise din Naade og udbryde: „lovet være dit Navn!“ — Ja, Livets og Dødens Herre, i din Haand staaer vor Skjebne; hvad din Wiisdom besidder, lad det komme; Held og Baneheld, Liv og Død; men, hvad du end besidder, fornye hos os et stadigt Sindelag, tag aldrig din hellig Aand fra os! Hør vor Bøn! Amen.

V.

2^{den} Søndag efter Hellig tre
Kongers Dag.

 Joh. Evang. 2, 1—12.

Der er et Evangelium bragt ind i Verden, og, hvor det er kommet, har det forandret Tingenes Skikkelse. Det var et Lys, der tændtes og skinnede ned i de Egne, hvor Slægterne gik i Bildfarelsers Mørke; Udsigterne bleve udvidede; man kom i Besiddelse af de Sandheder, i hvilke der er Beroligelse og Fred. Hvor dette Evangelium er annammet med et troende Hjerte, der er Glæde ved Tanken om ham, der boer i et Lys, hvor Ingen kan trænge ind, om ham, der har talt hvert Haar paa vor Hoved, og siger til os, naar Modgangens Storme bruse, „frygt ikke, jeg er med dig;“ der er Kraft til at gaae stille med sin Byrde, fast i Haabet til ham, som atter sender Udførelse;

der har Døden mistet sin Braad og Graven sin Seier; thi over den mørke Hule, hvor Forkræneligheden har sit Bytte, lyser for den Troendes indre Die Udsødelighedens Morgenstær. Fra dette Evangelium udgif en mageløs Fylde af Betsignelser, en ny Skabelse. Lovet og priset i al Evighed være han, som bragte det! Men, hvo var han, som opfyldte den gamle Forjættelse, naar det hedder: „*) i din Sæd skulle alle Slægter paa Jorden velsignes!“ Hvo var han, som formaaede at gjøre os rige i Alt, i al Tro og al Kundskab og at aabenbare **) den Guds Wiisdom, den hemmelighedsfulde, som forhen var skjult? Var det et Menneske af lige Vilkaar som vi, underkastet Bildfarelse; eller var det Sønnen, der kjendte Faderen og nedsteg fra hans Skjød? Svaret er ikke tvivlsomt; thi Vidnesbyrd fra Himmel og Jord forene sig i det Udsagn: Kristus er Guds Eenbaarne. Da altsaa den fremtraadte, som var et udtrykt Billede af den Eviges Væsen, da maatte vel Kræfter røre sig, der bare Vidnesbyrd om, hvo han var; det var dog vel naturligt, at i de udvortes Virkninger maatte hans Guddoms-glands fremlyse. Da den fremtraadte, som havde Herlighed hos Faderen, forend

*) 1. Mos. 28, 18.

**) 1. Cor. 2, 7.

Verdens Grundvold blev lagt: maatte vel Straaler gjennembyde, der aabenbarede hiin Herlighed. Der skeete Tegn, og den evige Viisdom foranstaltet Intet uden Hensigt. Bort forelaeste Evangelium fremstiller for os det første af disse Tegn. Den Begivenhed, som fortælles, er underfuld, ligesom Guds Riges hele Stiftelse og Udbredelse paa Jorden er underfuld. Et Under kan ikke begribes; dog, hvad kan begribes selv af det, som henføres til Tingenes naturlige Gang? Men desuagtet kan og skal Underet være Gjenstand for vor Betragtning; vi kunne og skulle spørge os selv om den Aand, der kommer tilsyne deri. Thi, saasandt de overordentlige Gjerninger, hvilke Jesus udforte, skulde være talende Vidnesbyrd fra ham, der sendte Frelseren; da maatte de sikkert staae i den noieste, i uadskillelig Sammenhæng med det Evangelium, hvilket han forkyndte; da maatte de skee paa en Maade, som var Gud værdig; da maatte de skee i hellige Niemed; de maatte udtrykke Christendommens Aand, kort, de maatte bære et guddommeligt Præg. Thi, dersom de udfortes paa en Maade eller i Hensigter, som ingenlunde kunde samstemme med Christendommens Sandheder eller som laae i aabenbar Strid med en hellig Styrers vise Niemed; da maatte vi vende os bort fra dem og vi turde ikke ud-

bryde: see der Guds Finger! Men, ligesom der i den guddommelige Huusholdning er Eenhed og Sammenhæng, saaledes er der Eenhed og Overeensstemmelse i Jesu Ord og Jesu Gjerninger. Dette ville vi i ydmyg Andagt estertænke. Vor nærværende Betragtning være denne:

Anden i Jesu underfulde Gjerninger
stemmer overens med Anden i hans
Evangelium.

Anden i Jesu Gjerninger er ikke den forbausende og skrækkende, men den milde og oplivende. Fordum, da Gud hørte sit i Egypten undertrykte Folks Raab, da han vakte Moses, sit Rødskab til at udfrie Israel af Undertrykkelsen: da skeete Tegn, der skulde vise, at den Almægtige var med sin Prophet; men disse Tegn vare tildeels skrækkende og rystende; der udgik haarde Plager over den Konge og det Folk, som havde mishandlet Israel, og Sporene af Morderengelen, der uden Skaansel havde krævet sine Offere og havde ihjelslaaet alle Førstefødte i Egypten fra Kongesønnen af indtil den fængslede Forbryder, maatte bringe Rædsel i Hjerterne ved Tanken om, at Gud er en streng Dommer, der optegner Forbrydelserne i sin Haand og kommer at hjemføge

dem. Paa Sinai aabenbarede Gud sine Love; det var et høitideligt Dptrin, men det var ikke en saadan Høitidelighed, som naar en Fader kundgjør sin Villie for lydige og tillidsfulde Børn, der glædes ved at opfylde hans vise Bud; det var et alvorligt, et forbausende, et rystende Dptrin; det var Natu-rens Herre, han, der gjør Ildsluer til sine Tjenere og taler i Tordenstemmen, som kundgjorde sine Love for vilde, gjenstridige og sandselige Slægter, der ved Frygt skulde tvinges til det, som var deres Bel. Bjerget bævede, Mulm indhyllede det, Lynild gjennemfoer det tykke Mørke og Tordenen rullede, Forbud paa det, som vilde skee, hvis den Helliges Love frækt bleve krænkede, en talende Røst herovenfra, at Gud ikke lader sig spotte. — Fordum, da Israelliterne stode modløse paa det røde Havs Bredder og knurrede imod Moses, at han havde ført dem i Drkenen, for at omkomme; dengang da Bændene foran opførte et uoverstigeligt Dyb, imedens Pharaos vældige Hær ængstede dem i Ryggen; da skeete den underfulde Gjerning, som forherligedes ved det frelste Israels *) Seiershymne, og Fader talede til Son fra Slægt til Slægt om den Frelse, der blev Fædrene tildeelt, da de gik trygt imellem Havets Bænde ligesom imellem tvende Mure. Dog

*) 2. Mos. 15.

det samme Under, der var Israels Frelse, blev jo Ægypternes Grav; disse laae overstykkede af Bolgerne, og, hvad der var skeet, var noget Stort men ogsaa noget Forfærdende. Men, mon Jesu Gjæringer bare dette Præg? Vare de af den Besskaffenhed, at Synderen strækkedes, forsagede eller fortvivlede? Mon ved dem det høiede Ror knækkedes; blev den afviist og forskudt, som kom med Anger? Udgik Forfærdelse og Udelæggelse rundt omkring Frelseren, naar han udførte sine mægtige Gjæringer, naar han kaldte Overtræderne til Omvendelse? Dalede han maastee og Ild faldt ned paa hans Bud for at fortære de Gjenstridige, for at tage Hevn over dem, der spottede hans Guddoms magt, der ikke samlede med ham, men adspredte? Nei, ikke at ligne med vældige Storme, der drage sønderknusende hen over det Høie og Stolte paa Jorden, ikke at ligne med Lynstraalen, der udslinges at dræbe og adsplitte, men ligesom Foraarsregnen, hvis Draaber quæge og oplive den tørstige Natur, ligesom milde og forfriskende Windpust paa den lumre Sommerdag, vare de Degn, igjennem hvilke den Eenbaarnes Herlighed fremstraalede. Det samme Milde, Oplivende og Begeistrende, som kommer imøde fra hans Evangelium, aabenbarer sig i hans Gjæringer. — Forestil dig Frelseren, da han for

dum traadte hen til den Værkbrudne, der i sit Le-
 geme bar Følgerne af sin Synd, hvorledes han
 trøstede den Redbøiede, bød ham at være frimodig,
 eftergav ham Synden og gjengav ham Sundhed og
 Føielighed, og du maa dog tilstaae, at i denne Gjer-
 ning fremtræde den samme Naade og Barmhjertighed,
 der udtalede sig fra hans Læber, naar han forkyndte Li-
 vets Ord, naar han priste dem salige, der sørgede, naar
 han indbød til sig Alle, som vare besværede og betynge
 de, for at de kunde finde Hvile. Og er ikke den Begiven-
 hed, der tildrog sig i Cana, paastrykt det samme
 Præg. Mon ikke dette Dptrin kaster et Lys over
 Lærens og Troens forvandlende og oplivende og
 styrkende Kraft? Hvad er det vel, som formaaer
 at udbrede en stille Fred i det Indre og at aab-
 ne mangehaande skjulte Kilder til besindig Glæde?
 Er der Noget i denne Henseende saa kraftigt, som
 Jesu Evangelium? Er der Noget, som tiltaler den
 Uengstede, den Urolige, den Redbøiede med en saa-
 dan indtrængende Beroligelse og Bederquagelse,
 som den milde Røst: saa elskede Gud Verden, at
 han hengav sin eenbaarne Søn? Hvor er det kraf-
 tigste Mittel til at oplive det Matte, opvarme det
 Kolde, styrke det Svage, forædle, fornyes, vække
 Begeistring og hellig Glæde? Er det ikke denne,
 der opløfter over timelige Sorger, gjør riig under

Armod, flaber Tilfredshed under Gavn, forædler Livets Fryd og Munterhed, gennemstrømmer det skjulte Bæsen med stedse foryngende og oplivende Syld og forvandler den simple Drik i den Nøisommes Bæger til den kosteligste, den meest styrkende Lædledrik? — See det Forædlende, Quægende og Begeistrende i Evangeliet er allerede betegnet ved denne Undergjerning. Ligefom Jesus forædlede Vand til Viin, saaledes rører sig i hans Evangelium og i hans Tro en kjærlig, en oplivende, en flabende Mand, der udgyder i Menneskeheden et høiere, et ædlere, et evigt Livs Næringsjaster, forædler Hjerterne, helliger Glæden, giver Sorgerne Betydning, blander det Evige med det Tidelige, det Himmelske med det Jordiske og paatrykker Idrætter, Bestræbelser og Gjerninger et høiere, et helligt Præg. —

Jesu Gjerninger fremtræde ikke med udvortes Bram, ville ikke vække en siebliflig Opsigt og Studsen, ville ikke tilfredsstille Forsængelighedens og Egennyttens Bestræbelser; nei, en stille, bramfri og hellig Mand aabenbarer sig deri.

Jesus var kommen fra Jordans Bølger; af Johannes havde han nyligen modtaget Daaben;

han havde indviet sig til sit store Kald. Nu er han ved et Bryllup i Cana; her har han besluttet at gjøre Begyndelsen med de Tegn, der skulde vise, at Gud var med ham. Hvordan mon denne Begyndelse skal vorde? Af hvilken Bestaaffenhed dette Tegn? Saaledes vilde vel de Fleste af de Tilstedeværende have spurgt sig selv, hvis de havde anet, at han sad imellem dem, den Glade iblandt de Glade, han, fra hvis Skuldre Herredømmet ikke skulde vige, men i hvis Navn Lyse og Fred og Frelse skulde udgaae at qvæge og lyfsaliggjøre. O, dersom det var blevet bekjendt rundt i Israels Stæder, i Jerusalem, i det jødiske Raad, at han, paa hvem Forventningerne biede, var i Cana og at han der vilde begynde med at foretage det, hvorved Glimt af hans Herlighed kom tilsyne: de havde sikkert tænkt sig et andet, et forskjelligt Tegn. Mange vilde vel have formeent, at han først havde samlet en studsende Mængde, der kunde atter spredes til forskjellige Egne og udbasune, hvad den havde seet. Dersom det havde staaet til Mængden at begjære, da havde den vel begjært et Tegn fra Himmelen saaledes som den ofte attraaede; Mange vilde vel have forlangt, at Himmels Kræfter skulde røre sig paa hans Bud, eller at i deres Paasyn et eller andet blændende Særsyn skulde foregaae, hvorved deres

Nysgjerrighed kunde tilfredsstilles. Andre havde maaskee nærmet sig med Ønsker, ikke forskjellige fra de Begjeringer, med hvilke Fristeren nærmede sig; de havde fordret, at han skulde følge med dem til Jerusaleem, til Templet i samme, bestige dets Tinde, for derfra at kaste sig ned, og, ved at fuldbringe ukladt et saadant Bovestykke, indsamle en gabende Høbs Beundring og Priis. Atter Andre, hvis Hjerte boede ved den jordiske Mammon, havde muligen forlangt, at han skulde tale til Stenene, saa at de forvandlede sig til Brød, saa at de, som ønskede at slutte sig til ham, kunde komme med det Haab, at deres Tørst efter Guld og Belleevnet kunde slukkes. Men ogsaa her gjelder det: Menneskenes Tanker ere ikke Guds Tanker og Menneskenes Veie ere ikke Guds Veie. I det skjulte og Forborgne virker den guddommelige Naade; i Stilhed freder den evige Styrrer om det Gode; hans Haand bereder uformærkt tallose Betsignelser; uformærkt aabner han Rilder til mange Glæder — hvo kan stue disse, hvo kan tælle disse? Den samme Værdighed og Majestæt hvilede over Jesu Gjerninger; han vil ingen Bram, ingen Dyssigt; det er ikke egen Ære, han søger; han beiler ikke til forsængelig Roes; hvad betyde vel en ustadig Mængdes Fortaler; hvilket Værd have deres

flygtige Cresbeviisninger; kom han, for at smykke sig med disse; nei, derpaa gif hans Attraa ikke ud; naar hans velgjørende Gjerninger vare udforte, naar Skarerne vilde lønne ham med en jordist Krone, viger han affides, byder sine Venner ikke at tale derom, men nyder hos sig selv den skjønneste Løn, at have efterkommet sin himmelske Faders Willie. — I Sandhed, dersom disse Jesu overordentlige Gjerninger havde været betegnede med Forsængelighedens utvetydige Kjendemærker; dersom de havde været beregnede paa at vække en Studsen, en Opsigt, hvis Virkning snart var bortdunstet: da maatte vi vel spørge: hvorledes stemmer dette med hans Udsagn: „*) Faderen, som boer i mig, gjør Gjerningerne?“ Mon Gud, det hellige, albise og ophoiede Væsen, er Forsængelighedens Djener? Da maatte vi vel spørge med Føie: mon Anden i disse Gjerninger stemmer med Anden i det Evangelium, som byder: „**) naar du „giver Almisse, lad den venstre Haand ikke vide, „hvad din høire gjør,“ eller, „***) naar du beder, „da skal du ikke staae paa Hjørnerne, men gaae „ind i dit Kammer, luk din Dør og bed til din

*) Job. 14, 10.

**) Matth. 6, 3.

***) Matth. 6, 6.

„Fader, som er i Løndom,“ eller som forbyder at have Lyst til forfængelig Ære? Eller, dersom Frelseren havde anvendt sine høiere Kræfter til saadanne Gjerninger, der ikke sigtede til at stadfæste Evangeliets Sandheder og Indholdet af vor Tro, ikke sigtede til Guds Riges Fremme, til Forherligelse af Guds Majestæt, men til saadanne Gjerninger, hvis Formaal var at stifte et jordist Rige, at udbrede omkring sig en flygtig Glands, eller at undvige den Kalk, som efter Wiisdommens Raad ræktes ham at tømme; hvis han havde anvendt sin Magt som Guds Eenbaarne i sin egen Tjeneste og efter sin egen Villie og ikke efter Faderens Villie, ikke til deres aandelige Vel, hvilke han skulde frelse; hvis han havde sat synlige eller usynlige Skarer i Bevægelse for at undflye sine Fiender eller for at tage Hævn over disses Ondskab, eller udrive sig af sine Dommers Magt, og saaledes undflye Korsets Død, der hørte til Barmhertighedens naadefulde Plan, den Død, i hvilken der skulde være Lægedom for de Angerfulde og Forsoning for Verdens Synd — o, om end hans Gjerninger da havde været nok saa glimrende, havde vakt nok saa stor Studsen, vi turde dog ikke sige, at det var en hellig Aand, der udtaler sig deri. —

Anden i Jesu Gjerninger er Kjærlighe-
dens og Barmhjertighedens And.

Evangeliet er Forkyndelse om Guds Naade; et forstaaeligt Vidnesbyrd om den evige Barmhjer-
tighed, et mageløst Tegns, som er givet Jordens
Slægter. Det er det Første og det Sidste:*)
„Gud er Kjærlighed.“ Derfor lyder Opfordrin-
gen:**) „lader os elske ikke med Ord, ei heller
„med Tunge, men i Gjerning og Sandhed!“ —
Altfaa, naar vi skulde prøve, om hine underfulde
Tegn vare fra Gud, vare udførte i Samfund med
ham, vare, saa at sige, en Fuldmagt herovenfra,
der krævede Tillid og Tro paa Frelseren; da maat-
te vi først og fremmest undersøge, om hine Gjer-
ninger aandede den samme virksomme Kjærlighed,
hvilken hele Evangeliet aander; da maatte vi efter-
tænke, om de vare kun glimrende Tegn paa en
hoiere Magt, kun blændende og atter forsvindende
Straaler af en overjordist Bælde uden en velgjø-
rende, velsignende Indflydelse, eller om de vare
Husvaleser, Lindringer, Bederquægelser, Lysglimt
af den evige Barmhjertighed, der bringer de Ulyk-
kelige Trøst, bringer de saarede Hjerter Lægedom,
udfrier af Nød, Trængsel, Frygt og Fortvivlelse?

*) 1. Joh. 4, 8.

**) 1. Joh. 3, 18.

„*) Ordet blev Kjød og boede iblandt os, fuld af „Naade og Sandhed.“ Denne Naade var Sjælen i hans Gjerninger. Udkast dig et levende Billede af den Eenbaarnes Virksomhed ligesom den Dag, da han i Gana aabenbarede sin Herlighed, indtil de sidste store Optrin i hans Liv: følg ham med Tankerne paa hans Vandringer, naar han ynkedes over de Spedalske, borttog de Manges Sygdomme, løste de bundne Sandser, antog sig de Blinde, saa at han oplod deres Dine, fandt Bei i de Ringes Hytter, tørrede de Forladtes Taarer, borttog Syndens Følger, og taledes til Døden, saa at den gav sit Bytte tilbage og den trøstesløse Moder atter favnede sit Haab; — snart var det en Redbøiet, hvilken han opreiste, snart en Lidende, hvilken han hjalp, snart en Bandsmægtende, hvilken han styrkede; — den Angerfulde beroligede han, den Tvivlende gav han Visshed, udfriede fra Farens Svælg, og, hvor Ingen kunde hjælpe, var han tilstede en Hjælper fra Himlen; — udkast dig et levende Billede af alt Dette og du maa vel udbrude: ja, jeg erkjender, at i Jesu Gjerninger boede Fylden af den guddommelige Naade, at han havde Ret, da han paamindede sine Fjender:

*) Joh. 1, 11.

„*) mange gode Gjerninger viste jeg Eder fra min „Fader.“ — Snart vare de Aar hentrundne, i hvilke hiin Tids Udkaarne skuede den Genbaarne Ansigt til Ansigt; de, som havde været Bidner til hans Gjerninger eller som havde ved disse nydt Misskandhed og Hjelp, vandrede snart bort; deres Døer er lukket i Døden, Gravens Mørke har omtaaget deres Skikkelse. Men de underfulde Gjerninger, som eengang ere blevne indlemmede i Begivenhedernes Række, kunne og skulle ikke udrykkes derfra; de fremstille sig fra Aarhundrede til Aarhundrede, og minde, trøste og berolige; de møde vor Indbildningskraft i den kummerfulde Time og tale til den Forladte, den Mismødige: frygt ikke: han, som forherligede sin Genbaarne ved hine Tegn, er dig endnu ligesaa nær, hans Arm er ikke forkortet, hans Misskandhed er ikke forandret; endnu taler han og det skeer; — ja, de svæve for vor Indbildningskraft som lysende Tegn, som Forbud paa det, der eengang skal skee; thi engang udvikler Væsenet sig af de Indskrænkninger, under hvilke det sukke, de bundne Sandser løses, de Blindes Døer oplades; Guds Herlighed stues klarere; den Algodes Gjerninger berømmes i herligere Toner. Saaledes

*) Joh. 10, 32.

frække sig til se Gjerningers velgjørende Virkninger igjennem Slægternes Række, levendegjøre for os Troens Sandheder, udbrede fra Tidsalder til Tidsalder sine Velsignelser og minde om den evige Kjærlighed, som lod dem stee ved Jesu Haand.
Amen. —

VI.

Septuagesima.

Matth. Evang. 20, 1—17.

Utter tiltaler os Evangeliet med sin indholdsrige og skønne Pignelse om Huusbonden, der udgik i den aarle Morgenstund, udgik i Middagens hede Time, ja udgik, da Dagen helbede imod Aften, for at kalde til sin Wiingaard dem, som stode ledige. Hvad der er skjult under denne Indklædning, er os bekjendt; vi have førhen havt Leilighed til at udvikle det. Gud, den evige, hellige, naadige Fader betegnes jo ved Wiingaardens Herre; hans Naamindelser omringe os, hvor vi færdes; hvad enten vor Syssel fører os ind i det travle Liv iblandt Menneſtens Brimmel, eller den fører os ind i det stille og eensomme Kammer; saavel, naar Solens Lys skinner ud over vor Vandring og Virksomhed, som naar Natten om-

svæver os med sine skumle Skygger, iblandt de mange Stemmer, der tale til os fra denne Verden og drage os til det Jordiske og Flygtige og Forgængelige, lyder dog en fra hine Stemmer forskjellig Røst, en høiere, en myndig Røst, der byder Enhver af os ikke at ansee denne Verdens Goder for det Høieste, men at samle Skatte, hvilke Møl og Røst ikke kunne fortære, at tænke paa den hellige Lovgiver og retfærdige Verdens Styrer, at tragte først efter Guds Rige og hans Retfærdighed; thi Livsdagen kan snart være udrunden, være tilende med Paamindelserne og Advarslerne herovenfra saavel som med Heden og Moien; men dermed er ikke Alt opgjort; thi Regnskab skal opgjøres og paa Jordlivets Aften følger Dom og Gjengjeldelse, naar den evige Herre samler Arbejderne i et høiere Paalun, for at Enhver kan annamme, hvad Ret er for hans Afsyn. Denne Tanke vorder jo levende og anstuelig ved Evangeliets Lignelse; dog er denne Tanke ikke den eneste, som vorder vaft; der ere andre beslægtede Betragtninger, til hvilke Lignelsen fører os; thi der er i dette Evangelium en Guldgrube saa at sige af dyrebare og kostelige Sandheder; og, ligesom vi ikke skulle lægge Noget ind i Evangeliet, for derover at samle vor Andagt,

naar det ikke ligger i dets herlige Grube, saaledes skulle vi ikke stedse drage af dets store Forraad een og samme Tanke frem til Menighedens Opbyggelse, men under de fremstridende Aargange bringe nu een nu en anden af Evangeliets Skatte for Lyset og ligne den betænksumme *) Huusbond, der tager frem af sit Forraad Nytt og Gammelt! — Vi have læst, hvorledes nogle af Arbejderne knurrede imod Huusbonden, fordi de, der kun havde arbejdet een Time, vare gjordte lige med dem, der havde baaret Dagens Hede og Byrde; men vi have ogsaa læst Herrens betydningsfulde Svær: „er dit „Die ondt, fordi jeg er god?“ Ved denne Utrøsting ønsker jeg at mine Tilhøreres Opmærksomhed vil dvæle; denne Naamindelse ønsker jeg maa trænge ind i Alles Hjerter, ikke alene i deres, der see misundelige hen til andres rigere Løn, men ogsaa i deres, der tør vidne for Gud, at denne Sindslidelse er dem fremmed; thi disse bør vaage og bede, at de aldrig vorde fristede deraf. Ja, denne Naamindelse skal bringes dybt ind i Sjælen, at den kan fortrænge det Urene, at den kan udfolde sig med Frugt, og denne Frugt er, at Sandisen vorder levende for Guds store Naade, at Forstandens Die

*) Matth. Evang. 13, 52.

vorder helbredet, saa at det ikke længere bliver sygt, men vorder sundt og skarpt og kraftfuldt!*) „Diet, „siger Jesu,“ er Legemet's Lys; derfor, dersom dit „Die er sundt, bliver dit hele Legeme lyst; men, „dersom dit Die er ondt, bliver dit ganske Legeme „mørkt.“ Det Samme kan anvendes paa Sjælens Die, som er Fornuften. Hvoraf kommer det, at den udvortes Naturs Betragtning ikke griber Alles Indre med samme Henrykkelse, ikke fylder Alles Barm med samme opløstende Anelse? Den udfolder jo de samme Underværker for Alle; Blomsten i sin Herlighed vidner jo for Alle om det Væsen, der gav den dens Smykke, da den ikke selv kunde spinde eller væve; og Stjernehæren lyser jo ned over Denne saavel som Hiin og vinker Andagten op til den Skaber, der tændte dens Lys. Hvoraf kommer det, at den samme Betragtning drager Enes varme Hjerter heroventil, og til Bygmesteren, der satte sin Herligheds Præg paa sine Gjerninger; imedens den drager en Andens kolde og følesløse Hjerter ned til den jordiske Næring, saa at alle Tanker samle sig om Mad og Drikke og Klæder? Mon ikke, fordi den Enes Die er sundt, imedens hos den Anden det syge og forkeerte Die seer Alt for-

*) Matth. 6, 22.

vanstet, ja, seer den himmelske Herlighed, der straa-
 ler i de skabte Værker, fordunklet og formørket?*)
 „Thi,“ siger Jesus, dersom det Lys, som er i dig,
 „er Mørke, hvor stort bliver da Mørket?“ Et li-
 gesaa forskjelligt Indtryk paa de Forskjellige gjør
 Tanken om og Betragtningen af det, som kaldes
 Lykke i Verden. Nogle føle en sindig Glæde,
 naar den smiler til dem, uden at forstyrres i den
 rolige Fatning, naar dens Smil omskiftes; Andre
 hige uden Rast og Ro efter Lykkens Goder, fulde
 af Bekymringer under deres Stræben, fulde af
 Harme og blege af Misundelse, naar de opdage
 hos Andre det, hvortil de selv beilede hos Lykken,
 uden at vorde hønhørte. Og kommer denne For-
 skjellighed ikke deraf, at hos Nogle er Sjælens Die
 sundt, saa at de kunne skjønne, at Menneskets Liv
 ikke bestaaer i at have overslødigt Gods; imedens
 Andre ere saa formørkede, at de drømme sig salige
 i Fylden af timelige sjældne Goder? Skallet maa
 tages bort, som formørker; den Misundelige maa
 helbredes; thi hans Sjæls Die er sygt. Hensig-
 ten af vor Andagt i denne Time er ikke at udvikle,
 hvorledes denne Lidenstabs quæler alle fjærlige og
 ædle Følelser imod Andre, hvorledes den undergra-

*) Matth. Evang. 6, 23.

ver Ro og Tilfredshed i dens Indre, over hvem denne Lidenstabs har Magt; men Hensigten er at gjøre opmærksom paa, hvorledes de Misundelige miskjende Guds Godhed og Guds Kald til Menneskene, og at paaminde dem om at bringe Lys i Sjælen, at de kunne tænke og føle og handle forstandigen, ikke som de Uvise men som de Vise. Derfor være Paamindelsen denne:

Synd ikke imod din himmelske Belgjører ved at lade Misundelse faae Udgang til dit Hjerte, men bevar Sjælens Døie sundt!

Hvad er det vel, som ofte vækker de heftigste Sindslidelser og de alvorligste Kampe? Hvilke ere de Goder, for hvis Opnaaelse der ikke spares paa Anstrengelse, Sveed og Møie; de Goder, hvilke Verdens Børn med Hjertets varmeste Ønsker og Længsler stræbe at drage til sig, saa at, hvis hine ikke komme deres Længsler imøde, fylde Nid og Forbittrelse deres Sjæl. Det er jo idel flygtige og forgængelige Herligheder. — Een vorder det forundt at fylde en større eller en mindre Deel af Verden med sine Gjeringers Dmtale; Eens Navn lyder paa Manges Læber; Eens Virksomhed omfatter Mange; disse bøie sig for den Mægtige;

denne vinker og mange Tjenere ere tilrede paa en Saadans Bink; imedens en Andens Gjerning stee i det Stille, uændset, uden at tildrage sig Opmærksomhed, uden at være ledsaget af saadanne Virkninger, der kunne bringe Arbeiderens Navn did hen, hvor andre omtalte Navne ere optegnede skundom med Sandhedens skundom med Smigerens Skrift. Een vorder det givet at kunne samle omkring sig mange og mangehaande Skatte, at kunne leve i Glæde, at kunne strømme i Fylde, at kunne løse sig fra mangan timelig Byrde, fra mangan Bekymring, som besøger den ringe Hyttes Beboer; imedens en Anden søger, leder tidligen og sildigen, og finder kun Lidet, og dette Lidet er utilstrækkeligt til at afhjælpe mange Savn. Een arbeider; Arbeidet lykkes; det finder ingen Modstand, ingen Hindringer; det har sin Velsignelse og rige Løn; en Anden anstrenger sig, maa kæmpe med en Række af trættende Hindringer; naar een Vanstælighed er fjernet, kaster en ny sig iveien. — Hvor stor synes Forstjellen ikke at være! Hersteren paa Magtens ophoiede Sæde og den ringe Tjener, der ingen Tjenere har under sig — han, hvis Roes lyder paa Tusinders Læber og den, hvis Navn neppe er kjendt i den nærmeste Kreds — Riig-

manden og den Fattige — han, der høster, uden at have saaet, og den, som saae, uden at det synes, at han høster! „Hvor forskjelligt“ saa tænke Mange med Mismod,“ hvor forskjelligt ere „Gaverne uddeelte.“ Og dog, mon ikke ofte „det, som mangler i een Henseende, er opveiet og erstattet i en anden? O du, som med Fortrydelse seer op til Magtens Søn og sammenligner din Stillings Lavhed med hans Hoide, hvis du kunde samle i eet Overblik de Sorger, der ere skjulte under Purpuret; hvis du kunde stille dig som Vidne ved hans Leie, naar disse eller hine for dig ukjendte Sorger skræmme den quægende Slummer fra det trætte Die: du vilde sikkert ikke misunde ham hans Lod; du vilde maaskee træde tilbage og tænke: glad stiller jeg mig hen i Rækken af ringe Tjenere; smager jeg end ikke hiin Herligheds Glæder; jeg smager heller ikke dens Bitterhed. — Og nu Rigdom, denne Afgub, for hvilken Mange knale i Støvet! Den har sine store Fordele, yder sine skjønne Frugter; men den har ogsaa sine Snarer og sine Fristelser, og Sandhed er der i hiin gamle Wiismands skjønne Bøn: giv mig ikke Riigdom, men uddeel til mig mit beskikkede Brod! Guldet er ingen Skytsengel, som holder Bekymringerne

ude fra de pragtfulde Sale; de besøge ofte den ved det timelige Forraad, naar de gaae den forbi, der har kun det Nødtørstige; til den Rige henvende Alle sig; ikke den Redelige alene tyer til ham med sin Trang og sin Byrde; men Bedrageren og Røvereren rette imod en Saadan deres Mordets Planer og Angreb. Derfor synd ikke, o Menneske, imod den algode Giver, idet at du overseer det Gode i din egen Stilling og i dine egne Aar og Kjæder til det, som du kalder hos Andre en langt større Lykke! Du staaer maaskee ikke saa høit i Samfundet som Andre; men saa er du heller ikke udsat for de Skjebnens Lyn, der ramme de meest ophøiede Punkter; thi, jo høiere Een er stillet med Hensyn til det Timelige, desto dybere er Faldet, naar de timelige Støtter styrte sammen! Du kan maaskee kun hulle dig i et grovt Klædebon og møtte dig ved en simpel Næring; men du kan komme i Besiddelse af den sande Riigdom, som er Nøisomhed, og, er end din Hytte kun ringe, Fristelsen staaer ikke saaledes ved din Dør, som ved den Riges! Du kan muligen ikke bringe dit Navn og din Berømmelse paa Manges Læber, men saa bringer du heller ikke i Manges Munde den Bagtalelse, som finder sin Glæde i at fordunkle og forringe,

eller de ukjærlige, skjæve og forkeerte Domme, der saare og frænke! fort, du bedrøves over, at denne eller hiin Herlighed er ikke i din men i en Andens Gie; men kom ihu, at der er ingen time- lig Herlighed, over hvilken Forfrænkeliighedens strenge Lov ikke hviler; og, dersom Glæden ved dens Besiddelse ikke nu er dig forundt, saa er du frie for fremtidig Sorg, naar den forønskede Her- lighed falmer og svinder! Skjøn derfor paa, hvad du har annammet; Alt har du af idel Raade og ikke efter din Fortjeneste; glem ikke,*) at du Intet har bragt med til Verden, og at du ikke heller kan bringe Noget ud derfra, saa at, naar du har Føde og Klæder, skulle du dermed lade dig nøie; betænk, at, hvor Fylde er udgydt i rigere Skaaler, der ere til denne Fylde knyttede visse Besværlighe- der og visse Fristelser; kom ihu, at, hvis Andre er satte over Mere, saa have de et større Ansvar; fortryd ikke paa, at eet Pund kun er betroet dig; der vil jo heller ikke kræves Regnskab uden for eet; siig til dig selv: har jeg end mine Savn, saa har jeg ogsaa det, som Andre savne; Tiden bringer saavel den Høie som den Ringe, saavel den Rige som den Fattige sine Glæder men ogsaa sine Tor-

*) Tim. 6, 7. 8.

ne! Hvis Nogen vil dvæle ved det ene Slags alene, ved Savnene og Besværighederne, og lukke sit Die for det Behagelige og Gode ved sin Stilling, mon da en Saadan handler ret for Gud? Er det Taknemmelighed at afvise de Gaver, som rækkes, og trodsigt at forlange, at den evige Giver skal oplade sin Haand med andre? Eller er Utaknemmelighed ikke Synd imod Gud? Derfor lyder Naamindelsen: synd ikke imod din himmelske Belgjører, idet at du lader Misundelse faae Magt over dig, men aabn Sjælens Die, at det skuer rigtigheden og sundt, at det Intet overseer, Intet glemmer af din Faders Gaver; thi, dersom du bevarer dit indre Die sundt og stærkt, da vil det sige dig, at Guds Belgjerninger ofte ere mere ligeligen uddeelte end Mange mene eller ane! — Dog hermed er ingenlunde Alt afgjort; thi, fordi det gjelder ofte, at, hvor der er eet udmærket timeligt Gode, er et andet Savn eller en anden Byrde, samt, at, naar Een er ringere end den Lykkelige i een Henseende, er der en anden Henseende, hvori den Ringere har Fortrin, saa gjelder det ikke stedse. Mange ville sige: „Lad kun Tilskikkelserne, idet de drage hen over Slægterne, soie sig særdeles gunstigen for enkelte Udkaarne, saa at disse faae Magt og Glands og jordisk Her-

„lighed; — saa høie Ting attraae vi ikke; vi mis-
„unde ikke Hine en saadan Lod; men dette vækker
„vor Fortrydelse, at, uagtet vi have virket aarfe
„og sildigen, have baaret Dagens Hede og Byrde,
„saa have vi staaet tilbage og staae tilbage for
„mange Uværdige, hvis Løn er gjort ikke alene
„lige men langt fortrinligere end vor!“ — Andre
kunne gjøre denne Indvending: „see, dette efterla-
„der en nagende Braad i vort Indre, at vi uden
„egen Skyld og Brøde have maattet staae ledige,
„at vi forgjæves have seet om efter Denne eller
„Hiin, som kunde kalde os til gavnlig Idræt, men
„at Ingen har ændset os, og Ingen har leiet os,
„og det er allerede snart over Livets Middag, og —
„naar skal Døren aabne sig for en Birkekreds?“ —
Andre kunne vel ogsaa fristes i et mismodigt Wie-
blik til det Udbrud: „hvad have vi vel forbrudt
„frem for Andre; mon vor Iver var lunken, mon
„vore Hænder vare ørkesløse i hine bedre Dage,
„da vi stode i Kraftens friske Fylde? Og dog,
„imedes Andre tidligen kaldtes hen at modtage
„en timelig Løn, ventede vi forgjæves; det var ikke
„en styrkende Drik, nei Lidelsers Kalk, der raktes
„os at tømme; med Taarer have vi spist det spar-
„somt tildeelte Brød; naar Daggjæringen med sin
„Nøie men ogsaa med sin Løn vinkede den fyrige

„og kraftfulde Arbeider, da lyste Solen over vor
„Kummer, og, naar Hvile qvægede den Mødige i
„Nattens Skygger, var Maanen med sit blege Skin
„Bidne til vore Smerter og vor Søvnløshed?“
Tør jeg nægte, at der kan være Sandhed i en
saadan Tale? Tør jeg paastaae, at de fare vild,
som yttre, *) at der ere Retfærdige, hvilke det
gaaer hernede efter de Ugudeliges Gjerning, og
Ugudelige, hvilke det gaaer efter de Retfærdiges?
Nei, ingenlunde. Men jeg vil henvise dem, der
tale saaledes, til denne Søndags Evangelium; jeg
vil bede dem at gjennemlæse det med Dpmærksom-
hed, og, naar de have gjennemlæst det, vil jeg
følge Apostelen **) Philips Exempel, og, ligesom
denne fordum spurgte Ethioperen, forstaaer du og
det, som du læser; saaledes vil jeg spørge dem,
om de forstaae den fremsatte Lignelse; om de ere
komne paa det Rene, hvilket det Kald er, som er
udgaaet til dem? Thi paa en tydelig Erkjendelse
af dette kommer det jo an. Hvis Noget er daar-
lig nok til at formene, at ingen anden Røst ly-
der til os, end den, som indbyder til en timelig
Vinding, saa at det føleligste Forliis skulle bestaae
i Savn og Tab af Jordens flygtige Goder; hvis

*) Prædik. 8, 14.

**) Apostl. Gjern. 8, 30.

Nogen er saa forblindet, at Livets Bærd bestemmes efter en Fylde, over hvilken Ingen har Raadighed og efter en Fred, som Verden kan tage og give; hvo vil da fortænke det daarlige Hjerte, siden dets Forhaabninger ere saa begrændsede, om det forledes til Misfornøielse og til Klager over det Ulige i Arbejderens Løn? Men det er ikke til en timelig Mættelse, at vi ere kaldte; vor Herlighed er ikke liig Blomstens, hvis deilige Skikkelse idag fryder Diet og imorgen er visnen; Frelseren lægger os saa ofte paa Hjerte, at der er en ædlere Føde, nemlig den, at gjøre den himmelske Faders Villie; denne Fader taler til os om sit Rige og den Retfærdighed, som er ham behagelig, og om Glæden i den hellig Aand, og om den Løn — dog, hvo tør tale om Løn — om den Naade, der aabner Salighedens evige Pauluner for de Gudfrygtige, og sætter dem over Meget, som henede have været troe i Livet. See dette er det Standpunkt, paa hvilket jeg onsker at stille den Misundelige; fra det skal en Saadan betragte Jordlivets Kaar, Glæder og Sorger, Lyngder og Bederqvægsler; Tidens Gaader blive mindre dunkle, naar de forbindes med en stedse levende Tanke om Evigheden; det Ulige i Arbejdernes Løn vorder jævnet, naar man betænker, at, førend man kan høste, skal man have

faaet, men at hernelde er Udsæden, hisset Høsten.
 Hvad klager du da over, travle Arbeider, som
 stræber uden Raad og Ro, med Blikket fordybet
 i det Jordiske, med alle Sjælens Tanker henvendte
 paa det, som du kalder Løn? At du har baaret
 Dagens Hæde og Byrde, og at Andre, der forekomme
 dig uværdige, have modtaget ligesaa Meget, ja langt
 Mere end du? Du feiler, idet at du saaledes kla-
 ger! Her er ikke den fuldendte Gjengjeldelses Tid;
 her er ikke Stunden, da det skal betales Enhver
 efter Gjeringerne; ydmyg dig og foregrib ikke den
 evige Dommer! Kom ihu, at det ingenlunde er
 nok, at du fylder Dagen med Gjeringer, men at
 du ogsaa skal fylde Gjeringerne med den Aand,
 som er behagelig for den Herre, der anviste Enhver
 sin Syssel; og denne Aand er Gudsfrøgtens, Kjær-
 lighedens, Nøisomhedens og Tillidens Aand; du
 skal arbejde, men du skal ogsaa vaage og bede;
 Wiingaards Herren trænger ikke til din Gjering,
 men du trænger til denne eller hiin Idræt, hvortil
 han leiede dig, for at du under denne kan udvikle
 din Kraft, kan bevares for Fristelser, kan lære
 Taalmodighed, kan smage den Tilfredshed og
 Glæde, som slutter sig til Trostab i Kald, og, naar
 du hernelde er gaaen redeligen frem i det dig
 anviste Grinde, eengang kan ansees værdig til at

udsendes med de Bældige i Kraft til at udrette den hellige Guds Befalinger! Hvis du, o travle Arbejder, ikke har smagt disse velgjørende Følelser under din Virksomhed, da frygter jeg, at du ikke har arbejdet i den Aand, hvori der skal stræbes og syssles; men, hvis de have besøgt dit Indre under Dagens Nøie, tør du da klage, at du har savnet Løn? Eller, hvi er du misundelig, du, som besværer dig over, at du stod ledig og ventede paa Kald, men Ingen kaldte? Forstaaer du, hvad du siger? Isandhed til den Wiingaard, som her menes, har sikkert Ingen af os savnet Indbydelse; Guds Naamindelser ere sikkert ogsaa komne dig imøde ligesom Andre; hvergang den Almægtige lod sine Gjerninger drage forbi dit Die, kaldte han jo din Sjæls Tanker fra Verden til sig; hvergang Natten udfoldede sine lysende Stjernerader, vakte han jo henrykkende Aensler i dit Bryst om andre Boliger i sit store Huus; han var dig nær med sin Røst i din Samvittighed og talte med dig om en anden Lovgivning og om en anden Villie end den, som Kjød og Blod foreskrive; han lod dig ikke være uden Naamindelser, saa ofte han i de Tilfækkelser, der drog hen over Slægterne, saa ofte han i de Følger, der sluttede sig til Retfærdighed eller Uretfærdighed, til Guds frygt eller Ugudelighed, tegnede med for-

staaelige Træk: „der boer en Gjengjelder over Stjerne-
 „nerne!“ Eller, hvis disse Træk ere mindre forstaae-
 lige for dig, hvisdet, som rører sig i din Samvittig-
 hed, ikke er dig klart: har du da, maa jeg spørge,
 befundet dig i en saa affides Braa, at hiin vældige
 Røst, der har trængt frem fra Jordens ene til dens
 anden Kant, til det Høie og Lave, nemlig Jesu
 Christi Røst, ikke har kunnet bane sig Udgang til
 dig; har Evangeliets Alvor ikke søgt at vække dig
 af Dorskhed og Dvale; har dens milde Stemme
 aldrig talt Trøst og Husvælelse i dit bange og æng-
 stelige Sind? „Du har staaet ledig, siger du;
 „og Ingen har kaldt dig!“ Du er maaskee op-
 voren i Bankundighed, med Lastens Exempler for
 dit Nie, uden at være Bidne til Andet end hvad
 der fløyer enhver god Følelse, hvad der forarger og
 forfører, hvad der drager fra Gud og hans Rige;
 den Røst, der tidligen lød i dine Øren, var mulig-
 gen ikke fromme Forældres eller retskafne Venners
 og Beilederes vise Stemme, men Saadannes, som
 havde afkastet enhver Pligts Tvång og overgivet sig
 i det Ondes Bold? Og dog — lad end dette
 forholde sig saaledes — har din Bei aldrig fort
 dig forbi de Steder, hvor Guds Ord forkyndes,
 eller bragt dig i Nærheden af Denne eller Hiin, hvis
 Naamindelse var forskjellig fra den Røst, der ellers

trængte ind i dine Øren? Du kan ikke nægte det; see heri Bink fra din himmelske Fader; han indbyder; følg Indbydelsen! Det er maastee sildigt; en stor, ja muligen den største Deel af Dagen er forsvunden: dog, *) saalænge det hedder: idag, saalænge er Naadens Dør aaben. Gaae hen, dvæl ikke; gaae hen, hvilken end din Stilling er i Samfundet, **) og arbeid Guds Gjerning; troe paa den, som han udsendte; bliv varm og brændende for alt Godt, taalmodig, fuld af Haab og dygtig til enhver Kjærligheds Gjerning; bring ved Guds Bistand alle høiere og himmelske Kræfter til at røre sig i dit Indre; ***) grib det evige Liv, til hvilket ogsaa du er kaldet; og, naar den nedslaaende Tanke besøger dig: „ak, jeg begyndte saa sildigen“; da besøge dig ogsaa det Trøstende ved de Døde: de Sidste kunne blive de Første!

Fader os derfor erkjende med skjønsonmt Hjerte den uendelige Naade, der tidligen og sildigen, under Dagens travle Færd saavel som i Natens Tausshed, ved mangehaande Midler og ad mangehaande Veie, ved Smil og ved Taarer, ved timelig Belsignelse og ved tunge Kors paaminder om det Ene Fornødne! Vort med al Misundelse og Lid;

*) Hebr. 3, 13. 15.

**) Joh. Evang. 6, 22.

***) 1 Timoth. 6, 11.

disse bør ikke rummes i en Sjæl, som er fyldt med levende og frugtbare Tanker om det hellige Kald, som er udgaaet og udgaaer til Enhver! Navn Sjælens Die, at det seer i alle Tilskikkelser, seer i den saa kaldte rigere eller fattigere timelige Løn Midler, ved hvilke Aandernes vise Fader drager Sjælene til sig! Han, den Almægtige, holder Tilskikkelserne i sin vældige Haand; de gaae paa hans Bink, hvorhen han byder; han taler, og milde, blide Skjebner slutte sig til Nøgles Vandring, at deres Hjerter ved Velgjerninger kunne vendes heroventil; han samler tunge Byrder og lægger dem paa Andres Skuldre, at de kunne vælge andre Støtter end de jordiske, at de kunne bevares for Fristelser, at de kunne luttres i Smerternes Ild; og, hvor han lægger Byrder, der sender han sin Kraft, som letter; og, naar den Modige og Lidende have det af Graad vaade Die imod Himmelen, taler den evige Fader de Dødstens Ord: Kjære, *) hvem jeg elsker, den tugter jeg; frygt ikke; jeg er med dig og Ingen skal rive dig af min Haand! Kom dette ihu, du Gensomme, du Forladte, du Lidende, du, som bærer hvilketsomhelst Kors; den Bei er trang, som fører til Livet; gaae ikke irette med det Væsen, som bedst veed, ad hvilken Bei

*) Hebr. 12, 6.

han skal føre dig til Maalet; flag ikke over udebleven Løn; ved Smerter kalder han dig til sit Rige; vær stærk i Troen; „*) den nærværende „Tids Lidelser ere ikke at agte mod den Herlighed, „som skal aabenbares hiøfet!“

Saa skjenke Lysets og Fredens Gud Eder Alle Sjælens sunde og oplyste Die, at I ikke synde imod den Algode ved at bære Nid og Misundelse til hverandre, ligesom de, der ikke kjende det hellige Kald i Christo; men, at I besjælede af Fredens og Kjærlighedens Aand stride Troens gode Strid og gribe det evige Liv, til hvilket I ere kaldte! Amen.

*) Rom. 3, 18.

VII.

Søndagen Sexagesima.

Luc. 8, 4—16.

„Sæden er Guds Ord.“ Altsaa ikke usikre Sætninger, men evig Sandhed, altsaa ikke For skrifter, opfundne af Mennesker, ikke Forjættelser, der grunde sig paa flygtige Forhaabninger, men gud dommelige For skrifter, guddommelige Løfter. Guds Ord er et Sædekorn; der er i Sæden noget In dre, som skaber, som frembringer, som udfolder Frugt. Saaledes ogsaa i Guds Ord. Dette Ord er *) Livets Ord; det vækker det høiere, det evige Liv; det ruster Sjælen med stærke, overjordiske Kræfter; herlig er dets Frugt: **) thi det er en Guds Kraft til Saliggjørelse. Men der kræves en vel tilberedt Jordbund; der kræves et aabent, et modtageligt, et troende Hjerte; tillidsfulde maae vi

*) Apostl. Gjern. 5, 20.

**) Rom. 1, 16.

henvende os til dette Ord, annamme og bevare det som et guddommeligt Ord. Og Jesus gik ud, Sædemanden for Guds Rige, og det Ord, som Gud havde givet ham, lød fra hans Læber og lød fra deres Læber, hvilke han havde udkaaret sig til sine Sendebud. Det trængte frem til det Høie og over det Lave, ad skjulte Veie, ind i de Mægtiges Borge, hen for Fyrster paa Thronen, ned i de Ringes Hytter, og did i affides Braaer, hvor de Ulykkelige's Kummer og Taarer vare skjulte for Verden. Og, hvor det fandt Indgang, efterlod det Vidnesbyrd om, at det var *) Aand og Liv. — Men hine Læber forstummede, hine ærværdige Skikkelser vege bort; dog veg Ordet ikke bort; det blev nedlagt og opbevaret for den seneste Slægt i den hellige Bog, hvis Affattelse er ligesaa underfuld som det, hvilket deri indholdes; i denne Bog er det endnu at finde; derfra tages det frem; derfra lyder det os imøde i vore Forsamlinger; dog er det ikke indskrænket til disse; ogsaa udenfor lyder det og skal lyde os imøde, under Dagens Eysfel, i Strid og Nøie, ved Middagens brændende Hede, i Aftenens svale Timer, i Husets Lonkammer. Og Religionens Tjener skal udstroe denne Sæd reen og ublandt saaledes som den findes deri; uden at ændse

*) Joh. 6, 63.

menneſkelige Meningers uſtadige Veir, ikke læm-
pende ſit Foredrag efter Diſſes eller Hines Anſtu-
elſer eller Luner, ikke tvungen af Menneſkefrygt ſkal
han, ſom en forſtandig og ſamvittighedsfuld Huus-
holder, tage frem af Evangeliets rige Forraad og
uddele dens herlige Skatte, ſaaledes ſom han tør
vidne for ſin Samvittighed, at, hvad han forkyn-
der, er ikke egne Meninger eller menneſkelig Klog-
ſkab, men Guds aabenbarede Wiisdom. Og, lige-
ſom Ordet er Aand og Liv, ſaaledes maa det forſt
leve i dens Indre, ſom forkyn-der det; fra det
varme Hjerte maa det udgaae levende og kraftigt
over Læberne; og, da det ſkal blive levende i deres
Indre, ſom høre det, da det ſkal forandre, omſka-
be og helliggjøre: ſaa maae Tilhørerne medbringe
ikke blot det udvortes Dre eller den ydre Sands,
igjennem hvilken de enkelte Lyd trænge ind, men
en indre Sands, et indre Dre ſaa at ſige, der kan
fatte, et for de himmeſke Sandheder tilgængeligt
Hjerte, hvor de kunne gribes med Biſald og beva-
res med Omhyggelighed. Steer det ſtedſe ſaaledes?

Hvilke Tilhørere kan Ordet vente ſig?

Da meget Folk var kommet ſammen, talede
Jeſus denne Lignelſe. Sikker erkjendte Frelſeren,
da han ſtuede ud over Skarerne, at der i denne

Mængde vare Færre eller Flere, som ikke vare modtagelige for det guddommelige Ord, paa hvis Indre alle Religionens Formaninger vilde vorde spildte, saaat Sandhedens Røst vilde vende tom tilbage uden at kunne finde Indgang eller efterlade Spoor af Indtryk. Hvorfor nærmede disse sig Frelseren? De fulgte maaskee Strømmen; eller de droges did, for at udfylde en ledig Time, eller de havde hørt Tale om hans Gjerninger og haabede Befrielse fra denne eller hiin timelige Lidelse og Trængsel. Selv havde de ingen Sands for Guds Rige, ingen Sands for den Retfærdighed, som Hjertekjenderen kræver; hvad de ikke kunde skue med det udvortes Øie, hvad de ikke kunde fornemme ved en udvortes Sands, hvad de ikke kunde fatte ved deres jordiske Klogskab, hvad de ikke ansaae for gavnligt med Hensyn til Magt eller Riigdom eller Anseelse, derom bekymrede de sig ikke; al Naamindelse derom forekom dem at være unyttig, at være Sværmerie. Tal til saadanne Menneſker om den Fornøelse i Sind og Aand, som Christendommen kræver: en saadan Tale vil ikke trænge ind! Tal til dem om Guds Rige, for hvilket Plads skal beredes i deres Indre, om de høiere Kræfter, hvilke ved Jesu Dø skulle vækkes: en saadan Tale vil synes dem Daarſkab; de kjende kun jordiske Riger, for hvilke Tjenere kunne stride

med synlige Vaaben; søg at vække dem af deres aandelige Slummer ved den alvorlige Advarsel, at det ikke gavner Mennesket, om det vandt den hele Verden, men tog Skade paa sin Sjæl: de vende sig bort, de kjende intet føleligere Tab end dette eller hiint Forliis af det Jordiske; søg at henlede deres Opmærksomhed paa den Følelse af Ret og Uret, som rører sig i enhver Fornuftigs Barm, og som ingen menneskelig Haand enten har indplantet eller er istand til at oprykke, denne Følelse, hvori Dommeren i det Høie aabenbarer sig, hvis Røst vel kan ringeagtes men aldrig ustraffet: de søge allehaande Udflugter, de indvende maaskee, at denne Følelse er en Virkning af Opdragelse, af Fordomme! Henled deres Opmærksomhed paa den guddommelige Aands smægtige Virkninger, hvorledes den svævede over det Døde og Golde og fremkaldte saa mangen herlig Væxt, vakte Livet i Gudsfrøgt og Kjærlighed, og endnu er virksom med sine Naadegaver i de Troendes Indre at vejlede til Sandhed, at styrke i Tro, at opvarme, at trøste og begejstre; da smile de eller spotte! — Troens dybeste Sandheder, Religionens helligste Paamindeiser — hvad ere de for Saadanne? En Røst, der lyder i Orken. I det Høieste vise de maaskee Religionen den Vre, at de ansee den for et gavn-

ligt Baand paa Hobens Vidensfaber; men, at den
 skal være dem det Vigtigste, skal være dem Hjertets
 helligste Anliggende, at dens Sandheder skulle an-
 nammes dybt i det forborgne Menneske, for at hel-
 lige de skjulte Dybder, hvor Tankerne fødes og For-
 sætterne undsfanges, derom have de intet Begreb.
 See, det er Sæden, som faldt paa Beien; det er
 Tilhørerne, om hvilke Frelseren siger: *) de see og
 see dog ikke; de høre og forstaae ikke. Paa Saa-
 danne kan det Helligste ikke gjøre Indtryk; paa den
 haarde Grund er Arbeidet spildt — ja, endog for-
 bundet med Fare, med Forsølgelse. Meer end een-
 gang skeete det, at Saadanne vendte sig med For-
 bittrelse og Had imod Sandhed og Tro, imod dis-
 ses Talsmand og Forkyndere, at de forsøgte at ud-
 rydde det, som de kaldte en utaaelig Dvang paa
 deres Frihed og Lyster, forsøgte at udrydde dem,
 som turde minde om en evig, en høiere Lovgivning
 end den menneskelige. Er det ikke Saadanne, for
 hvilke Frelseren fordem advarerede sine Apostler med
 disse Ord: **) „dersom Nogen ikke vil annamme
 „Eder og ei høre Eders Taler, gaaer ud af det Huus
 „eller den Stad, og afryster Stovet af Eders Fod-
 „der! Giver ikke Hunde det Hellige, kaster heller

*) Luc. 8, 10.

**) Matth. 10, 11. 7, 6.

„ikke Ederes Perler for Sviin, at de ikke skulle ned-
træde dem med deres Fødder og vende sig og
„fønderribe Eder!“ —

Da Jesus fremsatte denne Bignelse, stode hans Apostler omkring ham; de spurgte, hvad betyder denne. Endnu havde de ikke af egen Erfaring lært at kjende det Sande i denne Bignelse; de stode ved Indgangen til Apostelbanen; snart skulde de træde ind derpaa, snart skulde de gaae ud i Kamp med Bantro og Lidenskaber, at døie Meget for Jesu Navn, for den Sandheds Skyld, ved hvilken de vilde hellige Hjerterne, for den Retfærdigheds Skyld, hvilken de skulde gjøre gjeldende; endnu havde de ikke smagt den bittere Skaal, hvilken de ofte maatte tømme, naar de med Beemod opdagede, at de valte Forhaabninger ikke modnedes med Frugt, men at de her eller der havde forgjæves gjort Udsæd; endnu vare de ikke af egen Erfaring blevene fortrolige med det haarde eller det svage eller det lidenskabelige Hjertes dybe Hemmeligheder; Jesus lod dem kaste et Blik deri. Men siden, da de nedskreve det, som de paa denne Dag hørte af Frelserens Læber, da de nedskreve hans Taler og Gjerninger, deres egen Virksomhed, deres Glæde og deres Sorg; siden, da de vare komne langt hen paa

Banen og havde under Ordets Forkyndelse prøvet Meget: o, naar de da stuede ud over Vandringen, stuede ud over Egnene, hvor Guds Ord var udstroet, hvad havde de at meddele af deres Erfarings samlede Forraad? Mon de ikke maatte vidne, at deres Hjerter ofte brændte i dem, at de grebes ofte af hellig Henrykkelse, naar de fandt aabne Dren der, hvor de mindst ventede det, naar de saae, hvorledes Troens Dør oplod sig for Flere og Flere, naar de erkjendte sig at være Redskaber i den Høiestes Haand til at bringe Lyset hen til dem, der sadde i Dvertroens Skygger, til at aabne Fængslet for de af Daarstaber og Lidenskaber Fangne, til at bringe Evangeliets Røgedom i de sonderknuste Hjerter; naar de erfarede, at Guds Naade var med dem, at hans Aand var virksom i deres Bestræbelsers heldige Udfald, at hans Kraft fuldkommedes i deres Skrøbelighed? Men, hvor ofte blandedes og forstyrredes ikke denne Henrykkelse af nedslaaende Følelser, hvorofte forvandlede Glæden sig til Bedrøvelse? Disse samme Apostler maatte i vee-modige Nieblikke gjøre denne Bekjendelse: vi tomte ofte den bittere Kalk; vi maatte ofte erfare, og det var en nedslaaende Erfaring — at der ere Hjerter, bløde og modtagelige for de evige Sandheder, som med Glæde annammes men ikke bevares; vi maatte

ofte prøve — og denne Prøve gif os nær — at der ved Ordets indtrængende Kraft gives skjønne Indtryk, som hurtigen udslættes; gives dyb Bevægelse i Sindet, hvilken med ubegribelig Hurtighed henveires; gives en opblussende Varme for det Edle og Dphøiede, men om faa Dieblikke Lunkenhed og Kulde; gives en, som det synes, levende og oprigtig Anger, men uden Omvendelse; gives dyb Rørelse og Taarer, men snart ere de astørrede og der sees ingen Frugt. Eller maatte Religionens Tjenere ikke stundom gjøre denne sørgelige Bekjendelse: o, naar vi satte Sandhedens Lys frem, at det kunde skinne, naar vi ledede Sjælenes Tanker, efter Jesu Anviisning, hen til det Bæsen, som er Alle nær, glemmer Ingen, har talt ethvert Hovedhaar, snart udgyder Betsignelsers Fylde og snart vækker ved milde Tugtelsler; naar vi stillede hen for Tilhørernes Tanker den evige Faders store Naade, som kalder og kaldte tidligen og sildigen, kalder de Høie og de Ringe til sit Rige, at det gamle Menneske med Lysterne og Synderne skulde vorde aflagt, at en ny Skabelse skulde foregaae, at Livet i Tro, Kjærlighed og Haab skulde oprinde og Mandens Fred neddale og de troende Sjæle eengang annamme den Herlighed, som intet Die har seet og hvorom ingen Tanke er opstegen i Menneskets Sjæl —

o da, hvilke Indtryk sporede ikke hos Disse eller Hine; hvor levende var deres Følelse; hvilke Forsætter toges ikke i disse Andagten's salige Diebliske; hvilke glade Anelser; det syntes, at her var den bløde Jordbund, i hvilken Ordet skulde udfolde mange og herlige Frugter — men stoffende Forhaabning! — enkelte Timer eller enkelte Dage svandt — og svunden var Begeistringens Varme, svundet Følelsernes Liv — det var, som om det ikke havde været de samme Mennesker, som om der i deres Sjæl aldrig havde været nogen dyb Kærlighed, aldrig nogen oprigtig Anger, aldrig noget alvorligt Forsæt. — *) „De faldt fra i Fristelsens Tid.“ De faldt fra, naar Timen slog, da de skulde prøves, da de skulde udvise, om **) de kunde drikke den Kalk, som Frelseren tømte, om de kunde døbes med den Daab, med hvilken han døbttes; de faldt fra Retfærdigheden, da, naar en truende Stemme tilraabte dem, ligesom fordum Pilatus; dersom du gjør det, er du ikke de Mægtiges Ven; — de faldt fra Sandheden da, naar en fristende Stemme talte til dem, ligesom fordum til Peter: dersom du bliver Sandheden tro, paadrager du dig Forfølgelse og Død; de faldt fra

*) Luc. 8, 13.

**) Matth. 20, 22.

deres Tillid og Gudsfrøgt da, naar de Ondes frække Spot mødte dem med de Ord: *) „de forlode sig „paa Gud, han frelse dem nu, om han haver Be- „hag i dem!“ — Og, hvorfor visnede det Gode, som var voxet i Sjælen? Jesus giver os Svaret. Det havde ikke Rod. Der maa være Rod, naar en Plantning skal skyde frem, grønnes og udfolde sin Krone eller frembringe sine Frugter; hvis ikke, falmer og visner den. Saaledes gaaer det i Na- turens Rige; det Samme er Tilfældet i Maa- dens, i Naadens Rige. Hvilken er denne Rod? — **) „De troede til en Tid.“ — Altsaa ikke varig, ikke grundet, ikke klippefast var deres Tro; den syn- tes at være der, saalænge som Banen var jevn — ingen farlige Fristelser — ingen smertende Kors; men, da Skyregnen nedfaldt, da Vandløbene kom, da Modgangens Uveir blæste, viste det sig, at de- res Dyd og Gudsfrøgt, at deres Redelighed, Ret- færdighed, deres Taalmodighed og Hengivenhed, deres Forsønlighed og Kjærlighed ikke havde Rod, ikke var bygget paa den faste Grundvold, men lig- nede et Huus, hvilket den uforstandige Mand byg- gede paa Sand. Nei, Noget maa der være dybt i det skjulte Menneske, og dette Noget maa være

*) Matth. 27, 43.

**) Luc. 8, 13.

fast, hvis Bygningen, som opføres derpaa, skal bestaae; Noget maa der være, som kan give Følelserne Varme og Liv, kan give Villien Kraft og Styrke, men det, som skal udbrede Liv, maa selv være levende, og, hvad selv er svagt, kan ikke gjøre stærk; der maa være i Sjælens Dyb en sand og klippesfast Dverbeviisning, der ikke bøier sig ligesom Røret for Meningers Veir, der maa være en levende Tro. Jeg maa med min Sjæls inderlige og fulde Forvisning kunne sige til mig selv: der er en evig Sandhed, som ikke skifter efter menneskelige Lærdomme, men som er igaar og idag den samme; jeg finder denne Sandhed hos ham, der vidnede derom for Pilatus; — der ere hellige Love, som jeg ikke ustraffet kan krænke, og, om Jordens Mægtige ville fritage mig fra disse Love, de kunne dog ikke, thi den almægtige Lovgiver vaager og holder over dem; der er et alvidende Die, og Nattens Mørke er for dette Die klar som Dagen, og ingen Dvertrædelse er skjult og ingen lønlig Tanke er forborgent; der ere Skjebner, blide saavel som rystende, men de ere Styrelser af dens Wiisdom, i hvis Haand Skjebnerne ere som Tjenere; der ere tunge Kors, men der er Kraft herovenfra til at kunne bære dem; der ere farlige Fristelser — men sving dig op, forfagte Sjæl; ved Guds Lands Bistand

Kan du seire over Fristelsen! — Jeg maa kunne med min Sjæls fulde Forvisning sige til mig selv: der ere Synder og Lidenksaber og Bantro, og i disse aandelig Død og Mistviol, men der er Dp-
 reisning efter Faldet, der er Synds Tilgivelse og i Jesu Tro Lyst og Kraft til et nyt Liv; og, holde du dig til Gud, lyder du hans Røst, og bliver i Samfund med hans gode Aand — du kan tabe Meget i denne Verden, du kan tabe Guds og Tre og Livet, men *) hverken det Høie eller det Dybe, ingen Magt og ingen Skabning, hverken Liv eller Død kan fælle dig fra Guds Kjerlighed i Christo Jesu. — Denne Tro er Roden; hvor denne er svag og vaklende og løs — o, venter der ingen sikke, ingen fuldkomne Frugter; hvor denne ikke er grundet og befæstet, venter der intet Stort eller Varigt af den øiebliklige Rørelse, af den heftige Anger eller af de fremvældende Saarer! —

Da Frelseren fremsatte denne Bignelse, vilde han henlede Apostlernes Dpmærksomhed paa den Skjebne, hvilken Ordets Forkyndelse vilde møde. Dog var dette ikke den eneste Hensigt. Enhver skulde føle sig paamindet, føle sig advaret, føle sig opfordret til en alvorlig Selvprøvelse. Grib i din

*) Rom. 8, 38. 39.

egen Barm, undersøg dit Hjertes Bestaffenhed, prøv, om Ordet er annammet, om det har flaaet Rodder i det skjulte Menneſke, hvor det Onde ſtyder frem ved Siden af det Gode, hvor Klinten let voxer iblandt Hveden, hvor den onde Tanke, den urene Attraa ofte overſees, ofte ringeagtes, ofte anſees for uſkyldig, for uſkadelig eller tilgivelig, indtil den er voren til den mægtige, den farlige, den aſſhyelige Lidenſkab, ſom quæler Tro og Tillid, Kjærlighed og Haab! Vær aarvaagen; naar Menneſket ſover, kommer Fienden! Naar den Fornuftige forſømmer at levendegjøre ſig ſit hellige Kald, hvad der er værdigt, hvad der i ethvert Forhold er ſømmeligt; naar man glemmer de ſtore Tanker om det uſynlige Vidne, om den hellige Hjertekjender; naar man er ſkjodesløs og efterladt med Henſyn til de gode Indtryk, ſom vækkes; naar man forſømmer at vaage og at bede — Hvad ſkeer da? Tankerne bortledes til det Timgelige; de bringes til at boe ved den jordiffe Syſſel, ved det ſamlede Forraad, ved allehaande Tilberedelser til Livets Udſpredelser eller Bequemmeligheder; der ſpørgeſ forſt om det, ſom Forfængelighed eller Uergjerrighed fordrer; der tænkes alene paa diſſe eller hine Dptrin paa Begivenhedernes Skueplads; hele Opmærkſomheden hen-

vendes paa Forandringer i det borgerlige Liv; man binder sit Hjerte til disse eller hine Afguder i Verden — og den ene sande Gud glemmet man at tilbede. Da gaae de hen, de fornuftige, de frie, de i Guds Billede skabte, de til evig Salighed udfaarne Skabninger, at quæles under dette Livs Bekymringer, under Riigdom og Bellyster —! O vaag, min Sjæl, vær streng i at dømme dig selv, ryk op med Rod den forbudne Attraa, fortræng det uædle Vnske: — snart kunne Tornene voxte op og quæle Sæden for Guds Rige!

Hvilke Tilhørere kan altsaa Guds Ord vente sig? Vil det overalt blive modtaget? Vilde Hjerterne overalt aabne sig for dets Indtryk. Ak, der var Mange, paa hvilke det ikke kunde trænge ind. Dog annammedes det af Andre med Glæde og de frydedes, som havde saaet, men ak — Høsten kom; der var ingen Frug; thi Tilhørerne havde forsømt at give det Rod. Og her eller der, hvor Frugt kom tilsyne, blev denne ikke fuldkommen, Tornene voxte op og qualte det. Sørgelige Udsigter. Der som dette var din Skjebne, guddommelige Ord, allerede dengang, da du løb paa min Frelser's og Herres Læber, da du løb fra deres Læber, i hvis Indre Guds Aand rørte sig med høiere Kræfter:

hvad tør da dets Forhynder nu vente sig? Eller, om
 end de hoit Begavede kunne gjøre sig glade For-
 haabninger, hvad tør jeg, den ringe Tjener vente,
 jeg som ikke har de Andres Pund, jeg der ved Da-
 gens første Timer stod ledig, og der maaste ved
 den sjette Time kaldtes til Biingaarden; hvad tør
 jeg vente, jeg den svage Tjener, i hvis Indre det
 ofte var koldt og dødt, i hvis Indre — Uvidens-
 de, du kjender det — Tornene ogsaa groede?
 Skal jeg forsage? Hvad er et Arbeide uden Haab?
 Tør jeg haabe? Min Fader og min Gud, væk mig
 ved din gode Aand, naar det Bedre i mig slum-
 rer; hold min Sjæl vaagen, at jeg freder om dit
 Ord i mit Indre, at det bliver dybt bevaret, at det
 lever i mig og skaber mit Hjerte reent, tillidsfuldt,
 fyrigt og stærkt! Da skal heller ikke min Gjerning
 være uden Betsignelse; thi du staaer mig bi; da
 tør jeg aldrig blive mistroelig, om end bittere Er-
 faringer true med at quæle min Tillid; jeg holder
 mig til din Forjættelse:*) „ligesom Regn og Sne
 „falde ned fra Himmelen og vende ikke tilbage, men
 „frugtbargjøre Jorden, saa at den giver Sæd at
 „saae og Brød at æde, saaledes skal det ogsaa
 „være med Ordet, som udgaaer af min Mund.

*) Cf. 10, 11.

„Det skal ikke vende tomt tilbage, men udrette det,
„som behager mig, og det skal lykkes, hvortil jeg
„sender det!“ — Der ere dog de, hvilke, naar de
høre Ordet, beholde det i et smukt Hjerte og
bære Frugt i Taalmodighed. — Himmelste Fa-
der, giv mig Kraft til at bære megen Frugt!
Amen.

VIII.

Tredie Søndag i Faste.

Luc. Evang. 11, 14—29.

Et indholdsriigt Evangelium, fuldt af belærende Bink, af rystende Sandheder! Vi ville ikke fremdrage en enkelt af disse, for at lade Dpmærksomheden dvæle ved denne enkelte alene; vi ville gennemgaae de adskillige Sætninger, dvælende med Tankerne nu ved Dette, nu ved Hiint, som kommer vor Eftertanke imøde. Der er en noie Sammenhang imellem de adskillige Sætninger; min Bestræbelse skal være at gjøre denne Sammenhang indlysende. Den første Sandhed, som skal gjøres levende for os, er denne:

I.

Det urene og lidenstabelige Hjerte søger Fred udenfor sig i Verden, men finder den ikke.

Der er Meget, som drager Sjælen ned imod det Jordiske, saaat den deels sjældent tænker paa

Guds Rige, deels stjerker de himmelske Ting kun en flygtig Tanke. Hvo tæller alle de Tillokkelser, som slagre omkring med bedragende Blendværk? Hvor mægtigen indvirke ikke Jordens flygtige Gøder paa det svage Hjerter, drage dette til sig, fængsle det med stærke Bænd, beruse det ved deres Trykterier og bedaare det ved den fordærvelige Indbildning, at Tilfredshed og Sjælefred ere at søge i timelig Fylde, ved de samlede Skatte, ved de kostelige Retter, ved de fyldte Bægere, i de larmende og vilde Glæder, i den sandfelige Bellyst! Ulykkelige, som glemme, at Guds Rige ikke er Mad eller Drikke; glemme, at Hjertet kan indslutte et Himmerige saavel som et Helvede; glemme, at, hvad der alene kan søges i Samfund med Gud, kan ikke søges eller opnaaes udenfor; ja glemme, at Jordens Rigeste og de, som smykke sig med Magtens Kroner, i samme Grad vorde mere og mere ulykkelige, jo mere deres Hjerter vender sig fra den Helliges Villie og binder sig til en flygtig og forgængelig Herlighed! Thi, hvordan er alle deres Stræben, som ikke ere komne til en saadan Erkjendelse! Hvor beklagelsesværdigt deres Liv og Virksomhed, som lade sig lede af en ureen og vild Lidenskab! Fare de ikke forblindede og ubesindig

frem, liig den urene Aand, om hvilken Evangeliet taler; ile de ikke uden Raast og Ro, med Tankerne vendte fra det Høiere, med Blikket fordybet i det Sandfelige, strabende til sig Mere og Mere af den jordiske Mammon, spælgende i Dieblikkets ofte urene Glæder, øfende med større og større Graadighed af Bøllhstens Skaal, vælgende imellem det store Forraad, drømmende om Tilfredshed og Lyksalighed og dog aldrig mættede, aldrig tilfredsstillede, aldrig opnaaende den varige Glæde og Fred, der svævede for Indbildningskraften; thi, jo mere de spælte i den yppige Strøm af Bøllhst, jo mere de fordybe sig i de udvortes Goder, desto større Tomhed opstaaer i deres Indre: Aandens Liv vorder qualet; det vorder øde og dødt i Sjælen, ligesom det vorder øde og tomt udenfor; thi, hvad der før Nydelsen syntes at være en paradisisk Egn, i hvis Skjød det var saligt at opslaae Paulun, forvandler sig efterhaanden til en gold Urken, hvor ingen kunde det groer, ved hvis Føde Aandens og Hjertets Uttraaer stilles. Hvor naturligt! Thi, menneskelige Aand, hvis du i dit Væsen intet Præg har af Guds Herlighed; hvis du ikke grebes af dybere Længsler end saadanne, der gaae ud paa det Dimeelige: hvor kunde jeg da ivre imod deres Raab, som

ideligen føre i Munden, at Lykksalighed er at søge alene hos den, som kan kalde Jordens talrige Gøder sin Eiendom? Hvis du, Menneſſeaand, var dannet alene for denne Jord, ſaaat et Maal hiinſide Tid og Grav kun var Hjernesſpind: da vilde dens Lod synes miſundelſeſværdig, der kunde leve hver Dag i Herlighed og Glæde: da vilde Belluſtlingens Valgsprog: „idag vil jeg nyde; imorgen er jeg død“ ikke lyde i dine Øren ſom en forførende Stemme fra Mørkets og Ryggesløshedens Samfund! Men, nu er Menneſtet født for Himmelen; det bærer alt for tydelige Præg af dette Udſpring; i Guds Billede er det ſkabt; dette Billede kan for dunkles; den fornuſtige Skabning kan fornedre ſig ved Bantro, Daarſkab og Laſt; men Guddomspræget kan ikke aldeles udſlettes; den i Synd fortabte Menneſtenatur beholder ſtedſe Noget, ſom kræver Agtelſe; og, ſaaofte ſom Uro og Nag finde Vej til Enhver, ſom viger fra det, ſom er Ret, ſaaofte gjentages Paamindelen: „du er født for Himmelen; hvad gavner det dig, om du vinder hele Verden, naar du tager Skade paa din Sjæl?“ Vel er der hos Menneſtet en Attraa, der ſtræber imod det Jordiſke; thi det har jo jordiske Fornødenheder og er ved mange Baand knyttet til denne

Skueplads; der ere sandfelige Begjerligheder; disse skulle ikke herste, men de skulle beherres af Fornuft og Samvittighedens Stemme. Dersom den Fornuftige overgiver sig til hine Tilboieligheders Bold, saa at de vore og blive til Lidenstaber: da tabes Villiens Frihed, en dyrist Attraa slæber den Forblindede omkring ligesom sin Slave, forleder til et uverdigt Skridt efter det andet, quæler de bedste og herligste Anlæg, drager fra Daarstak til Daarstak, drager omsider hen i saadanne Samfund, hvor Bellyst udstroer sin Gift, hvor Gjerrighed spinder de lønlige Rænker, hvor Forsforelse jubler over sine Dffere, hvor Spilleren sætter Formue, Ære, Ustkyld og Samvittighed paa Bovespil. Men, der er en anden, en ædel og ophøiet Attraa; den stræber efter det Gode, Sande og Retfærdige; dens Lyst er til Guds Lov; dens Glæde er til hans Villie; den stræber efter at blive denne Villie hengiven under Gavn, Kors eller hvilke som helst Prøver, der paalægges. Denne Attraa vidner om Guddomsbilledet; denne tilskynder til at søge Samfund med det hellige Bæsen i Tro, Bøn og Andagt; denne afholder fra det Lave, det Uverdige, det Fornedrende, og, naar fra de Lidenstabeliges, de Rygesløses og Fortvivledes Læber det Udraab lyder:

hvis man ikke befinder sig vel i Verden, kan man træde ud deraf: saa viser denne Attraa op til Himmelen og til den algode Fader, hvis Villie er den bedste, om den end er ufattelig for den menneskelige Forstand. — Ogter, mine Tilhørere, paa Frelserens egen Skildring! Hvor rystende er den ikke ved Sandhedens Kraft! „Naar den urene „Aand udfarer af Mennesket, vandrer han igjen- „nem tørre Steder, søger Hvile, men finder den „ikke.“ — Vader os forestille os denne eller hiin Lidenstabs, lader os tænke os enten Gjerrighed, som higer efter enhver Binding, den være nok saa smudsig og fornedrende, eller Graadsrens og Drankens dyriske, stedse umættelige Begjerlighed, eller Belystlingens ublu og frække Lyst, eller deres Udfærd, der gjøre timelig Ure til deres Afgud og med Dofrelse af Samvittigheds Bifald, af Andres Velfærd og Ro bane sig Veien ved List, ved Bold, ved Uretfærdighed til Magt, Anseelse og Glimmer! Vader os forestille os, hvortil enhver Lidenstabs leder, hvor utilfreds, hvor ulukkelig den gjør! Er den ikke at ligne med en uren Aand, der bemægtiger sig Sjælen, tilskynder, driver og ansporer til at benytte enhver Veilighed, gribe ethvert Middel, opsoge enhver Kilde, hvorved Lidenstaben kan tilfreds-

stilles; med stedse forøget Heflighed kaster den umættelige Attraa sig over enhver ny Gjenstand, over enhver ny Tillokkelse, og haaber Tilfredsstillelse, og deri Bederquægelse, Tilfredshed og Glæde; men dette Haab vorder fluffende; thi det, som nyligen forlystede, glæder ikke mere; det forrige Belleevnet har tabt sin Nyhed, har mistet en Deel af det Behagelige, og maa krydres med andre pirrende Midler, hvis det skal tiltrække; den Windesng seer sig om efter rigere Kilder, ved hvilke Tørsten efter denne Verdens Guds kan stilles; den Uergjerrige forsmaaer de Uresbeviisninger, som kort tilforn vare saa kjære, og fordrer andre og større; den Bellystige lægger Planer, hvorledes han ved nye Differe kan fremkalde en adspredende Afverling; men, jo omhyggeligere den Lidenstabelige søger Næring og Afverling for sin vilde Attraa, desto kraftigere tændes den Lue, der fortærer, martrer og og forvandler Alt i det Indre og udenfor til tørre, gølge Steder, der have tabt deres forrige Skjønhed, Fylde og Tillokkelser. — O, retfærdige Gud, saaledes aabenbarer du dine Domme i Tingenes naturlige Indretning og i de Følger, som knytte sig til de Fornuftiges Stræben og Idrætter; saaledes lader du den Lidenstabelige høste, hvad han saaede; i Hjertets Tomhed, i Begjerlighedens af-

brig mættebe Higen; i et uroligt, sønderflidt Indre kundgør Høsten sig! — Dog, er Lidenſkabens Bølge brudt, er den afmægtig og død, fordi den ikke fremtræder i det Ydre ved grove og isiefaldende Udbrud? Den ſavner maaffee udvortes Tillokkelfer, kraftige til at vække den; eller Frygt holder den maaffee i Tømme. Har Belyſtlingen op- hørt at være en ſaadan, fordi de vante Gjenſtandene have i nogen Tid tabt deres tiltrækkende Kraft? D, hører den Gjerrige at være gjerrig, fordi der for Dieblicket ikke gives Leilighed til at tilfredſtille den urene Attraa? Er Fraadſerens urene Lyſt for- trængt og udryddet, fordi øiebliklig Mangel eller Armod gjør det umuligt at tilfredſtille ſamme? Er Hævners vilde Flamme ſlukt i den Ondes Bryſt, fordi der er berøvet den Lidenſkabelige Leilighed til at ſkade og fordærve? Al, derſom det er Mangel paa tilſtrækkeligt Stof, paa mægtige udvortes Tillokkelfer, der holder Lidenſkabens Udbrud tilbage, hvad gavner det, naar dog dens Ild brænder i dit Bryſt? Hvad gavner det, at den udvortes Næring unddrages den urene Aand, naar du giver den Rum i dit Indre, naar du lader den ſkjulte Fiende der ſlumre, for atter at vaagne, naar den har ſamlet nye Kræfter og føler ſig lokket af nye Tilſkyndelſer? Derfor ſiger Jeſus: „den urene

„Mand vandrer igjennem tørre Steder og søger
„Hvile, og, naar han ikke finder den, da siger
„han: jeg vil vende om til mit Huus, som jeg
„gik udaf, og, naar han kommer, finder han det
„feiet og prydet.“ Har ikke den daglige Erfaring
alt for ofte stadfæstet, at, om end denne eller hiin
Lidenskab synes at være bleven besejret, og, fordi
dens Udbrud ere ophørte, at være faren ud, saaat
sige, af Mennesket, saa har dette dog ikke altid
været Tilfældet, men at den har trukket sig til-
bage, skjult sig dybere og fundet et sikkert Til-
flugtssted i sit gamle Huus, eller med andre Ord
i det Hjerte, i hvilket den først yttrede sig som
en svag Lyst til det Forbudne, men siden, fordi
den ikke fandt kraftig Modstand, voksede frodigere
og frodigere, indtil den hævede sig i sin farlige og
forstyrrende Balde, truende med at gjenembryde
alle Dæmninger. Nei — Lidenskabene skal ud-
ryddes; dens fineste Rødder skulle oprykkes fra
Sjælens dybe Grund; den Helligdom, der skal
aabne sig for den hellige Aands rene, forædlende og
himmelske Rørelser, maa ikke oplade sig for nogen
ureen Aand, maa være forskandsset imod dens lønlige
og aabenbare Angreb. Thi, dersom den vedbliver at
slumre i det Indre, vil den slaae dybere og dybere
Rødder; det Sidste vil blive værre end det Første.

II.

Hvor een Lidenſkab herſker, flutte
eſterhaanden ſig flere til den.

Vi tale om flere Dyder, uagtet det dydige
Sindelig døg kun er eet. Thi det er jo det guds-
frygtige, for alt Edelt og Skjont varme Hjerte,
ſom kundgjør ſig i enhver enkelt Dyd, kundgjør ſig
i Nedgang ſom Ydmyghed, i Modgang ſom Taal-
modighed, under Friſtelſerne ſom Selvfornægtelſe,
under Savn ſom Noisomhed, i Kaldets Pligter
ſom Troſkab, imod Fjender ſom Forſonlighed.
Saaledes kan Talen jo ogsaa være om forſkjellige
Laſter, om flere urene Lidenſkaber; men alle ere
ſaaat ſige Brene paa ſamme Stamme, Bække,
der flyde ud fra ſamme Bæld. Kilden er
det onde, fra Gud bortvendte, urene og jor-
diſte Sindelig; dets vilde og uſtyrlige At-
traaer ere forſkjellige og benævnes med forſkjellige
Navne, men alle fremvalde fra een og ſamme urene
og beſmittede Kilde. Hvor naturligt alſaa, at
Lidenſkaber og Laſter ſtaaer i en ſaadan indbyrdes
Sammenhæng, at den ene Lidenſkab leder til den
anden, ja, at flere kunne indfinde ſig, hvor een
har ſaaet Udgang? Derſom Urefrygt for det hel-
lige og uſyntlige Vidne er fortrængt, hvor er da

et Børn, kraftigt til at holde hine farlige Fjender ude, naar de storme ind? Dersom Billien har tabt sin Kraft og Styrke derved, at den har i længere Tid været en Slave af en enkelt syndig Tilboielighed, hvorfra skulle den da faae Styrke til at modstaae en ny, farlig Uttraa, som truer med at faae Herredømme? Skulle den, der frækt krænker Guds Billie med Hensyn til eet Bud, betænke sig paa at krænke den i et andet, naar den onde Lyst kræver det? Mon ikke den ene Videnstrib vækker den anden, giver samme Næring og Fremstød? Mon ikke den ene Last, for at tilfredsstilles, nødes til at slutte Pakt med den anden og tage den i sin Tjeneste? Hvad ansees vel helligt i dens Wine, som har solgt sig i en saa foragtelig Trældom? Mon der i Videnstribens Hede gjøres Valg af de Midler, som bruges? Nei, de meest ulovlige Veie, de meest opværende Handlinger volde ingen Betænelighed. Træd kun frem, du onde Hær fra Mørkets skumle Rige; Falskhed, Underfundighed, Rænker, Forførelse, Bagvaskelse, Grusomhed og Haan: saa rædsom du end er, see, Videnstriben tager dig i Sold! — Ja, den ene Last kommer den anden til Hjælp; den ene giver den anden Fremstød. Fraadseren og Drankeren blive utroe Tjenere; den Vindebygge forraader, lig Judas, sin Belgjører under

Benstabs Mafte, Bøllhstlingen vorder ubarmhjertig imod de Nærmestes Nød; den Vergjerrige, plaget og tumlet af Misundelsens lave Aånd, griber, liig Saul, Morderstaalet, for at fæste det i den Ustyldiges Bryst; Spilleren slutter Pagt med Uredelighed, forforet de Uerfarne og spottes med sine uhykelige Dfferes timelige og evige No. — Ingen indbilde sig at kunne beregne, hvorvidt den kan bringes, som lader een foragtelig Lidenffab faae Raaderum i sit Indre! Du kan ligesaa godt forsøge at beregne, hvorhen Stormen vil fare, naar den løslades, og hvor udstrakte Spoer af Udelæggelse den vil efterlade paa sin Gang. Dersom een Laft gjør dig til sin Slave, du vil snart blive fortrolig med flere; dersom du lader een ond Aånd opslaae sin Bolig i dit Indre, den vil snart tage fyu andre med sig, artigere end den selv; og dit Hjerte vil blive en vild Tumbleplads for disse skumle Magter; de ville gjøre dig til en foragtelig Slave, de ville i den Grad fornedre dig, at du nesten Intet beholder tilbage, uden den menneskelige Skikkelse! Rædsomme Tilstand! Hvo kan med Ord skildre den Tomhed, den Tungfimd, den Qual, der fornemmes i det af flere Lidenffaber sonderflidte Hjerte? Bliver det Sidste med saadanne Menne-

fler ikke værre end det Første? De Ulykkelige storme frem, krænke de helligste Forbindelser, opofre Ære, Dyd og Samvittighed, nedtræde frækt Alt, som kommer dem iveien, og maaflue, naar Alt er hængstet, hængslænge de tilsidst Livet.

III.

Det Rige, som kan beseire de onde Begjeringers og Lidenstaberens Vælde, er stærkere end alle Magter, er Guds Rige.

Saa sandt vi erkjende, at Intet er sørgeligere, mere fornedrende, med Hensyn til Folgerne mere rædsomt, end at være i Lastens Trældom og i Lidenstaberens Bold: saa maae vi med dyb Henrykkelse prise Guds Naade, som ved sin Genbaatne kaldte os fra Mørkets og Lastens Samfund til Lysets og Retfærdighedens Rige; saa maae vi med Taknemmelighedens inderligste Følelser istemme Quindens Røst til Frelserens Priis: „*) saligt er „det Liv, som bar dig, og de Bryster, som du døde!“ — Det var jo dog Jesu dyrebare Tro, ved hvilken Vildhed og Grusomhed bleve formildede, ved hvilken en rensende og luttrende Funke blev fæstet i Mennekehedens Bryst, saaat Tanker og Be-

*) Luc. 11, 27.

stræbelser fik en høiere Retning, saaat uædle, dyriske og fjendste Mørelser vege for den gode Lands milde og himmelske Indtryk; — det var jo Jesu dyrebare Tro, ved hvilken Aarthundrederne bleve menneskeligere, ved hvilken Verdens Skikkelse blev omstøbt. Og, saa ofte som du følte dig opløstet over Jordens uværdige Sorger, saaat du bevarede et roligt og ubekymret Sind; saa ofte du blev mægtig over Fristelserne, saaat du foretrak Lidet med Gudsfrøgt for Meget med Svig, saaat du ansaae din Samvittigheds Bisald for kosteligere end en forfængelig Ære, og lod dig ikke overvinde af det Onde, men overvandt det Onde ved det Gode, eller, naar Livet traadte dig imøde med svære Prover, dog ikke bortkastede din Tillid eller dit Haab, men væltede din Bei paa den ene Mægtige, og ikke forsagede, naar Angerens Skaal blev bitter, men grebes af en oprigtig Bedrøvelse, der forvandlede sig til Glæde; o, saa ofte dette skeete, saa ofte du følte og udviste en saadan Styrke, saa ofte blev det jo levende for dig, af hvilken Oprindelse og Udspring Tro og Christendom ere; thi Lys og Styrke og Sjælesfred, som udbredtes i dit Indre, vare jo Frugter af den Tro, i hvilken du tidligen blev opfostret og fra hvilken dit Væsens ædleste Kræfter

droge Gaft og Næring. Skulle det ikke være naturligt, at du forelægger dig selv ofte det Spørgsmaal: hvo er den Frelser, som har formaaet saa Meget og formaaer saa Meget hos Alle, som med fuld Alvor slutte sig til ham; af hvilken Natur er den Tro, som har skabt og endnu skaber saa store Underværker i Aandens og Hjertets Dybder? Kan det, som overvinder Verden, udspringe fra Verden? Kan det, som bekæmper og betvinger Lasten med sammes Redskaber og Tjenere, være af samme Natur, som det, der betvinges? De ere jo stærkt Bevæbnede, de mange Lidenskaber, der bryde løs i Menneffelivet og bruse frem ligesom oprorte Elementer. Hvor Meget sætte de ikke i Bevægelse, hvor Meget i Verden tage de ikke i deres Tjeneste, hvor dybe Rødder slaae de ikke? Ere de ikke at ligne med en *) Stærk, der bevarer sit Pallads, for at det, som han haver, kan blive med Fred. Hvor dybt befæste de sig ikke i det Indre, i hvilket de have fundet en Bolig passende og prydet for dem? Og nu den, der overvinder dem, tager den mægtige Rustning, paa hvilken de forlode sig, og uddeler Byttet, er den ikke stærkere end de? Eller med andre Ord: er ikke den, som ved sin skabende

*) Luc. Evang. 14, 21.

og gjenfødende Tro har forstyrret og forstyrrer de urene Wanders Herredømme, har banet og baner Veien for et andet Rige i Menneskenes Indre, har meddeelt og meddeler de Troende dette høiere Riges dyrebare Goder, Lyst og Varme for Guds Lov, hvor forhen var slovet eller død Sands for samme, Kraft i Villien til at modstaae syndige Tillokkelser, hvor forhen var Kraftløshed og Usmagt, Fred i Hjertet, hvor forhen var Strid og Nag, Fryd og Glæde i den hellige Aand, hvor forhen var Tomhed, Tungstind og Fortvivlelse, — er ikke den, som formaaer saa store Ting, langt større, langt mægtigere? Mon ikke han, der ved sine underfulde Gjerninger beredede Udgangen for dette Rige, har virket og udført disse ved *) Guds Finger? — O, hvor stort er Antallet af dem, der lettsindige fare frem, forlyste sig imellem den brogede Brimmel af flygtige Skikkelser, uden at lade nogen Alvor faae Udgang til Sindet, uden at vælge sig stille Timer, i hvilke Pligternes Hellighed kan fremstille sig og efterlade Indtryk? De fremkomme maaſtee med allehaande Spidsfindigheder imod Troens Sandheder; de foregive, at de ikke komme til nogen fast Overbeviisning om Christi Guddommelighed; og, uden at nøies med de mange lysende Tegn, der

*) Luc. Evang. 11, 20.

straale igjennem alle Aarhundreder og forkynde høit hans Priis, som var en Afglands af Guds Herlighed, forlange de maaskee, ligesom fordem, et Tegn fra Himmelen. De vide ikke, hvad de forlange? De søge efter Noget, som er dem givet; det er dem nær; lad dem prøve og undersøge det! Der er givet Enhver et Tegn fra Himmelen, et saadant Tegn, som er det vise og hellige Bæsen værdigt; det er givet i Menneskeslægten's Gjenfødelse og Forædling ved Kristus; det er givet i alle Deres Vidnesbyrd, hvilke Troen omskabte fra egenkjærlige, efterladne, kraftløse og lidenskabelige, til retsindige, samvittighedsfulde, for alt Godt varme og dygtige Skabninger; det er givet i alle Deres Vidnesbyrd, hvilke Christi Tro opløstede over timelige Trængsler og fyldte med Glæde og Haab i Liv og Død! — Prøver dette Tegn; gjører Eder fortrolige med Evangeliet's Sandheder; optager disse i Eders Hjerter, for at de der kunne leve; smager den Guds Kraft, som er i Troen, og I skulle erfare, at der er Sandhed i Jesu Udsagn:

Salige de, som høre Guds Ord, og bevare det! Amen.

IX.

Midfaste Søndag.

Marc. Evang. 8, 1—10.

Hvo bad til dig og blev ei hørt?
Hvo blev ei ved din Godhed fort,
Som Barn ved Faders Haand?
Een gav du Lidt, en Anden Meer,
Hvad tjenligt var, det fik Enhver.

O Gud, du er endnu saa riig,
Saa mægtig, saa miskundelig,
Som du det altid var.
Din Naade og din Baretægt
Er stedse ny fra Slægt til Slægt!

En Daare stoler paa sit Gods;
Han byder dog ei Døden Trods;
Dg kjober Himlen ei.
Vær du, o Fader, vær mig huld;
Da savner jeg ei Jordens Guld!

Thi den, du ynder, han har Meer
End Gods og Guld; han er dig kjær;
Dg du velsigner ham!
Hans Riigdom er hans Rejsomhed;
Hans Haab er Haab om Salighed.

Lad hve dig Jesu, for dit Ord,
Det høie, vise Guddoms Ord!
Det gav os denne Trost!
O, lad det og befæste mig
I Tro til Faderen og dig!
Amen. —

Vi kjende af Israels hellige Historie, ved hvilke store og underfulde Gjerninger den almægtige Gud forherligede sig iblandt dette Folk, hvorledes han ved sin stærke Arm beredte det en sikker Udgang af Egyptens Tjældom, hvorledes han var en naadig Forsørger i Orkenens Mangel, hvorledes han *) bar Folket paa Ornevinger til sig, hvorledes han dannede, tugtede, beskyttede og fredede om det, for at det kunde vorde Helligdommen, hvor Lyset kunde bevares, imedens Bankundigheds Mørke rugede over Jorden; for at det kunde staae som et Bolværk af faste Stene, inden hvilket Troen paa een Gud og paa hans Forsyn og hans Aabenhærelser kunde finde et Fristed, indtil han kom, der var en Afglands af Guds Herlighed. Og, naar nu Israels Folk var et studsende Vidne til disse underfulde Gjerninger, naar det saae, hvorledes en uventet Frelse fra Fordærvsens Svælg pludselig aabnede sig, dengang **) da Moses udstrakte sin

*) 2 Mos. 19, 4.

**) 2 Mos. 14, 21, 22, 23.

Arm, og Vandene i det røde Hav deelte sig, op-
 taarnede sig paa begge Sider og stode som Mure,
 imellem hvilke Israels Børn gik trygt; eller naar
 det erfarede, ikke at være under den moissommelige
 Vandring i Ørkenen forglemt eller overladt til Hun-
 gerens Rædsler, idet *) at Manna regnede ned
 fra Himmelen, saaat den, ligesom Rimefrost, bedækk-
 tede Jorden, og, idet at Klippen aabnede sig, naar
 Moses slog derpaa og Vandet fremvældede at læd-
 ske de Tørstige: da maatte jo alt dette være et tale-
 lende Vidnesbyrd, et straalende Tegn, at Gud var
 med Moses, havde sendt ham og taledet igjennem
 hans Mund, saaat Israel skulde agte paa ham og
 følge ham og lyde ham. — Dog var dette ikke
 den eneste Hensigt. Nei, idet at hine Gjærninger
 foregik for de Studsendes Næse, idet at de omtal-
 tes og berømmedes af dem, som havde været Nie-
 vidner, idet at Talen derom lød tidligen og sildig-
 gen paa de Eldres Læber, og de Unge bleve for-
 trolige dermed, saaat atter disse i den modne Al-
 der forkyndte hine Gjærninger for deres Børn; da
 blev jo den rigtige Sandhed stadfæstet og forplan-
 tet fra Slægt til Slægt, at Gud er Naturens uind-
 skrænkede Herre, at den udvortes Natur ikke er over
 ham, men at han er ophøiet over den, at han vir-

*) 2 Mos. 16, 1—36.

Fer igjennem den, at dens Love ere grundede i hans
 Villie og maae lyde denne Villie, at dens Kræfter
 og Virksomheder ere Tjenere, der gaae hid og did
 at fuldbyrde hans Raadslutninger, ere Medskabere
 i hans almægtige Haand. — Og det Samme gjel-
 der i en langt høiere Grad om de Undergjerninger,
 hvilke Guds Eenbaarne udrettede, da han vandrede
 synlig paa Jorden. Der er en lang Afstand af
 Tid fra hine Dage, da de udførtes; men derfor
 kunne og skulle de ikke træde tilbage i Skygge; de
 ledsagede Evangeliets Forkyndelse i Verden; de skul-
 le følge med, hvorsomhelst og naar det forkyndes;
 de beredte Hjerterne for Troen paa Guds Eenbaar-
 ne; de banede Veien for Evangeliets Sandheder;
 ja, de vare sandselige, anskuelige Stadfæstelser af
 Troens Lærdomme; det vare de i en Række af Aar-
 hundreder; det skulle de være endnu. Derfor var
 det ogsaa, at Fædrene, ved at fastsætte de kirke-
 lige Texter, udvalgte til disse Texter saa mange af
 Frelserens Undergjerninger; de indsaae disses Vig-
 tighed, disses dybe Betydning. I det kirkelige
 Aars Løb fremstille sig for vor Andagt mange af
 disse Undere; snart høre vi, hvorledes de Syge hel-
 bredes og de Spedalske renses; snart stilles vi i
 Tankerne henved Baaren, hvor den Døde vækkes
 til Liv; snart følge vi med vor Betragtning Jesus

hen paa Søen, hvor han stiller Stormen, snart hen i Orkenen, hvor Betsignelsen lægges i det, som synes utilstrækkeligt. Ethvert enkelt af disse Underer er Lysglimt af hans Herlighed; vi føie de enkelte tilhobe, vi samle under Eet de adspredte Glimt; de forene sig til en guddommelig Straalekrands, der lyser om hans Skikkelse og nedblinker i vore Hjerter denne virksomme Forvisning og Tro: „hvo, som haver seet Sønnen, haver seet Faderen.“ — Dog, mon vi have udtømt Undergjerningernes Betydning og Indhold, fordi vi have i dem seet en Aabenbarelse af Jesu Herlighed? Sikker ingenlunde. Enhver af disse Gjæringer maa betragtes i Forbindelse med den hele Christendom; enhver maa betragtes som et Led i den hele Rjæde af Foranstaltninger, ved hvilke Troens Sandheder skulle bringes den menneskelige Erkjendelse nærmere, skulle med større Klarhed indsees, skulle stadfæstes paa en anstuelig Maade. Christi Undergjæringer udbrede ikke blot en guddommelig Glæde om hans Person's Høihed; nei, de kaste tillige et opklarende Lys over hans Være, saaat de Sandheder, hvilke han forkyndte, ved Hjælp deraf bedre indsees og forstaaes. De evige Sandheder aabenbarede han, ikke i Ord alene, disse Lyd, der fornemmes igjennem Dret og bringes til Sjælen; men han aabene

barede dem ogsaa i sine Undergjæringer, altsaa i Noget, som kunde sees, som var en i Die faldende Stadfæstelse af, at i den guddommelige Verdens Regjering gif det saaledes til, som han lærte. Derfor ere de fleste af Frelserens Gjæringer af et riigt, ja uudtømmeligt Indhold; hvo som vil søge, skal finde. Dette er ogsaa Tilfældet med det nærværende Under. Bespiisningen i Orken afbilder for os vigtige Sandheder; vi ville lade vor Andagt dvæle ved nogle af disse.

I.

Bespiisningen, der var underfuld, afbilder den guddommelige Verdens Forsorgelse, hvis Naade er en uudgrundelig Hemmelighed for vor Forstand.

II.

Bespiisningen afbilder den algode Faders Forsorg, som ikke lader dem vansmægte, der holde sig nær til ham og lyde ham.

III.

Den timelige Bespiisning afbilder den aandelige Næring, det Livets Brød, hvor med den gode Hyrde mætter Sjælene.

I.

*) „Hvo, som haver seet Sønnen, haver seet „Faderen“ — saaledes taler Jesus. Ved Sønnen have vi lært at kjende Faderens Væsen; ved Sønnens Gjerninger er os aabnet et Blik ind i Guds Huusholdning, er os forundt Indsigt i hans Styrelser, have vi faaet Begreb om hans Virksomhed, have vi kunnet slutte os til Hensigten af hans Foranstaltninger. — Om Jesus samle sig, efter Dagens Evangelium, enkelte Tusinder; deres Dine vogte paa ham; han tager de syv Brød og de faa Fiske, lægger sin Velsignelse deri, og lader dem dele iblandt Skarerne — og de mættes. O, et skjønt Billede paa Guds daglige Gjerning! Ikke enkelte Tusinder saaledes, som fordom i Dræken, nei Skarer, hvilke intet menneskeligt Die kan overflue, og ingen Beregning kan omfatte, samle sig hver Dag i tusinde og tusinde Afdelinger, paa de meest forskjellige Steder, om een og samme Faders Bord, og, er end dette Bord ikke overalt, ikke til enhver Tid dækket med den samme Fylde, der er dog stedse Noget, for Een Mere, for en Anden Mindre, og der, hvor der savnes, vilde vel det Fornødne have været, hvis ikke Nøgles

*) Joh. Evang. 14, 9.

Udsælselighed havde spildt, hvad der skulde have afhjulpet Andres Fornødenheder. Thi han, den evige Forsørger, oversæer Ingen, glemmer Ingen; Alles Dine vogte paa ham; han taler til Forraadskamrene i det Høie og i det Dybe og de oplade sig, at give af deres Fylde; og de fornøstige Skabninger lede, at de kunne finde; de samle snart i rigere snart karrigere Maal, men i det Fundne og det Samlede lægger den Evige sin Betsignelse, thi Mættelsen kommer fra hans Haand. Eller tvivler du maaskee? Indbilder du dig, at Menneskene ved egne Kræfter kunne forsørge sig selv, eller at Naturen, uafhængig af Gud, ved sig selv og af sig selv, kommer Skabningerne ihu og oplader sin forborgne Fylde paa disses Bon eller Betsaling? Du, som fristes til en saadan Indbildning, agte paa det Optrin, som fremsilles i Evangeliet; netop til dig taler det, for at berigtige din Bildfarelse; det minder dig om, at det ikke var Skarerne, der ved egen Hjælp stillede Hungeren, at det heller ikke var den øde Egn, der uventet aabnede forborgne Skatte, hvorfra Mættelse kunde komme; men at Betsignelsen skyldtes en usynlig Haand, neddalede fra det Bæsen, der boer i saadanne Dybder, hvor ned vi ikke kunne trænge, at skue ham Ansigt til Ansigt eller skue de Forraadskamre, over hvilke han

byder, men der traadte os imøde fra hine Dybder, talede til os i Jesu Ord, aabenbarede sig i Jesu Gjerninger, saaat, hvo som saae Sonnen, saae Faderen, og, hvo som saae Sonnens Gjerninger, saae Faderens Gjerninger! — Der droge ofte tunge Læder hen over Enkelte saavel som over hele Folkelag; Ernæringens Kilder tilstoppedes; de sædvanlige Midler til Erhverv bleve færre; Nogle savnede Leilighed til Anstrengelse, Andre Anstrengelse savnede Frugt; der var Misvart; Ugeren nægtede sin Grøde; Himmelen nægtede, hvad der skulde quæge Jorden; Hungeren stod for Døren; Nøden strakte sig til Færre eller Flere, og med Nøden kom den ydmyge Bækjendelse: „vi ere afmægtige; vi kunne ikke tale til det Dybe eller til det Høie, giv os af din Fylde, saaat det skeer efter vor Tale.“ I saadan Nød greb ængstelig Frygt, ja Mistroivl deres Indre, som vare vante til at vente Alt af sig selv og af deres Guds; thi, hvor de skuede hen, saae de kun en Drken ligge for sig — ingen Udfigt — intet Haab — ingen Kilde til Ernæring — hvorfra skulde Brødet komme, hvor Alt syntes øde og tomt; eller hvad skulde det lidet Dverblevne forslaae til de Mange? — Men, naar Nøden var størst, var Hjelpen ofte nærmest; Fornødenhederne bleve afhjulpne; Hungeren blev stil-

let; de, som søgte, fandt, og det blev tilstrækkeligt, som syntes ubetydeligt. Hvorledes skeete det? Ja, deri ligger den dybe Hemmelighed, uudgrundelig for Menneskets Forstand. — Hvo kan i ethvert Tilfælde angive de Veie, ad hvilke den himmelske Forsørger virker? Det, som afvender Nøden eller formilder dens Bitterhed, kommer; men, hvorledes, spørg ikke derom! Maaſkee skeete det derved, at Naturens virksomme Frugtbarhed paa andre Steder forøgedes — lad saa være — men kan noget menneskeligt Die opdage de skjulte Kræfter, hvilke Naturens Herre i et saadant Die med sætter i Virksomhed? Eller det skeete derved, at nye, forhen ukjendte Kilder til Ernæring pludselig aabnede sig, saaat andre Erhvervsmaader tilbød sig for dem, der stode ledige; — men forborgne for vort Blik blive dog de fjernere Anledninger og Aarsager, hvilke fremkalde saadanne heldige Virkninger? Eller maaſkee de menneskelige Hjerter omſkabtes og blødgjordes, saaat de Rige bragte frem en herlig Fylde, der kunde astorre deres Taarer, der sukkede for Brødet; men har du, o Menneske, fundet den Veie, ad hvilken der indvirkes paa Sjælene af det Væsen, i hvis Haand de Mægtiges Hjerter ere som Vandbække at lede? Eller Nøden afvendtes derved, at den menneskelige

Dybsindfomhed blev vaakt, og Midler benyttede, ved hvilke Sorgens Skyer henveiredes — lad saa være — men kan Noget angive mig den skjulte Forbindelse imellem den evige Aand og den menneskelige Forstand eller anføre de forborgne Anledninger, ved hvilke Dybsindfomheden fik denne eller hiin Retning? Ofte, ja oftest kommer Ernæringen, uden at vi turde sige: hvorledes; ofte bringes Betsignelsen ind i Borg og Hytte, hen i de Ulykkeliges nylig tomme Baaninger, hen i det Lidet paa de Fattiges Bord, og de, som modtage den, studse og finde det, som er skeet, ligesaa uforklarligt, ligesaa uudgrundeligt, som hine Tusinder, der ved et Underværk bleve mættede. Thi Gud er den miskundelige Forsørger; men Forsørgelsesmaaden er en uudgrundelig Hemmelighed.

II.

Christi Tro vil skabe hos Menneskene et freidigt, et kraftfuldt, et tillidsfuldt Sindelag; den vil befrie Hjerterne fra den trykkende Byrde af alle uværdige timelige Bekymringer, derfor formaner Jesus: *) „bekymrer Eder ikke for, hvad I skulle spise eller drikke; thi Eders himmelske Fader veed, at I have Alt dette behov;“ og han, som veed

*) Matth. Evang. 6, 31. 32.

det, er den, der har Magten i Himmelen og paa Jorden. Jesus lover, at *) Alt, som angaaer Føde og Klæder, skal vorde de fornuftige Skabninger tillagt; men under hvilken Betingelse lover han det? Det er en skjøn Forjættelse, at, om end Udsigterne synes mørke, skulle Menneskene dog ikke vansmægte; men hvem gjelder denne Forjættelse? Gjelder den dem, der misbruge Dage og Aar, Evner og Kræfter og tænke: lader os tage os Alt let; lader os spare os selv og overlade til Andre Dagens Hede og Byrde; det Fornødne bliver os vel beskaaret; Lykken kan finde os sovende. Nei, vi kjende Formaningen fra det hellige Skrift: **) „du skal ikke friste Herren, din Gud.“ Eller, gjelder Forjættelsen dem, hvis Uttraa det er at sees i Fraadseres eller Drankeres Samfund, hvis Gud er Bugen, og hvis Vre er i deres Skændsel? Nei, ud over Saadannes Samfund lyder det strenge Udsagn: ***) „en Fraadser skal vorde arm.“ Eller kunne de tilegne sig Forjættelsen, som have paa mange Maader samlet sig et stort Forraad og staa paa deres Gods og tænke: her er Fred og ingen Fare; Nøden, som rammer Andre, skal gaae os

*) Matth. Evang. 6, 33.

**) 2 Mos. 17, 2.

***) Sal. Dids. 23, 21.

forbi? Nei, hastigen kan Fordærvelsen staae over Saadanne, og det skee, som Apostelen Jacob siger: *) græder og hylr „I Rige; Eders Riigdom „er raadnet.“ Utsaa paa dem er maaskee Forjættelsen anvendelig, som tidligen og sildigen ere ved deres jordiske Gjerning og have begravet sig saaledes i Verdens Sysler, at der sjeldent tænkes paa Sjælen og dens Fornødenheder og det Bæsen, som skabte Sjælen i sit Billede? D, dersom de talrige Skarer, som havde samlet sig om Frelseren i Orken, havde tænkt saaledes; da havde de ikke forladt deres Daggjerning, ikke tryet til den Eenbaarne, ikke dvælet hos ham i flere Dage, for at lytte til hans Røst, quæges ved hans livsalige Ord og glædes ved de Udsigter, hvilke han aabnede for dem ind i Guds Riges Hemmeligheder og lære, hvorledes de havde at tænke, føle og beslutte, for eengang, naar det Jordiske svinder, at kunne indlades i de Boliger, hvilke han bereder for Sine. Nei, dem gjelder Forjættelsen, som erkjende, at de ere skabte til noget Høiere og derfor søge Gud, hvor han er at finde, raadspørge hans Villie, at de kunne gjøre den, og glædes ved at gaae som lydige Tjenere i den Herres Kald, der oplader sin

*) Jac. 5, 1. 2.]

**) Matth. Evang. 4, 7.

milde Haand og hvis Belgjerning over dem hver
 Dag er ny. *) „Thi, søger først Guds Rige
 „og hans Retfærdighed; saa skulle og de øvrige
 „Ting tillægges Eder.“ — See, denne er Betin-
 gelsen. Intet, som er af denne Verden, ikke dens
 flygtige Gods, ikke dens forgængelige Skatte, ikke
 dens Magt eller dens Lyst tør først eftertrages
 af den, som vil glæde sig ved den Forvisning, ikke
 at vorde glemt i den store Huusholdning, men un-
 der alle Omverlinger at finde det daglige Brød.
 Og, hvad betyder det, at trage først efter Guds
 Rige? Derved betegnes jo en alvorlig, en sam-
 vittighedsfuld Stræben efter at aflægge Synder,
 slyde det Onde under enhver Skikkelse, bevare sig
 ubesmittet af Verdens Daarskaber, rense og luttre
 Hjertets skjulte Folder og holde Tanker og Uttraaer
 i Herrens Frygt; derved betegnes jo en alvorlig
 og stadig Henvenden af Sjælens hele Virksomhed
 paa det usynlige Vidne, som omringer os, saaat
 vi agte paa hans Stemme, naar han taler, spørge,
 hvad ham er behageligt, virke til at fremme hans
 vise Hensigter, underkaste os med barnlig Tillid
 hans dunkle Raadslutninger, henstille Alt, vor hele
 Skjebne i hans Almagts Haand, vel vidende, at
 Alt tjener dem tilgode, som frygte ham og at hans

*) Matth. Evang. 6, 33.

Raade er for Sjælen, hvad den quægende Dug er for det tørstige Græs. Og, hvor naturligt! Skulle vel den, der aander og lever med alle sine Tanker i Gud, behøve at frygte for Mangel af det daglige Brød? Herren skulle ikke kunne forsørge den tro Tjener? Det lydige Barn skulle Intet kunne finde ved Faderens store og rige Vord? Er denne Fader ikke den almægtige? Ere ikke de Forraadskamre tallose, over hvilke han har at byde? Taler han ikke endnu som fordem, og det Golde gennemstrømmes af Liv, og det nylig Vde blomstrer, og det, som var aflædt sin Herlighed, smykkes? Ere ikke endnu tallose Magter rede paa hans Bink og høiere Bæfener til Tjeneste at gaae i hans Vrinde? Og, er den Almægtige ikke den Algode, hvis Misfandhed strækker sig, saavidt som Himmelen hvælver sig? Han glemmer ikke Orkenens Ravn, han fornemmer Dyrets Suk, han klæder Markens Lilier, og — han skulle glemme dem, der binde deres Hjertes til hans Lov og søge hans Død, for at høre det og lyde det? — Nei, med David vil jeg istemme: *) „o Gud, dit Vde „fluer ned paa dem, som frygte dig og haabe paa „din Godhed; vor Tillid venter paa dig, du vil „sende Hjelp i Nøden; hvor stor er din Godhed,

*) Ps. 33. 34.

„at Menneffenes Børn boe under dine Bingers
„Skygger!“ — Thi, ligesom Jesus ynkedes over
Ekarerne, saaledes lader den evige Forsorger in-
genlunde dem vansmægte, som ere hans troende og
lydige Børn.

III.

Naar den Eenbaarne udførte de Gjerninger,
ved hvilke hans Herlighed aabenbaredes, da udfør-
tes de ikke i den Hensigt alene, at enkelte Blindes
Dine skulde oplades, eller enkelte Tusinders Hun-
ger skulde stilles; der var et hoiere Formaal; de
timelige Belgjerninger, som bleve dem tildeel,
skulde antyde og vække Sands for de aandelige
Belgjerninger, hvilke kunde og skulde annammes
hos den store Sjælehyrde. Naar de Blindes Dine
oplodes, da skulde det, som vederfores, opfordre
dem til at tye til ham, den store Frelser, for at
deres Forstands Dine kunde oplades, Bildfarelsens
Skygger adspredes, den aandelige Blindhed helbre-
des, at de kunde flue Himmels og Jordens Herre
i hans Aabenbarelse og hans naadefulde Styrelser,
og, da den underfulde Bespiisning foregik, da
skulde derved antydes, at der er en anden Hunger end
den legemlige, en Hunger efter Sandheds Erkjen-
delse, efter Retfærdighed, efter Fred med Gud,

hvilken Hunger hos Jesus kunde stilles; at der er en Mad, som ikke er forgængelig og som er at finde hos ham, der har sagt: *) „jeg er Livets Brød; hvo, som kommer til mig, skal ikke hungre, og, hvo, som troer paa mig, skal aldrig tørste.“ — Og, naar jeg derfor tænker paa denne Dags underfulde Begivenhed, seer jeg deri et Billede paa det, som tildrog sig fra Slægt til Slægt, og skal gjentage sig, indtil der bliver een Hyrde og een Hjord. Thi Aarthundrede afløste Aarthundrede; een Slægt gik, en anden kom; men Jesu Ord og Jesu Tro bleve dog stedse den sunde, den styrkende Næring; til ham tyede ikke enkelte Tusinder, men Skarer, som ikke kunde oversees, hver med sin Byrde og sin Sorg, at søge hos ham, hvad de ellers ikke kunde finde. Til ham kom de Mange, som havde været omtumlede af allehaande menneskelige Lærdømmes omskiftelige Veir, og ikke vare komne til nogen sikker Kundskab om Skjebnerne og disses Betydning og deres egne Forhaabninger hiinside Graven; de ønskede hos ham det Lys, de hidtil forgjæves havde søgt; de attraaede en sikker, en paalidelig Veiledning, at de ikke skulde vansmægte under de angstende Tvivl. Til ham kom de Mange, der følte i deres Indre en

*) Joh. Evang. 6, 35.

førgelig Strid imellem Kjødets og Aanden, imellem Loven i deres Lemmer og Fornuftens hellige Lov: de erkjendte, at, skjøndt de vilde det Bedre, formaade de det ikke; de sukede under Bevidstheden af deres Usmagt; de ønskede ny Kraft, nyt Liv, at Sjælen ikke skulde vansmægte; og de fandt denne nye Kraft, dette nye Liv i Jesu Tro og Jesu Aand. Ja, til ham kom de Mange fra Bildfarelsens mangehaande Veie, fra de blinde Veiledere, under hvis Ledebaand de fore vild, fra Udspreddernes vilde Strøm, fra Spotternes Kredse, fra Lastens Baaninger; thi midt under Lysternes Tilfredsstillelse, midt under den udvortes Herlighed vansmægtede Sjælen; Erkjendelsen var bleven levende hos dem, at der ikke var Fred i Samfund med Synd og Daarskab; Længslen var bleven vakt efter Fred i Samfund med Guds og Christi Aand. Ja, til ham kom de Mange, i Angerens bittere Timer, forskudte af Verden, som ikke havde nogen Trøst eller nogen sikker Lægedom at række dem; en al-god Faders Styrelser førte dem paa deres urolige Gang hen til den Korsfæstede; de hørte hans alvorlige men kjærlige Røst; de hentede Beroligelse under hans Kors; de græd Angerens Taarer; de vansmægtede ikke under deres Qualer; de øste Fred og Kraft fra Troen paa hans forsonende Død, saa

at de kunde reise sig efter Faldet. Sa, Alle gaae vi til den store Sjælehyrde, og, førend vi finde ham, ligger Verden for os ligesom en Urken, og al dens Herlighed kan ikke mætte den vansmægtende Sjæl. Alle føle vi Trang til den Føde, hvilken han rækker Aanden; Alle behøve vi mere og mere at styrkes i hans Tro og i hans Haab. Vel er han ikke længere synlig tilstede iblandt os; men han er nærværende i sit Ord og med sin Aand; og, hver Gang Evangeliet aabnes og dets Sandheder lyde ud over Menigheden, da tilbydes os det Brød, hvorefter vi ikke siden skulle vansmægte. Sa, Herre og Frelser: *) „giv os altid dette Brød!“

*) Joh. Evang. 6, 34.

X.

Skjærtorsdag.

Luc. Evang. 22, 14—21.

Timen var kommen, da den Skjebne, der efter den evige Wiisdoms Raadslutninger skulde drage hen over Jesus, begyndte at udvikle sig. Han satte sig tilbords med sine Apostler; det festlige Maaltid var beredt: han havde følt en inderlig Længsel efter at nyde Paaskelammet med dem, inden han gik til sine Lidelser; han tilfredsstiller denne Længsel. Beemodige Følelser gennemtrænge hans Indre; de udtale sig i disse rørende Ord: „*) jeg „skal ikke drikke af det, som voxer paa Vintræ, „forend Guds Rige kommer.“ — Bange Anelser fyldte Apostlernes Hjerter; deels Bedrøvelse er udbredt over deres Afsyn, deels Affky ved disse Frelserens Ord: „**) see hans Haand, som mig for- „raader, er over Bordet med mig.“ — Han veed, at det er den sidste Aften, at det er det sidste Bæ-

*) Luc. Evang. 22, 18.

**) Luc. Evang. 22, 21.

ger; han skuer ind i Fremtiden, seer sit Blod flyde, sit Legeme martres; men han veed ogsaa, *) at han gaaer did hen, som det er ham beskiftet; han veed, at ved hans Død vorder det nye Forbund stiftet, vorder Sandhedens, Dydens og Lyksalighedens Rige grundfæstet; han veed, at det er gavnligt for Apostlerne, gavnligt for Verden, at det skeer ham saaledes. Trøst og Fred søger han at indgyde sine Venner; de ere saa frygtsomme, saa tvivlende; de trænge til at styrkes, til at beroliges; han ønsker at meddele dem Meget, men deres Forstand kan ikke endnu bære det. Hvor quægende, hvor opløstende ere ikke disse hans Ord: „**) I ere de, som ere blevne varagtige hos mig i mine „Fristelser; og jeg beskifter Eder Riget, som min „Fader beskiftede mig det, at I skulle æde og drikke ved mit Bord i mit Rige, og sidde paa Throner og domme de tolv Israels Stammer.“ —

O, hvor gjerne dvæler min hele Opmærksomhed ved hiin Aften, ved hiint betydningsfulde Maaltid, ved hiin stille Kreds, der er mig et Billede paa det herligste Samfund, ved hiin Opfordring: „gjører dette til min Thukommelse!“ — Der er mangen Røst lydt ud over talrige Kredse, men den

*) Luc. Evang. 22, 22.

**) Luc. Evang. 22, 28. 29. 30.

er bleven uændset, naar disse ere blevne adspredte; mange Mægtige have ladet myndige Bud udgaae, men Tiderne ere rundne, og Befalingen er bleven glemt. Hiin Opfordring er bleven efterkommet fra Slægt til Slægt, og min Tro forvisser mig om, at den skal vorde adlydt, at Herrens Død skal vorde forkyndt, indtil han kommer.

Og, idet at min Tanke dvæler ved hiin Kreds af Apostler, der sluttede sig omkring Jesus, idet at min Opmærksomhed saaledes er fængslet til dem, at jeg fremkalder mig et Billede af dem, ikke alene som de sadde der, men et Billede af dem under deres fremtidige Virksomhed, Færd og Skjebner: hvad er det da, som vorder betegnet, hvad er det for et Samfund, som ved hiin stille Kreds vorder anstueligt for mig? —

I.

Hiin Forsamling af Apostlerne omkring Frelseren er et anstueligt Billede paa et større Samfund, i hvilket det Bedste og Bedste udvikler sig ubemærket og i Stilhed ved en stadig Fastholden ved Jesu Tro.

Det er i høieste Grad styrkende og quægende for Aand og Hjerte, at gjøre sig fortrolig med

den Tanke, at det, som modnes med den rigeste Betsignelse for Tid og Evighed, ofte udspringer fra en Begyndelse, der for det menneskelige Die synes ringe og uændet, ja, at gjøre sig fortrolig med den Tanke, at, ligesom Intet er stort og underligt for Gud, saaat han ikke skulle kunne udføre det, saaledes er Intet ubetydeligt, saaat det ringeagtes af ham; thi han optager den mindste Omstændighed, saaat den under hans styrende Haand bliver et vigtigt Middel, et betydningsfuldt Led i Styrelsens Kæde, og den ringeste Spire og det Frø, som Verden overseer, giver han Betsignelse og Bært, saaat det modnes ubemærket; og skulle menneskelig Vælde, List eller Ondskab reise sig for at undergrave det Bærk, som han vil have fremmet, da betager han ingenlunde de fornuftige Bæfener deres Frihed, men han bringer dem til den Erkjendelse, at, ligesom det oprørte Havs Bølger have deres Dæmninger, hvortil de skulle komme og ikke videre, saaledes kuldkastes Hovmodets stolteste Planer paa hans Bink, som byder: „saavidt og ikke længere.“ — Afledes i det stille Kammer sidder Jesus, omgivet af de Faa, hvilke han havde udvalgt af Verden; hans Timer ere talte; snart fører Beien ham ud i Natten, i hvis Skygger

Førræderiet har udspændt sine Snarer; og, naar Hyrden er slaæet, skulde Faarene adspredes. Hvad tænker da Jesus paa, idet at han byder disse sine Udvalgte at samles til hans Thukommelse? Snart vil jo Førfølgelsens blodige Strøm gaae hen over disse forladte og svage Mænd, og hiin Befaling maaskee vorde en Spot for Verden? Hvad tænker han paa, idet at han besidder dem Riget? Mon hans Rige ikke, naar han er naglet til Korset, vil vorde udsløttet, og hans Navn vorde glemt? Mon ikke hans Bestræbelser for en fuldkomnere Tingenes Orden, for Slægternes Forvandling og Gjenfødselse ville vise sig at være flygtige Drømme, naar den Samtid, hvilken han vil lykfsaliggjøre, gjengjelder ham med Tornekronen? — Golgathas Rødsler svæve for hans Indbildningskraft; han gaaer sin Opløsning imøde, en Opløsning, ledsaget med foregaaende Haan og Marter — og dog taler han om sin Gjerning som bestaaende, som usorgængelig, taler om det nye Forbund, der skal stiftes ved hans Blod, taler om sig selv som den, der besidder Andre Riget! Er det Sværmerens eller den Vises Tale? Hvo er han, der tillidsfuld skuer ud over Fjendernes Trudsel og Grusomheder, over Spot, Marter og Død, som om han ville sige: hvi reiser du

dig, Verden, med dine Anslag, din Haan og din
 Udælæggelse; jeg er dog en Konge, og paa mit
 Kongerige skal der ikke vorde Ende! — O, hvis
 Nogen dengang var traadt frem, havde henledet de
 Mægtiges og Lærdes Opmærksomhed paa den ringe
 agtede Forsamling af de Mænd, der i hiin Aften
 sluttede sig omkring Frelseren, og havde talt disse
 prophetiske Ord: „dersom I, Folketyrere, ønske
 „at vide, hvorfra de vise Love skulle udgaae, ved
 „hvilke tøilesløse Slægter skulle styres og formil-
 „des, hvorfra de Sandheder skulle udgaae, ved
 „hvilke Bantro skal forjages, vilde Lidensklaber be-
 „seires, Fred og Drost besøge Tyrsten saavel som
 „Slaven, da stuer ind i hiint stille Kammer, og
 „venter ikke Frelsen fra jordiske Throner eller fra
 „de Lærdes kolde, ofte hverandre modstridende Lær-
 „domme;“ — hvis Nogen havde kunnet tale disse
 prophetiske Ord: „han, som i hiin Kredts bryder
 „Brødet og rækker Kalken til nogle enkelte Ud-
 „kaarne, skal i Aarhundreders Lob samle Flere og
 „Flere til sit Navns Ihukommelse; han skal samle
 „Unge og Gamle, Lærde og Ulærde, Høie og Rin-
 „ge, Tyrster og Tjenere og række Alle, som troende
 „nærme sig, sine himmelske Gaver, give den Bant-
 „kundige Lys, den Tvidtraadige Visshed, den Mø-

„dige Styrke; han skal tænde hos dem et nyt, et
„høiere, et evigt Livs kraftige Gnister, vække Be-
„døvelse til Omvendelse men ogsaa give de Be-
„døvede Forsoningens Kalk at tomme til Synds-
„forlabelse og det evige Liv“: da vilde vel de
Dverste eller de, som vare indviede i Ondskabens
Planer, have mødt en saadan Tale med Spot og
Foragt, have spurgt, om den skulle kunne fylde
Forderige med sit Navns Herlighed, der forladt
og forhaanet er i Begreb med at udstødes fra de
Levendes Samfund i en haanlig Døds skumle Skyg-
ger; de vilde have smilet over hine ringe Mænds
afmægtige Bestræbelser og tænkt: „denne lille For-
„ening vil snart vorde adspredt; Forraderiet ud-
„gaaer jo desuden fra dens Midte; den vil vorde
„opløst af sig selv.“ — Dog, den opløstes ikke,
den adspredtes ikke; den vorede i Fasthed, Eft-
værdighed, kraftig Virksomhed; den modnedes til
det, hvortil den var bestemt, at vorde Verdens
Lys og Verdens Salt. Og, hvorledes skulde de
være blevne modnede dertil, hvis de ikke med fuld-
komment troende og tillidsfulde Hjerter havde slut-
tet sig til deres store Lærer og Frelser; hvis de
ikke havde aanded og levet i den faste Dørbetviis-
ning, at han var Veien og Sandheden og Livet,

at han var den Guds Eenbaarne, der ved sit Ord og sin Aand kunde rense deres Sjæle fra Bildfarelse, Synd og Last; hvis de ikke havde ladet hans Ord og Billedet af hans hellige Wandel være saa levende og kraftige i deres Indre, at disse styrede Tanker, Følelser og Attraer, ja, at disse forvandlede, saa at sige, til en aandelig Næringsfast, saaat de ikke længere levede sig selv, men at Kristus levede i deres Sjæl. De forsømte heller ikke at give Troen, denne himmelske Spire i deres Indre, Næring og Styrke. Under de mangehaande Trængsler, der omgave dem paa deres Apostelvandring, droge de sig ofte tilbage i stille Cenrum, samlede i deres ydmyge Sind, hvad de behøvede for at overvinde Verden; de bleve urokkelige i deres Tro: Besgeistringens for det dem betroede Kald blev mere brændende; Modet vorede til at gaae Farer og Besværligheder imøde; de lærte at drikke den bittre Kalk, uden at vorde mistroelige; Guds Fred, som overgaaer al Forstand, gjorde dem rolige under det bevægede Livs Angreb; de toge deres Kors paa sig, bleve Jesus troe i Livet og i Døden. — Saaledes udviklede sig hos de troende Apostler det Bedste og Herligste med stedse frodigere Væxt: Guds Rige med sammes Fred og Glæde i den hellige Aand. —

Aar afløste Aar; Slægt fulgte paa Slægt; et Aar-
 hundrede fortrængte det andet; Samsfund stiftedes,
 grundfæstedes, opløstes; forskjellige Hensigter og
 Formaal samlede Jordens fornuftige Børn, og
 disse Formaal vare snart ædlere snart uædle. Mange
 Foreninger traadte sammen, deels uden at Jesu
 Tro var Sjælen i samme, deels maaſkee til Wie-
 med, der strede imod eller endog vilde undergrave
 denne Tro; og, naar man vilde spørge om disse
 Foreningers Frugter, de vare enten ingen eller maa-
 ſkee ſaadanne, at Eſterverdenen maatte fordømme
 dem. Dog i den uoverſkuelige Brimmel af for-
 nuftige Skabninger vare der til enhver Tid Færre
 eller Flere i de adſkillige Egne, hvilke en dybere
 Trang drog nu og da tilbage fra Livets travle Sys-
 ler og samlede til Jesu Christi Thukommelse; de
 stillede ſig i Tankerne hen under hans Kors; der
 prøvede de deres Indre, der lærte de at være taal-
 modige, hengivne i den himmelfke Faders Willie
 og forſonlige; der mindedes de om, at Meget,
 ſom den udvortes Lov ikke ændſer, er Synd for
 Hjertekjenderen; der blev Bønnen levende: „vær
 „os naadig“ og under Bønnens Inderlighed blev
 ogſaa Forſættet levende: at ville døe fra enhver
 Daarſkab og Lidenſkab og opſtaa til et helligt Liv
 i Jesu Tro. Og i ſamme Grad, ſom Troen ud-

bredte i deres Indre Mere og Mere af det evige Livs Kræfter, saaat de bleve dygtigere til deres Gjærning, mere redebomme til Anstrengelser og Selvfornægtelse, mere rolige under Korsen, mere kjærlige og forsonlige, mere samvittighedsfulde i enhver Livets Stilling: desto mere forvisede bleve de selv om Sandheden af Frelserens betydningsfulde Ord: *) „Jeg er Viintræet, I ere Grenene. „Hvo, som bliver i mig og jeg i ham, han bærer „megen Frugt;“ desto mere taknemmelig maatte Staten lyse sin Fred over saadanne Forehinger; thi om det end udgik derfra disse eller hine Uværdige, hos hvilke det sande Livs Gnister strax syntes udsukkede, saa fremtraadte dog derfra de Edle, Kraftige og Fromme, der bleve det Samfunds Lyk og Salt, hvori de virkede. I det Forborgne, skjult for det menneskelige Øie, i Hjerternes dybe Grund spirer det Himmelfrø, der bærer Frugter for Guds Rige; i Stilhed foregaaer den aandelige Kjørelse, den Bækkelse, den Omvæltning i Sindet, som Troen skaber; ved de stille Timers Andagt skal det indre Liv faae Næring og Styrke; da vil det ogsaa aabenbare sig i det Ydre ved de skjønneste Frugter for Samfundet.

*) Joh. Evang. 15, 6.

II.

Hiin Forsamling af Apostlerne omkring Frelseren er et anskueligt Billede paa Christi synlige Kirke, i hvilken der ere Medlemmer, deels fyrige for det Gode, men svage under Fristelserne, deels vaklende og ubefæstede i Troen, deels uværdige, som misbruge Raadens Foranstaltning.

Idet at vi flue omkring os i hiin Kreds, dvælende i Tankerne snart ved den Ene, snart den Anden af de Tolv, hvis fremtidige Udfærd vi kjende af Skrifterne, vil vel vor Dymærksomhed nogle Dieblikke hendrages til Peter, som med Begeistringens hele Varme og Sikkerhed udbrod: *) „Herre, „jeg er rede at gaae med dig, baade i Fængsel og „i Døden“; **) „om jeg og skulde døe med dig, „vil jeg ikke fornægte dig.“ — Og jeg kommer derved til at tænke paa de Mange, der i deres Livs skjønneste Timer, i hvilke de følte sig bevægede og grebne af de guddommelige Sandheders mægtige Kraft, priste sig salige ved at have fundet i Jesus en sikker Veileder og Ven, hvem de kunde følge, for hvem de kunde aabne deres Hjerter, og i hvis Barm de kunde nedlægge deres

*) Luc. Ev. 22, 33.

**) Matth. Ev. 26, 35.

Sorger; med ungdommelig Fyrighed knyttede de ved de helligste Løfter deres inderste Væsen til hans Ord og hans Aand; under Begeistringens Varme formeente de sig stærke nok til at blive deres Løfter troe; de antog det umuligt, at Omstændighederne kunde faae den Magt over dem, at de i Ord eller Gjerning skulde fornægte deres Frelser. Men de rolige Timer, i hvilke deres bedre Væsen i hellig Andagt indviede sig til det Gode og Sande, til Gud og hans Retfærdighed, afløstes af urolige og stormfulde Dieblikke; de droges ind i Verdens Trængsler, de førtes ind i en Hvirvel af Adspredelser; rundt omkring dem Fristelser, rundt omkring dem en Sværm, der gav Fristelserne Magt over sig — og de rolige Timers Varme var slukket og de bedste Forsætter vare glemte. O, stiller Eder, mine Tilhørere, levende for Indbildningskraften Billedet af hiin Apostel i hans Fyrighed, i hans Fald men ogsaa i hans Anger. Da vil vel ogsaa hos Enhver af Eder Forestillingen fornyes om den første Gang, da I mødte ved hans Naademaaltid, der havde udgydt i Eders Indre Fylden af sine aandelige Belgjerninger, og der forpligtede Eder ved det høitideligste Løfte, at forsage Ugudelighed og de verdslige Begjeringer og bevare Eder ubesmittede af den onde Verden! I toge

Beslutningen, men ere I blevene Forsættet troe? Vedblev den samme Varme at gennemtrænge Eders Indre? Vedbleve I at vaage over Eders Samvittighed, at I kunde bevare den uskadt for Gud og Mennesker? Eller fornægtede I Eders Lærer og Frelser ved Ligegyldighed imod hans Ord, ved Kingeagt for hans Villie, maaskee endog ved forsættelige Synder, ved grove Laster? Forsømte I at holde Eders Sjæle vaagne i Bøn og Andagt, at bevare dem styrkede imod Forsførelsernes Valde? Lode I aldrig Frygt for Mennesker faae Raadighed over Eders Villie, saaat denne veeg fra Guds Bud! — Peter faldt, men i levende Anger hævede han sig, og han blev siden klippefast i sin Herres Kalb. O, svage Mennesker, drager I ofte ud fra Adspredelsernes Hvirvel, kommer hid i det stille Rum; Jesus er tilstede, hvor To eller Tre ere samlede i hans Navn! Lad Billedet svæve for Ider af Frelseren dengang, da han med et veemodigt, et venligt revsende Blik saae hen til sin nyligen saa fyrige Apostel, og da Peter forstod hans Blik og græd bitterligen! Ja, Herren er saa mild og kjærlig; han minder Ider om Løftet, ligesom han mindede Peter; han foreholder Ider de letsindige, de forstyrrende Dieblikke, da I glemte det; han fordrer en oprigtig Fortrydelse, gode og sta-

dige Forsætter, der ikke atter henveires; et nyt Liv, fyldt med Retfærdighedens Frugter; han fordrer, at I skulle forstaae det Uværdige, for at han kan skænke Eder det Himmelske. Opfylder denne Fordring med samme Troskab som Peter; han elsker Eder; elsker ham igjen! Lad Peters Exempel være advarende — lad det være frugtbringende! Og, naar I da i en skjøn og from Stemning forlade Jesu Naadebord, da ihukommer hans betydningfulde Ord til Peter: *) „Jeg bad for dig, at „din Tro skal ikke aflade, og, naar du engang „omvender dig, da styrk dine Brødre!“

Jeg skuer omkring mig i hiin Forsamling af Apostler; min Indbildningskraft lader mig see i Thomæ Ansigt Udtryk af en Sjæl, der kæmper med mange, foruroligende Tvivl. Det var jo denne Apostel, der ikke turde troe det Glædens Budskab: „vi have seet Herren, han er opstanden“ men der erklærede ikke at ville troe, **) førend han saae Naglegabet i Jesu Hænder og stak sin Haand i hans Side. O tvivlende Sjæle, der stræbe efter en fast, en urokkelig Overbeviisning, i hvilken Eders mange Tanker kunne finde Hvile, men klage over, at I ikke kunne opnaae denne Overbeviisning,

*) Luc. Evang. 22, 32.

**) Joh. Evang. 20, 25.

Kommer til Jesus; han lader Ingen forgjæves søge! Han indbyder jo Alle, som ere besvarede; han spørger dem, hvad er det, som ængster; er det maaskee det Gaadefulde, det Dunkle ved Livets Tilskikkelser; tør I maaskee ikke rumme den salige Tanke, at ethvert Haar paa Eders Hoved er talt, at ikke en Spurv falder til Jorden uden den himmelske Faders Villie? han paaminder dem, ligesom han paamindede Thomas: *) „vær ikke vantro, men troende.“

Ja alle I, som foruroliges af martrende Tvivl, gjenemgaaer i Eders stille Sind alle de Tilskikkelser, der droge hen over Jesus den Skyldfrie, den Rene! Være de ikke gaadefulde? Og dog var der jo ingen Magt forundt Fjenderne over ham, hvis den ikke var bleven given dem herovenfra, og, uagtet menneskelig Forblindelse og Had rakte ham en bitter Skaal at tomme, fuldbragtes dog derved den hellige Styrers Villie. Har ikke den evige Retfærdighed givet Eder ved den Eenbaarnes Opstandelse og Himmelfart et talende Vidnesbyrd, at Lidelser komme paa Wiisdommens Bud, og at de ere Veien, ad hvilken de prøvede og standhaftige Sjæle indgaae til den evige Herlighed? Eller, foruroliger dig den Tvivl, om Bestræbelserne for

*) Joh. Evang. 20, 27.

det Gode og Edle styde en Vært, over hvilken de Ondes Planer Intet formaae, eller om saadanne Bestræbelser snart kunne faae Fremgang snart vorde tilintetgjorte, uden at en Almagts Arm griber ind, skjærmer og giver Betsignelse? D, hvor vil du lettere løsrive Sjælen fra saadanne Tvivl, end naar du ved din Frelser's Naademaaltid gjør det levende for dig, at det store Samfund af dem, der samle sig i Herrens Navn, og at alt Edelt, Dphøiet og Stort i dette Samfund hidlede deres Tilværelse fra hiin troende men ringe Skare, der, efter menneskeligt Skjøn, snart maatte adspredes, da Stifteren voldsomt var bleven borttrykket. —

Saa, hvilke Tvivl det end monne være, som forurolige dig, du vil ved Jesu Naademaaltid finde alt det levendegjort for dig, som tjener til at begrunde din Fred; der seer du Almagten forherliget, der veed at benytte Menneskenes Forblindelse, Lidenskaber og Dødsfæb, saa at selv disse vorde Midler og Redskaber til at fuldbyrde hans vise Naadslutninger; der seer du den evige Kjærlighed forherliget, der kom de Ulykkelige ihu, idet at Gud hengav sin eenbaarne Søn, for at Enhver som troer paa ham, ikke skal fortabes men have det evige Liv; og, dersom du ønsker at see iøiefaldende Beviser paa den evige Wiisdom, da vil du sikkert der

komme ihu, at Gud udvalgte de i Verdens Dine Ringe, de Skrabelige, de Uvise til at prædike det Evangelium, som Verdens Grandfæder ikke havde kunnet opfinde, for at det skulde vorde vitteligt, at det ikke var menneskelig Wiisdoms Lære, men at det var aabenbaret ved Guds Aand; ja, der vil den Forvisning levendegjøres for dig, at Ingen er overseet eller forglemt i den store Huusholdning, men at, ligesom Brødet tildeles og Kaffen rækkes Enhver især, saaledes er Enhvers Navn tegnet hist i de evige Bøger, Enhver er Gjenstand for Guds milde Forsorg, Enhver er bleven indbudt til et Rige, hvis usynlige Konge er den Opstandne, der throner ved Faderens høire Haand, og har beredet for de Troende, Kjærlige og Gudsfrygtige Boliger i de høiere Egne, hvor det Godes Udsæd modnes med riig Høst, og hvor Troen forvandles til Beskuelse. O, naar disse store og opløstende Sandheder levendegjøres for dig, da ville alle tomme Grublerier fortrænges; da vil din Sjæl sikkert finde saa Meget, som er fornødent til din Beroligelse; da vil du mindes og skjønne, at den evige Fader har skjult Meget, som din Forstand endnu ikke kan bære; da vil du lære Nydmyghed ved at betænke, at de aandelige Ting og Guds Riges Hemmeligheder ikke kunne stues med

det legemlige Dø, heller ikke falde i nogen udvortes Sands; da vil du føle en indre Trang til at takke den vise og algode Styrer, som ved sin Genbaarne har ladet dig kjende det, som tjener til din Fred under de udvortes Forstyrrelser, og, naar du da styrket træder fra den stille Helligdom ud i Livets Forvirring, hvor nye Døvl kunne vækkes, da tag til Hjerte denne din Herres Paamindelse: „*) efterdi du haver seet mig, Thomas, haver du „troet; salige ere de, som ikke have seet og dog „troet.“

Idet at jeg atter i Tankerne sætter mig hen i Apostlernes Kreds, idet at jeg ønsker at dvæle med Henrykkelse ved hiin Apostel, der laae op til Jesu Skjød, hvem Frelseren elskede saa høit og i hvis rene Hjerte Kjærlighed til Gud og Kristus affspillede sig saa skjönt: da møder min Tanke en Modsatning til denne, Billedet fremstiller sig for mig af hiin Ulykkelige, hvem Kjærlighed til Verden i den Grad forblindede, at han tog den djævelske Beslutning at forraade sin største Belgjører; jeg seer med Indbildningskraftens Dø, hvorledes han strax gik bort af Forsamlingen, da Jesus havde

*) Joh. Evang. 20, 29.

sagt til ham: *) „hvad du gjør, det gjør snart!“ Han mødte heller ikke siden; han gik til sit Sted. Sørgelige Betragtning! Jeg kommer til at tænke paa dem, der med Læberne bekjende Frelseren, møde i de christelige Forsamlinger, tage Sæde ved hans Naadebord, men hvis Hjerter er langt fra ham, er begravet i det Jordiske, i Lidenskaber og Laster, er lukket for alle Indtryk af hans gode Aand. De komme som uværdige Gjæster, adspredte, med Tandlerne vendte imod det Ydre; uden bedre Kjørelser forlade de Helligdommen, de gaae ud til de vante Synter, tabe sig i de vante Udspredelser; de gaae bort fra Naadebordet for at tjene de samme Lyster, begaae de samme Daarskaber, trælle i de samme Lidenskabers Nag som forhen. Indbilde de sig maaskee, at det er en tom Bedtægt? Eller drage de Gift selv af det Helligste, idet at de formaste sig til at mene, at de ved Naadebordet kunne, uden at ville døe fra Synden, strax faae Regnskabets opgjort og Syndebrættet udsløtted, ja tilkjøbe sig Frihed til ny Daarskab og ny Synd? Rædsomme Formening! Hvorledes skal jeg benævne disse Ryggeløse eller Forblindede, — som drive Spot med den evige Naades dyrebare Foranstaltning ved

*) Joh. Evang. 13, 27.

Frelserens Lidelse og Død? Ulykkelige, som ikke begribe eller ville begribe, at den Eenbaarne døde, for * at Synden ikke skulde herske i deres dødelige Legemer, saaat de adløde dens Begjeringer; og for at de ikke skulde fremstille deres Lemmer til Uretfærdighedens Redskaber, men fremstille dem selv for Gud, som de, der fra Døde ere blevne levende! Forblindede, som ikke tage til Hjerte, at derfor samler Frelseren os til sin Thukommelse, for at vor Tro kan vinde i Styrke, vor gode Villie i Fasthed, vore ædle Følelser i Fylde, vor Vandel i Skjønhed og Elskværdighed! Senere eller tidligere affjæres dette Livs Traad; Enhver gaaer til sit Sted. Gid dette Sted maa være hist iblandt de Boliger, hvilke Du, Herre og Frelser, bereder for Dine! Amen.

*) Rom. 6, 12. 13.

XI.

Paaskedag.

Marc. 16, 1—8.

Det var en tung Vandring for Quinderne i den aarle Morgenstund, Vandringen til det Sted, hvor Herren laae. Den Grav, til hvilken de ilede, var saa riig for dem; den indsluttede deres Haab og deres Frelse; men en Steen tilspærrede Gravens Indgang; Hvo skulde vælte den bort? Saaledes spurgte de sig selv; saaledes have før dem Utallige spurgt, hvem Længslen efter og Savnet af dyrebare Hedengangne førte ud fra Livets Larm i Dødens tause Egne, ud iblandt Gravene, som indsluttede nu denne nu hiin Skikkelse, der var dem dyrebart. Al den Befæstning er saa stor og stærk, som et opført imellem de Levendes Land og de Dødes Rige. Hvor brændte ikke Utalliges Attraa efter at kunne trænge igiennem denne Befæstning, at kunne i nogle Dieblikke skue den elskede Skikkelse, trykke den i sin Favn, høre de vante Toner og atter svare; hvor brændende var ikke Utalliges

Aktraa efter, at et andet Livs Morgenrøde maatte
 i nogle Dieblikke gjennemstraale den btudte Befæst-
 ning og aabenbare Noget af det, som er skjult bag
 Gravens stærke Porte! Men ingen Levende gjennem-
 brød Befæstningen. En stor Steen tilspærrede Ind-
 gangen til de forborgne Egne; bag denne Steen
 var det saa stille og tåust; Livets Glæder fandt in-
 gen Veie derigjennem, Livets Larm kunde ikke træn-
 ge ind; udenfor var Virksomhed; udenfor bevæ-
 gede sig allehaande Sysler; udenfor lyste Solen,
 smilede Vaaren, grønnedes Naturen; men inden-
 for — „Hvo kjender det; Hvo kan skue ind; Hvo
 kan bortvalte Stenen?“ Saaledes spurgte Mange
 sig selv. Ja, Hvo skal vælte Stenen fra vor egen
 Grav, naar eengang tidligere eller sildigere vort
 Die lukker sig i den sidste Slummer, naar vort Le-
 geme synker dybt under Muldet, synker did ned,
 hvorfra ingen dødelig Haand, ingen menneskelig
 Kunst, ingen Bøn og ingen Daare kalder os til-
 bage? Saaledes maatte Mange før denne Fesfdag
 spørge sig selv. — Det var en tung, en trykkende,
 en ængstende Byrde, hiin Gravens kolde Steen;
 den hvilede med sin svære Vægt ikke saameget
 over de Døde som over de Levende; den tyn-
 gede Menneskeheden's Hjerte og gjorde, midt un-
 der den timelige Herligheds og Nydelses Fylde,

Kandebrettet saa besværligt; Dødsfrygten knugede det arme Bryst, og, hvor der var Frygt, var der Pine. — Vel havde sig stundom i Tankerne under glade Anelser Manges Sjæle i den hedenske Tidsalder op til Lysets høiere Egne; der gaves sikkert for dem skønne Dieblkke, i hvilke en indre Stemme tilhviiste dem: „de ere ikke for evigt tabte, „hvis Savn begrædes hernebe;“ hvergang Forestillingen blev levende om en Retfærdighed, der throner over Stjernerne, vandt ogsaa den Anelse Liv og nærmede sig til Visshed, at Gud ikke glemmer de Retfærdiges Strid og Noie, men samler dem efter denne Verdens Stormnat i Fredens Havn; og, hvergang Forestillingen blev levende om den Allgodes ubegrændsede Kjærlighed, blev ogsaa Sjælen styrket ved den opløstende Forvisning; at den evige Kjærlighed ikke vil forskyde eller udstøde i Tilintetgjørelsens Nat de Sjæle, der elskede det Sande og det Rette, der haabede paa en Tidspunkt, da det Sandes og det Godes Rige skal fremtræde i sin hele Majestæt; og hvergang, naar Dagens straalende Lys havde skjult sig, Natten udrullede over den slumrende Natur sit høie, stjernebesatte Tappe, gav Synet af dette Optrin deres anende Sjæl Vinger, saaat den svingede sig i Tankerne langt ud over Grændserne af dette Rum til de lysende Bo-

liger i Almagtens store Huus, hvor Sted maaskee var beredet for de Stikkelser, som eengang saa kjærligen søvede ved deres Side. Dog, hvor stor Forffjel er der imellem Anelse og Bished, imellem den rimeligste Formodning og en grundet Forvisning! Hvor stor Forffjel er der imellem en Overbeviisning, der er grundet paa færre eller flere Slutnings-Rækker, hvori dog maaskee noget Urigtigt, noget Falsk har blandet sig, og imellem en Overbeviisning, der er støttet paa uomstødelige Kjendsgjæringer, hvis Virkelighed aldrig vil kunne nægtes! Det menneskelige Hjerter trængte og trænger til en Stadfæstelse, til en Besegling af sit skjønneste Haab; uden denne Stadfæstelse, uden denne Besegling hviler Gravens Steen som en trykkende og angstende Byrde paa det beklemt Indre; uden denne Stadfæstelse og Besegling vil den under Sorg og Bekymring Tvivlende og Redbøiede vedblive at spørge: Hvo skal vælte os Stenen fra Graven? — Lovet og priset være den Algode, som hørte naadig Menneskehedens dybe Suk og gav Udødelighedens Haab den Besegling, som var forønsket. Trykket er paa denne Dag borttaget; Ingen menneskelig Haand har opført den dybe Befæstning mellem de Levendes Land og de Dødes Rige; ingen menneskelig Haand har væltet Stenen for Indgangen;

ingen Dødeligs Haand kan atter vælte den fra. Nei, Almagten har udrettet det, som er underligt for vore Dine; Almagten har fra Jesu aabnede Grav bragt Liv og Uforkrænkelse for Lyset, saa at Udødelighedens Haab flinker sikkert og stadigen ud over det Høie og det Lave, op i de Mægtiges Borge, ned i de Ringes Hytter, ud over Livets travle Færd saavel som over Gravens Taushed, ud over de Lidendes Gethsemane, ned i Fængslernes Braaer, hen over de Ulykkelige Golgatha. — Saa er det sket, o Herre og Frelser, hvad du fordum sagde til Nathanael: *) „sandelig siger jeg „Eder: fra nu af skulle I see Himmelen aabnet og „Guds Engle fare op og fare ned over Menneffets „Søn!“ Og den aabnede sig jo ikke alene dengang, da din Fødsel blev bebudet, **) da Lovsangen fra Hærskarerne i det Høie forenede sig med Lovsangen paa Jorden, med Hyrdernes Priis; nei, den aabnede sig i denne Morgen, da Almagtens Engel nedfoer, da den usynlige og den synlige Verdens Kræfter forenede deres Virksomhed, da Hilsen fra Jord og fra Himmel mødte hinanden, ligesom Morgenduggens Hilsen møder Morgenrodens. Over den opladte Grav har Almagtens Haand skrevet med

*) Joh. Evang. 1, 52.

**) Luc. Evang. 2, 13. 20.

forstaaelige og uudslettelige Træk: „Jesus er Dy-
 „standelsen og Livet.“ Endnu taler Frelseren til os,
 hvad han talede for Aarhundreder siden: *) „jeg
 „lever og I skulle leve!“ — Altsaa leve; hvilket
 Liv; naar begynder det; er det skjult bag Tidens
 Forhæng, eller kunne det sande Livs Kræfter allerede
 røre sig her? Saa vist det er, at det endnu ikke
 er **) aabenbaret, hvad vi eengang skulle vorde, og
 at det ikke er forundt noget Menneſke at ***) ud-
 tale de himmelske Ting's Herlighed, saaat, ****) hvad
 intet Die har seet, og intet Ore har hørt og hvad
 der ikke er opkommet i noget Menneſkes Hjerte,
 har Gud beredet hist for dem, som ham elske: saa
 vist er det, at allerede her skal det forud smages,
 som hiſſet skal udgydes i Fylde; at allerede, me-
 dens vi vandre i Dmslistellers Land, skal det evige
 Livs Gaster gennemstrømme vort Bæsen, og
 *****) en tilkommende Verdens Kræfter røre sig
 deri; saaat det ikke er det Tilkommende alene men
 ogsaa det Nærværende, som Jesu betydningsfulde
 Ord angaae:

I skulle leve!

*) Joh. Evang. 14, 19.

**) 1. Joh. 3, 2.

***) 2. Cor. 12, 4.

****) 1. Cor. 2, 9.

*****) Hebr. 6, 4. 5.

Lader os derfor, med det guddommelige Ord for Dig, i disse heitidelige Dieblikke dvale ved Betragtningen af

det sande, det høiere Liv.

I.

Hvor Sandheden lyser, varmer, quæger og styrker, der er det sande Liv. Forestil dig, min Tilhører, denne eller hiin yndige og frugtbare Egn! Solen spreder sine Straaler over den, fremstiller dens Skikkelser tydelige for dit Die, fremkalder ved sin indtrængende Varme dens frodige Liv, saaat dette udfolder sig og stræber op ad med tusindfold Spirer og Skjønhed; men, hvis nu denne samme Egn vorder skjult for stedse for Solens Lys og Varme og fordømt saaat sige til Mørke og Kulde: da vil dens forrige Ynde visne; dens Liv vil vorde stivnet, og, hvis du fluer ind i dens forhen smilende men nu skumle Dybder, ville dens Skikkelser forekomme dig fæle og truende og du vil fæle en Gysen ved at træde ind i dens Gensomhed! Saaledes gaaer det ogsaa i Aandens Rige. Det er saa koldt og dødt i den Sjæl, hvor Sandheden ikke er trængt ind, hvor denne Sandhed ikke lever og styrer Tanker og Forestillinger. Dersom Bankundighed, Sviplesyge og Bantro borttage dig

af Naturen den levende Gud, der gjennemtrænger Alt med sit skabende Bliv, borttage dig af Verden den vise, hellige og retfærdige Styret, saaat, hvor somhelst i det Ydre dit Die falder eller hvorhen iblandt Fortidens eller de nærværende Begivenheder din Tanke henvender sig, du skuer og aner alt Andet end det, som Sandheden skal lade dig erkjende, nemlig Glimt af Almagtens indgribende Arm, Spoer af den Retfærdiges Gang igjennem Begivenhederne og Aabenbarelser af hans Raade imod Jordens svage Børn: da kan du vel have mange Indsigter, der ere dig gavnlige og uundværlige i din borgerlige Stilling eller med Hensyn til timeligt Erhverv; men for det Vigtigste er du blind; din aandelige Sands er ikke aabnet for det, som opløfter og begejstrer; din Sjæls Die er ikke opladt at skue Guds Herlighed, som overalt i det Høie og fra det Dybe træder dig imøde; og først der, hvor Sjælens Die er opladt til Anskuelsen af Guds Herlighed og hvor denne Herlighed, stemmer til Henrykkelse, Tilbedelse, Fryd og Tillid, først der er det sande, det høiere Liv vakt. Med hvilket Ord skal jeg benævne denne aabne Sands i vort Indre, igjennem hvilken den Eviges Herlighed saaledes strømmer ind, at vort hele Væsen lever i og glædes ved denne Herligheds Beskuelse; med

hvilket Ord skal jeg benævne dette Sjælens opladte Die, med hvilket jeg seer Gud overalt, i Lynets Flamme, i Regnens Bederquægelse, paa Stormens iilsomme Binger, i Veirets milde Susen, seer hans gavmilde Haand i enhver Mættelse, i ethvert opfyldt Ønske, i enhver Betsignelse, som slutter sig til vor Virksomhed, men skuer ogsaa hans vise, styrende Haand, naar Savn, Trængsel og Smerter paalægges, saaat jeg ikke gaaer irette med ham, som raader, ikke stamper imod Braadden, ikke vil mismodig afvalte Byrden, men tillidsfuld tager min Stav, fortsætter min tunge Vej og siger til mig selv: Guds Vej ere høiere end Menneskenes Vej; hvorledes benævner jeg dette Sjælens opladte Die, med hvilket jeg netop der, hvor det sandfælsige Blik øiner kun Forkrænelighed, i Gravens skumle Gjemme skuer et majestætisk Værktøj for høiere, usynlige Kræfter, skuer Forvandlingens Hemmelighed, da det Forkrænelige ifører sig Uforkrænelighed? Lader os adspørge den Frelser, der var en Afglands af den usynlige Guds Bæsen, den Lærer, ved hvis Fødder vi skulle sidde som Lærlinge og hvis Ord og Gjæringer have givet os denné aabnede Sands, og han vil svare os, hvad han svarede forud den bedrøvede Kvinde:*) „dersom

*) Joh. Evang. 41, 10.

„du kan troe, skal du see Guds Herlighed!“ Alt-
 saa Troen er denne aabnede Sands, dette Sjælens
 opladte Die. Troens Funke tænder det sande Livs
 Gnist. Tag Troen bort af Sjælen, og Himmelen
 tillukker sig og Mennesket fluer omkring i Natu-
 rens majestætiske Helligdom, ligesom Barnet stirrer
 paa mange Billeder uden at forstaae dem; tag Tro-
 en bort af Hjertet, og Tiderne rinde hen tomme
 og betydningløse uden Vidnesbyrd om ham, der
 byder, saaat det staaer, og taler, saaat det skeer,
 sætter Skranke for Dvermod og giver de Ydmyge
 Raade; tag Troen bort af Hjertet, og Guds Aa-
 benbarelse tages bort af Begivenhedernes Midte;
 ingen Guddomsglæde lyser for den Bantro over
 Jesu Gjerninger, over hans mageløse Evangelium,
 over hans mageløse Wandel og Opfrelse; tag Troen
 bort, og Forsoningens himmelske Trøst rives
 bort fra Hjertet, og Døden beholder endnu sin
 Braad og Graven sin Seier; uden Tro er ingen
 Oploftelse af Sjæl og Hjerte imod det Evige,
 intet tillidsfuldt og kraftigt Opsving af det bedre
 Væsen i Bøn og Andagt til alle gode Gavers Gi-
 ver, ingen varig Styrke og Kraft, naar Kummer
 lægger sig om vort Indre, intet Samfund med
 Guds hellige Aand. Nei, hæv dig, o Sjæl, fra
 Tvivlens og Bantroens Dorsthed og Død; opstaae

til det sande Liv, til Livet i Jesu kraftige Tro!
 Agt paa Formaningen:*) det er det evige Liv,
 at de kjende dig, den eneste sande Gud, og den,
 du udsendte, Jesum Christum! Hør Frelserens Paa-
 mindelse: **) „Hvo, som troer paa mig, skal leve.“
 Altsaa det sande, det høiere Liv er Livet i
 Troen. Dette Liv udslukkes ikke ved Dødens kol-
 de og quælende Aande; over dette har Døden in-
 gen Magt. Nei, hist skal den Edle færdes i Be-
 skuelser af det, som han hernede glimtede i Troen;
 hist skulle de mørke Taler vorde forstaaelige, hist
 skulle denne Verdens Gaader finde deres Løsning;
 klarere og tydeligere Indsigt i den Eviges Styrel-
 ser skal hist fylde den henrykte Sjæl med Lov og
 Priis; og din Herlighed, himmelske Fader, og din
 Eenbaarnes Herlighed skulle hisset straale i deres
 hele Glæde!

Hvor den Helliges Villie styrer den menneste-
 lige Villie, hvor Kjærlighed til Gud besjæler Hjer-
 tet, der er det sande Liv. Dette er ikke noget
 Forskjelligt fra det, hvorved vor Opmærksomhed
 hidtil har dvælet; det er kun en noiagtigere Ud-
 vikling deraf, det er Noget, som staaer i den inder-
 ligste Sammenhæng dermed. Lad end Daaren kun

*) Joh. 11, 25.

**) Joh. Evang. 17, 3.

tale om vor christelige Tro, som om Talen var om om en Kold, død Kundskab, henlagt med flere andre Kundskaber i Huskommelsen, men ikke boende med helliggjørende Virksomhed i det Indre; enhver oplyst Christen veed dog, at det ikke er en saadan Kundskab, som det guddommelige Ord betegner ved dette dyrebare Ord; enhver oplyst Christen veed, at derved forstaaes Sandhedens Erkjendelse, hvilken Hjertet giver sit fulde Samtykke, og hvorefter alle dets Attraer styres; at derved forstaaes Kilden til alt Gødt og Stort; at Troen er en aandelig Kraft, der gjensøder, gjør stærk imod Livets Fristelser, opløster over uærdige Bekymringer, betager Drænglerne deres Bitterhed, betager Døden dens Rædsel, lærer at overvinde Verden, gjør fryg, glad og tillidsfuld i Gud; ved Troen udgydes i Hjerterne Kjarlighed; en hengiven, en lydig, en tillidsfuld Kjarlighed; og i denne er det sande, det kraftfulde, det glade Liv. Derfor, da hiin Israels store Prophet, i Følelsen af den sig nærmende legemlige Opløsning, holdt een af sine sidste Taler for det forsamlede Folk, da han stod hist for dets Afsyn, en ærverdigg Skikkelse, høist bedaget i Alder, men endnu ungdommelige i Guds-frygt og Kraft; da han stod hist, bevæget i Aanden, med Tankerne ilende tilbage over den snart

endte Daggjerning, og med Blikket hen imod Jordan, over hvilken det ikke maatte forundes ham at føre det befriede Folk; da han udtalte disse betydningsfulde Ord: *) „jeg tager idag Himmel og Jord til Vidne over Eder; jeg haver forelagt Eder Liv og Død, Betsignelse og Forbandelse, at I skulle vælge Livet;“ da tilføiede han: „dette er Livet, o Israel, at du elsker Herren, din Gud, og lyder hans Stemme og binder dit Hjerte til ham.“ Og, da en Lovkyndig fordem nærmede sig Jesus med det Spørgsmaal, hvad han skulde gjøre, for at arve det evige Liv, da blev han jo henviist til hiint Kjærlighedens Bud og modtog Naamindelsen: **) gjør det og du skal leve! Eller, skulde maastee det sande Liv være at søge andetsteds end hos Livets evige Kilde, være at finde udenfor Samfund med Gud og hans hellige Aand, være at finde i det Jordiske, det Flygtige og det Forgængelige? Er det Kjødets eller Aanden, som levendegjør? Er det i Retfærdighedens eller Uretfærdighedens Tjeneste, at der er Fred og Glæde? Er det ved at slutte sit hele Væsen til det Gode og Sande, til Gud og hans hellige Vilje, eller ved at slutte sig til Kjødets Lyst og Di-

*) 3. Mos. 30, 19. 20.

**) Luc. 10, 28.

nenes Lyst og Livets Hoffærdighed, at Tilfredshed
 opnaaes? Skulle Livet i dette Ordts sande Betyd-
 ning findes der, hvor, midt under Nydelsen og Fyl-
 den, kun udbrede sig indvortes Tomhed, Uro og
 Frygt? Lad den Forblindede vende sig fra det Him-
 melske imod det Jordiske, fra det Hoiere imod det
 Lavere, fra den Lov, som det hellige Vasen skrev i
 det aabenbarede Ord og i Enhvers Samvittighed,
 hen imod den Lov, som Kjød og Blod kunne fore-
 skrive; lad Daaren stræbe med sin hele udeelte At-
 traaction efter det, som Verden har at tilbyde, gribe
 efter den flygtige Værelse som det Høieste, søge sin
 Lyksalighed i det udvortes Forraad, søge Guds Rige
 i Mad eller Drikke og svalge i den sandselige Lyst;
 Verden vil vist nok ikke støde den fra sig, som over-
 giver sig til den; den vil udstrække sine mange Arme,
 drage til sig ved tusinde Tillokkelser og fængsle ved
 tusindfold Lyst; men senere eller tidligere vil Daar-
 ren komme til den Bekjendelse, at det kun var et
 Skyggebillede og ikke Livet selv, som blev grebet;
 at det vorder øde og tomt og dødt i det Hjerter,
 hvorfra Troens og Gudsfrygtens skønne Fylde
 svinder bort, at de ædleste Evner ere blevne flø-
 vede, at Kraften er bleven undergraven, og at en
 Tilstand er indtraadt, som kan kaldes aandelig
 Død; og, naar da Skællet er faldet fra den For-

blindedes Vane, naar en Saadan gaar irette med Verden, at dens Skatte og Glæder ikke kunne tilfredsstillende, naar den Bindsyge bebreider sit Guld, naar den Uergjerrige bebreider sin Glands, naar Belystlingen bebreider de fulde Bægere og de urene Glæder, at de ikke holde, hvad de syntes at love, at der omsider er Tomhed, Kjedsomhed, Uro hos dem; hvad kunne disse svare Andet end dette: Forblindede, hvorfor søgte I Fylde i det, som er idel Tomhed, hvi søgte I Livet i det, som er dødt? — Eller, vil du kalde det et Liv i Ordets sande Betydning, som hvert Dieblik kan berøves? Skulle ikke snarere det være det sande, det høiere Liv, over hvilket de udvortes Omverlinger ikke have Magt, ja, over hvilket selv Døden ikke har Raadighed? Dersom du elsker Gud af dit ganske Hjerte, saaat dit hele Væsen lever i hans Sandheds Erkjendelse og i hans Villies Opfyldelse, da kan ingen jordisk Arm gribe ind og fravrifte dig dette Gode og slukke et saadant Liv? Men, hvis du omslutter med din hele Kjærlighed noget Jordisk og Sandseligt: i et Dieblik kan Tiden fravrifte dig samme; om ikke før, saa vil det dog da vorde dig berøvet, naar Stenen væltes for din Grav, og den i det Sandselige tabte Sjæl bringer Intet med sig uden den urene, den umættelige Begjærighed, som

følger med til hiint Sted, *) hvor der ingen Draabe er til at lædffe Tungen og slukke Luen.

Alle derfor, alle dem, som hidtil have søgt og endnu søge Fylden og Glæden og Freden i Noget, hvor de ikke boe, alle dem, som fremmede for **) Livet i Gud have vandret i deres Sindes Forsængelighed, efter deres Begjærligheder og urene Lyster, alle dem indbyder Jesus til sin aabnede Grav; han taler til dem, ligesom forðum: „jeg er „Opstandelsen og Livet; ***) vaagner op Alle I, „som sove, og synder ikke; staaer op fra de „Døde, fra Døden i Gjerrighedens, i Forsængelighedens, i Bøllystens, i Syndernes og Lidenskabernes Trældom; elsker Gud af Ederes hele Hjerte;“ thi i denne lydige, tillidsfulde og hengivne Kjærlighed er det sande, det høiere Liv: og dette Liv er Roden til det evige Liv! ****) Thi Kjærligheden bliver. Her ned udvikler den sig under megen Kamp; naar skjønne og himmelske Følelser vælde frem fra det Hjertes Grund, der elsker sin Skaber og Gud, er strax Verdens Kulde tilrede at slukke den indre Varme;

*) Luc. Evang. 16, 21.

**) Eph. 4, 18.

***) Eph. 5, 14.

****) 1 Cor. 13, 13.

der er saa Meget, der frister; Kraften, der skal overvinde Fristelsen, er ofte svag, og, naar det Kjarlighedsfulde Hjerte svinger sig tillidsfuldt herover, har Verden saa mange Baand at drage den imod det Jordiske. Derfor sukker ofte Hjertet over, at den indre Flamme brænder saa mat; og det føler Længsel efter Udfrielse fra Svaghedens og Forkrænkelsehedens Tilstand; det seer den sidste Forvandling glad imøde, da det sande Væsen skal gjennembryde sit Fængsel, skal med kraftige Wingslag have sig, frigjort fra Støvet's Baand, did til de Egne, hvor Fristelserne ere borttagne, hvor Opmuntringerne til det Gode ere flere, hvor Omgivelserne begeistre til den Helliges Priis, hvor Kjarligheden til den evige Kjarlighed skal vorde stadig og brændende og reen.

Ja, Herre og Frelser, du lever og vi skulle leve! Og det Liv, hvilket du forjætter os, til hvilket du forpligter os, begynder ikke først da, naar den jordiske Hytte nedbrydes, og Væsenet, udviklet af sit Hylster, svinger sig forklaret, en glad Sommerfugl, i en forherliget Natur; nei, allerede her, hvor vi vandre iblandt Gravene, skal dette Liv begynde, skulle dette Livs Kræfter være virksomme i vort Indre, skulle dette Livs Glæder

smages. Omkring din aabnede Grav, opstandne Frelser, famler du os Alle, hvilke du haver gjenfødt til et levende Haab; du byder os at tragte efter det, som er oventil, at losrive vort Bæsen fra al Ureenhed, enhver ond Lyst, Gjerrighed og Bellyst, i hvis Trældom er aandelig Død; du byder os at vække og oplive Troens matte Gnister, at de samle sig til en stadig Varme for alt Udelte, Godt og Dphøiet, saaat vi kunne vorde fyldte med Retfærdigheds Frugter, vandre i Hjertets Reenhed og uden Anstød, indtil Dagen fremstraaler, da du aabenbares og *) det Liv, som er skjult i dig!

Takket og priset være han, den Miskundhedens Fader, som gav vor Tro en saa mageløs Befegling og Stadfæstelse paa denne Dag! Ham og hans Billie, ikke os selv eller vore Lyster ville vi leve. Og, hvergang Jesu Tro opløfter os over Daarstaber, over uærdige Sorger, over Lyster og Synber, saaat vi staae stærke og forskandsede imod deres Angreb; hvergang Jesu forædlende Tro lærer Hjertet Ydmyghed og smelter dets Is og Kulde i milde, kjærlige, forsonlige og høimodige Følelser; hvergang Jesu Tro stiller det ængstede Brysts vilde

*) Col. 3, 3. 4;

Bevægelser og indgyder en dyb, en himmelsk Fred
— da soles jeg en Forsmag af noget Høiere —
lovet være den Algode — jeg fornemmer allerede
her det evige Liv. — Amen.

*) Ordinations Tale.

Rom. 12, 11.

Saa ofte som Helligdommen aabner sig i en saa høitidelig Anledning som denne; saa ofte den, der er kaldet til at fuldføre en Evangelistes Gjerning, knæler ved Alteret, for under Haands Paalæggelse ved det guddommelige Ord at vorde indviet til sit vigtige Kald: saa ofte fornyes hos os idel store og opløstende Tanker, der gribe Sjælen med underfuld Kraft; Erindringen fornyes om hiin mærkelige Dag, da Forjættelsen opfyldtes fra det Høie, om hiin første Vintsefest, da Herren viede selv de Apostler, hvilke han havde udkaaret, indviede dem til Apostel-Embedet ved Udgydelsen af sin hellige Aand. Denne Aand virkede i og med dem; den veiledede dem til al Sandhed; den fyldte dem med Trøst; den gjorde dem frimodige og standhaftige i Sandhedens Bekjendelse; den lod dem smage end

*) Ved tvende Præsters Ordination.

indvortes Fred, hvilken de udvortes Trængsler ikke kunde trænge ind at forstyrre; den udrustede dem med overordentlige Naadegaver, der kundgjorde sig i underfulde Gjæringer. Thi det skulde vorde klart for Verden, at den Plantning, som nu skulde udfolde sig, ikke var plantet ved nogen menneskelig Haand; at der var en høiere Aand, der hvilede over den, bestjermende og quægende, velsignende den med Dug og Varme, for at dens Krone kunde grønnes i videre og videre Omfang, og dens Rødder fastnes dybere og dybere, uden at alle udvortes Angreb eller Storme kunde røkke den. Ja, ved det Overordentlige, som paa den Dag tildrog sig, skulde det vorde klart for Apostlerne, at, naar de gik ud med Ordet, som var dem betroet, for at bygge paa Guds Rige fjernt og nær; da var det ikke nogen menneskelig Myn- dighed, der havde bestemt dem, heller ikke var det i Tillid til dem selv, som om Forkyndelsen bestod i*) menneskelig Wiisdoms overtalende Ord, eller som om Fremgangen af deres Gjærning kunde sikkes enten ved deres egen eller nogen jordisk Magt; nei, at de havde faaet et Fuldmagtsbrev herovenfra, fre- vet med levende Træk i deres Indre af den gud- dommelige Aand, hvis Kræfter og Gaver de med glad Henrykkelse fornam i deres Hjerte. Denne

*) 1 Cor. 2, 4.

overordentlige Bistand vedblev at understøtte og forherlige den apostoliske Virksomhed; den udstrakte sig endog, efter Skriftens Bidnesbyrd, dertil, at, naar atter Andre, befundne modne og værdige, bestikkedes af Apostlerne under Haandspaalæggelse til Læreeembedet, da udeblev heller ikke Tegnet herovenfra, som bebudede, at Herren var nær med sin Forjættelses Opfyldelse*); de annammede den helhellige Aand.

Dog det, som skeete i hien Tid, er Ingen beæreffiget til at vente nu; de overordentlige Midler, hvilke den evige Wiisdom dengang valgte, ere af den samme Wiisdom befundne, nu at være overflødig. Ligesom det var en anden Aabenbarrelse af den guddommelige Kraft, der fordom virkede, da Skabningens Mangfoldighed fremkaldtes der, hvor det var øde og tomt, end den, der nu kundgør sig i Vedligeholdelsen af det Skabte; saaledes kom ogsaa ved Christi Riges Stiftelse saadanne Tegn og Undervirkninger af den guddommelige Aand til syne, som aftog i samme Grad, som Christi Rige rødfæstedes. Men, fordi Naadens Kraft ikke længere yttres sig med saadanne paafaldende Undervirkninger, er Naaden derfor ikke ophørt; om den end ikke virker længere saaledes som fordom, dens

*) Apostl. Gjern. 8, 17.

Fylde i Tro, Kjærlighed og Haab vedbliver dog at udgyde sig i en stille og rolig Gang, ja udgyde sig i stedse rigere Maal, jo mere samvittighedsfuldt Enhver forster efter Sandheden i Evangeliet, jo omhyggeligere Enhver vaager over sit Indre og jo inderligere Enhver stræber at knytte Samsundet med Gud i christelig Andagt og Bøn. Derfor indvies endnu Religionens Tjener under Haands Paalæggelse ligesom fordum; ikke som om vi ville derved aabne Døren for og nære Dvettro og Sværmerie, heller ikke, som om vi mene, at Udgydelsen af Guds Aand er knyttet umiddelbart til denne Handling; men, for at Dymærksomheden kan vorde henvendt paa Kaldets Bigtighed, for at det levende kan indpræntes den tiltrædende Værer, at, ligesom der er en høiere Aand, der lever og virker i Christiendommen, saaledes skulle denne Aands Kræfter vækkes til Virksomhed og Liv i hans Indre, saafremt han med Velsignelse for sig selv og Andre skal forrette en Evangelistes Gjerning. Under Haandspaalæggelsen lyder den Opsfordring: værer ikke lunke i Eders Tver; værer brændende i Aanden!

Det er godt og hæderligt, at Enhver vælger sig sit Kald og gaaer tidligen til den Daggjerning, som dette Kald anviser ham, saa at han helliges

det sine bedste Kræfter og sin Anstrengelse; derimod veed jeg ikke, hvad Godt og Velgjørende for sig selv eller Andre Nogen kan udrette, hvis han betragter det, i hvilket han virker, som en Trælle-gjerning, hvis han gaaer dertil, fordi det saa skal være, fordi Livet dog maa tilbringes med nogen Snyfkel, fordi Tiden henslides bedst under Arbeide; thi det er jo dog kun derved, at Daggjeringen faaer Værd og Betydning, at ikke søvrig No betegner ethvert af Arbeiderens Sjed, men at Iver boer i Hjertet, saa at han glædes ved at virke, saa at han føler sig oprømt og begejstret ved Forvisningen om det usynlige Vidnes Velbehag i Arbeiderens Trost, og er uforsagt og tillidsfuld i det faste Haab, at Høstens Herre sender Bessig-nelse. Nøgles skønne Kald blev det at berige Forstanden med mange og mangehaande sjeldne Indsigter, at omfatte med Kundskab Meget af den Herlighed, som er at finde overalt i det Dybe saavel som i det Høie, og skue med Aandens Blik ind i Meget, som er forborgent for den Umyndige — og Hvo skulle ikke ønske at være i Besiddelse af en saa ædel og aandelig Skat? Dog, hvis Besiddelsen af disse sjeldne Kundskaber er af den Beskaffenhed, at den ikke formaaer at paaaande vort inderste Væsen en oprømt, en tillidsfuld og freidig Sind-

stemning, men efterlader Hjertet koldt og dødt: jeg vil isandhed hellere nøies med en langt mindre omfattende, en langt karrigere Kundskab, naar jeg ved denne kan gjøres glad i min Gud og rolig under hans Tilfiskelser. For dem, mine Medbrodre, har Jesu Evangelium aabnet Udgang til de vigtigste, de meest opløftende Sandheder; deres bedste Alder er jo tilbragt med at søge og granske i de Skrifter, hvilke vi i en fortrinlig Betydning kalde de hellige; jeg tør jo ogsaa sige, at Deres Sjæle længe have havt deres sande Hjem i den Bog, hvor det guddommelige Ord indholdes, og at de, fordi de have havt deres Hjem der, have af egen Erfaring smagt, at Evangeliet er en Guds Kraft til Salighed for Hver, som troer. Jeg veed altsaa, at De ere enige med mig, at, hvis dette Ords Kraft skal fornemmes, maa det boe i et troende Hjerter. Thi, hvad betyde vel de meest quægende evangeliske Sandheder om Forsynets underfulde Veie herne, om Guds overvættets store Naade ved sin Eenbaarene, om Syndstilgivelse, om Seier over Død og Forkrænkelse, om det evige Liv og Arveret i Lysets Boliger, naar disse Sandheders Kraft ikke trænger ind der, hvor den skal trænge ind, saa at sammes velgjørende Virkninger spores i det Innerste af vort Væsen? Hvad betyder vel en nof

saa stor Fylde af Religionens Kundskaber, naar Hjertet, hvorfra Livet udgaaer, ikke bliver fuldt deraf, naar disse Kundskaber ikke forene sig og modnes til en saa levende Overbeviisning, at det Indre derved bliver opvarmet? Hvilken Nytte haver jeg af hiin Fylde, naar den ikke forjager Tvivl, Mismod og uværdige Bekymringer, naar den ikke betager Smerten dens Braad og Angeren dens Marter og Døden dens Rædsel; kort, naar den ikke vorder hiin i Sjælens inderste Rod vækkende, skabende og forædlende Kraft, der gjør varm for det Gode, fyrig til Livets Gjerning, stærk imod Fristelser, modig under Korset, fuld af Ro og Fred! Thi først da bliver det levende i mit Indre. Lad Een være begavet med nok saa mange og sjeldne Kundskaber, isandhed, hvis ved Siden af denne Forstandens Kundskabs Fylde boer et koldt og dødt Hjerte, han tør dog ikke paastaae at være i den christelige Sandheds Besiddelse; thi denne er ikke en kold og ufrugtbar Kundskab, nei det er Wiisdommens levende Aand, og Wiisdommens Særkjende er det, at den udbreder Varme over vort inderste Væsen og udgyder Kraft og Fryd og Fred. Der kan og skal tændes i den Fornuftiges Bryst en opvarmende, en begejstrende Ild, der brander med stadig Lue for Tro, Sandhed og Retsfærdighed;

derfom denne Ild vorder slukket, da seer det sørgeligt ud med en Saadans Virksomhed; men, jo stadigere Sjælen paaandes og oplives af denne Varme, med desto skjønnere og herligere Frugter udfolder sig en Saadans Liv. Freder med omhyggelig Haand om denne hellige Ild; vaager og værder, at den ikke skal slukkes! Der kan og skal vækkes i Sjælens Dyb en from og kraftfuld Stemning, der opløfter over det Jordiske, løsriver fra uværdige Lyster og Videnskaber, gjør stærk imod det Onde, gjør tillidsfuld, rolig og haabende, fryg og glad. O, — hvor er det Hjerte riigt, som gjennemstrømmes af disse dybe Bevægelser af en høiere Mand! Hvor kraftfuld den Sjæl, hvor saadanne høiere Kræfter røre sig! Virker til, at disse skjønne og kraftfulde Rørelser bestaa i Ederes Indre! Været ikke kunne i Ederes Tver, været brændende i Manden! Dog, naar vi tale om denne hellige Varme, skulle vi da glemme den høiere, den evige Mand, af hvilken denne Varme er en spredt Funke? Naar der tales i de hellige Skrifter om denne Mandes velsignelsesrige Indfyndelse, skulle vi da mene, at Talen ikke er om en levende Virksomhed, der staar os bi, men kun om et dødt Begreb, saa at der kun skulle antydes en saadan aandelig Stemning, hvilken vi ved vor egen naturlige Kraft kunne vække

hos os, eller at der kun skulle antydes et Indbegreb af Ordets mange Sandheder og Forstrifter, uden at en levende Mand slutter sig til det døde Ord? Nei — hvor ganske anderledes lærer jeg at forstaae dette, naar jeg betragter Alt ved Evangeliiets opklarende Lys! — Did op til det Væsen, i hvem vi alle leve, ere og røres, hæver sig min glade Tanke; endnu er Forbindelsen ikke afbrudt imellem Sjælene og Sjælens Fader, saalidet som Forbindelsen er tilspærret imellem den Jord, paa hvilken min Fod træder og den synlige Himmel, der aabner sig, at Betsignelsen kan nedstrømme at frugtbargjøre dens Skjød; did op stræbe ogsaa Ederes glade Tanke, did til de usynlige Egne, hvorfra Manden neddalede med sine mægtige Virkninger over Apostlerne, hvorfra den svævede ned, hvilende med beskjærmende Vinger over den christelige Kirke, ja, hvorfra den er udgaaen og stedse udgaaer at besøge de Manges Indre, der under Selvprøvelse, i Bøn og Andagt føle Længsel efter dens Medvirking, for at hellige deres Wandel i al Sandhed og Retfærdighed? Denne mægtige Mand, der bestyrker Troen og i den Troendes Indre udvikler saa Stjænen Mangfoldighed af Dyder, denne Mand, der udrustede og endnu udruster saamangen Sandhedens Talsmand med Frimodighed, saamangen Kæmpe

med Kraft til at vinde den bedste Seier, nemlig Seieren over Sindet og sammes uordentlige Attraer, og quægede og quæger saamange Lidende med stille Fred; denne Aand, der vækkende, rensende, trøstende og styrkende indvirker paa vort Inderste, uagtet vi ligesaalibet ere istand til at opdage de Veie, ad hvilke den bevæger sig, som vi kunne angive, hvorfra Veiret blæser, eller hvor det farer hen; denne Aand skulle være et dødt, et tomt Begreb! Nei, hellige Aand, som udgaaer fra Faderen, du er til, du lever og virker; du er den *) ypperligste Gave, og denne Gave nægter Faderen Ingen, som beder ham derom og stræber derefter! Du er jo Kraftens Aand, kom og gjør disse stærke, naar Fristelserne storme ind og naar Modet vil synke! Du er jo Trøstens Aand, besøg deres Sjæle, naar det vorder mørkt for deres Die, naar det vorder øde omkring dem; bliv hos dem, naar den lyse Dag helder og Trængselens Nat er nær! Du er jo Fredens Aand, følg dem igjennem et bevæget Livs Storme, og lad dem smage, hvad du har at give, naar Forstyrrelse gjærer i den udvortes Berden! —

Dog, vi maae jo komme denne Aand imøde, naar den nærmer sig, og den er jo stedse nær; vi

maa bane den Afgang; vi maa berede den Plads; Anstrengelse er fornøden; aandelig Virksomhed kræves; vi maa arbejde selv med, arbejde med Frygt og Bæven, at vi ikke modstaae dens Indvirkning, ikke slukkedens Liv. Dersom det gjelder med Hensyn til timelige Ting, at vi skulle søge, hvis vi ville finde, at vi skulle faae, hvis vi ville høste; hvormegret mere maa det gjelde om de vigtigere Goder, om de aandelige Ting, at vi skulle søge og samle og ikke trættes ved Anstrengelse, ikke sløves ved Modstand. Guld og Edelstene ligge ikke saaledes udsproede for vore Fødder, at Enhver kan udstrække Haanden og samle dem; de ere skjulte dybt, og ikke uden Møie drages de frem. Hjertet bliver ikke af sig selv varmt, nidkjært til alt Godt, befastet og stærkt; denne Stemning maa erhverves, maa tilkæmpes; ingen Anstrengelse maa styes, for at vinde den; dens Besiddelse kan ikke kjøbes for dyrt; den er at ligne med hiin meget kostelige *) Perle, for hvis Erholdelse Kjøbmanden solgte alt det, som han havde. Guds Aand virker ved Midler; disse maae samvittighedsfuldt benyttes; jeg behøver kun at antyde dem; de ere Eder bekjendte ikke af Ordets Hørelse alene, men af egen Erfar-

*) Matth. Evang. 13, 46.

ring. I maae fremdeles opslaae Eders Paulus i Livets Evangelium; eders bedre Deel maa med sine Tanker svæve og sykle i dette ligesom i det Hjem, hvor I kunne, under Udkændingsstanden, tye hen at finde, hvad Aand og Hjerte behøve, indtil Forhængeet oprulles for det sande Hjem, hvor Troen forvandles til Beskuelse; i det aabenbarede Ord maae I utrætteligen søge og granske, for at I tydeligere og tydeligere kunne skjønne*), hvad der er Guds gode og velbehagelige og fuldkomne Villie, hvilket det Haab er, hvortil I ere kaldte, og **) hvilken hans Arvs herlige Rige-dom er iblandt de Hellige, saa at I vorde rodfæstede og grundfæstede i Tro og Kjærlighed; thi af denne Hjertets Fylde skal Eders Tunge tale. — Over Eders Indre skulle I vaage; hvad der bevæger sig i samme, skulle I kalde til et strengt Regnskab; I skulle prøve, om I ere faste i Troen, om I ere urokkelige i de gode Grundsatninger, om Haabet har samme Friskhed, som i den første Vaar! I skulle ligne de ***) Kloge, der stedsø gøde Olie i Lampen, at denne ikke skal udslukkes; I skulle være opmærksomme og agtpaagivende paa Lyset i Eders Indre, at det ikke

*) Rom. 12, 2.

**) Eph. 1, 18.

***) Matth. Evng. 25, 1-10.

vorder mat, og dunkelt, saa at det udgaaer liig en rygende Taande; men at det vedbliver at være en lysende Flamme, der opklarer for Eder selv og Andre Veien igjennem Livets Drk. Og, naar foruroligende Tvivl skulle omspænde, eller naar Fristelse til Synd er forhaanden, eller naar tunge Sorger true med at fortrænge Mod og Tillid fra det Indre: da fjender det troende Hjerte sin bedste Tilflugt: Sjælen udfolder sin Vinge, tyer med sine Sorger og sin Frygt til det Bæsen, som kan lette og borttage Trykket, og medbringer, naar den atter daler, Fredens og Kraftens faste Fylde, lige som Duen medbragte til Arken det friske Oliveblad.

Ja, mine Beuner, øser — øser i riig Fylde af Sandhedens Kilder i Evangeliet; lader det være Eder høist magtpaaliggende at vaage over det forborgne Dyb, hvor Forestillingerne opstaae, hvor Attraaer og Forsætter fødes; lader det være Eders Lyst og Glæde med Sjælens Tanker og hele Retning at svæve i det hellige Bæsens Nærhed, saa at Jesus er i dette saavel som i Alt Eders For-ganger og Monster: da skal Velsignelse herovenfra slutte sig til Eders Stræben; Kraft og Fred og Trøst skulle besøge Eder fra det Høie, og det skal vise sig, at Gud er nær med sin Lands Udgydelse. Tvivl og Mismod skulle spinde; Troen skal erholde

større Modenhed; og, i samme Grad som denne modnes og rodfæstes i Eders Indre, skal det vederfares Eder, hvad der vederfoer de*) Tvende af Disciplene paa Veien til Emaus, at Hjerterne brændte i dem, da Jesus oplod dem Skrifterne. Saa ledsage Eder Sandhedens, Kjærlighedens og Haabets Aand, velsigne Eders Virksomhed i Evangeliets Forkyndelse og fylde Eders Sjæle med Fred og Glæde!

*) Luc. Evang. 24, 32.

der vise sig disse eller hine Tegn, der bebude, hvad der kan møde; dersom disse Anekdoter ere mørke, dersom Tidens Tegn ere onde, vil dog Hjertet faa nobigen troe derpaa; Indbildningskraften vil faa gjerne udmale sig det Ukjendte saa lyst som muligt. Det er os ikke givet at trænge ind i det, som den evige Ethers har forbeholdt sin egen Magt; og dog ville vi saa gjerne adspørge derom, saa gjerne vide, hvad der kan og skal møde. Hvorhen skal den Adspørgende vende sig? Til Erfaringen? Denne kan vel kun give Svar med Hensyn til det, som er skeet, men dog kan dette Svar være belærende. „Du er Menneske“ — saa vil dens undervisende Stemme lyde — „og saa du er bunden til Menneskers Kaar; Forkrænkelighedens Mærke er sat paa enhver jordist Herlighed; under tusinde Skikkelser træder denne dig imøde; et Øieblik kan fravriste dig ethvert timeligt Gode; de skionneste Baand kunne vorde sonderrevne; din jordiste Skikkelse er underkastet tusinde fjendtlige Magter; Smertens Torne kunne vorde dit Leie; du veed ikke, i hvilken Stilling du skal befinde dig, naar din sidste Time slaar!“ Saaledes paaminder Erfaringen dig; hvad der er modt Andre, kan ogsaa møde dig; hvad der er skeet med det grønne Træ, kan ogsaa skee med det tørre; Ingen kan fritage sig fra des, som

er de Dødeliges fælles Lod; end ikke den mægtigste Fyrste, som byder over utallige Hjælpelider og hvis Bink tusende Tjenere adlyde, endog om hans Wijsdom var stor som hans Magt. Hvem vil du da adspørge? Du tænker maaskee i dit stille Sind: hvis han endnu vandrede i synlig Skikkelse paa Jorden, hiin Herre og Frelser, som gav sine Udkaarne saa mange Bink om det, der er forborgent; jeg vilde tye til ham, jeg vilde sætte mig ydmyg ved hans Fodder; han skjulte jo ikke for sine Apostler det, hvorved de skulde forsøges, for at de kunde være forberedte derpaa; han vilde vel heller ikke have skjult det for mig; han mindede jo Peter om Fristelsens Time og anbefalede ham at vaage; han advarede Judas, da den djævelske Beslutning rørte sig i Forræderens Bryst; han taledede om sin Bortgang, der skulde fylde Apostlerne med Bedrøvelse, men ogsaa at han vilde see dem igjen og være Vidne til deres Glæde; han lod dem ikke være uvidende om de Forfølgelser, hvilke de skulde bøje for hans Navns Skyld, men han lod dem heller ikke være uvidende om den Bistand fra det Høie, der skulde besøge dem. — O, hvo der saaledes kunde endnu forberedes paa det, som er gjemt i Fremtidens mørke Skjød, at det ikke skulde være uventet, naar det kom, at det ikke skulde over-

rumple og bringe ud af Fatning. — O du, som tænker saaledes, du veed ikke, hvad du begjærer! Om du havde levet paa hiin Tid, om du havde kunnet slutte dig til dem, der vare nærmest omkring Frelseren, om du havde kunnet aabne for ham dette dit Hjertes daarlige Ønske, han skulde vel ikke have undladt at henlede din Opmærksomhed paa disse eller hine Fristelser, der kunde komme dig imøde og anbefale dig Karvaagenhed og Bøn — men derom taler han jo endnu til dig i sit aabnbarede Ord —; han skulde vel have givet dig Bink om, at, hvis du vilde være hans sande Discipel, da maatte du være beredt paa at døbes med den samme Daab og drikke den samme Kalk; thi igjennem Trængsler gaaer Veien til Guds Rige; men, hvis dit daarlige Hjerte havde attraaet en nõiagtigere, en udførligere Indsigt; hvis du havde ønsket, at han skulde skildre for dig din Fremtids Bane fra Aar til Aar indtil det sidste, og fremhæve for din Betragtning enhver Lidelse, enhver Trængsel, enhver skuffet Forventning, ethvert feilslaget Ønske, enhver bitter Draabe i dit Livs Bæger, enhver fristende, enhver truende, enhver tillokkende Skikkelse, der vilde spænde sine Snarer for dig: da vilde han sikkert med Beemod have hørt

din Begjæring, han vilde have svaret dig: *) jeg
 haver endnu Meget at sige; men nu kan du ikke
 bære det! — Kom disse betydningsfulde Ord ihu,
 o Menneſke, priis din himmeſke Faders Naade og
 Wiisdom, at han skjulede for dig, hvad du ikke kan
 bære! — „Altsaa foreſtaaer mig maaskee,“ tæn-
 ker du, „det, for hvilket min Tanke gyser tilbage;
 „Saadant, hvoraf Anſkuelsen i det Fjerne, dersom
 „Anſkuelsen forundtes mig, vilde fylde min Sjæl
 „med Bedrøvelſe indtil Døden, ſaaat jeg eengang
 „ſkal græde og hyle, naar Verden udenfor glædet
 „ſig?“ — Ja muligt, at Saadant foreſtaaer.
 „Altsaa“ tænker du „ſkal min Vandring være un-
 „der ſørgelige Forventninger, omringet af allehaan-
 „de ængſtende Billeder om de Tinges Forventelſe,
 „der kunne forførdende indfinde ſig.“ Mei, in-
 „genlunde. **) „Ederſ Hjerter forførdes ikke; troer
 „paa Gud og troer paa mig;“ ſaaledes trøſter
 Jeſus. Men, — tænker du maaskee — dersom
 nu Noget af det Sørgeligſte, der ſkulde hjemſøge
 mig og Mine, var opladt for mit Die, kunde jeg
 da ikke itide finde en Udvei; kunde og maatte
 jeg ikke undgaae den Smerte, der vilde nage,
 kunde og maatte jeg ikke vælge det, ſom var mig

*) Joh. Evang. 16, 12.

**) Joh. Evang. 14, 1.

det Gavnligste? Kjender du, o Menneske, det, som er dig gavnligt? — Jesus kunde ogsaa have undgaaet Veien fra Gethsemane til Golgatha og have fulgt det Raad: *) Spar dig selv, dette see dig ingenlunde; Apostlerne vilde vel ogsaa, hvis de havde kunnet tælle enhver enkelt Lidelse, Forsølgelse og Spot, have traadt tilbage og tænkt: dette see os ingenlunde; — men, mon det havde været gavnligt for dem selv, eller havde det været gavnligt for den Verden, hvis Lys og hvis Salt de skulde dannes til at vorde." Muligen du havde ogsaa kunnet finde en Udvei fra denne eller hvin tunge Tilfikkelse, som er bleven Dig til Deel, hvis Du havde kunnet see det, der var tilkommende, som noget Nærværende, men mon det havde været Dig gavnligt at undvige det; ja, maaskee gavnligt efter Din indskrænkede Forstands Beregninger, efter det, som Kjød og Blod kunde tilraade Dig; men sikkert ikke befundet gavnligt i Wiisdommens Raad, hvis Veie ere høiere end Menneskenes Veie, ikke heller af Dig selv befundet at være det, hvis du havde kunnet stige op paa en Høide, hvorfra Forbindelsen kunde overflues af Dig imellem det Nærværende og det Tilkommende, imellem Tid og Evidhed. — Ligesom

*) Matth. Evang. 16, 22.

Jesús i andre Henseender er og skal være vor Veileder, saaledes ogsaa i denne. — Paa Veien til Livets Gethsemane lyder hans Stemme, over Indgangen til Trængsels og Smerters Bane har han sat den Indskrift:

Det er Eder gavnligt, at I lide dette.

Naar der siges, det er gavnligt at lide dette, da tages unægteligen Hensyn til en høiere og ædlere Gavn end den, der er at søge i jordist Velbefindende, i et riigt Udkomme, i timelig Vre og Lykke; thi, dersom Lidelsernes Frugter skulde indskrænktes dertil, da vilde de ofte synes uden Betydning, og, dersom det havde været Formaalet, at Apostlerne skulde tælle rolige Dage i Landets Skjød, i Ly af uforstyrret Rolighed og nyde fortrinlig Andeel i et jordist Riges Glands og Vre og Fylde, da behøvede de ikke at have taget deres Kors og fulgt Jesus; da behøvede den Discipel, som laae ved Frelserens Barm, ikke at have fulgt ham til Korsets Fod; da behøvede Apostlerne ikke at have vandret fra Forfølgelse til Forfølgelse, fra Fængsel til Fængsel, og skuet Døden under Dine nu under een nu under en anden frygtelig Skikkelse, indtil den omsider lukkede deres Dine, efter en daadrig Dag, for videre Trængsel. Dog, imedens at vi ind-

rømme dette, glemme vi ikke, at Guds Wiisdom forherliger sig ogsaa deri, at Livets Bitterheder frembringe søde Frugter selv med Hensyn til det Timelige. Den skjønner bedst paa Sundheds Værd, som længe har baaret paa et svagt Legeme: den forstaaer bedst at skatte sig lykkelig ved det daglige Brød, som har været hjemsogt af Armod; paa den hede, qualme, majsommelige Dag er den paafølgende kølige og forfriskende Aften dobbelt skøn og quægende; og Hvo glædes ikke med større Inderlighed ved Opnaaelsen af et timeligt Gode, naar det er kjøbt ved Svæd og sjelden Anstrengelse? — Døden griber ind, river bort det Dyrbare; men, hvis den Bedrøvede derved lærer, at slutte sig nærmere til de Efterlevende og glædes ved at kunne vandre ved deres Side, skulle da ikke hiin Bedrøvelse være en Binding? Den, som suurt erhverver, lærer at sætte Priis paa det Erhvervede, og den, som gjør Udsæd under Sul og Graad, høster med Glæde. Saaledes gaar det med Enkelte; saaledes med hele Stater. Krigens Rædsler hjemføge Land og myrde Manges Liv, Andres Kjø; — dobbelt quægende er Freden, naar den paa ny hilser det forstyrrede Land. Ved den ærgjerrige Erobrers Laurbær klæbe Blod og Taarer; naar han svinger sit Scepter, griber Forfærdelse Mange

ffænt og nær; med større Hentykkelse paa Sjæle
 det Folk sit Gode, hvis Fyrste sætter sin Glæde og
 sin Ære i at være deres Fader, hvis Dine vogte
 paa ham; hans vilde Hyrdestab vinker Fred. Saa-
 ledes paa Sjæle et Gode først der i sit Værd,
 hvor det har været savnet, eller hvor Frygten var
 ved Døren, at det skulde tabes. Saaledes vidner
 den rige Arvedeel om Forsædrenes Anstrengelse, og
 de smilende, frugtbare Agre om Arbejdernes Nøie
 og Svæd. Erængsler ere Fødselsveer til Glæden.
 De ere en bitter Plante med quægende Frugt.
 Haanden styrkes ved Anstrengelse, Kraften udvikles
 og forøges; den, der er vant til at bære Dagens
 Hæde og Byrde, vorder ikke forsagt under den
 tunge Gjerning; det er Mennesket gavnligt, at
 han lider Saadant. —
 Dog, om vi end ikke forbigaae disse heldbrin-
 gende Virkninger, saa er det dog ikke disse, hvilke
 vi især ville fremhæve. For noget Hoiere og Her-
 ligere skal Mennesket modnes; til denne Modenhed
 gaaer Veien ofte igjennem Lidelse; ved disse aab-
 nes Sjælens Die, luttes det daarlige Hjerte, styr-
 kes den svage Villie, og Fønterne tændes til det
 sande Liv, Livet i Gudsfrugt, Tro, Kjærlighed og
 Haab. Dette er Maalet, til hvilket den evige Fas-

der vil føre os; dertil vælger han andre Styrelser end de, som vi maaskee vilde have valgt, hvis det havde staaet til os; han leder os ad andre Veie end vi formodede eller anede. Det er gavnligt for vor Tro, at vi ledes ad disse. Hvorledes skulde vel hos Apostlerne Billedet af Guds Rige paa Jorden med sammes Retfærdighed, Fred og Glæde i den hellig Mand have fremstillet sig i sin sande og majestatiske Skikkelse, naar ikke deres vrange Forestillinger om et Messiasrige med jordist Glimmer, Magt og Hærlighed vare ved Frelserens Dørgang bleve rokkede i deres inderste Grundvold, hvis de ikke havde lært af egen Erfaring, at der ikke vare Tjeneré, der skulde stride for dette Rige med jordist Baaben, men at det var et Sandhedens, Retfærdighedens, Troens og Fredens Rige, om hvilket man ikke kunde sige: see det eller see her i det Udvortes er det. Deres Tro maatte lutfres, inden Trostieren kunde komme. For at dette kunde skee, maatte de i nogen Tid staae ene; den Støtte, til hvilken de havde heldet sig, maatte borttages; den udvortes Hærlighed, om hvilken de havde drømt, maatte stige i Grav, da deres Haab lagtes i Graven, for at Forestillingen kunde oprinde levende i deres Sjæl om den Hærlighed, til hvilken Indgangen aabnede sig for Frelseren igjen.

nem Lidelse og Død, og til hvilken de selv skulde vandre ad den samme Bane. Saalænge som Mennesket indbilder sig at kunne finde i noget Udvotes det, som kan for stedse tilfredsstille Aand og Hjerte, da er en Saadans Die forblindet; Skallet maa tages bort, Lægedom maa anvendes, men Helbredelsen er ofte smertefuld. Indbegrebet af alle sande og varige Goder, af alt Edelt, Dphøiet og Skjont, af Alt, som kan quæge, styrke, forynge og forædle, af enhver aandelig Styrke, af evig Glæde og Fred indbefatte vi i det omfattende, i det betydningfulde Ord: Guds Rige. Saalænge som Mennesket indbilder sig, at dette Indbegreb er knyttet til nogen udvotes Fylde eller timelig Herlighed, da ere hans Begreber forkeerte og fordærvelige; de maae roffes i deres inderste Grundvold. Da maa den Være bibringes den Forblindede, at der ikke er paa Jorden nogen Magts Linde, intet nok saa op høiet Bjerg, hvortil der kan stiges op, for derfra at drage Betsignelsen ned, at der intet Dyb er af optaarnede Skatte, hvormed der skal stræbes, for derfra at hente varig Tilfredshed; da skal den Være bibringes den Bildfarende, at Fred og Glæde ikke boe i de glimrende Palladser, ikke hiin side fjerne Have eller store Bjerge i nok saa paradisiske Egne, ikke under kostelige Smykker

eller deri, at vorde nævnet med Priis paa Manges Læber, men at de skulle søges og findes i Enhvers eget Indre, i det troende, hjærlige Hjerte og sammes Samfund under Karvaagenhed og Bøn med Gud; da maa Magten tages fra den Mægtige, Guldet fra den Rige, Sundhed fra den Stærke; da maa Glædens Drik forvandles til en bitter Skaal, Andres Belvillie maa omstiftes til Kulde og Forsølgelse, at Hjertets Attraa kan vende sig fra det Flygtige til det Varige, fra de bristende Støtter til den Almægtige, og lære at indsee, at Guds Rige ikke bestaaer i Mad eller Drikke, ikke i Møgelighed eller Bellevnet eller kostelige udvortes Tilberedelser men at det er at søge i det Hjerte, hvor Guds Villie lever, virker, styrer Tanke og Attraa, Følelse og Beslutning. — D — først da, naar det blev mørkt og stummelt om Veien henede, naar Modgang fordunklede de forhen lyse Skikkelser for det sandselige Die, først da blev hos Mange Sjælens Die aabnet, og Sandhedens Lys tændt; først da, naar de sædvanlige Hjælpekilder udtørredes, naar det ved tunge Tilskikkelser saarede Hjerte vendte sig hid og did om Lagedom henede, men fandt ingen; først da vendte det sig heroventil; — naar Vandringen blev eensom, naar Benner droge sig tilbage, naar Alle svigtede, ikke

Een fulgte — ikke engang i en Afstand — med
 Trøst og Opmuntring: da, først da blev Manges
 Længsel levende efter den himmelske Ben, efter den
 gode Hyrde, der ikke flyer, naar Hjorden er stedt
 i Nød, der aldrig svigter, men er nær i sit Ord
 og ved sin Mand. Den timelige uafbrudte Lykke
 drager let sin Besidder fra Gud imod Verden; det
 glemmes saa let, at Græsset visner og Blomsteret
 derpaa falder af, og saaledes al Menneskets Herlig-
 hed; først da, naar ved en Stormvind af Skiebnen
 det ligger omslyttet, hvorpaa Haabet var bygget,
 og inaar den forhen Lykkelige staaer nedboiet paa
 Ruinerne af den sammenslyttede Herlighed og læ-
 ser den Indskrift: „forbandet er den, som holder
 „Kjød for sin Arm, og hvis Hjerte viger fra Her-
 „ren,“ først da modnes Sjælen for den Sandhed,
 at den Rigeste og Rægtigste er arm, naar Troens
 Fyldte savnes. — Synderen sad maaſtee i uforstyr-
 ret Nø, nød Frugten af sine Rænker, og tænkte,
 der var ingen Fare; men ad en forborgens Vel fandt
 Gjengjældelsen Indgang til hans Hjem, og Auel-
 sen gik over til Bished: „der er et alvidende Dø,
 „der fluer i det Forborgne;“ den Retfærdighed,
 der throner over Stjernerne, tilberedte ham Lidelse,
 og det blev gavnligt for hans Tro.

I Troen er Kilden til alt Godt og Ødelt, til enhver Kjærlig og om Følelse, til ethvert skjønt og kraftigt Forsæt. Det er gavnligt for Menneskets Forædling, at Lidelser hjemføge. Vel er det en tung, en moissommelig men en frugtbringende Skole, hiin Trangslernes og Lidelsernes Skole; den vise Opdrager har aabnet den og kaldet til den, for at Hjertet skal der lære det Bedste, skal hente Visdom og finde, hvad der tjener til Fred. Men Mennesket føler ikke Lyst til at betrede dens Forgaard; der er saa Meget Affkrækkende. Det er jo naturligt, at man ikke gjerne vælger den bittere Skaal, naar den kan drage forbi, at man nødvendig træder ind paa den tornefulde, den steite Vej, naar der ved Siden af den aabner sig Udsigt til en Udvei fra samme. Derfor har den evige Visdom skjult bag et uigjennemtrængeligt Slør det Meste af det, som skal læres og bestaaes i denne Skole; thi, dersom enhver Prøvelse og Bitterhed udfoldede sig paa een gang i en overfluelig Række, da vilde Hjertet forfærdes og gyse derfor; Lærlingen vilde sne tilbage og see sig om efter det første, det bedste Middelt til Besjælselse. Efterhaanden udvikler det sig; naar den første Prøve er bestaaet, frembyder sig en ny Hindring, imedens den Forventning løser, derover, denne er maafløe den sidste;

men, naar Kraften er prøvet, afløser en ny Trængsel den foregaaende; lidet efter lidet kommer Mennesket saavidt, at der maa stræbes fremad, da der ikke kan trædes tilbage; efterhaanden modnes Sjælen i denne haarde Skole til det, hvortil den vise Fader vil opdrage sine Børn; og omsider, naar den saaledes Prøvede i Livets Aften samler alt det i sin Erindring, der eengang laae for ham i den skjulte Fremtid, men der nu er heldigen overstaaet; da takker han sin Gud, der ikke søiede sig efter hans daarlige Begjering i Bedrøvelsens Time, men førte ham ad en anden Vej, end den, som hans egen Indbildningskraft havde udmalet for ham som Veien til Hæder, Ære og Fred; da bøier han sig ydmyg og tilidsfuld for ham, den Alvise, der lod Dieblikke drage hen over ham, i hvilke han maatte græde og hyle, thi hans Bedrøvelse undfangede og avlede Fryd. — Ja, hvor lærte Mennesket Nøisomhed, Selvfornægtelse, Udholdenhed? Skeete det, naar alle Styrelser søiede sig efter Vinst, i Yppighed, paa det bløde Leie, eller under trange Kaar, i Kamp med mangehaande og tunge Savn? — Naar lærte Mennesket at frygte Gud, holde sig til ham og være modig i Tillid til ham? Kom denne Lærdom saa let i Sjælen under Tilskikkelsernes blide og rolige Gang, som naar Skjebnens Storme brusede paa Livets oprørte

Hav, og Udelæggelsen aabnede sit Svælg og den menneskelige Arm folte beskæmmet sin Afmagt? Naar kom Blidhed, Omhed, Medlidenhed og virksom Deeltagelse i Andres Nød, at opslaae deres Bolig i Hjertet og forædle samme? Vattes disse Følelsers himmelske Liv saa let hos dem, der kun af Nygtet eller af et forbigaaende Syn kjendte Kummer og Armod, som hos dem, hvis Bei førte dem ofte ind i de Ulykkeliges Braaer, og som ikke alene vare Bidner til saadanne Sorgens Optrin, men selv havde havt en fortrinlig Andeel i det, som kan regnes iblandt det Bittreste? Mennesket skal lære at kjende sin egen aandelige Kraft, hvad Enhver formaaer, stærk ved sin Gud og ved Guds Aands Bistand; skal lære at kjende, hvor store Hindringer der kunne beseires, hvormeget der kan bæres, udholdes og taales, naar kun Villien er alvorlig og stærk. Men, hvor finder du denne Styrke, der udgjør den sande Værd, hvor finder du denne Seier over Sindets Dorstthed og Slovhed, over uædle Attraaer og Lyster, denne Seier, der er langt mere straalende end deres, der indtage en Stad? Finder du den ikke sikkest hos dem, der ere blevne prøvede ved Modgang, have baaret tunge Kors, have lært ikke at blive mistroelige, ikke forsagte, og, modnede i Trængselens Skole, van-

dre som kraftfulde og æroverdige Skikkelser iblandt de Svage, der vakte hid og did som Røret for Vinden, vandre, siger jeg, som lysende Mønstre og Veiledere, med Bindsdom i Sjælen, med de Sandhedens Ord paa Læberne, hvilke de tilraabe de Forsagte: *) „glæder Eder, om I og skulle bedroves ved allehaande Fristelser; **) thi Drængslen virker Standhaftighed, Standhaftighed Forsarenhed, men Forsarenhed Haab og Haabet beskæmmer ikke!“ — Ja, Hjertets Forædling er den kostelige Frugt, der skal modnes af Lidelser. En Kvinde, naar hun føder, haver Bedrøvelse; thi hendes Time er kommen; men, naar hun haver født Barnet, tænker hun ikke mere paa den Rod, for den Glædes Skyld, at et Menneſke er født til Verden. Hjertet bliver bedrøvet, naar Drængsels Time flaaer; men, naar under tunge Tugtelsfer det jordiske Sind vorder gjenfødt for Himmeriges Rige, da tænkes ikke længere paa den Drængsel, som er forbi; den glemmes under Forsmagen af ***) den over al Maade store, evige Vagt af Herlighed, i Sammenligning med hvilken enhver timelig Lidelse er stakket og let.

*) Petr. 1, 6.

**) Rom. 5, 3. 4.

***) 2 Cor. 4, 17.

O dyrebare, christelige Tro, hvilken Rigdom af Trost og Styrke indslutter du ikke! Bliv klippefast i mit Indre, aabn min Sjæls Dør, at jeg i enhver Lidelse seer en Udsæd for Guds Rige! Med den glade Forvisning, at Alt tjener dem til Gode, som frygte Gud, vil jeg fortsætte den tunge Vandring; ofte, saare ofte vil jeg gjentage for mig selv den fromme Digters Ord:

Den Sorg, Guds Tjener lider,
Den varer kun en liden Stund;
Naar Herrens Dag fremstrider,
Er Verdens længste Nat et Blund.
Hist tusind Aar faae Ende
Som Dag og Time her;
Vor Sorg vil Gud omvende
Eli evig Glæde der.
Did Jesus Christ hendirager;
Der er ei Kors, ei Grav;
Der Ingen os fratager
Den Glæde, Herren gav.

— 222 —

XIV.

Anden Søndag efter Trinitatis.

Luc. Evang. 14, 16—25.

Himmel og Jord ere fulde af Mindesmærker, der forkynde, at Gud er god og fuld af Miskundhed. Hvorhen vi skue, imod det Høie, hen over Jorden, eller ned i det Dybe, overalt træder hans Miskundhed os imøde. Han vander Bjergene herovenfra fra sine Sale; af de Frugter, hvilke han skaber, bliver Jorden mæt. Ingen er glemt i hans Huusholdning. Vi kjender dem ikke, alle de Skabninger fra det laveste Trin til det høieste, hvilke fik Tilvarelse ved hans naadefulde Bliv: men vi vide, at ligesfra Drmen, der kryber i Stovet, til de høiere Aander, der svæve hans Herligheds Throne nærmere, ere de alle omfattede af hans alvidende Vie; hans milde Haand er opladt over dem alle; han mætter dem med Betsignelse.

Fra Fuglenes Brimmel kommer den Lovsang os imøde: vi saae ikke, vi høste ikke; men vi have en Forsørger, der ikke glemmer os. Og, naar den fromme Meier samler Agerens Riigdom, da stiger hans Tak op til den Algode, der alene kan give Bært, og alene formaaer at lægge Betsignelse i det, som er samlet. Hvo kan i Tanke eller med Ord omfatte de guddommelige Betsignelsers hele Fylde? Saa stor den er i det Timelige, saa stor er den i det Aandelige. En almægtig Haand rørte Klipperne; Kilder fremvældede, den modige Vandrer blev lædset og Tørsten sluktes hos Markens Dyr; den samme Almagt har aabnet Udgang til en *) Kilde, der kan stille Sjælens Tørst, og hvis Bænde opvælde til et evigt Liv. I den udvortes Natur dækkede den evige Misfandhed et stort Bord, besat med mangehaande Netter; tallose Skarer gik og gaae til dette Bord for at annamme af det, som er fremsat, og Ingen formeentes Udgang, og Alle bespises; den samme Naade kom Sjælene, disses Fornødenheder og disses Længsler ihu; ogsaa disse ræktes en aandelig Næring; **) Guds Lov, siger David, vederquæger Sjælen og Jehovas Befalinger glæde Hjertet. Ogsaa den aandelige Nød

*) Joh. 4, 14.

**) Ps. 119, 8.

som Mandernes Fader ihu; denne søgte han Redse
 at afhjælpe; fra de første Tider paaminde, adva-
 rede, revsede, trøstede, kaldte han Syndere til Om-
 vendelse. I det Skjulte beredte hans faderlige
 Haand Lindring for de bekymrede Sjæle; paa
 hans Bink udgik Tjenere i hans Raad; at paaminde
 om det ene Fornødne. Paa mange Maader lod
 Forshnet de urolige Hjerter finde det, som kan styrke,
 forædle og trøste, naar de kun vilde søge; dog Een
 er der, hos hvem Alt er at finde: *) Een er der,
 som er Brodet fra Himmelen, der giver Verden
 Liv. Tallose ere de mindre Lys, der funkler paa
 den hvalvede Bue; de overstraales alle af det store
 Himmellys. Saaledes straalet, lig Solen, iblandt
 Naadens mangehaande Foranstaltninger een over
 alle andre; og denne ene, der tyser fra Ost til Vest,
 er Jesu Christi Evangelium. Hvor mer der er et
 Maaltid, saa at sige, istand til saaledes at afhjælpe
 Mandens og Hjertets Fornødenheder, som i
 vor dyrebare kristelige Tro? Hvor finde Forstaa-
 dens saa let vildfarende Tanker en saadan Veiled-
 ning og et saadant Lys, som i den Tro, at en hel-
 ligg og viis Villie leder og ordner saavel de store
 Verdens-Begivenheder, som enhver Tilfældelse, selv
 den ubetydeligste, i dit eget Liv, saa at Intet maa

*) Joh. 6, 33.

der dig uden hans Villie? Hvor ofer den Red-
 boiede en saadan Fylde af Mod og Kraft til at
 bære tunge Kors, tomme tillidsfuldt den bittere
 Skaal, som rækkes, tage Staven og fortsætte den
 moissommelige Vandring, som i den styrkende For-
 visning, at Savn, Kors og Drængler sendes fra
 den Fader, der fører sine Børn i en streng Skole,
 for at de der kunne luttres og modnes for det evige
 Liv, og der allevegne er nær med sin Aand og sin
 Bistand. Hvad er det, som opreiser det boiede
 Kær, giver den Angerfulde Fred og tænder Haa-
 bet's matte Straaler? Der er dog Intet saa kraf-
 tigt, saa opreisende som den Forvisning, at der er
 Glæde i Himmelen over Enhver, som omvender sig,
 at der er et Navn, i hvilket der er Synds Tilgi-
 velse og Afgang til Guds Naade. Hvad er det,
 som saaledes betager Døden dens Rædsel som den
 Evighedens Morgentøde, der straaede frem fra
 Jesu aabnede Grav, da han bragte Liv og Ufor-
 krænelighed for Dagen? Altsaa Lys for Sjælen
 under Tilfældernes mange Dunkelheder, Betøli-
 gelse og Lindring for det bekymrede Hjerter, Styrke
 og Kraft i den gode Villie, Fred og Glæde i den
 hellig Aand, Forsmag paa den Salighed, som Evig-
 heden har forbeholdt sig at udfolde, denne aande-
 lige Fylde, denne himmelske Næring har Jesus be-

redet for Alle, og Tjenere ere udgaaede paa Tjenere, Stemmer paa Stemmer med den Indbydelse: Kommer, smager dette Naaltid!

Dg vi maatte vel formode, at der paa en saadan Indbydelse strømmede Mange til fjernt og nær for at smage, at Herren er god, og for at annamme med Taknemmelighed og Henrykkelse af saa kostelige Retter; vi maatte vente det, naar vi vidste, hvor arm ofte Jordens rigeste og mægtigste Søn er og hvor fuldt Menneskelivet er af Byrder og af Klager. Thi, naar vi skue ud over de fornuftige Skabningers store Kreds, naar vi enten agte paa deres Færd og Tale i Virksomhed med Andre, eller ere Vidner til, hvad der kundgør sig i deres eensomme og stille Timer; oftest lyde Besvælinger os imøde, hvilke røbe misfornøiede Sjæle, der endnu ikke have fundet, hvad der tjener til deres Fred. Nogle yttre deres Utilfredshed derover, at Livets Byrder ere mangehaande og høist trykkende, at Glæderne ere faae og flygtige, Sorgerne mange og vedvarende, saaat de stundom fristes til det Dusske, at de ikke vare kaldte frem til et Livs Lod, der er forbundet med saa store Indskrænkninger; og, naar vi vende os fra Saadanne, der skue Alt fra den mørkeste Side, hen til dem, der synes at tælle timelige Goder og timelige Glæder i Overflodighed, hvor for-

hauses vi ikke, naar selv paa disses Læber mange
 Klager ere tilrede, idet de foregive at være komne
 til den Erkjendelse, at Lykken ikke holder, hvad
 den lover, at den efterlader et tomt og ingenlunde
 tilfredsstillt Hjerte, uagtet de smigrede sig med
 det Haab, at de i dens Besiddelse Intet skulde
 savne! Andre gaae nedbøiede og sønderknuuste; de
 søge Censomhed, men Censomheden forfærder dem;
 de tye til Verdens Larm, men denne kan ikke døde
 den indre Stemme; Noget er der, som ligger tungt
 paa Samvittigheden; de søge Lægedom her og der;
 men paa Jorden groer en saadan lægende Urte ikke,
 og derfor ere de saa mistroftige. Andre ile fra
 Udspreddelse til Udspreddelse, det synes som deres Liv
 iler hen sorgløst og uforstyrret: og dog er dette
 ikke stedse Tilfældet; Tanken om den Forkrænkeli-
 ghed, der hviler tungt paa Alt, besøger dem midt
 under Nydelsen; denne Tanke anklage de som deres
 Glædes farligste Fjende; denne vilde de saa gjerne
 fortrænge; men de formaae det ikke. Saa man-
 ge Klager, saa megen Misfornoielse, saa stor Uro og
 Engstelse, denne indre Tomhed under den udvortes
 Overflødighed, denne Kraftløshed, dette Mismod, den-
 ne Mangel paa Tillid og Haab, som spores saa almin-
 deligen, er ikke alt Saadant et Beviis paa, at der er
 Noget, hvortil de Alle trænge? Skulle ikke

Saadant lade os vente, at de Kareviis ville strømme til, de utallige Tvivlraadige og Bankundige, Bekymrede og Redhøiede, Kraftløse og Fortvivlede, at de ville følge den kjærlige Indbydelse: *) Kommer hid til mig Alle, som arbeide og ere besvarede, og jeg vil give Eder Hvile? Skulle det ikke være høist rimeligt, at de ville tye til ham, der kommer dem imøde med en saadan Forjættelse, for at finde hos ham, hvad de søge og savne, for at vorde fyrige og tilfredse, kraftfulde, taalmodige, haabende og brændende i Anden? — Og dog forsmaaede og forsmaae saa Mange Indbydelsen; allehaande tomme Paaskud, allehaande Undskyldninger høretes og høres endnu. Marsagerne kunne være flere og forskjellige; det foreløste Evangelium henleder vor Opmærksomhed paa den rastløse og aldrig hvilende Syklen med det Jordiske, hvorved Sanden støves og quæles for det Himmelske. Dette skal give os Anledning til at vise, hvorledes det verdslige og jordiske Sind er hinderligt for Jesu Tro og Jesu Rige.

Vi maae først have afgjort dette Udtrykks Betydning. Det er ingenlunde Meningen, at Sindet skal afdrages fra den jordiske Syssel eller den timelige Gjerning, saa at denne skulle forsummes,

*) Matth. Ev. 11. 28.

eller efterlades hult og ufuldendt, eller udsøres med
 Mlyst, Dorstthed og med Tvang; thi Christendom-
 mens hele Aand taaler ingen saadan Lunkenhed;
 den Daggjerning, som er anvist Enhver, skal fuld-
 bringes med Iver, med Trostaa, for den Alviden-
 godes Dje, hvad enten denne Daggjerning fører dig
 paa Ageren eller til Fiskergarnet, til Haandværket
 eller hen over Havets Bølger, iblandt de larmende
 Sysler eller ned i Tænkerens stille Kammer. Og
 vi kalde ikke Sindet jordist eller verdsligt, fordi
 det sysselsætter sig tillige med en jordist Gjerning;
 vi vide, at, da de første Mennesker fattes i Edens
 Have, fik de *) Befaling at dyrke den; det er os
 heller ikke ubekjendt, **) at, imedens Paulus for-
 kyndte Naadens Ord i Thessalonik og formanede
 Edens Tjandbyggere til at omgaars værdigen for Gud,
 som kaldte dem til sit Rige og sin Herlighed, ar-
 bejdede han med sine Hænder for sin egen og An-
 dres Nødtørst og udførte en jordist Gjerning. Hel-
 ler ikke er Meningen, at de skyldfrie Glæder skulle
 forsmæes, som smile dig imøde i Naturen eller i
 det borgerlige Samfund! O, algode Fæder, hvor-
 mange ere ikke de Glædens Kilder, der overalt frem-
 valde i Naturens Skjød! Din Naade har ladet

*) 1 Mosf. 2, 15.

**) 1 Thessf. 2, 9. 11. 12.

dem rinde ved min Fod! Skulle jeg ikke turde nyde af disse, ikke glædes derved, ikke love og prise din Miskundhed? Jo visseligen. — Nei, ved det verdslige og jordiske Sindelag forstaaes den Lankemaade, der anseer denne Verdens Gøder, dens Riigdom og Magt og Anseelse for det Høieste og Vigtigste; den Sjælens Retning, der spørger først om Føde og Klæder, om Midler til at tilfredsstille sandselige Attraaer, men spørger sidst eller spørger aldeles ikke om Gud, hans Styrelser, hans Villie og hans Retfærdighed, eller, hvis Spørgsmaalet stundom hæver sig saa høit, dog anseer Saadant for mindre vigtigt, for Gjenstand for en ørkesløs Betragtning, uden at kunne skjønne eller begribe, at, naar man ikke har afgjort dette Spørgsmaal med sig selv og ikke er kommen paa det klare, hvad den evige Herre fordrer af sin Tjener, da kan den timelige Syslen ikke have noget Værd, men kan endog vorde fordærvelig saavel for Arbeideren selv som for Samsundet. — Vi ville faae Leilighed til nøiere at kjende dette Sindelags Bestaaffenhed, idet at Foredraget skal stræbe at gjøre det klart, at et saadant Sindelag er hinderligt for Jesu Tro og Guds Rige.

Troen hæver os over det Sandselige, det Timelige, det Synlige; hvad der kan sees med Diet

og erfares med nogen udvortes Sands, er ikke Gjenstand for Tro. Den løfter Sjælen paa Andagtens Vinge til et høiere Rige, et Sandhedens Retfærdighedens og Fredens Rige, der ikke er af denne Verden, men skal fremtræde i denne Verden; skal udfolde hernede Mere og Mere af sin Herlighed, og meddele alle jordiske Skikkelser, alle Foranstaltninger og Virksomheder hernede et ædelt, et himmelsk Præg. Men det jordiske Sind indskrænker sig til det, som fremstiller sig for den indvortes Sands, alt, hvad der ikke kan erfares ved denne, ændrer det ikke; om det end ikke nægter Tilværelsen af det Oversandselige eller af hiint høiere Rige, saa anseer det dog Saadant for mindre vigtigt. — Troen hæver Arbejderens Tanker fra den timelige Betsignelse op til det skjulte Bæld, hvorfra Betsignelsen strømmer; den minder om, at forgjæves vilde Mennesket udstrække sin Haand for at samle, hvis ikke en almægtig Haand først havde udstrøet; at det vilde være spildt Noie at saae eller at plante, hvis der ikke var et Væsen, der kunde give Høst og signe med Bært. Troen minder Landmanden om, at han ikke formaaer at udstrække sin Befaling til Skyerne, saa at de regnsvangre drage frem paa hans Bud og udgyde af deres Forraad; at han ikke er istand til at stække Uveivets

vældige Binger, naar det bringer Fordærvelse over Agrenes frodige Haab, at han ikke kan røre ved Klipperne, saa at de aabne sig med forfriskende Kilder af quæge og lædste. Troen er det, som løfter deres Bøn og deres Haab, der befare Havets vaade Breie, op til den Almagt, der løslader Stormene og atter fængsler dem og holder Vandstyllene i sin Haand; thi Banvid vilde det være, om nogen Dødelig turde udbryde: hav dig kun, Storm, paa dine kraftige Binger; aabn dit Svælg, oprørte Hav; min Haand er mægtig at styre, og min Kunst kan frelse dem, der raabe: vi forgaae! Troen stiller sig som en advarende og paamindende Engel hen ved deres Side, som opføre og bygge: „Kommer ihu“ saa lyder dens Stemme, „at nu lægge I Grundvolden, men om I skulle opføre Bygningen derpaa, vide I ikke, eller, hvis den hæver sig under Eders Hænder, er det dog skjult for Eder, om Fred eller Forstyrrelse skal boe inden dens Vægge!“

Hvor forskjelligt, hvor modsat er det jordiske Sind. Det enten udelukker Tanken om Gud, eller, hvis denne Tanke stundom vinder Udgang, saa gives der ikke samme Næring og Liv. Det verdslige Sind indskrænker Opmærksomheden alene til Haanden, der arbejder, til Forstanden, der lægger Planer, til Kunsten, som sætter i Virksomhed;

af Haand, af Forstand, af Talenter og Kunst venter det Alt; det er ikke Gud, der tilbedes; det er det Menneskelige, der forgudes; der tales om en Natur, der frembringer; man glemmer den over Naturen ophoiede men i Naturen virkende Gud. Og, naar da en hoitidelig Stemme lyder ud over Saadannes travle Virksomhed, og forsøger at drage deres Tanker op til ham, der udsender Arbeidere, giver dem Kraft til at udrette og lægger Betsignelsen i deres Gjerning, naar denne Stemme opfordrer dem til at standse de sædvanlige Forretningers Gang, at lade de trætte Hænder hvile, at rive Sjælene ud fra de timelige Betyrninger, at høre Guds Ord og quæges ved den himmelske Næring — da afvises ofte Indbydelsen under disse Paastud: „nu gaae vi til vor Ager; den skal føde os; nu ile „vi til vort Kjøbmandskab; det kan fyldestgjøre „vore Attraaer; nu kalde os disse eller hine Ad- „spredelser; imellem dem glemme vi Dagens Noie; „fra dem hente vi Styrke til atter at trække.“ — Troen sætter Menneskets hele Virksomhed, alle Tanker, Følelser og Forsætter i Forbindelse med den hellige Lovgiver, det usynlige Vidne, den retfærdige Dommer; den tillader ikke Mennesket at nære Tanker eller Beslutninger, over hvilke en indre Stemme vil raabe Bee; Troen er stedse virksom med

Paamindelser, der staae i Forbindelse med en høiere Lovgivning, hvorunder vi alle skulde med Urefrygt boie os; iblandt disse Paamindelser er denne: vogt dig, at du ikke tænker paa Noget eller beslutter Noget, som strider imod den Helliges Willie; raad før dig stedsse med din Gud; han er dig nær; han taler i sit aabenbarede Ord, dog taler han ogsaa i din Samvittighed; overalt, hvor menneskelige Hjerter staae, er hans Domstoel opreist; altsaa er den ogsaa opreist i dit Indre; du kan ikke undflye den; hvadsomhelst du tænker og beslutter, du tænker og beslutter det for denne Dommers alvidende Die! Spørg derfor først, ikke hvad Menneskene rose, men hvad der har din himmelske Faders Velbehag; spørg ikke, hvad du kan sige eller gjøre ustraffet af Verden, men hvad du tør beslutte for det Bases, der stuer ind i det Skjulte; undersøg, om det er Kjærlighed til din Gud, Urefrygt for det Gode og Sande, der fremkalde Forsæt og Handling! — Troen styrker med den Forvisning: dersom Guds Willie lever i dit Indre, da kan du være rolig og uforsørdet; al menneskelig Bold kan ikke flade dit sande Bases; endnu har Almagten Engle at udsende, der kunne vogte og bestjerme; dersom du tragter først efter Guds Rige og hans Retfærdighed, da skal du ikke savne det Timelige; thi

Naturens Kræfter ere Tjenere i Almagts Haand og endnu kan hans „Bliv“ skabe Brød i Orken! Saaledes lever den Troende og Fromme med sin Lands hele Retning i en høiere Tingenes Orden, uagtet den jordiske Skikkelse er underkastet denne lavere Natur; føler sig forpligtet ved en Lovgivning, der er grundet i den evige Styrers hellige Villie, og bliver sig et levende Samfund bevidst med Aandernes Fader, fra hvem Lyse og Kraft, Trøst og Fred alene kunne hentes. — Men, hvor modsat er ikke det verdslige Sind! Det lever i og dreier sig omkring denne synlige Tingenes Orden; det tager alene Hensyn til, hvad der kan gøres ustraffet for de udvortes Love i Samfundet; det spørger om, hvad der bringer de fleste timelige Fordele, hvad der betrygger Livets Besquemmeligheder, Velstand og Anseelse; og, naar den Troende gjentager for sig selv og indskærper sig denne evige Sandhed: „*) Herrens Frygt er „Visdom og at flye det Onde er Forstand,“ da anpriser af det verdslige Sind en saadan Forstand, der er meest dygtig til at beregne den timelige Binding. — Troen gjør det til Plikt og gjør det muligt for Mennesket at forsage Meget, som er hjært, at underkaste sig tunge Savn, at bringe timelige Fordele, Anseelse, Gunst, Magt, Ære

*) Sac. 3, 17.

og Liv som Offer for at bevare Fred med Gud og en uskadt Samvittighed; men det verdslige Sind sætter Alt i Bevægelse, for ikke at bryde Freden med Verden, for ikke at tabe disse eller hine Fordele, og smiler ad deres noisomme, uegennyttige og strenge Wandel, der betragte sig som Udlændinge hernede, hvis Borgerstab er i Himmelen. Troen aabner Sjælens Nie for den lyse Morgenrøde, der frembryder bag Gravens Skygger, for hliant Evidhedens Nytaar, der skal afløse alle Tidens Aar, for hine Herlighedens Pauluner, hvor forklarede Basener svæve, vældige i Kraft, Ejenere, der udgaae at udrette den Helliges Billie; men det jordiske og verdslige Sind bedømmer Alt efter denne Verdens Skikkelse, forkaster, hvad der strækker sig ud over den jordiske Synskreds, Aler afviser alle Forestillinger om Død, Dom og Gjengjeldelse. — Saaledes har det jordiske Sind stedsse været og er endnu hinderligt for Jesu Erd og Jesu Rige. En Omvæltning maa foregaae i saadanne Menneffers Forestillinger og Anstuelser, i deres Begreber om Livets og Daggjerningens Betydning og om Hensigten af deres Tilværelse. De maae lære at indsee,*) at de ikke paa eengang kunne tjene Gud og Mammon. Thi hvad tænke

de vel paa? Indbilde de sig, at de ved at deres Anstrengelse og Beregning kunne opføre en saa stærk og sikker Forstandning, at ingen forstyrrende Vandheld kan finde Indgang igjennem denne? Eller smigre de sig med det Haab, at Kligdom og timelig Fylde kunne tilfredsstille den u dødelige Mands mange Fornødenheder? Eller, naar Tanken besøger dem om den sidste, store Forandring, da den Mægtigste maa boie sig for Dødens Spirit, da den Mægtigste maa noies med enkelte Sjæles dunkle Pragt, og da Jorden opsluger den timelige Herlighed, mene de da, at de kunne holde denne Tanke borte? Hvorledes ville de forsones sig med denne Tanke? Hvorved haabe de at kunne berede sig en blid og rolig Indslumren og en salig Opvaagnen? Maa ske derved, at de have ved utrættelig Virksomhed samlet et Forraad, som atter overlades Andre at adsprede? Eller derved, at kostbare Tilberedelser forherlige deres Borgang, og bramrende Indskrifter paa deres Grave drage Vandrerens Opmærksomhed til sig og udbasune for Efterverdenen, at de vare tidlige og sildige ved deres Haandværk eller paa deres Ager, eller ved deres Kjøbmandskab? O, at Saadanne ville laane Dre til Religionens atværlige Kost, naar den minder dem: „Købse Edel af Eders Arbejde og sammes rige Frugter! Hvor-

„dan var Eders Virksomhed? Var den i Retsin-
 „dighed, Ærlighed og Gudsfrugt, eller var den
 „løsrevet fra al Tanke paa Gud og hans Villie,
 „maaskee i Pagt med Sviig og Uredelighed? Kom-
 „mer dog til Besindelse, og lærer at forstaae at
 „en saadan Virksomhed er fordærvelig saavel for
 „Samfundet som for Eder selv? — I rose Eder
 „af Arbeidets Frugter! Hvilke Frugter mene I? Er
 „det Høsten, der kronede Eders Udsæd, Værten,
 „der lagdes i det, som Eders Haand plantede? Isand-
 „hed herfor tilkommer ikke Eder men Gud Æren.
 „I kunne jo ikke sætte det mindste Blad paa nogen
 „Blomst, eller lægge selv det mindste Maal til nogen
 „Spire, at den kan groe og udfolde sig!“ Saaledes
 minder en høiere Røst: hvad have de i den jordiske
 Syssel Fordybende at indvende derimod? Lad end den
 jordiske Virksomhed være nok saa rastløs og ved-
 holdende, hvis den er løsrevet fra alle høiere Be-
 tragtninger, hvis Sjælen i samme kun er Egen-
 nytte og Gjerrighed: den kan vel aabne Udgang
 til en eller anden Bolig hernede, men vissefælig
 ikke til de Saliges Baaninger i Udsæts høiere Egne.
 Thi, naar Bøingaaardsherren udsender Arbeidere i
 sin Bøingaaard, Enhver til sin Gjerning, da vil han
 at Enhver skal virke efter det Maal af Kræfter,
 som er ham forundt, og strafværdig for hans Aa-

syn er enhver Efterladenhed og Orkesløshed; dog udsender han dem ikke, fordi han trænger til deres Haand eller Raad eller Bistand; thi han behøver kun at udsende sin Aande, og Jordens Skikkelse fornyes, og det Falmende fremtræder i sin Skjønhed og Liv vender tilbage i det Døde, men til Arbeidernes egen Bedste, ikke for at de skulle, som Lastdyret, fordybes i det Jordiste, glemme Himmelen for Jorden, og besmitte Guddomsbilledet, men for at de, med den udødelige Aands Tanker imod det Heroventil, med den Alvidende for Nie, med Guds Ord i Hjerterne, skulle, ved at være troe i det Mindre, forberedes til at kunne sættes over Mere, for at de skulle glædes ved at udbrede Betsignelse i deres Virkekreds herne, indtil Guds Naade giver dem Midler og Kræfter til en rigere Betsignelses Udbredelse paa en herligere Skueplads i hans store Rige. Tanken paa Gud og hans Villie skal styre den jordiste Virksomhed; der skal arbeides, men der skal ogsaa bedes;*) først Guds Rige og hans Retfærdighed; dernæst de øvrige Ting. Denne er Ordenen. Vee den, der tør forrykke den! Guds Ord er den aandelige Næring, denne skal styrke Arbejderens Kraft og bevare hans Hjerte i Trostab mod den Herre, der eengang sam-

*) Matth. Evang. 6, 33.

ler dem alle i Aftenens Skygger at give Daggjer-
ningen dens Løn!

Kommer, quæger Eder med dette Ord! Ab-
ner Hjerterne, at dets milde Trost og Fred kan
falde som styrkende og forfriskende Dug over sam-
me! Kommer fra Agrene, fra de Stæder, hvor I
kjøbe og sælge, fra Udspredders larmende Kredse!
Kommer her hid, hvor det er saa stille, saa høiti-
deligt, hvor Bøn og Sang laane Sjælen Binger
imod dens Hjem! Kommer fra de alfare Veie;
see, der er Rum i Dverflødighed. Endnu kaldes det
i Dag, endnu er det Tid at følge Indbydelsen;
lad denne ikke vende tom tilbage! *) Fredens Gud
befæste Eder i al god Gjærning, til at gjøre hans
Willie, og han virke i Eder det, som er velbeha-
geligt for ham selv, ved Jesum Christum: ham
være Ære i al Ewigbed! Amen!

*) Hebr. 13, 21.

XV.

Sjette Søndag efter Trinitatis.

 Matth. 5, 20—27.

Vor nærværende Text er en Deel af hiin herlige Prædiken, hvilken Frelseren, strax efter Tiltrædelsen af sit Kald, holdt paa Bjerget for de samlede Skarer. Disse vare komne for at høre af ham, hvad de havde at haabe i det Rige, som skulde stiftes; de vilde tillige kjende de Forpligtelser, som paalaae alle dem, der ønskede at slutte sig til ham. I en levende og dybt indtrængende Skildring fremstillede han for Tilhørende et Billede af dette hoiere Rige; han talte til dem om en Mand's fattigdom, der tyer til Wiisdommens Kilde, om en Hunger og Tørst efter Retfærdighed, om Hjertets Reenhed, om Fredsommelighed, om Kraft til at overvinde det Onde med det Gode. Han tilføiede derpaa: „*) mener ikke, at jeg er kom-

 *) Matth. 5, 17.

„men at opløse Loven eller Propheterne; jeg er ikke kommen at opløse men at fuldkomme!“ — Og hvor naturligt! Thi der kan ikke være Strid og Modsigelse i den guddommelige Huusholdning; den Gud, der lagde sin Billie paa Propheternes Tunger, taalede, da Tiden kom, ved sin Genbaarne; de Love, som bleve indhuggede paa Steentavlerne, skulle og kunne ikke udslættes eller vige Plads for andre derfra forskjellige og dem modsatte; efterdi den hellige Billie, som virker over det Høie og Lave, over Menneffenes Samfund saavel som over Vasener paa et høiere Trin, er een og den samme, igaar og idag den samme, saadan som den var, førend Bjergene bleve til, saadan som den bliver, naar Bjergenes Grundvold er sjunken; nei, hine Love skulle bringes Hjerterne nærmere, skulle føres fra Steentavlerne ind i Sindet, at Lyst og Glæde ved at opfylde den Helliges Billie kunne udbrede sig i det Indre, og den Aand, som gjør Lovene Fyldest, hør der. Jesus gif flere af de guddommelige Bud igjennem, viste, at man ingenlunde maatte standse ved Lovenes Bogstav, at Ingen maatte indbilde sig, at Alt var afgjort der ved, at udvortes grove Overtrædelser undgikkes, naar dog de syndige Attraer, imod hvilke Lovene vare rettede, næredes og vedbleve; han bragte Hand-

lignerne hen til deres Udspring, henledte Dpmærksomheden paa Sindelaget, hvorfra de udgaae, og gjorde den Fortolkning gjeldende, der gjelder for den Dommer, der prøver Hjerternes skjulte Raad. Tiderne ere forandrede; atten Aarhundreder ligge imellem hine Dage, da Jesus stod paa Bjerget og taledede de Ord, der siden have fyldt Verden; paa Moses's Stol sidde ikke længere Pharisaerne; kun flet varetogede deres store Kald; de vare utroe Huusholdere over de guddommelige Gaver; de vare flette Folkehyrder, der ledede Hjorden vild; deres Plads er øde; deres Helligdom sank i Gruus. Men skulle det være overflødigt, at Advarslen i vort Evangelium jævnligens høres i Menigheden, endskjøndt Pharisaernes Tid er ikke mere? Er Vildfarelsen forsvunden, fordi den Skikkelse, i hvilken den fremtræder, er en anden, en ny, en forskjellig? Stræbe Egennytte og Egenkjarlighed ikke længere at give de guddommelige Love en anden Udtydning end den, der bestaaer med den Helliges Villie? Er Hovmod ikke længere tilstede at gjøre blind imod Hjertets Mangler, imodens den roser sig af udvortes Gjerninger? — Saalænge der ere de, som blive staaende ved en udvortes Dpfyldelse af Lovene, ved en ydre Sømmelighed, og mene, at de kunne aabne sig Himmeriges Rige ved en Samling af udvortes

Gjerninger, hvordan end den Kilde er, hvorfra Gjerningerne udspringe, hvad enten Hjertets Forraad er ondt eller godt: saalænge vil det ogsaa være nødvendigt, at den Paamindelse lyder ud over Menigheden: „seer til, at Eders Retfærdighed overgaaer Pharisæernes!“ — Saalænge der ere de, der med deres bedste Gjerninger have til Formaal at ansees af Mennesker, at vinde Berømmelse paa Manges Læber, at aagre med Tjenester og Velgjerninger, og at stige i Magt, Anseelse og Glimmer; saalænge der ere de, der paatage sig Skin af Edelmød, Retfærdighed og Varme for det Gode, endstjøndt de kun ere varme for deres egen Fordeel og tjene deres egen Forsængelighed: saalænge vil det være nødvendigt at gjentage Paamindelsen: uden Eders Retfærdighed overgaaer Pharisæernes, komme I ingenlunde i Himmeriges Rige! Saalænge som Videnskaber øve et mægtigt Herredømme i Verden; saalænge som menneskelig Selvraadighed og urene Lyster stræbe at give de guddommelige Love en anden Udtydning end den, som Sandhedens store Lærer har givet dem; saalænge som Retfærdighed stræber at indføre en vilkaarlig Adskillelse imellem de guddommelige Love og vil falde de Bud mindre vigtige, hvilke det svage eller lidenskabelige Hjerte finder vanskelige at opfylde, eller hvilke en forkeert Tidssalder og Ti-

dens flette Tone tillade ustraffet at overtræde; saalænge som der gives de, der ere punktlig og strenge i det Ringe, men ligegyldige i det Bigtigste, de, *) som sie Nyggen af, men nedsluge Camelen, de som rense det Udvortes, men indentil ere fulde af Uretfærdighed, kalkede Grave, hvilke synes deilige, men med al Ureenhed indentil; saalænge vil det være nødvendigt, at lade Jesu myndige Røst trænge ind: uden Eders Retfærdighed overgaaer Pharisaernes, komme I ingenlunde i Himmeriges Rige! Ja, saalænge som du vandrer herne, en Ublænder, hvis Borgerkab er i Himmelen; — thi du har ikke grebet Klenodiet; ogsaa i dit Bryst ulmer Synden; du er ikke aldeles tryk imod alle Fristelser; hvo, som staaer, see til, at han ikke falder! — saalænge som du tager Staven at gaae videre: skal du ofte standse paa din Vej, skue tilbage over Vandringen, skue hen over det, som forestaaer, vende et prøvende Blik ind imod dit eget Indre, og spørge dig selv: beslitter du dig alvorligen paa det, som er Ret for Gud! Til en saadan Betragtning være ogsaa disse Andagtens Dieblikke helligede; vi vilke eftertænke med hverandre:

den christelige Retfærdighed.

*) Matth. Evang. 23, 21, 25.

Vi ville samle de Egenheder og Kjendemerker, der udgjøre dens Væsen. Vi ville betragte den efter dens Omfang, dens Bestandighed, dens rene Bevæggrunde, dens Kilde. — Det, som vi kalde retfærdigt i christelig Betydning, maa omfatte alle Guds Bud, og udstrække sig til ethvert af vore Forhold, til enhver Livets Stilling,² til vor hele Virksomhed. Skue ud over din udvortes Tilstand, tænk paa den Kreds, hvori du er sat, paa den Gjerning, hvilken du har at varetage, paa de Pund, som ere dig betroede, paa de Tilfældigheder, der have mødt dig eller kunne møde dig, de blide saavel som de tunge; der er Noget, som din Gud og Overherre kræver af dig under enhver Livets Stilling; og, hvad han kræver, maa du stedse være rede til at kjende og at udføre! — Du har et udvortes Kald; det skal varetages; der skal udvises Iver; det har Krav paa dine Kræfters hele Anstængelse; ikke nu og da, men til enhver Tid, naar det er let, og naar det er tungt, naar Hindringer møde, naar Adspredelser vinke, naar der er udvortes Lon og naar den savnes, skal du gjøre dette Kald Fyldest; prøv nu selv, om ingen Time af de spundne fremtræder at vidne imod dig, at vidne om Lunskenhed og Forsømmelse? — Der ere betroede dig flere eller færre Pund; du er sat til Huusholder

over disse eller hine Gaver; men Intet har du kunnet tage af dig selv, og ingen af disse Gaver tør du anvende imod Giverens Villie; dersom Meget er dig givet, vil Meget fordres af dig; og, jo flere Lykkens Gunstbeviisninger ere, desto større Krav har den algode Giver paa disses rette Anvendelse, desto større vorder dit Ansvar paa hiin Dag, naar Herren kalder Tjeneren og byder: gjør Regnskab for din Huusholdning! — Prøv nu selv, om du frimodig tør fremtræde og sige: her er det Betroede og dets Anvendelse! — Dine Bestræbelser have havt heldig Fremgang; du arbejdede og din Arbeidsomhed savnede ikke Frugter; du samlede der, hvor du Intet havde udstrøet; du høstede, hvor Andre havde faaet; gav du stedse ham Wren, hvem Magten og Wren tilkomme; fandt Medgang dig stedse ydmyg; modtoges Lykken stedse med Tilbedelse og Priis? — Eller du fortes ad Beie, som ikke behagede dig; Forhaabninger, ved hvis Opfyldelse du glædedes, bleve henveirede; du maatte kæmpe med Savn, med Byrder, med trange Kaar, med Smertor og Lidelser; tænkte du da stedse paa at opfylde, hvad den Fader krævede af dig, som fører sine Børn gjennem en tung Skole; bevarede du Tillid; opfyldte da med samme Troskab din Gjerning; eller vare dine Omgivelser Bidner til

din uærdige Udfærd, hvorledes du forfæmte din
 Gjerning, dit Kald, dine Pligter; hvorledes du
 trodsig fordrede, at ikke den Helliges Willie, men
 din egen Willie skulde skee. — Du er sat i For-
 bindelse med Andre; du kan virke skadeligt eller
 gavnligt paa dem ved dit Exempel, ved din Tale;
 du kan veilede eller vildlede; du kan opbygge eller
 forarge; af den samme Mund kan udgaae Belsig-
 nelse og Forbandelse; kan udgaae en Tale krydret
 med Salt, saavel som en raadden, en vederstyggelig
 Tale; men om end Ordene fare let hen over Læ-
 berne, de ere dog ikke glemte; der er et Sted, hvor
 de samles, og han, som opbevarer dem, kræver til
 Regnskab for ethvert utilbørligt Ord; thi ogsaa
 med Hensyn til det, som udtaler sig paa dine Læ-
 ber, skal du spørge, hvad der er Ret for den Gud,
 som gav dig Talens herlige Gave, og deres Sjæle,
 hvilke du ved dine Ord forargede eller forforte,
 skulle eengang kræves af din Haand. Dog, idet
 at du saaledes lader din Tilstand, din Stilling,
 din Virksomhed gaae hen forbi din Betragtning,
 for at prøve, om den er saadan, som Gud vil at
 den skal være: da vogt dig vel for, at du ikke
 standser ved det Udvortes alene, at du ikke indskræn-
 ker din Betragtning til den ydre Tilstand eller til
 de udvortes Gjæringer alene; thi, dersom du gjør

det, vorder du netop skyldig i det, for hvilket Frelseren saa skarpt irettesatte Pharisæerne, hvilke glemte den indre Tilstand, hvorfra den ydre skal udgaae, glemte Handlingernes Udspring og Oprindelse. Nei, du vende dit prøvende Blik ind imod dit Indre, hen til den Kilde, hvorfra det udvælder, der er godt og ondt; du udforske, af hvilken Bessaffenhed det er, som lever og rører sig derinde, om Hjertets Forraad er ædelt eller uædelt, om den Spire trives, der skal forædle dit Væsen og smykke din hele Virksomhed med værdige Frugter! Skulle altsaa ikke en Selvprøvelse, som denne, foregaae hos dig? Hvilke ere dine lønlige Tanker? Ere de stedse rene, stedse værdige en Christen? Glædes du ved at tænke paa din Gud, paa hans Styrelfers Wiisdom, paa hans Naades Fylde? Gjennemtrænger hans Majestæt dig med dyb Tilbedelse? Er Affkyen levende for Alt, som letsindigen eller frækt opløster sig imod hans hellige Love; boer hos dig en stadig Lyst til at opfylde hans Villie; venter du tillidsfuld alt Godt fra hans milde Haand; bygger du rolig dit Haab paa ham i Nød, Trængsel og Fare? Thi først da over du i dit Indre, hvad der er Ret for Gud. — Tænkte du aldrig paa det Forbudne, paa den uædle Binding, paa en ureen Nydelse; eller undertrykte du med al Kraft en saadan Tanke,

naar den vaagnede, vel vidende, at den er en Bes-
 derstyggelighed for den hellige Hjertekjender? —
 Hvorledes var du findet imod dem, som vare dig
 nær, imod dine Omgivelser, hvorledes imod din
 Ven, hvorledes imod din Fjende? Glædedes du
 ved deres Lykke, eller ulmede en tønlig Misundelse
 og besmittede dit Bæsen? Kom du Andres For-
 nærmelser imøde med Forsonlighed, eller vare Had
 og Havn tilrede at fortrænge Fredens og Kjærlig-
 hedens milde og himmelske Land? — Du vil maa-
 ske indvende: ja, hvo er fuldkommen; vi bære
 Naadegaverne i strobelige Kar — men arbejdede
 du med al Iver paa din Forædling, paa at danne
 dit Hjerte efter Guds Villie, at gøre det fyrigt
 og stærkt; lod du Guds Ord være fredet, en hellig
 Skat i dit Indre; slukkede du aldrig den gode
 Lands velgjørende Indvirkninger ved dit jordiske
 Sind, ved Slovhed og Lunkenhed? O, hvorle-
 des kunde jeg nævne christelig Retfærdighed, uden
 at udstrække den til alle Guds Bud, uden at føre
 den ind der, hvor den især har sit Sæde, ind i
 Hjertets Underste, hvor Kilden er til Menneskenes
 Fordærvelse saavel som til deres Lyksalighed! Thi
 den Retfærdighed, om hvilken her er Tale, om-
 fatter alle Guds Bud; og Guds Bud strække sig
 til Tanker, Følelser, Forsætter og Gjerninger, stræk-

fe sig til vor hele indvortes og udvortes Virksomhed.

Dersom hine Fordringer skulle fyldestgøres, da maa der være Kraft i Sjælen, og denne Kraft maa ikke være flygtig men bestandig. Den christelige Retfærdighed er en Styrke til i Alt at opfylde Guds Villie. Thi Christendommens Væsen er Liv og Kraft; i den gjelde ikke kolde Begreber, matte Kundskaber; den gjør Alt anskueligt ved Gjerninger; den er riig paa Livsbilleder. Frelseren siger: *) „de Ord, som jeg taler til Eder, ere „Aand og Liv.“ Paulus kalder Evangeliet en **) Guds Kraft til Saliggjørelse for hver den, som troer. Altsaa, stærk skal Sjælen være, stærk til at bære Seier over det Onde, i hvilken Skikkelse det end fremtræder, stærk til at overvinde de mange Fjender, der vaagne i os og udenfor os, truende med at faae Magt over de gode og ædle Forsætter, saaat de opgives og glemmes. Eller, ere ikke de Fjender mange og farlige, der vise sig lønligen eller aabenbart; hvo nævner dem alle, hvo kan angive de Veie, ad hvilke de forsøge deres Angreb? Snart er det tunge Tilfækkelser, der ville quæle

*) Joh. Evang. 6, 63.

**) Rom. 1, 16.

Frimodigheden og gjøre det Hjerte, der bør hvile tillidsfuld i sin Gud, til et Bytte for Mismod, Dorsthed og Sløvhed; snart er det vedvarende Medgang, der vil dysse i Slummer, forlede til Hovmod, til daarlig Selvtillid, til Ringeagt for det, som bør være Enhver helligt. Iblandt dem, der virke i din Nærhed, vaagne maaskee Fjender; de kunne paa mange Maader forstyrre dit Velbefindende; din Brede kan antændes til Bitterhed, saaat Sagtmodighed fortrænges, saaat du glemmer de herlige Ord: „*) velsigner dem, som Eder forbande, gjører dem godt, som Eder hade“! Og nu Verdens Trudsel — nu Dødens Rædsler — hvor stor Magt havde de ikke over de Svage; hvormange overrumplede de ikke, saa at Sandhed fornegtedes, hellige Løfter brødes, Venskab forraadtes og en Udflugt af Gaven valgtes, der samlede Skændsel over deres Hoved, som frygtede Verden mere end Gud? Maa den ikke være stærk, som skal kunne beseire saa mægtige Fjender? — Eller hvad dommer du om de Fjender, der muligen slumre i dit eget Bryst; om Gjerrigheds og Egennyttens lave Tilskyndelser, om lønlige Attraaer efter forbudne Glæder, efter forføngelig Vre; om Lid og Misundelse, om Dorsthed og Kulde? Imod alt Saadant skal du være

*) Matth. 5, 44.

i stedsevarende Kamp og det en Kamp paa Liv og Dod, thi det Syndige i dine Attraer skal døe, at det Edle og Gode kan leve og vinde et stedse kraftigere og frodigere Liv! Men, hvilken Styrke udfordres ikke? Da Frelseren gif sin tunge Gang hen i Gethsemanes Skygger, hvorfra der ikke var Udgang men hvorfra Veien førte ham til Doden paa Korset, da vidste han, hvad der forestod, og han var bedrøvet; men ingen Alager hørtes over dem, der havde forladt ham, ingen Besøring over den Utaknemmelige, som havde forraadt ham; ingen Utilfredshed med Styrelsernes Gang; i Bønnens Inderlighed hentede han fornyet Styrke; han gif rolig Uveiret imøde, hvorfra Lynet skulde udslynge at ramme ham; han udbrod: Fader, skee ikke min men din Villie! — Og heri gjorde han, hvad der var Ret for Gud; — men hvilken Storhed og hvilken Styrke! Da Stephanus fordum blev et uskyldigt Offer for et forblindet Folks Forfølgelse, da han, fordømt ved falske Vidner, revest bort til en forsmædelig Dod; da bevarede han Sagtmodighedens magtige Kraft i sit Indre, han fulgte sin Mesters og Herres straalende Exempel, han bad for sine Fjender, *) at deres Synd ikke maatte tilregnes dem; og heri øvede han, hvad der

*) Apostl. Gjern. 7, 60.

var Ret for Gud; men hvilken Storhed og hvilken Styrke! Ja, da Apostlerne fordem droge ud at udføre den Gjerning, der var given dem at fuldbringe, da vidste de, at de maatte forsage timelige Fordele, mange af Samfundets Glæder og Livets Bequemmelighed; de erfarede snart, at den Kalk, hvilken de maatte drikke, var bitter; og Døden traadte dem truende imøde under flere Skikkelser; men de trak sig dog ikke tilbage; thi, hvis de havde gjort det, vilde de have forraadt det Hellige; glade bragte de det Timelige og Forgængelige som et Offer, for at vinde det Evige, Guds Naade, deres Samvittigheds Fred og Sjæle for Christi Rige; de efterkom heri, hvad der var Ret for Gud; men hvilken Storhed, og hvilken Styrke! Thi den kristelige Retfærdighed er Styrke og Kraft; den er Selvherredomme og Selvbeherkselse; den er Heltetmod, langt større, langt mere straalende end deres, der indtage Stæder, men ikke kunne herske over Sindet og dettes ofte urene og ustyrlige Attraer. Derfor sammenligner Evangeliet de sande Christne, hvis Stræben efter Gjenfødelse og Helliggjørelse er oprigtig, med Stridsmænd, der staae rustede til Kamp; det taler om den*) Rustning, hvori de skulle være dækkede, at

*) Ephes. 6, 11. 13. 14.

Seieren ikke skal fravristes dem. Christendommen vil skabe de Vældige, de sande Helte, der formaae det, der synes umuligt for Kjød og Blod, de Kraftige, der forskæfte de onde Lyster, afvise under Armod enhver Guldets Fristelse, foretrække Lidet med Rette for Meget, hvorved ureen Fordeel klæber, bære Kors uden at knurre, møde Andres Fjendskab uden at forbittes, glade ved det Blødtørftige, brændende i Aanden, fyrige i Haabet, uden at blegne for Dod og Grav, med det herlige Tankesprog: „vi frygte ikke for den, der slaaer Legemet „ihjel; vi frygte for det, som fordærver Sjælen.“ — Vel er den Skueplads, paa hvilken et saadant Heltemod aabenbarer sig, ikke stor og omfattende saaledes som deres, der indtage Stæder; der ere ikke talrige Skarer, der tilraabe dem Bifald; ingen Bidner berømme Seieren; dog Een er Bidne, den usynlige Hjertekjender; han faae alle deres ærlige Kamp, der strede den gode Strid og fuldforte Løbet i Guds frygt; og, naar en flygtig og falsk Vres forgængelige Krands ere falmende og opløste i deres Intet, grønnes iblandt Ewighedens Palmer den uforgængelige Krands, hvilken af den alvidende Dommer vil rækkes dem, der kæmpe for den Retfærdighed, som har Værd for Hjertekjenderen.

Den christelige Retfærdighed skal være reen; ædle og værdige Bevæggrunde maae fremstynde den, hvis den skal hævde sit ophøiede Navn. Urefrygt for den Tilbedelsesværdige, Urefrygt for hans vise Raadslutninger, Urefrygt for hans hellige Villie, i hvis Udførelse er de fornuftige Skabningers Lyksalighed, Kjærlighed til ham, der elskede os først, og kaldte os ved sin Genbaarne til en Saelighed, hvorom ingen klar Tanke er opstaaen i Menneskenes Forstand: denne urefrygtsfulde Kjærlighed er Sjælen i den Retfærdighed, som bestaaer for Gud, giver den sit ophøiede, sit elskværdige Præg. Dersom du tager bort af din Virksomhed og af dine Gjerninger denne urefrygtsfulde Kjærlighed, da tager du det bort, som giver Værd for ham, der prøver Myrer og læser, hvad der boer i Enhver; da synke de ned til saadanne Gjerninger, der udspringe af Egennytte, Forsængelighed, Frygt for timelige Straffe eller saadanne, der ere Virkninger af Banens Magt eller af Omstandighedens Indvirkning, uden at Forstanden tænker eller Hjertet føler Noget derved. Thi Kjærlighed til Gud, Kjærlighed til dem, hvilke han skabte i sit Billede, skal bestyrelse vor hele Virksomhed; af det for alt Udelte varme, af det hjærlige og lydige Hjerte skulle Gjerningerne udgaae. Hvo kan da dømme om Hand-

lingernes Værd? Alene han, der læser den for de Dødeliges Die dunkle Skrift paa Hjertenes Tavler. O, naar den store Dag frembryder, da han, der fluer i det Forborgne, drager for Lyset, hvad der var skjult, drager frem Enhvers Virksomhed og sammes lønlige Bevæggrunde: mange Gjerninger skulle annamme det Vidnesbyrd, at de udsprang af et Hjerte, der slog varmt for Gud, for Sjælevel, for Sandhed og Ret, og de skulle have den Faders Bifald, der naadig veier Støvet's ufuldkomne Daad. Men, hvor Mange maae ikke bestømmes, naar han, hvem intet Skin bedrager, aabenbarer det, som laae forborgent, naar han taler saaledes:

„see, jeg fulgte Eder paa Eders lønlige og aabenbare Veie; jeg var det usynlige Vidne til, hvad der bevægede sig i Eders Indre, hvergang Tanken undfangedes, hvergang Forsættet toges og modnedes til Udførelse; og de Gjerninger, af hvilke I rose Eder, har ene jeg gjennemstuet, og Verden har berømmet dem, men for mig have de ikke Værd; det var ikke Vrefrygt for min Billie, det var ikke Hunger og Tørst efter Retfærdighed, der tilskyndede Eder; nei, Forsængelighed, Ergjerrighed og Egennykte vare de store Hjul i Eders Virksomhed; saadanne Gjerninger høre iblandt de flygtige Skikkelser, der opsluges i

„Tidens Bølger; de følge ikke med over Død og
 „Grav!“ — Derfor skal Enhver samvittighedsfuldt
 prøve sin indvortes Tilstand, for ikke at lade sig
 blænde ved enkelte Handlingers udvortes Skikkelse,
 for at adspredde et forførende Skin; Enhver lade
 Frelserens alvorlige Røst trænge ind, at denne Røst
 kan tvinge ham til at gaae irette med sig selv, at
 randsage Beskaffenheden af det, som beslutes og
 udføres, og fortrænge alt Ureent, som Egenkjer-
 lighed og Forsængelighed kunne indblande, saa at
 kun det bliver tilbage, som har Værd for Gud.
 *) „Thi, uddeelte jeg alt mit Guds til de Fattige,
 „og gav jeg mit Legeme hen for at brændes, men
 „havde ikke Kjarlighed, da gavtede det mig In-
 „tet.“ — Altsaa er christelig Ketsfærdighed en
 Styrke til, i Alt at opfylde Guds Billie af Kjar-
 lighed.

Og, naar vi da samle under eet Overblik alle
 de Kjendemerker og Egenheder, der maae vare
 forenede i den Ketsfærdighed, om hvilken her er
 Tale; naar vi gjøre det ret levende for os, at
 denne Færdighed maa udbrede sig over vor hele
 indvortes og udvortes Tilstand, over Alt, hvad
 vi tænke, føle og beslutte; naar vi gjøre det ret

*) 1 Cor. 13, 3.

levende for os, at det er en Kraft i Sjælen, et Heltmod til at overvinde det Onde under enhver Skikkelse, og at den skal aande af og være besjælet af Kjærlighed til Gud og Mennesker: da bliver det dog vel klart, at Talen ikke er om en udvortes, en borgerlig Retfærdighed, eller om flere og færre Gjeringers Opfyldelse, men om det fornyede, det forædlede, det rene og kraftige Sindelag, hvis inderste Trang det er at opfylde Guds Villie. Mange have vel tænkt: Herre og Frelser, hvis alt dette kræves for at komme i dit Rige, hvo kan da være din Discipel? — Vi komme saaledes til det, som er det Første og Sidste i Christendommen, til den sikke Grundvold, hvorpaa alt Vældt, Stort og Høimodigt er bygget, til det levende Væld, hvorfra de enkelte Dyder udgaae, ligesom Bække udgaae fra Kilden, ligesom Straaler udgaae fra Solen, vi nævne den levende, den klippesafste Tro. Denne er Roden, hvorfra det ædle, det varme Hjertes Fylde udbreder sig; og christelig Retfærdighed er derfor den levende, ved Kjærlighed virksomme Tro. Ikke en kold Kundskab, ikke en ufrugtbar Skat, henlagt i Huskommelsen, nei en levende Overbeviisning, der besjæler Bæsenet og giver samme Retning imod det Gode og Sande, en Kraft, der forædler og styrker, et stedse

aabent Die for Guds Herlighed, et Baand faa at sige, der knytter Bæsenet i inderlig Lydighed og Kjærlighed til Aandernes Fader. Uden en saadan Tro kan den Retfærdighed ikke flyde Bært, om hvilken her er Talen. Thi, dersom du skal være stærk til stedse at knytte dit Bæsens mangehaande Dnsker og Attraaer i en villig Lydighed til Guds hellige Love; da maa du have en urokkelig Forvisning om, *) „at han er til, og at han bliver“ deres Belønner, som søge ham.“ Dersom du skal formaae at forskæfte Kjødets med dets Lyster, at afvise enhver ureen Binding, at afflye enhver Svig og Underfundighed; da maa du have en urokkelig Forvisning om, at de urene Hænder og de urene Hjertes ere en Bederstygghed for Herren, og at det ikke gavner Menneket, **) om han vinder den ganske Verden, men tager Skade paa sin Sjæl? Skal du formaae at bevare Hengivenheds stærke Kraft, at lide uden at forfage, at staae fast paa Troens Dag, uden at lade Haabet rokke: da maa du have en levende Forvisning om, ***) „at Gud har falt ethvert Haar paa dit Hoved“ og ****) at alle Ting tjene dem til Gode, som elske Gud.“

*) Hebr. 11, 6.

**) Matth. 16, 26.

***) Matth. 10, 30.

****) Rom. 8, 28.

Dersom du skal formaae at arbejde paa det Godes Fremme i dit eget Indre og udenfor, saa at Hindringer ikke strække, Fristelser ikke afdrage: da maa du være forvisset om, at det Gode skyder en goddommelig Vært, og *) at „det indvortes Menneske kan fornyes Dag for Dag“ ved hans Vistand, hvis Kraft forherliger sig i menneskelig Svag-
 „hed!“ — Dersom du under en angerfuld Erkjendelse af dine Mangler og Synder skal bevare Frimodighed, saaat Tanken om det, som var fordømmeligt hos dig, ikke skal fylde dig med Mistvivl, ikke skal berøve dig Lyst og Kraft til et nyt, et bedre Liv: da maa du kunne opreise det synkende Mod med den Forvisning: Gud vil ikke en Synders Død, men at han skal omvende sig og leve! — Denne levende Forvisning, som henveirer alle angstende og qvælende Tvivl, og gjør glad og styrig og stærk, denne Forvisning i dens hele Fylde og Kraft har jeg i den christelige Tro; thi, dersom denne Overbeviisning ikke skal synke ned til en svag, en vaklende Formodning, et usikkert Haab, der let bortdunster; dersom den skal være en **), „Bestandighed i det, som haabes, en fast Overbeviisning om det, som ikke sees,“ — da maa der

*) 2 Cor. 4, 16.

***) Hebr. 11, 1.

være givet mig noget Fast og Sikker, hvortil den er knyttet; da maa jeg kunne vise mig selv og Andre hen til Noget, som er optaget i Tildragelsernes Række og staaer i Verdensbegivenhedernes Midte, et dyrebart Pant paa det Bisse i mine Forhaabninger, et over alle Verdens Slægter straalende Tegn, der stadfæster Indholdet af hiin Forvisning, og dette Tegn har jeg i den hele guddommelige Foranstaltning ved Christi Sendelse; Jesus Kristus er Hovedhjørnestenen, paa hvilken vi blive opbyggede til *) „Guds Bolig i Aanden.“

Naar du da, under en alvorlig Selvprøvelse, finder dig tilfreds med din indre Tilstand: da glæd dig ved Alt, som har Roes for Gud og Mennesker, ved enhver Tilvæxt i det Gode, ved alle ædle Følelser, ved enhver vunden Seier over Fristelser og Tillokkelser; ved alle de Gjerninger, hvis Kilde var en hellig Varme for Sandhed og Ret; men, lad Ydmyghed forherlige din Glæde; kom ihu, at, hvis Jesu Tro ikke tidligen var bleven indplantet, denne Spire, som forædler Stammen; da havde du maastee faare Lidet, hvorved du kunde glædes! Og, idet at du saaledes prøver dig selv og drager frem, hvad der er agtværdigt, og tænker med Velbehag paa, hvad du har udrettet: da glem

*) Ephes. 2, 20. 22.

ikke at komme ihu og drage frem, hvad der mangler, hvad du kunde have udrettet, enhver Forsømmelse af Pligt, enhver misbrugt Time, enhver Lunkenhed, enhver ureen Attraa, enhver Mangel paa Tillid og Haab; og, naar alt dette bliver levende for Dig, vil Du vel bekjende: „ikke ved mine Fortjenester kan jeg „blive retfærdig, men ved Guds Naade.“ Eller skulle der være Nogen, i den Grad forblindet, at han turde vove at gaae irette med den evige Dommer og sige: „Kald mig kun herfra; jeg er rede at „følge, og jeg bærer frem for din Domstol en Samling af Forsætter og Følelser og Handlinger; prøv „dem, vei dem, udforsø dem deres Basen; de ere alle „fuldkomne og ingen af dem fattes Noes!“ — Dog, vi vende os bort fra en saa formastelig Tale; vi vide, *) at vi bedrage os selv, dersom vi sige: vi have ikke Synd. —

Seg vil af alle Kræfter stræbe efter og kæmpe for, at Troen kan blive levende i mit Indre; jeg vil frede om den, at den kan vore, en himmelsk Kraft, der kan overvinde det Onde i Verden; jeg vil arbejde paa at vorde retfærdig for min alvidende Dommer ved Trødens Fylde og Liv; og, idet at jeg redelig stræber at gjøre Fremgang i Jesu Christis Naade og Kundskab, skulle ogsaa mine Mangler

*) 1 Joh. 1, 8.

og Svagheder fremtræde, for at lære mig Ydmyg-
hed; dog forsøger jeg ikke; jeg bevarer Frimodig-
hed og sikker Fortrøstning; jeg har denne Fortrøst-
ning i Troen paa Christus, min Herre og min
Frelser; thi ikke i mit eget Navn fremtræder jeg —
hvo er jeg eller hvilken er min Værdighed, at jeg
vovede at mene, at mine Fortjenester skulde aabne
mig Himmelen — ikke i noget Menneſkes Navn
fremtræder jeg; — alle ere de ufuldkomne og trænge
til Guds Naade; nei, jeg nærmer mig i Tillid til
ham, hvem et Navn er givet over alle Navne, i
Tillid til ham, der, selv uden Synd, døde til
Syndens Frelse, og af hvis Naades rige Fylde det
udgik, som forædlede mit Væsen og fornyede mine
Attraaer og Følelser. — Thi *) i Christo Jesu
gjælder Troen, som er virksom ved Kjærlig-
hed.

*) Gal. 5, 6.

XVI.

Fjortende Søndag efter Trinitatis. *)

Luc. Evang. 17, 11—20.

Dagligen fornyes Guds Belgjerninger imod os; enhver Dag gjentager den Opfordring til os: „efterligner Samaritanens Exempel i Evangeliet, saa at I prise Gud med høi Røst!“. Hans Naade er ubegrændset. Førend vi endnu kunde stamme hans Navn, viste han os sin Naade; denne Naade omringede det Leie, hvor vi slumrede; denne ledede os paa vor Wandring, og følger os videre, naar denne jordiske Wandring er endt. Enhver Udvikling af vore Evner og Kræfter, enhver Belgjernelse, der sluttede sig til vor Virksomhed, enhver ny Kraftfylde og Munterhed, der opvaagnede

*) Ved Hr. Pastor Johansens Indsættelse i Domkirken.

i vort Bryst, saa ofte som den udvortes Natur, liig et smilende Roer, opvaagnede i Morgenens Favn; enhver quægende Slummer, der lukkede det trætte Die og styrkede de mødige Lemmer i Aftenens svale Skygger, ere Belgjerninger fra det Væsens Haand, der virker i og med os, saa ofte som vi virke, og der vaager over os, naar vi slumre. Dagligen dækker han i sin store Huusholdning et Bord for de talrige, uoverskuelige Skarer, der med Vinene vogte paa ham, for at de kunne vorde mættede; de modtage af de Retter, hvilke fremsættes, nogle i rigere, andre i fattigere Maal; dog de modtage alle. Og, naar Vinteren har opslugt til sine mangehaande Fornodenheder det samlede Forraad, da bæres paa hans Bud Foraaret smilende frem, og med tusende Stemmer taler den sig fornygende Natur til det menneskelige Hjerte og opfordrer de Fornuftige til at aabne Dreene for Lovsangen, der gjennemtoner Skov og Mark og Eng, og til at løse Tungens Baand, at den kan røre sig til Priis for den Algode, der smykker Træet med Blomster, Engen med Græs og Marken med Sæd, og lader Høsten liig en velgjørende Engel vandre hen over Jorden, at den kan udsette Sporene af Dieblikkets Trang og udstrøe i sine Fjed en ny Fylde, af hvilken Jordens

Børn kunne samle Næring for Legemet og Glæde for Hjertet. Denne velgjørende Engel har atter hilset os, har bragt rige Gaver fra den Fader, der gjør Landet fuldt af Frugter, hvilke han frembringer. Atter føle vi os magtigen opfordrede til at prise dig, Naturens ophoiede Herre; ved din Naade føle vi os som dine Børn; men vi knæle i Støvet for dig ved Tanken om din Majestæt og Vælde; thi ikke os tilkommer Æren — vi kunne kun saae og plante — heller ikke tilskrive vi en død Naturs Kræfter det, som bør tilskrives det levende Væsen, der med skabende Aand gennemtrænger Naturens skjulte Værksteder; nei din, o Herre, er den Herlighed, som omringer os; dig give vi Æren! I denne Overbeviisning opsende vi den Bøn: giv os idag vort daglige Brød; og Høstens Herre takke vi for Høsten. Men, ligesom der er et Brød af en høiere Natur end det, ved hvilket Legemet styrkes, ligesom der er en aandelig Næring, fornøden for vort bedre Væsen, til hvilken Jesus sigtede, da han erklærede: *) „det er min „Spise, at gjøre dens Villie, som haver udsendt „mig;“ saaledes er der ogsaa en dobbelt Høst, og, saa ofte som vi nyde den enes Goder, skulle vi derved bringes til at tænke paa den andens. Naar

*) Joh. Evang. 4, 31.

vi høste, samle vi; Høst er Indsamling af det, som vi behøve for at tilfredsstille vore Fornødenheder; men ikke Legemet alene har sine Fornødenheder; Sjælen har ogsaa sine. Hvor Næringsmidler ere at finde for Aanden, skulle vi søge dem, samle dem, syngende den Eviges Priis med glad Henrykkelse; ligesom

Meleren synger
 Blandt guldene Dyrger;
 Og tæller sin Skat og blyester sit Naab
 Til ham, der har kronet hans Haab.

Hvor er det da udstrøet i rigeste Fylde, det Meget, faare Meget, som er fornødent for den uddelige Aand; hvor samle vi den Sandhedens levende Erkjendelse, de Dplysninger over Skjebnernes Betydning, det Mod og den Kraft under tunge Tilfiskelser, de Midler til at gjøre stadig Fremgang i Guds Kundskab og Naade, den Fred under Livets Storme, den rene og varige Glæde, det Haab ud over Forkrænkelighed og Død, som Aand og Hjerte behøve, for ikke at vansmægte? Hvor uden hos ham, der fordem formanede sine Udaarne: *) „Høsten er stor; beder Høstens Herre, „at han udsender Arbeidere i sin Høst!“ — I Afsien er Riigdommen, der udfolder sig paa Landmandens Ager; han saaede under Møie; han hø-

*) Matth. Evang. 9, 38.

ster med Fryd. Men denne Fylde er Billedet paa en anden, en herligere, en uforgængelig Riigdom, af hvilken Enhver kan høste; saaat, *) „hvo som „høster, faaer Løn og samler Frugt til et evigt „Liv.“ Denne Riigdom finde vi hos Jesus, i hans Evangelium, i hans Tro; af denne Riigdom have Slægterne igjennem mange Aarhundreder høstet; af denne høste jo ogsaa vi; og, saa ofte som Herren kalder nye Arbeidere i sin Wiingaard, saa ofte lyder Opfordringen: **) „takke Gud for hans Naades overvættede Riigdom i Godhed imod os udi „Christo Jesu!“ Lader os da i disse Døgn blikke anvende det foreløste Evangelium til gjensidig Opbyggelse, idet at vi opmuntre hverandre, ***) til at takke Gud, som har gjort os rige i Alt, i al Lære og al Kundskab ved Jesus Christus.

Til Taknemmelighed udfordres en levende Erkjendelse; vi skulle estertænke disse Velgjøringers Vigtighed, deres Omfang, deres afgjørende Indflydelse i Tid og Evighed; vi skulle stræbe at komme til den Erkjendelse, at der i disse er den sande, varige Riigdom, der kan glæde, udbrede

*) Joh. Evang. 4, 36.

**) Eph. 2, 7.

***) 1 Cor. 1, 5.

Tilfredshed og flabe Betsignelse. Og denne levende
 Erkjendelse vil da lettest vorde vaakt, naar vi ville tænke
 os den Mulighed, at hiin Naade i Christo var udeble-
 ven, naar vi ville forestille os Menneflæsægten's sørge-
 lige Lod, ifald den havde savnet samme. Du vil
 lettest vorde stemt til at prise Naturens Herre for
 Høstens Betsignelse, naar du kunne udkaste dig i
 Tankerne et levende Billede af Jordens Skikkelse,
 ifald Høsten var udebleven kun et eneste Aar, ikke
 paa dette eller hiint Sted, men overalt, hvorhen
 dit Die vendte sig eller hvorfra Rygtet kunde kom-
 me til dine Øren; naar du kunne ret levende fore-
 stille dig Jordens Udseende, hvis det Liv, som el-
 lers pleiede at røre sig paa Mark og Enge, syntes
 forstenet, saaat intet Græsstraa spirede for Duce-
 get, og intet Ur faldt under Leens Klang til Nytte
 for Mennefler, saaat de forhen meest frugtbare og
 paradisiske Egne laae for dit Die eller din Ind-
 bildningskraft ligesom en uhyre Ørken, hvor Alle
 søgte men Ingen fandt. I samme Grad som dette
 Billede fremstiller sig for dig med mørke og affræk-
 kende Farver, i samme Grad maa du ogsaa føle
 dig greben af en inderlig og heftig Længsel efter
 at prise med et skjønnsomt Hjertes varme Udbrud
 den algode Fader, der aldrig glemmer at fylde
 Naturens Forraadskamre paa ny, naar de ere

tømte! Paa samme Maade vil du sikkert ogsaa
 worde lettest stemt til at takke Gud for Naaden i
 Christo, hvis du kunne forestille dig den fornuftige
 Verdens Skikkelse, naar denne Naade var bleven
 en tom Forventning uden Opfyldelse! Gjennemtænk
 med Sjælens hele Alvor det Sorgelige og Red-
 slaaende i den Forestilling; „at Jesus ikke havde
 „levet og lært og virket paa Jorden, at Ingen
 „var fremstaaen, salvet med Guds Aand og for-
 „herliget ved denne Aands underfulde Gjerninger,
 „Ingen, i hvem Guddommens Fylde boede, eller
 „paa hvis Læber den evige Sandhed kundgjorde
 „sig for dem, der tørstede efter samme, men at
 „Slægterne havde været overladte til dem selv,
 „til deres Wildfarelser og deres Laster, uden at den
 „evige Barmhertighed var kommen dem imøde
 „ved Gen, der kunde udfrie dem fra Mørkets
 „og overføre dem til Lysets Rige! — Tænk
 dig det Sorgelige i den Forestilling, hvis man med
 Sandhed kunne sige: „det var kun tomme For-
 „ventninger, at et Lys skulde opgaae i Bethlehæm*),
 „at skinne for dem, der sadde i Mørke og Dødens
 „Skygge, at styre Fødderne paa Fredens Vej;“
 hvis man med Sandhed kunne sige: „hvi vende sig
 „dine Tanker til Jordans Bølger eller til Genesæ-

*) Luc. Evang. 1, 79.

„rets Søs; i hiins Strøm er Ingen bleven døbt,
 „som er bleven hilset at være den Høiestes Son,
 „og ved dennes Bredder har ingen Verdens Frel-
 „ser vandret!“ — Ja sørgeligt, meer end sørgeligt
 vilde det være, om der var Sandhed i denne Tale:
 „vel har der været et Golgatha, hvor Manges
 „Blod har maattet flyde; men intet Kors har der
 „været opreist, paa hvilket Verdens Forsoner maatte
 „bløde, og ingen guddommelig Stemme er nogen-
 „sinde bleven hørt, der forjættede Synds Tilgivelse!“ — Sørgelige Forestilling, hvis det var sandt:
 „at fra de Dødes Land var Ingen nogensinde vendt
 „tilbage, at ingen Grav havde aabnet sig for no-
 „gen Dødens Betinginger eller Opstandelsens Fyrste!“
 Ja, hvor nedslaaende, hvis Verdens Børn med Sand-
 hed kunne sige: „hvi nærmer du dig den Sørgmo-
 „dige, hvilken Lægedom har du at række den Tvi-
 „lende, naar bange Tvivl forurolige, eller den Un-
 „gerfulde, naar Brøden hviler med sin tunge Vægt,
 „eller den Sønderknuste, der staaer forstenet i sin
 „Smerte? o, i saadanne Dieblikke behøver Hjer-
 „tet, for at vorde stille, ganske andre Trøstegrun-
 „de, end de, hvilke menneskelig Klogskab kan med-
 „dele: det vil have et Ord af guddommelig Myn-
 „dighed, en Forjættelse, paa hvilken det med fuld
 „Fortrosthing kan bygge — men et saadant Ord

„er aldrig blevet hørt!“ — Dog, jeg vil ikke længere dvæle ved denne mørke Forestilling; lovet være Gud, at vi kunne lade den fortrænges af Forestillinger ligesaa lyse og glædelige, som overensstemmende med Sandhed og Virkelighed! Gud er traadt os nærmere; han har villet gjøre os rige paa al Være og Kundskab ved sin Eenbaarne. Hvilken Gøst i Evangeliet for Aand og Hjerte! Hvilken Gøst af styrkende, beroligende og opløstende Tanker! Der komme vi til Kundskab om, at et almægtigt, viist og godt Væsen lever og virker, at dette Væsen ved sit skabende Bliv har fremkaldt den uadvortes Mangfoldighed, at det udsender sin Aand, saa at Jordens Skikkelse fornyes og smykkes med Herlighed. Der komme vi til Kundskab om, at det er dette Væsen, i hvem vi alle ere, leve og røres, at vi ere skabte i detses Billede og at alt Edelt og Godt i vort Indre ere Gaver af den samme guddommelige Aand. Der møder os den beroligende Forestilling, at alle vore Hovedhaare ere talte, at Gud bruger Storme som sine Tjenere, Ildsluer som sine Sendebud, og at Alt tjener dem til Bedste, der frygte ham. Der vorde vi oplivede og begejstrede ved den Forvisning, at Gud er stærk i de Svage, er nær allevegne med sin Kraft, og skjenker alle dem den hellig Aand, der bede ham

derom. Synderen fortvivler ikke; han hører Evangeliets milde Røst: dine Synder ere dig forladne. Dødens Skikkelse taber for den Fromme alt Rædsomt; Evangeliet oplader hans Sjæls Dø, saa at han ser Engelen svævende ved den aabnede Grav, med Blikket vendt imod det Høie og med de betydningfulde Ord: „den Døde er ikke her; han er opstanden og lever.“ — Hvilken Fylde af Kundskaber! Dog, om du end havde samlet disse, saa at de ikke vare dig fremmede, saa at du kunde fremdrage dem fra din Hukommelse, i hvilken de vare henlagte, og tale derom med Andre, jeg turde dog ikke sige, at disse Kundskaber gjorde dig riig; thi jeg veed, at, om *) Een havde Indsigt i alle Hemmeligheder og var i Besiddelse af al Kundskab, hvis denne Kundskab ikke var ledsaget af den Naadegave, hvilken Apostelen Paulus kalder den **) ypperste, da var han med al sin Indsigt dog et Intet. Nei, naar denne Kundskabs Fylde med Sjælens hele Dverbeviisning og Bifald bliver optagen i Hjertet, saa at den der lever og virker, gjennemtrænger og besjæler det Indreste, bestemmer Forsætter og Handlinger, og saa at sige bliver en aandelig Næringsstoff, uden hvilken vort san-

*) 1 Cor. 13, 2.
 **) 1 Cor. 13, 13.

de Væsen ikke befinder sig vel, da bliver den først en Riiigdom. Kundskaberne maae samle sig, forenes og grundfæstes til en uroffkelig, en levende Tro; i det ved Troen gjenfødte og forædlede Hjerter boer den sande Riiigdom; thi fra Hjertet udgaaer Livet. En Fylde af ædle, hjærlige og himmelfke Følelser: Varme for Alt, som er Gud velbehageligt; et tillidsfuldt, et hengivent Sindelag, der venter det Bedste og derfor overlader roligent Skjebnernes Styrelse til den Ene Alvise; Mod og Kraft til at see Fæer og Besværligheder under Dine, naar Pligt og Samvittighed byde; en dyb Fred, i hvilken Sjælen hviler tryk, saa at Livets Storme ikke kunne trænge ind at forstyrre dens Roe; Roisomhed, der forvandler Lidet til Overflodighed; Mildhed, Forsonlighed, Fredsommelighed — denne Fylde udbreder sig i rigere og rigere Maal, hvor Jesu Tro vorder mere og mere rodfæstet; den udfolder sig med skjøn og frødig Blomstring i Enhvers Indre, der under Bøn og Andagt lever i Samfund med sin Gud og sin Frelser; denne Fylde er den Guldgrube, der aldrig udtømmes; den gemmer i sit skjulte Skjød de Skatte, der ikke kunne fortæres af Møl og Rust, eller bortskyles af Forfrankelighedens Strøm; denne Fylde er den sande Riiigdom; thi, hvorsomhelst jeg færdes, jeg kan føre den med;

den gjør mig glad, naar de Glæder, hvilke Tiden
tilbereder, ved Tidens Haand forstyrres; den gjør
mig kraftfuld, naar de jordiske Støtter briste, til
hvilke det sandfelige Menneske holder sig; den er
mig et Pant paa, at min Lod er evig og herlig,
og, naar Naturens Kræfter opprøres, naar Udelæg-
gelsen kræver sine Offere fjernt og nær, den lader
mig skue haabende ud over Forkrænkigheden; den
rækker mig det Anker, hvortil jeg holder mig paa
det bevægede Livs urolige Bølger, imedens det
troende Hjerter istemmer Digterens Ord:

Haab, Kjærlighed og daadrig Tro

Som Himmelrigets Mure stænde;

Vag disse Kædet til evig Ro,

Trods Livets Stormnat, Fromhed lands.

Saa omfattende, af en saa afgjørende Indflydelse
er Rikdommen i Christo.

Med denne levende Erkjendelse af Belgjernin-
gerne ved Kristus maa jo være forbunden en als-
vorlig, en samvittighedsfuld Stræben
efter at komme i Besiddelse af disse
Belgjerninger, at vorde rige paa Tro-
ens mange og mangehaande himmelske
Frugter. Naar den algode Fader oplader sin
milde Haand, skulle vi da ikke udstrække vor
at modtage? Naar han udstrøer af sin himmelske

Fylde — det være for Legeme eller Sjæl, skulle vi da ikke ydmyge og glade samle? Naar han smyker Agrene med Sæd til Menneskenes Tjeneste, vi forsmaae dog vel ikke disse Gaver, for at gaae til Skovene, at vi der kunne møttes med Urternes Rodder eller med Egens og Bogens Bær? Naar han indbyder de tørstige Sjæle til at lædses af den *) Kilde, hvorfra Vandet udvældes til et evigt Liv; naar hans Sendebud udgaae fjernt og nær med Opfordringen: **) „Kommer, Alt er beredt,“ skulle vi da gaae til andre Kilder, hverken saa klare eller saa sunde for vor bedre Deel? Derfor indbyde vi Alle til at udvise Deres Taknemmelighed derved, at de stræbe efter at vorde rige i den kristelige Sandheds levende og frugtbare Erkjendelse. Thi uden denne, uden et troende, hjærligt, i Guds Villie hengivent, for alt Edelt og Godt varmt Hjerte har den udvortes Rige, Magt og Herlighed kun saare Lidet at betyde. Var du aldrig, min Tilhører, Vidne til eller hørte du aldrig af de i Livet Erfarne, hvorledes Forstyrrelse, Utilfredshed og Mismod boede midt imellem jordist Velsignelse og ved de fulde Lader; hvorledes den Rige ofte vandrede imellem sine Skatte arm og fattig, fordi

*) Joh. Evang. 4, 14.

**) Matth. Evang. 22, 1—15.

Fred og Glæde vare vegne fra hans Indre? Saa du aldrig, hvorledes de, der havde kun Lidet af denne Verdens Guds, dog vare rige ved et noisomt og gudsfrygtigt Sindelag, mere redebonne til virksom Menneſtefjærlighed, end mange af dem, hvem Meget var tildeelt, mere rolige med Hensyn til Fremtiden; thi de byggede ikke deres Haab paa timeligt Guds, men Tillid til Forsynet var deres Støttestav? Eller indbilder du dig, at Antallet af Tjenere og Stridsmænd gjør Herren mægtig, eller at et Huses Belfærd beroer paa et talrigt Tyende? Nei, det er dog vel Tjenernes og Tyendets Troſkab, Retſindighed og Gudsfrygt, der komme i Betragtning; og du ønsker dog vel snarere at trykke den som Ven til dit Bryst, i hvis Indre Jesu Tro har udfoldet Meget af sin himmelske Fylde end den, der har Meget at fremvise af timeligt Forraad men heller Intet uden dette. Heller ikke er det stedse Tilfældet, at et Forraad af mangehaandede Kundſkaber gjør sammes Besidder lykkelig og tilfreds; nei, Mange, som kunne regnes iblandt Lærde, gik igiennem Livet, tvivlraadige med Hensyn til de vigtigſte Anliggender, vakkende hid og did i deres Meninger, fortrædelige, mismodige og nedbøiede, saa ofte som Skjæbnerne toge en Retning, der var modsat deres Forventning; thi det

er ikke den kolde, tvivlende Forstand, om den end er forsynet med nok saa udbredte og sjeldne Indsigter, der gjør Mennesket riigt, nei, det er Sandhedens levende Erkjendelse, der boer i Hjertet, besjæler det hele Væsen og bliver til en Kilde, af hvilken gode og ædle Følelser, riefsomme i Livet, flyde, ligesom *) levende Vandstrømme, — Og ofte skeete det, at den Ringeste, der var udgangen fra Jesu Skole, følte sig befriet fra mange Bekymringer og foruroligende Tvivl netop der, hvor den Lærde gik ængstet, urolig og kummerfuld, ja at mangen Lærling ved Jesu Fødder skuede Meget af det Over-sandskelige i et klart Lys, imodens mangen Lærd paa den menneskelige Wiisdoms Høisæde Intet skuede eller og kun skimtede dunkelt igjennem Taager. Derfor indbydes Alle, Rige og Fattige, Høie og Ringe, Lærde og Ulærde at prise Gud med hoi Røst og vise Deres Taknemmelighed derved, at de samvittighedsfuldt stræbe efter at vorde rige paa Sandhedens levende og frugtbare Erkjendelse. Thi Ordet i Evangeliet er ikke udgaaet herovenfra, at det skal vende tomt tilbage, men at det skal udrette, hvortil det sendes, at det skal finde i Hjerterne den Jordbund, hvor det kan slaae Rødder. Saa kommer det imøde, bereder det Plads i et godt og

*) Joh. Evang. 7, 38.

et modtageligt Sind! Hans Kald og hans Glæde er det, at kunne fra dette Sted lægge saa Mange som muligt Evangeliets himmelske Sandheder paa Hjerte; Eders Glæde være det at være flittige og opmærksomme Tilhørere, saa at ikke den Stemme, som han her skal opløste, vorder en Røst, der lyder forgjæves i Orken! Med et kjærligt, et tillidsfuldt Sindelag nærmer han sig Eder — Kommer ham imøde med Tillid og Kjærlighed! Deler allehaande Gøder med denne, som skal undervise Eder! Mager det saa, at han kan forrette en Evangelistes Gjerning, glæde og ikke sukke; thi det er Eder ikke gavnligt! Men du, himmelske Fader, velsigne Ordet paa hans Læber, at det ikke vender tomt tilbage, men udretter det, som er dig behageligt,*) „saa at de kunne glæde sig tilhobe, haade han, „somsaaer, „og de, som høste!“ Amen.

*) Joh. Evang. 4, 26.

XVII.

Femtende Søndag efter Trinitatis.

Matth. Evang. 6, 24—31.

Det lyder fra det Høie, det lyder fra Jorden og Afgrundene: *) „smager og seer, hvor god Herren er!“ — Det lyder fra Bjergene, hvilke han vander herovenfra sine Sale, det lyder fra Slette og Dal, hvilke han fylder med sine Frugter. Fuglenes glade Brimmel saavel som Markens Dyr istemme Naturens store Lovsang; thi over dem alle oplader han sin milde Haand og Enhver annammer Spise i sin Tid. Og nu de fornuftige Skabninger! De saae og plante, lægge Planer og gjøre Beregninger, de bygge og opføre; men Vært kunne de ikke give, Velsignelse kunne de ikke skabe, og Rættelse kunne de ikke lægge selv i det største Forraad. Nei, deres Dine vogte paa den himmelske Fader; **) „dersom han

*) Ps. 31, 9.

**) Ps. 104, 29.

„Hjuler sit Ansigt, saa forferdes de, og, dersom
 „han borttager sin Naade, saa forgaae de og blive
 „til Støv.“ — Han mætter de hungrige Munde;
 han stiller ogsaa Sjælens Hunger, giver de Tvivl-
 raadige Lys i Forstanden, og lader sig finde i sin
 Storhed, i sin Majestæt og sin Hellighed af dem,
 som ville søge ham. Han glemmer ikke de mødi-
 ge, de bekymrede og ængstede Hjerter; han taler
 Trøstens Ord, kundgjør dem det Vise og Faderlige
 i sine Styrelser, og indgyder en dyb og stille Fred.
 Og, naar han har løsladt Sorgernes Hær og Man-
 ges Hjerter slaae tunge Slag og Smerterne frem-
 kalde Suf og Taarer — da skue angerfulde og be-
 drovede Slægter op til Miskundhedens og Trøstens
 ophøiede Fader; han glemmer ikke sine feilende,
 sine vildledte Børn; milde Bedrøvelser gaae ud
 fra hans Naades Throne, Bedrøvelsen forvandles
 til Glæde, og fra tusinde Munde stiger Lovsangen
 fra Jord imod Himmelen, og istemmes hist af for-
 klarede Wanders store Skare: „smager og seer,
 „hvor god Herren er!“ — Ja, enhver timelig,
 enhver aandelig Betsignelse kommer fra ham, den
 Algode. Hvo kan i Tankerne omfatte den hele
 Fylde? Han taler og det skeer, og Naturen staaer
 smykket med sin Herlighed, og det Hjerte løfter sig
 atter glad under salige Anelser, som myligen, un-

der bange Forventninger, var saa ængstet og uroligt.

O, alle Velgjerningers evige Kilde, Menneskeflægtens kjærlige Forsorger, Himmelens og Jordens Fader, vi falde i Støvet for dig, vi tilbede din Bælde og din Naade; overvættets stor er din Miskundheds Riigdom, hvad kunne vi give dig igjen, hvorledes kunne vi gjengjelde? Alt, hvad vi have, er jo dit; enhver Evne, enhver Kraft, enhver Duellighed, ethvert timeligt og aandeligt Gode skyldes dig; sca dig er Magten, som smykker Jordens Mægtige; fra dig Riigdommen, om end Daaren glemmer dig og giver sig selv Wren. Hvad kunne vi, svage afmægtige Skabninger give dig, utalke Verdeners ophoiede Skaber og Styrrer? Dog Gæt er der, som vi kunne bringe, og dette Dffer er dig behageligt; taknemmelige og kjærlige Hjertter, der stole paa dig, vente alt Godt af din milde Haand, aldrig mistvivle, aldrig forsage, om end Udfigterne vorde mørke, men haabe og ere stille til din Frelse, om denne end ikke kommer i den Stund, der forekommer os betimelig! Tillidsfulde Hjertter fordrer du og saadanne ville vi bringe dig! Enhver Dag i den svundne Fortid bærer Vidnesbyrd om din Naade; skulle vi da ikke enhver

Dag i den skjulte Fremtid vise ved urokket Tillid, at vi paastjonne den?

Guds Naasyn hviler naadig over den fromme Arbejder, der styrker sig og Sine med disse Opmuntringer: „lad end Verden besvare mig hver Dag med sine Bekymringer, jeg vil hver Dag samle i mit stille Sind alt det, som den Algode har gjort for mig og Mine, og jeg vil vaelte min Sorg paa den Almægtige.“ Naadig skuer den himmelske Fader ned til Enhver, der, fast i sin Tro, kan give sig selv dette sande Vidnesbyrd: „ogsa mit Liv var skundom uroligt; ikke altid hvalvede en klar og skystri Himmel sig om mine bedste Aetraaer; jeg maatte savne Meget, lide Meget, stedes i Nød og Fare; men jeg troede paa ham, der lader Livets Skib snart glide hen over den rolige Glade, snart tumles paa de oprørte Vandde, og det skeete mig saaledes, som jeg troede; derfor, om end Verdens Storme skulle bruse, og Himmelen formørkes og ingen Udsigt aabne sig, rolig overlader jeg mig til det Bases Styrelse, hvem Magten tilkommer og Treen og Riget.“

O, Tillid til min Skaber og Herre, skjonne, opløstende, styrkende og begejstrende Følelse, tag et varigt Sæde i mit Indre, at du kan udbrede dit himmelske Smykke over min Wandel og min

Virksomhed, at du kan bevare min Kraft under Livets Gjerning usvækket og holde de uværldige Sorger borte, som leire sig der, hvor du ikke er grundfæstet! — Denne tillidsfulde Stemning vil jeg arbejde paa at nære og befæste i mit Indre; jeg vil quæge min Aand ved Jesu Ord, ved ethvert Lys, hvilket han lader opgaae for mig over Forsynets Veie; og, dersom desuagtet Uro skulle ængste mit Hjerte, dersom de Bekymringer, der have trængt sig ind, vedblive at slagre omkring mig inden Huset's snevne Rum; da vil jeg træde ud fra dette ud under den mageløse Hvalving, for at at jeg der kan aande lettere og friere; ogsaa der kommer Gud mig, saa at sige, imøde; ogsaa der taler han til mig Trostens milde Ord; thi den udvortes Natur er jo hans Tempel; Alt forkynder mig der hans omfattende Forsorg; mange Stemmer minde mig derom: hvi bekymrer du dig, skue omkring dig, fat Mod, fat Tillid og vær ikke tvivlende! Den udvortes Natur istemmer den christelige Opfordring: *) Løst af Eders Sorg paa Gud; thi han har været Omhu for Eder!

Denne Opfordring gjælder dem, der angstelige spørge om Føde og Klæder; den gjælder ogsaa dem, der gaae nedbøiede og modløse ved en levende Hø-

*) 1 Pet. 5, 7.

restilling om tunge Tilfikkelser, Lidelser, Svæng-
 ler, hvilke Fremtiden kan bringe; den gjelder en-
 delig Enhver, der føler Sorgens hele Bægt, naar
 Billedet af Forkrænkelighed og Død fremstiller sig.
 Der ere to farlige Fjender af vor Tilfredshed og
 Sjælefred; de ere nævnte fra de gamle Lieder;
 Slægt taler derom til Slægt; de hedde Synd og
 Sorg. Disse ere nær beslægtede og staae i nøie
 Sammenhæng; thi, ligesom al Synnds indbildte
 Glæde snart forsvinder, imedens dens bitre Frug-
 ter, Urd, Anger og Sorg vedblive; saaledes lade
 alle ængstende Belymninger og Sorger for det Ti-
 melige til Daarskab og Synd; de gaae den fri-
 modige og glade Stemning, med hvilken Skabnin-
 gen skal skue op til Skaberen; de dræbe Mandens
 fyrige Liv og Kraft, de fordybe Sind og Tanker i
 det Jordiske; friste og lokke til Gjerrighed, Misun-
 delse og Underfundighed, og bringe de Ulykkelige,
 der ere i deres Bold, til at glemme Gud, Forsyn
 og Udødelighed. *) „Thi, hvor deres Skaf, er,
 „der vil ogsaa deres Hjerte være.“ — Det er der-
 for en ligesaa viis som gammel Forskrift: hold
 Maade med Sorgen! I eet og samme Hjerte
 kunne ikke til samme Tid være Tro og Bantro,

*) Matth. Evang. 6, 21.

Fortrøstning og Mistvivl; og det Hjerte, der løfter sig glad og kraftfuld i sin Tillid til Forsynet, kan ikke paa samme Tid rumme Sorgernes tryk-
kende Hær. En Herre maa du vælge dig at tjene; to forssjellige Herrer's modstridende Befalinger kan du ikke paa samme Tid med Troskab opfylde! Enten maa du tjene din Gud, udrette hans Villie, gaae frygig og tillidsfuld i hans Kald, og være forvisset om, at den Herre, hvis Villie du gjør, kan forsørge dig, saa at du kan vælte Sorgen herfor paa ham, eller du maa vende dig fra ham til Verden, for at tjene dens Uttraaer, dele dens Glæder, men ogsaa dele dens Uro, dens Sorger og dens Qual; thi *) „du kan ikke tjene Gud og Mammon.“ Hvis du derfor lader allehaande Bekymringer faae Rum i dit Indre, hvis du, istedetfor at bede og arbeide, optager iblandt Dieblikkets foruroligende Tanker disse eller hine Sorger med Hensyn til Fremtidens uvisse Tilfækkelser, og plager dig med Frygt for Skjæbner, der muligen ikke hjemsoge, for Trang, Nød og Armod, der maaskee ikke komme: da er du ligesaa uskicket til med Kraft at virke i dit Kald, som du er uskjonjom imod din største Velgjører og synder imod den Fader, hvis Misstundhed Dag for Dag har forherliget sig ved

*) Matth. Ev. 6, 24.

nne Prover. Løsriv dig, o Sjæl, fra Syndens Lænker, men udvikle dig ogsaa af Sorgens Baand! Bælg dig uforstyrrede Dieblikke i dit Huses Lønkammer, aabn Evangeliets Skatte, optag dets Trostegrundes hele Kraft i dit Indre, at det kan blive roligt og stille; men træd ogsaa ud fra det snevre Kammer hen under den umaalelige Høide, der hvælver sig over Dal og Høi, over Hytte og Borg, over Fuglenes Flugt, over Dyrenes Brimmel, over Menneskenes Anstrengelser; agt paa det Liv, den Munterhed og Virksomhed, som Alt der aander! Der lyde mange Stemmer, hvad forkynde de? Hvad have Fuglenes glade Sange at sige dig? Synge de ikke hans Pris, som ikke glemmer dem, om de end glemmes af Menneskene, men føder dem, skjøndt de ikke saae, ikke høste, ikke samle i Lade? Hvad have Lilierne og Markens Blomster at sige dig? Vel ere de stumme, og ingen Røst trænger fra dem i dit Øre; men de have deres Krone heroventil, og vinke din Andagt op til den Fader, der klæder dem, skjøndt de ikke spinde eller væve, saa at Salomon i al sin Herlighed ikke var saaledes klædt som een af dem. Og du, o Menneske, skabt til noget Høiere end at spise, mættes, blomstre og visne, du med Vandens, skabt i Guds Billedet, og med Vandens Længsler, der stræbe imod Himmelen,

du, der ved Jesus blev kaldet til Guds Rige og til Guds Børns evige Arveret, du skulle frygte for at savne det, som Urkenens Navne ikke mangle; du skulle kunne glemme dit Udspring og din Bestemmelse og nedlade dig til martrende Kummer, idet at du vantro spørger: hvorfra skal Føde, hvorfra skulle Klæder komme! — Og nu Sædemarkerne, naar deølge hid og did med de tunge Ar, og, modne til Høsten, vinke ad Meiere, der kunne indsamle — hvad have de at forkynde dig? De, om de end samlede alle de Mange, hvilke Verden tæller iblandt sine Mægtigste, alle de, som vidt udstrække deres Herskerspiir og byde over Tusinder, der rette sig efter deres Bink; om end i Forening med dem samlede alle Verdens Klogtige og Vise, de kunde dog ikke skabe det mindste Blad til Quægets eller til de Fornuftiges Ernæring. De kunde lade Sædehornene nedlægge i stor Omfang; de kunde lade plante fjernt og nær; men at frede om Udsæden, at bestjerme Plantningen formaae de ikke. De kunne ikke udstrække deres Befaling til Sneedyngerne i det Høie, saa at de nedlade sig, for at brede et skjermende Dække over den unge Sæd; de kunne ikke sige til Solen: nedsend dine opvarmende Straaler, saa at den adsød; de kunne ikke sige til Regndraaberne: kommer at ladske de tørstige Plan-

ter, saa at de kom. Ingen menneffeligg Haand
 kan udstroe i den aarle Morgen Duggens Perler,
 og den quægende og forfriskende Kølning i Aftenvin-
 dens Susen kommer ikke paa Menneffets Bink.
 Nei, over den bølgende Sæd, over Engens græs-
 grønne Tæppe, over Træernes Frugter seer du den
 Sandhed tegnet af Almagtens Haand med læselige
 Træk: „Land er det, som levendegjør, som skaber
 „Fylde; ikke noget skabt Væsens Land, men Guds
 „Land; han byder, og en velgjørende Engel gaaer
 hen over Mark, over Eng, udstroer sin Fylde, og i
 „dens Spor trives Hostens Belsignelse.“ — Saa
 udgik den fra Aar til Aar; der groede Græs for
 Duaget og Sæd til Menneffets Tjeneste; og, hvor
 den gik frem, bar den Vidnesbyrd om, at Gud er
 sanddru, idet at han holder sin Forjættelse: *) „saa-
 „længe Jorden staaer, skulle Sæd og Host ikke af-
 „blade.“ — Ja, under den store Himmelhvalving
 vil jeg ofte træde ud; jeg vil frydes ved at see Bel-
 signelsen paa Uger, paa Eng og paa Green; der,
 hvor Alder aabne sig fjernt og nær, for at lødste
 den ringeste Skabning; der vil jeg sige til mig selv:
 jeg er heller ikke glemt; der, hvor jeg stuer de store
 Forraadskamre, og aner langt flere i det Høie og
 det Dybe, der vil jeg sige til mig selv; ved det

*) i Moseb, 8, 22.

store Børd, som den evige Miskundhed dækker for de Levendes Brimmet, er ogsaa Plads for mig og Mine; der, hvor Alt er Virksomhed, hvor tallose Kræfter, de skjulte og de aabenbare ere i Bevægelse, for at virke til Skaberens vise Hensigter, der vil jeg lære ogsaa at udfylde værdigen den Plads, som Skaberen har betroet mig, arbejde, imedens det er Dag, hjælpe, glæde og velsigne, tragte først efter Guds Rige og den Retfærdighed, som er ham behagelig, og derpaa overlade det Øvrige til ham, der alene raader; ja der, hvor Alt prædiker den guddommelige Forsørg, som omfatter Drenen i Stovet, Fuglen i Luften og den Blomst, hvilken idag spiret, imorgen visner, der vil jeg bortkaste, hvad der tynger, de mange, de uærdige Sørger; jeg vil aabne mit lettede Hjerte for de tillidsfulde Følelser, hvilke den smilende Natur synes at indaande; henrykt skal min Aand svinge sig paa Bønnens Vinger herover til, og mine svage Toner blande sig i den Pris, som lyder over Hav og Jord til den ophøiede Forsørgers Ære.

Der ere andre Bekymringer, der hange ved det menneskelige Hjerte, end de, der angaae Føde og Klæder. Tilfælelserne gaae ikke altid en jevn og rolig Gang; de udvikle sig stundom forstyrrende, forfærdende og ødelæggende. Sundhedens friske

Blomst kan falme; Kraften kan vorde lammet; Videlser kunne hjemføge Legemet men ogsaa Sjælen; Andres Ondskab kan række en bitter Skaal at tomme; de bedste Bestræbelser kunne sinde Modstand, de ædlestes Hensigter vorde miskjendte; Fristelserne ere mange, de kunne vorde mægtige over dem, hvis Vel er os dyrebar; Tidens Tegn kunne vorde truende, de kunne antyde, at vor Bane snart vil blive urolig og stormfuld, skummel og forladt, Og, naar da ængstende Sorg lægger sig paa Hjertet og vil quæle dets Frimodighed, da maa Alt benyttes, hvorved Trykket kan vorde lettet, for at ikke den Ængstede skal synke ned til Kraftløshed og forsage. — „Men, „vil du maaffee indvende,“ mon jeg kan glemme det Slags Bekymringer, fordi jeg begiver mig med dem ud i den „store Natur? Eller, maa jeg ikke der bringes til „at tænke paa saadanne Optrin, som kunne forøge „Sorgernes Vægt?“ — Du vil muligen indvende: „om jeg end ofte stod i den ydre Natur, naar „den laa blid, yndig og oplivende for mig, jeg var dog ogsaa Vidne til dens Trudsel og Rædsler, naar „den hævede sig vild og oprørt, og Forsædelse „greb de afmægtige Skabninger, og hange Aelsker „fyldte de Levendes Bryst.“ — Og dog lyder Paamindelsen ligesuldt: begiv dig ud i Naturen,

lær af dens Optrin at fatte Haab og Tillid? Thi, naar du træder hen under den store Himmelhvælving, og skuer hen over Jorden, naar den hviler i stille Fred, da vil du vel mindes, at denne Rok ikke er bestandig, at Naturens Kræfter stundom oprøres og dens Elementer blandes; du vil mindes at det er rystende og forfærdende Optrin, naar Vandfjellene bryde igjennem de for dem satte Dæmninger, bringe Fordærvelse med sig under deres rivende Gang, og aabne en stor Grav for det Levende og det Livløse, eller, naar Stormene loslades af de forborgne Huler og fare hen, disse vældige Tjenere, disse Redskaber i Almagts Haand, saaat det Stærkeste rokkes og Jordens Grundvolde bæves; eller naar Solen skjules, og de skumle Skyer optaarne sig, svangre med fortærende og dræbende Stof, hvert Dieblif beredte til at aabne mangfoldige Udgange, igjennem hvilke Døden paa Lynets Binger kan fare hid eller did, hvor Lynets Herre byder; — men du vil ogsaa mindes, at netop i saadanne Dieblifke, under saadanne Optrin, hvor Jordens magtigste Son maa erkjende, at han kun er Støv, og at al menneskelig Berregning, al Anstregelse kun er Spot for de oprørte Elementer, netop da vorder det meest klart, at der er en almægtig Naturens Herre, der stækker

Stormenes Vinger og hvis Røst lyder ud over det Høie, trænger ned i Afgrundene, og Jordenskyerne adspredes for denne Røst, og Vandsthyllene træde tilbage i deres Dybder; det vorder klart, at saadanne rystende og forfærdende Optrin ikke alene ere forbigaaende, idet at Orden atter udvikler sig og Elementernes Kamp gaaer over til quægende Ro, men ogsaa ere velgjørende Led i den hele Kæde af Forandringer, idet at Luft og Hav renses, Frugtbarhed nedstiger og Jorden vorder en sund Bolig for de Levende. Skulle alt dette ikke være dig et Billede med Hensyn til Livets Tilfiskkelser? Ikke den udvortes Natur alene, men ogsaa de menneskelige Skjebners Gang kan vorde bevæget og forstyrret; Smertes og Lidelser, Tab, Savn, Krænkelser, og andre rystende Gienvordigheder ere at ligne med den udvortes Naturs Storme. Men den Gamme, der er Naturens Herre, er ogsaa vindstrænket Herre over Skjebnerne; han taler, og Tilfiskkelserne, de blide saavel som de ublide og smertende udgaae at finde Bei did hen, hvor hans Wiisdom udsender dem. Derfor, naar du vorder bedrovet ved en levende Anskuelse af den Kalk, hvis Drif vil vorde saare bitter for dig, naar det begynder at bruse vildt omkring dig, naar du ingen Hjælp ffuer, og ingen Udvei viser sig: da le-

vendegjøre du for dig hine den udvortes Naturs
Optrin, da lære du at give dig selv og Dine denne
Paamindelse: see, disse Tilfælbelses ere ogsaa
forbigaaende; disse Forviklinger ville atter udvikle
sig til Orden og Sammenhæng; om end mit Hjerte
nu er bedrøvet, Bedrøvelsen vil vende sig til Glæde
og Betsignelse; disse Trængsler ville under den
Høiestes Styrelse vende velgjørende Ved i mine Til-
fælbelses hele Kjæde, vende gavnlige Midler til at
styrke Troen, rense Hjertet, afdrage fra Verdens
Daarstaber, henvende Sindet til Gud og gjøre den
Forvisning mere og mere fast!

Altid, Altid seer til Høi, og den sande

Bed den gode Herde,

Op da hver beangstet Sjæl,

Rast paa ham din Værde!

Ham istemmes Loy og Priis

Pf vs allesammen.

Han er god og stærk og viis,

Han vil hjælpe. Amen.

Dog, saa vist det er, at den oprørte Natur at-
ter gaaer over til sin Rolighed, at de dødsfangre
Skyer, der have samlet sig, adskilles, og Solen
atter træder frem i sin Glæde; saa vist er det,
at Udelæggelse har trængt frem og trænges frem
af mange skjulte Braaer, gaaer hen over det Høie-
ste, saaat det ydmyges i Støvet, gaaer ogsaa hen
over det Lave og Manfeelige, saaat intet Sted er

sikkert for Ulykkens Slag. Forkrænkelighed trænger frem i den majestætiske Natur, og Spor af dens knusende Gang falde tydeligt i Dinene, og ved Synet deraf vorder Mennesket ofte veemodigt stemt; den skønne Natur forvandler sig til en Skueplads for Undergang og Forkrænkelighed; det vorder trangt om Hjertet ved en levende Anskuelse af det, som kan møde Enhver af denne Jords Beboere, kan og skal møde, hvad Enhver kalder sin jordiske Andeel. Nyligen stode Agrene smykkede med deres Rige; nu er den afmeiet; mere og mere aflædes Naturens Skønhed; snart skulle Træerne staae med nøgne Grene; de visnede Blade skulle hvirvles omkring Vandrerens Fødder, og Efteraars-Stormene lyde som en Gravsang over den indflumrede Natur. Saaledes gaaer Forkrænkelighed med sin Alt afmeiende Lee hen over al timelig Herlighed, over de stolteste Mindesmærker, over de Mægtiges Borge, over de optaarne Skatte, over Sundhed, Styrke og Skønhed, saa at deres Delighed er ikke meer; den svinger sin Lee hen over Menneskeskikkelserne, over de nyligen blomstrende, kraftfulde og stolte Skikkelser, saa at de synke i Muld, og kun Gravhøiene, der hæve sig, vidne om de der gjemte Skikkelser, hvilke eengang have vandret paa Jorden; men snart synke Gravhøiene og

Navnene udslættes. Kan jeg føle mig beroliget, føle mig glad og let om Hjertet, naar jeg træder ud paa denne Forkrænkeliighedens Skueplads, hvor over de afklædte Marker, over de visne Blade, over de nøgne Træer den Indskrift er præget:

Hvad er det dog Alt,
 Som Verden saa falskelig Lykke har faldt?
 Det er jo kun Skygger i flyvende Fart,
 Kun Bobler, som glindse men briste saa snart;
 Kun Søgleværk, svangert med Sorg og Fortred,
 Forsængelighed.

Ja, visseligen er et Billede af Død og Forkrænkeliigheden tegnet tydeligt for mig, saaoft som Vinteren staaer barst paa Slette og Eng og udstrækker den kolde, tunge Haand, under hvis Tryk Naturen stivner; men denne Naturens Død er kun tilsyneladende; det er den udvortes Sands, for hvilken det synes at være Undergang der, hvor der nyligen var Liv og Munterhed; Livet er ikke udsluttet, det er kun trængt tilbage fra det Ydre til det Indre; det rører sig i de forborgne Værksteder, hvor vort Døie ikke kan trænge ind; det vil atter bryde frem igjennem den ydre Omgivelse og udfolde sig med fornyet Skjønhed, med tusinde Spisser og Værter. O majestætiske Natur, saa ofte jeg seer dig vækkes af den Grav, som Vinteren beredte dig, og opstaae til et nyt Foraarsliv, saa

ofte jeg seer, hvorledes af det forraadnede Sæde-
korn en indre Spire udvikler sig og skyder frem i
en langt herligere Skikkelse: saaofte hæver mit
Hjerte sig under salige Aensler, jeg gjentager for
mig selv den fromme Sangers Ord:

Lad Planten dø;
Den af sit Tro
Igien opstaaer fra Døde;

jeg seer et Billede paa den store Forvandling, da
vi ikke skulle aflædes, men overlædes, da Spiren,
skjult dybt i vort jordiske Hylster, udvikler sig til
et himmelsk, et *) aandeligt Legeme:

Saa kommer og for mig en Vaar,
Da Legemet igjen opstaaer
Af Gravens kolde Gjemme.
Da skal mit Bryst
Med salig Lyst
Ny Liv igjen fornemme. —

Jeg stuer op imod den lyse Himmelhvælving,
hvor Solen gaaer sin høie Bane; mit Øie speider,
hvad det der kan opdage; sikkert maae ogsaa der
være talrige Mindesmærker, hvorved Skaberens
Bælde og Miskundhed prives; men disse drage sig
tilbage, de skjule sig for mit Blik. Først, naar
Natten har kastet sit mørke Slør over denne Jords
Skikkelser, over dens Herligheder og over de for-
nuftige Skabningers Færd, da træder frem, hvad

*) 1 Cor. 15, 44. 49.

der var forborgent; en ny, en henrykkende Skuesplads for Skaberens Majestæt udfolder sig over mit Hoved. De blinke ned herovenfra, de tusinde og tusinde Lys, som tændtes ved et almægtigt Bliv; de lyse ned over de Levendes Slummer, som om de ville levendegjøre, at der er et Alt overfluende Dø, som vaager; de lyse ned over de Dodes Grave, som om de ville sige: heroppe, hvor vi glimte, ere andre Boliger; Væsenet er gaaet til sit Sted; kun Støvdragten gjemmes i Graven. Amen.

— 32 — 17 — 22

— 32 — 17 — 22

— 32 — 17 — 22

der var forberedt; en nu, en beredende Sæ-
 klare for Sædernes Mægtighed, som sig
 mit Hoved. De blinde ved beredende, de blinde
 og blinde sig, som tænder sig, som tænder sig
 Hvil; de sig ved beredende Sædernes, som
 om de ville beredende, at der er et Hvil
 Hvilde sig, som sig ved beredende, de sig ved
 beredende, som om de ville beredende, de sig
 beredende, som om de ville beredende, de sig

XVIII.

Tre og tyvende Søndag efter Trinitatis.

Matth. Evang. 22, 15—23.

Vi læse i Evangelierne, hvorledes stundom Spørgs-
 maal bleve forelagte Jesus til Besvarelse. Nogle
 af saadanne Spørgsmaal udsprang fra et oprigtigt
 Sind; det var den Spørgende magtpaaliggende
 at erholde Lys med Hensyn til dette eller hiint,
 som var dunkelt; man ønskede Tvivlene hævede;
 man attraaede Visshed i det, som man vilde gjøre
 til sin Overbeviisning. Saaledes nærmede sig
 den *) samaritanske Kvinde Frelseren med sine Be-
 tænkeligheder, forestillede ham, hvorledes hendes
 Fædre havde tilbedet Gud paa et vist Bjerg, men
 hvorledes Israels Børn paastode, at i Serusalem

*) Joh. Evang. 4, 19—25.

var Stedet, hvor man burde tilbede. Bag disse hendes Uttringer skjulte sig intet Listigt eller Underfundigt; hendes Hensigt var sikkert ærlig; hun onskede Oplysning; hun erholdt den; hun lærte at kjende den Tilbedelse, som er Mandernes Fader behagelig. Men der gjordes ogsaa Spørgsmaal, hvis Hensigt var at lægge Snarer for Frelseren; Bestræbelsen gik ud paa at aflukke ham et Svar, der siden kunde anvendes til hans egen Anklage, til hans Nedsættelse, til hans Fordømmelse. Et saadant Tilfælde var her forhaanden. Pharisæernes Had lod intet Middel uforsøgt; Intet var dem mere velkomment, end om de havde kunnet gribe af Jesu Tale en eller anden Uttring, ved hvilken de kunde gøre ham mistænkt hos Landsherren, som om han forkyndte Opløsning af den bestaaende Orden, som om han var Forstyrrelsens og Oprørets farlige Herold. Og, naar du, min Tilhører, forestiller dig paa den ene Side det jødiske Folks Utilboielighed til at underkaste sig et fremmed Overherredomme, saaat ethvert Bink var dem kjærkomment, der syntes at bebude en Forandring i den daværende Tingenes Orden, og paa den anden Side Folkets daværende Tilstand, idet at den romerske Keiser, en hedensk Fyrste, beherskede Landet ved en Statholder, der i Keiserens Navn fordrede Ly-

dighed og en betimelig Udredelse af de Skatter, som Bestyrelsen gjorde nødvendige: saa vil du kunne skjønne, at Pharisæerne listigen havde valgt et Spørgsmaal, der syntes at maatte bringe i Forlegenhed. Thi, om de end ikke opnaaede, hvad de især ønskede, nemlig Anledning af Jesu Svar til at kunne bagvaske Sandhedens Lærer som en Oprørs Talsmand for den Regjerende, saa var der dog en anden Udvei for dem, saa at, hvis han ved sin Ytring bandt Folket til den Lydighed, der skyldes Overherren, var Døren saa at sige aabnet, ad hvilken de kunde føle Folkets Tør for ham, ja omstemme det fra Belvillie til Fortørnelse og Had, naar det saae sig skuffet i sine Forventninger om Udfrielse fra det hedenske Overherredomme. Vi have hørt i det foreløbte Evangelium, ved hvilket Svar Jesus beskammede de rænkfulde Fristere; og, ligesom vi beundre hans Viisdom, saaledes er vort Ønske, at dette hans Svar maa tages til Hjerte, især i vore bevægede Tider, saavel af Enhver ialmindelighed, som især af dem, der enten misforstaae eller misbruge Udsagn i det aabenbarede Ord til at anrette Forstyrrelse i det borgerlige Samfund, til at slippe de Baand, der knytte Enhver især ved punktlig Lydighed til den bestaaende Orden, og der tør indbilde sig selv eller

Andre, at den Dyrkelse, som skyldes Gud, skulle forhindre Noget fra at vise Værdi imod den, hvem Værdi tilkommer eller at betale Skat til den, som har Ret til at fordre Skat. Vi have Pligter at efterkomme imod Gud, vor Skaber, vor Herre, vore Skjebners Styre og vor Dommer, og derom tvivle vi ikke; men vi tage dog vel heller ikke i Betænkning, at vi have Pligter at efterkomme imod det Samfund, i hvilket vi leve og virke, og imod dette Samfunds Orden og Dyrighed og Styre? Vi mene dog vel ikke, at vi ere af den Grund fritagne for det ene Slags Pligter, fordi vi ere bundne til Tagtagelsen af det andet Slags? Eller, skulle der være Strid imellem dem? Eller, mon vi ikke med Ret kunne paastaae, at den ikke giver Gud, hvad Guds er, som er en slet Borger, en uhydig Undersaat? Hvorfra nedstammer vel al borgerlig Orden? Hvor er Udspringet at søge til de Love og Indretninger, i Ly af hvilke Guds Rige skal trives og fredes? O, gyldne Ord, som bør tages til Hjerte, indskræpes i de Unges Hjerter, eftertænkes af de Vidre:

Giver Keiseren, det Keiserens er, og Gud, det Guds er!

Ved vor Indtrædelse i Verden var ved Andres Omhu et Leie beredet os til den første Slummer;

vi hilsede Dagslyset i en Kreds, der sørgede for os i vor hjælpeløse Tilstand; et Samsfund var ordnet, i hvis Skjød vi optoges; vor første Virksomhed lededes under Andres Veiledning; vi bleve dannede med Hensyn til denne eller hiin Stilling, hvilken Andres eller eget Valg bestemte os til een gang at optage i det menneskelige Selskab; tidligen ydedes os Meget, saa at vi atter i en modnere Alder skulde yde; mange og mangehaande Begjæringer kom os imøde i Samsfundet; dette har Krav paa Taknemmelighed, paa Gjengjeldelse; vi skulle virke til detses Vel; de Love og Indretninger, som ere gjeldende, skulle vi lyde; ja, vi skulle beskytte dem og frede om dem; der ere i dette Samsfund Dyrigheder og Domstole bestiktede; dem ere vi underordnede; de fordre Lydighed; de have Ret til at fordre den; Samsfundets øverste Styrer være Konge eller Keiser; ham tilkommer det, som er hans. Men, saa vist det er, at du befinder dig i en udvortes Forbindelse med og Forening af Mennesker, hvilken Forbindelse kaldes Stat, i hvilken Forening der er en udvortes Lovgivning, hvilken du er underordnet og synlige Dyrigheder, hvilke du er ansvarlig med Hensyn til din udvortes Adfærd: saa vist er det ogsaa, at du er Medlem i et høiere, et overjordist Samsfund; at du er underordnet en

høiere Lovgivning, hvis Røst er at fornemme i
 Samvittigheden; ja, at du færdes for et alvidende
 Bæsen, der er din og Alles høieste Dommer! Du
 er jo optagen i det christelige Samsfund; du er jo
 forpligtet til en levende og virksom Tro paa det
 Bæsen, der virker overalt og allevegne, hvem Ri-
 get og Magten og Eren tilkomme i al Evighed;
 til en levende Tro paa ham, ved hvem hiint for-
 borgne Bæsen er traadt os nærmere, og paa den
 høiere Hand, hvilken du skal berede en Helligdom
 i dit Hjerte. Fra denne levende og virksomme Tro
 kan du jo ikke løsrive dit inderste Bæsen uden at
 smage de sørgelige Virkninger af denne Løsrivelse;
 Samvittighedens og Religionens Forstrifter kan du
 ikke overtræde, uden at forstyrre din Sjælefred!
 Saaledes er der et dobbelt Samsfund: foruden den
 borgerlige Forbindelse, der forener os indbyrdes,
 er der jo et aandeligt Samsfund med Gud og den,
 som han udsendte, Jesus Christus. Saaledes er
 der en dobbelt Lovgivning; Borgersamsfundet har
 sine Love, til hvis Opfyldelse det tvinger ved ud-
 vortes Magt; en høiere Lovgivning finder du i din
 Samvittighed og i det aabenbarede Ord, og denne
 Lovgivnings Overtrædelse er af den evige Styret
 ledsaget med sine sørgelige Følger. Saaledes er
 der en dobbelt Magt, hvilken du skal være hørig;

Staten har sine Dommere, der kunne kræve dig til Regnskab; men saavel din som alle Dommere's Dommer er Himmelens og Jordens almægtige Gud. Saaledes have vi banet os Dvergangen til at undersøge og udvikle Indholdet i Jesu betydningsfulde Naamindelse. Altsaa, giver Keiseren, det Keiserens er! Er det ikke med andre Ord: ihukommer de Forpligtelser, som knytte Eder til det borgerlige Samfund, til dets Love, til dets Overste; opfylder samvittighedsfuldt de Pligter, som paaligge Borger og Undersaat? Men, mon disse Pligter opfyldes af dem, der vel ville nyde i Samfundet, men Intet ville yde; af dem, der vel ville selv vorde forstaaede og betryggede ved Statens Love, men ikke ændse, hvorvidt de forstyrre Andre i at høste Frugterne af denne Ret? Mon disse Pligter opfyldes af dem, der, vælgende sig Dorstthed og Drækløshed til deres Deel i Livet, snarere vorde Staten en Byrde, end røre Hænderne og anvende Evnerne til at lette de Tyngder, hvilke Staten har at bære? Eller, kalder du den en retsindig Borger, der, istedetfor at frede om den Vrefrygt og Tillid, med hvilke Undersaat slutter sig til Tyrste, forsøger at udstrøe Mistillids og Tvedragts Sæd? Nei, giver Keiseren det, som er Keiserens! Den Statsforbindelse, i hvilken I leve, skulle I

are og elste; ved Andres Virksomhed have I nydt mange Goder; Eders Pligt er det at virke atter til Andres Vel; I have faaet Evner og Kræfter, de skulle øves; en bestemt Stilling, en vis Daggjering skulle I faare Eder; ligesom der skal være Noget, som I med Ret kunne kalde Eders, saaledes maa der være en Syssel til Brødets Erhvervelse, som Enhver skal uden Rødme og Skam turde vedkjende sig for sine Medborgere! Thi, I skulle ikke trygle, men arbejde, og Eders Arbeidsomhed skal være i Redelighed, uden Svig og Underfundighed, og I skulle ikke see paa Eders eget men ogsaa paa Andres Bedste: *) „saligt er det heller at „give end at tage!“ **) „I vide selv „siger Paulus“ „hvorledes det bør Eder: at efterfølge os; thi vi „levede ikke uskikkeligen iblandt Eder; ikke heller „aade vi Nogens Brød for Intet, men arbejdede „med Noie og Besvær, Nat og Dag, for ikke at „være Nogen af Eder til Byrde.“ De Rettigheder, hvilke tilkomme det enkelte Medlem i Staten, tør I ikke krænke; over de Indskrænkninger, som til det Heles Bedste anordnes, tør I ikke besvare Eder; alt Saadant sigter til det Heles Vel! Den Jordbund, hvor I saae Dagens Lys, hvor Eders Bugge stod, hvor Barndommens Dage henrandt

*) Apostl. Gjern. 20, 35.

**) 2 Theosf. 3, 7, 8.

saa sorgfrit; den Jordbund, der er riig paa saa
 mange skjønne Minder om de første skyldfrie Glæ-
 der, der spirede paa Eders Bei, om de første For-
 haabninger, der vakte, om de første Udsigter, der
 aabnedes over Tidens og Rummet's Grændser; den
 Jordbund, hvilken den algode Fader smykkede for
 Eders undrende Blik med sin Herlighed, og i hvis
 Skjød han saa tidligen og saa ofte dækkede for Eder
 et Bord, besat med det Fornødne til Mættelse; den
 Jordbund, der i sit Indre ligesom i et stille So-
 vekammer gemmer de jordiske Levninger af dem,
 som vare Eder dyrebare, ja, hvis Minde bevares med
 Taknemmelighed i Samfundet, hvis Prydelse de
 eengang vare; den Jordbund og det Land, hvor
 de gavnlige Indretninger og Foranstaltninger blom-
 stre, der betryggede og betrygge Eders Liv og Virk-
 somhed imod Farer, Angreb og Boldsomhed og
 hvor vise Love taledede og tale med Urefrygt bydende
 Stemme; den Jordbund og det Land, der var Bug-
 gen for saa mange Vdle, Kraftfulde og Høimodi-
 ge, der virkede, imedens det var Dag, og hvis
 Virksomheds Frugter grønnes frodigen i Eders Kreds,
 fjøndt Dødsnattens Skygger for længe siden have
 udbredt sig over de Modiges Skikkelser: denne Jord-
 bund med sammes frugtbare Sletter, hvoraf Vel-
 signelse saa ofte steg frem, med sammes frodige

Skove, der hvalvede sig som skyggesulde Telte over Eders Tøse, med de græsrigge Høie, de fiskerige Søer, Hjemmet for de Mange, der ere ved Skønne Baand knyttede til Eders Hjerte, og med deres Been i sit Muld, som eengang vare lysende Exempler paa meget Stort og Edelt; dette Land med sine Foranstaltninger, Indretninger og Love skyldes I barnlig Kjærlighed og Taknemmelighed; i dettes Ære skulle I sætte Eders egen Ære; i dettes Vel skulle I sætte Eders eget; hvad denne Stats Fornødenheder kræve, skulle I redebont og freidigen udrede; Eders Kraft, Mod, Anstrengelse, Eftertanke, Raad og Duellighed skulle I offere det; thi det har fortjent det af Eder; for dets vise Love skulle I bøie Eder med Ærefrygt; thi de ere jo Bærn om Eders Lykke og Fred; de foresatte Dyrigheder skulle I lyde; *) „thi der er ikke Dyrighed uden af Gud; men de Dyrigheder, som ere, „haver Gud bestikket, saa at, hvø som sætter sig imod „Dyrigheden, imodstaaer Guds Anordning; men de, „som imodstaae, skulle faae deres Dom; thi de Regjerende ere ikke til Skræk for gode Gjerninger men for „onde. Vil du da ikke frygte for Dyrigheden, saa „gør det, som godt er, og du skal have Roes af dem! „Thi den er Guds Tjener, dig til Gode. Men,

*) Rom. 13, 1. 2. 3. 4.

„dersom du gjør det, som er ondt, da frygt dig;
 „thi den bærer ikke Sværdet forgjæves; den er
 „Guds Tjener, en Hevner til Straf over den,
 „som gjør det Døde.“ „Betaler derfor Alle, hvad
 „J ere dem skyldige; den, som J ere Skat skyldige,
 „dige, Skat; den, som Told, Told; den, som
 „Frygt, Frygt; den, som Ære, Ære!“

Giver Gud, det Guds er! Det er med andre Ord. Ikke blot i en borgerlig Forening skal Mennesket træde ind, saaat han slutter sig som Medlem til det udbortes Samfund, hvilket vi kalde Stat; det er ikke blot denne udbortes Forenings Love, hvilke han skal lyde, saaat han vogter sig for Overtrædelse af samme og frygter for de Straffe, som ere forbundne med saadan Overtrædelse; nei, ogsaa da og der, hvor den menneskelige Dommers Kundskab ikke kan naae, da og der, hvor intet menneskeligt Vidnesbyrd kan overbevise eller falde ham, hvor ingen jordist Arm kan gribe — da og der, hvor i vildt bevægede Tider de udbortes Love maaskee tale med tomme Trudsler og med kraftløs Stemme, fordi Ingen tør hævde deres Efterlevelse, ja, fordi Hoben maaskee er bleven enig om at løse disse borgerlige Love fra deres forbindende Kraft, saa at de synes ustraffet at kunne overtrædes; endog da skal han gjøre det, som han i sin Sam-

vittighed tør erkjende for Godt og Ret, og slyde det, som den indre Stemme vidner at være ondt. Der er en Arm, der naaer did hen, hvor ingen menneskelig kan række; der er et Die, der slyer i det Lønligste; der er en Domstol, som er nær ved Enhver og som Ingen kan undslye, om han end kunde rebe sit Leie i Afgrunden, eller om han kunde tage Morgenrødens Binger og boe ved det yderste Hav; thi i Samvittigheden er Domstolen opreist; der dommer det hellige Bæsen, det usynlige Vidne til vore Tanker og Beslutninger; de belønnende eller straffende Følleser, hvilke der fornemmes, ere de ikke Forbud i Tiden saa at sige paa det, som den retfærdige Gud har forbeholdt sig for Eigheden? Der ere Love, ikke skrevne af nogen jordisk Haand i Træ eller Stoen eller anden udvortes Materie, der kan ældes og udslættes, men tegnede af en usynlig Haand dybt i de fornuftige Skabningers Indre, over hvilke Loves Overholdelse en usynlig Magt, stærkere end al menneskelig Magt, vaager, saa at de aldrig udstraffet kunne overtrædes; der er en Lovgivning, der udstrækker sig til vore lønligste Tanker og Følleser; der er en evig Dommer. Det er ikke tilstrækkeligt, at den udvortes Handling, at den hele i Die faldende Virksomhed og Udfærd stemme

overeens med Loven; nei, hvad der foretages eller udføres, skal udspringe af et ædelt og gudfrøgtigt Sindelag; din Bestræbelse, min Tilhører, skal ikke indstrænke sig dertil, at du kan fremtræde brodefri for en menneskelig Dommer, der kun kan tage Hensyn til det Udvortes, til Gjerningerne; men din Omhu skal være, at du kan fremtræde reen for det usynlige Vidne, der spørger om dit Hjertes Bestaffenhed, stuer ind i dine lønlige Tanker og Følelser og prøver Hjerter og Nyrer. Der er altsaa Noget, for hvis Opfyldelse ingen jordist Dommer kan fordre dig til Regnskab, da denne ikke kjender, hvorvidt du opfylder det eller ikke; jeg mener alt det, som lever og rører sig i dit Indre, i dit Hjertes for det menneskelige Die forborgne Dybder; jeg mener Tankerne, Aftraaerne og Beslutningerne, hvilke der bevæge sig; jeg mener, hvad du i dit inderste Væsen er for den alvidende og hellige Gud! Thi ifandhed, hvis du varetager din Syssel, er tidligen og fildigen ved din Daggjerning, udreder de Afgifter, hvilke Staten kræver og er den menneskelige Orden underdanig, da giver du maaskee Keiseren, hvad Keiserens er; men, du maa jo dog tilstaae mig, at ikke det alene kommer i Betragtning, hvormegent du virker, men hvor retskaffen, hvor samvittighedsfuld din Virk-

somhed er! Hvis du opfylder det, som du opfylder, for Frygtens og ikke for Samvittighedens Skyld; hvis du yder det, som du er Stat og Fyrste skyldig, ikke med et redebont Hjerte, ikke af Vrefrygt for den Kongernes Konge, af hvem al menneskelig Orden udspringer, men tvungen, uwillig og ukjærlig; da tør du sikkert ikke paastaae, at du giver Gud, hvad Guds er. Hvis du ikke forgriber dig paa din Næstes Liv og Belsærd, hvis du ikke løfter voldsom Haand imod ham, heller ikke ved List hilder ham i Fare, Skade eller Fordærvelse, da vil du vel være brodesfri for den menneskelige Dommer med Hensyn til den Lov: du skal ikke slaa ihjel. Men, hvis dit Hjerte ikke desto mindre er fuldt af uædle og bittre Rørelser imod ham, hvis Misundelse, Rid og Had have Rum i dit Indre, der skal være en Helligdom for kjærlige Følelser; da er du ingenlunde retfærdig for ham, der prøver Hjertes og Nyres, og der har vidnet, at *) „hvo, som hader sin Broder, er en Manddraber!“ Tænk dig et Hjerte, der er egentjærligt, gjerrigt eller vindeslygt, eller der bevæges af allehaande vellystige Attraaer; tænk dig, at Mennesket med et saadant Indre er klogt eller heldigt eller forsigtigt nok til at forebygge saadanne Attraaers grove Udbrud til

*) 1 Joh. 2, 15.

Skade, Forførelse eller Fordærvelse for Andre i Samfundet: da kan vel en Saadan ikke drages til Ansvar eller Straf efter de borgerlige Love! Men, du mener dog vel ikke, at en Saadans Indre er brodefrit for den Dommer, for hvem Hjerternes lønlige Raad ere aabenbare, og for hvis Alt gienemtrængende Blik alt det ligger udfoldet i Midt-dagsfolens Glands, som er skjult i Mørket for den menneffelige Dommer? Du mener dog vel ikke, at den giver Gud det, som er Guds, hvis Indre besmittes af urene og smudsige Lyster, naar du kommer ihu, at *En *)*, „de Rene af Hjertet skulle see Gud,“ og, at „hvo, **) som seer paa en Kvinde i urene Hensigter, „haver allerede bedrevet Hoer med hende i sit Hjer-
te?“ — Lader os stræbe bedre og bedre at forstaae, hvad det vil sige at give Gud, hvad Guds er! Han dannede vort Væsen i sit Billede, og nedlagte i vor Sjæl Tanken om sig og sit Rige og sin Herlighed; lader os derfor med vore Tanker stedse færdes i hans Nærhed, forestille os hans vise og faderlige Styrelser, hans naadefulde Foranstaltninger og det Haab, hvortil han har kaldet os! Han dannede vort Hjerter saaledes, at det kan indslutte en herlig og varig Niigdom, der yder Styrke og Mod og

*) Matth. Evang. 5, 8.

**) Matth. Evang. 5, 28.

Fred; saa lader os skjenke ham et Hjerte, der er
 hjertligt, lydigt imod hans Love, hengivent i hans
 Villie, varmt og brændende for det Gode, fuldt af
 Tillid og Haab! Han er os nær i den Følelse af
 Ret og Uret, der rører sig i vort Bryst; i denne
 Følelse taler han til os, minder, advarer, opmun-
 trer, belønner og revser; saa lader os glædes ved
 hans Nærhed og agte med hellig Trefrygt paa
 hans Stemme, at den ikke lyder forgjæves! Han
 løsrev vort Væsen fra den udvortes Nødvendigheds
 Evang og gav os i Villien Naadighed til at kunne
 vælge, hvad der tjener til Fred og Frelse; saa la-
 der os skjenke ham en god og kraftfuld Villie, der
 bliver fast ved det, som er agtværdigt, hvad enten
 Verdens Dine skue vor Udfærd eller ikke, hvad en-
 ten vi ustraffet af Verden kunne afvige derfra eller
 ikke! Ja, han er den ophoiede Lovgiver, det usyn-
 lige Vidne, den alvidende Dommer; for hans Na-
 syn ville vi randsage vort Indre og prøve vore Tanker;
 alt Ureent ville vi fortrænge fra disse; ingen smudsige
 Billeder skulle besmitte vor Indbildningskraft; ingen
 uædle Beslutninger skulle vanhellige vort Hjerte:
 *) „Alt, hvad vi foretage os, ville vi gjøre af Hjertet,
 „som for Herren og ikke som for Menneskene;“ vi ville
 idelig lade vort sande Væsen have sig paa Andag-

*) Coloss. 3.

rens og Bønnens Vinge did, hvor den udødelige
 Lands rette Hjem er: den Helliges Throne saa at
 sige nærmere i Bønnens Skjønne og himmelske Die-
 blikke ville vi vinde større Varme for det Gode,
 Fasthed i vor Tro, Næring for vor Kjærlighed og
 vort Haab; vi ville bede om og arbejde for, at
 Guds Rige maa komme saavel i os som udenfor
 os, og at hans Villie maa skee her paa Jorden,
 ligesom den skeer i Himmelen. Først da give
 vi Gud det, som er Guds.

Men, kunne der spørges, saasom Mennesket
 altsaa er Borger i en dobbelt Stat, og staaer
 deels ved en uadvortes Lovgivning i Samfund med
 Andre i samme Stat, deels ved Samvittighedens
 og Religionens Love i Samfund med Gud, kunne
 da begge disse forskellige Samfunds Love og Plig-
 ter opfyldes, uden at de stride mod hinanden? Ja
 vist nok; om end Lovgivningen i Staten, der om-
 fatter dine Handlinger og tildeels dine Ord, og
 den høiere Lovgivning, der tillige omfatter dine
 Tanker, Følelser, Attraaer og Forsætter, ere for-
 skjellige, de staae dog i venskabelig og kjærlig For-
 bindelse og understøtte hinandens Virksomhed og
 Indflydelse. Er den uadvortes Lovgivning ikke et
 Aftryk og Afbillede af en høiere Tingenes Orden?

Skue hen til de Love, som hævdes i de dannede Statsforfatninger; seer du ikke Aftryk af hine Love, hvilke Gud ved sin store Prophet gav paa Sinai? Og paa den anden Side, mon den, der vandrer oprigtigen for den alvidende Gud, ikke ogsaa vandrer for sine Medborgere i Retsindighed? Mon ikke den er den bedste Borger, som er den bedste Christen? — Den udvortes Lovgivning i Staten og sammes strenge Overholdelse lede Opmærksomheden og Anelsen hen til en høiere Ord, som overholdes i Begivenhedernes Styrelse, hen til en høiere Lovgivning, som udtaler sig i Samvittigheden og det aabnbarede Ord. Mon Lovgivningen i den guddommelige Stat, i Troens, Sandhedens og Retsfærdighedens Rige hævdes med mindre Narvaagenhed end Foranstaltningerne i en jordisk Stat? Er det ikke Almagten, der værner om Religionens og Samvittighedens Love? Er det ikke et alvidende Væsen, der skuer enhver Overtrædelse af disse og tegner Overtrædelsen i sin Haand? Forestil dig, min Tilhører, ret levende, hvorledes Statens Love knytte sorgelige Følger til enhver Overtrædelse af samme; forestil dig, hvorledes Tyven eller Røveren eller Bedrageren, hvorledes Voldsmanden eller Bagvasteren eller den frække Belystling berømmes med haarde Straffe, og du kan sikkert

slutte saaledes med Grund: hvis Saadannes Udfærd er afflyet i det borgerlige Samsunds Dine, hvor strafværdig maa samme være i det Bæfens Dine, der er reen og hellig i alle sine Veie! Hvis Saadannes Udfærd anretter saa megen Forstyrrelse i det udvortes Samsund, hvor langt større Forstyrrelse anrettes ikke derved, ifølge den hellige Styvers og Dommers eengang lagte Plan og sammes Hævdelse, i Synderens eget Hjerter; hvilken Strid, Uro og Mistviol, hvilke Kampe foregaae ikke der? Og, naar du eftertænker dette, da maa du vel komme til den Erkjendelse, at Opmærksomheden først og fremmest maa henvendes paa den Kilde, hvorfra saavel de gode som onde Forsætter udspringe, nemlig paa Hjertet og dets Bessaffenhed; thi *) „et godt Menneffe fremfører gode Ting af „Hjertets gode Forraad; og et ondt Menneffe fremfører onde Ting af det onde Forraad;“ du vil komme til den Erkjendelse, at, hvis Menneffet skal bringes til i alle Henseender og under alle Omstændigheder at færdes som en retskaffen og suldkommen Borger, da maa han ved Religionen bringes til at vandre i Oprigtighed med rene Tanker for den alvidende og hellige Gud! — Og paa den anden Side, hvor Urefrygt boer for Gud og

*) Matth. 12, 34. 15, 19.

for Lovgivningen i den guddommelige Stat, der boer ogsaa Udfrygt for Statens Lovgivning, villig Udfrygt imod dens Forrifter og imod dem, der ere satte til at haandhæve samme. Den, der er en samvittighedsfuld Guds Dyrker i Aand og Sandhed, er ogsaa en samvittighedsfuld Borger. Belblander Christendommen sig ikke i Statens Anliggender, ligesaa lidt som Jesus vilde smykke sig med en jordisk Krone, eller ligesaa lidt som han vilde oplaste sig til Dommer eller Boldgiftsmand i borgerlige Tvistigheder; men den er Skytsengelen, der værner og freder om Konge og Stat og sammes Lovgivning, og lykkelig er den Stat, hvis Borgere ere Christne i Hjertet. Den vilde gjøre sig slet for tjent af det borgerlige Samsfund, der turde forsøge at svække Udfrygten for Gud og rokke Troen paa det Oversandselige i Borgernes Hjerter. En Saadan vilde aabne Døren for den Egenfjærlighed, der seer kun paa sit Eget; en Saadan vilde bane Udgang for mangehaande onde Begjerligheder, hvis vilde Udbrud true Samsfundet med Fordærvelse. Christendommen er det, som danner den gode Underaat, danner den samvittighedsfulde Dommer, danner Fyrsten til Folkets Fader; Christendommen slynger Kjærlighedens stærkt forenende Baand imellem den, der regjerer og dem, som regjeres; et saa-

dant Baand slappes og løses ikke, fordi Modgang
og Ulykker hjemføge Staten; nei, tattere slutter
Underfaattens Hjerter sig til Folkets Hyrde, thi hans
Hyrdestav, ført med Gudsfrøgt, bebuder Fred og
Bægedom for Tidens Saar.

O, dyrebare kristelige Tro, du er jorden
Suurdei, der er bestemt til at gennemtrænge
den hele Masse; gennemtræng det store Samsfunds
Indre, dan, forædle og forklar dette mere og mere,
at Alle kunne forstaae og iagttage Friiserens betyd-
ningsfulde Forstrift: giver Keiseren det, som er
Keiserens, og Gud det, som er Guds!

*) Matth. Evang. 13, 33.

den berømte Stad, stolt ved Mindet om Davids glimrende Seire, men end mere navnkundig ved denne Konges begejstrede Sange, denne aandelige Skat, som er gaaen i Arv fra Slægt til Slægt; endnu stod i sin Glands denne mærkværdige Stad, om hvilken der skal gjentages fra Aarhundrede til Aarhundrede: see, i den taledede Propheterne, og forkyndte, hvad de i underfulde Syner skuede, om Skuddet af Isai Rod, om Barnet, fra hvis Skuldre Herredømmet ikke skal vige, om Fyrsten, hvis Udgang er fra Evighed; — men, førend den daværende Slægt var fortrængt af en ny, skulde denne Stad være nedtraadt, og dens Børn være faldne for Sværdets Eg eller førte fangne til Hedningerne. Endnu kastede Solen sine Straaler over det majestatiske Tempel, denne ærværdige Helligdom, hvilken selv Hedningerne nærmede sig med Uresnigt; men snart skulde Udelæggelsens Bederstyggenhed besmitte dets Glands, og Ilden fortære dets Alenobier. Og med rædsomme Optrin, med rystende, hjertegribende Sammerscener var denne Udelæggelse betegnet. Hvo, som vil gjennemlæse, hvad Israelliternes tryværdige*) Historiefortæller har som Dienvidne berettet derom, vil med dyb Rørelse erfare, at Skildringen ikke er overdreven, naar det hedder

*) Josephus.

i Evangeliet: der skal blive saa stor Ien Trængsel, som der ikke har været fra Verdens Begyndelse hidindtil. Blind Raserie udøvede Ufflyeligheder, fra hvilke Tanken vender sig med Gru; Sværd, Hunger, gjensidig Forbittrelse dreve til Yderligheder, hvilke Historien ønsker at kunne tilsløre med evig Glemsel, og om hvilke den *) romerske Feldherre, rystet ved Tanken derom, erklærede, at han vilde begrave Mindet under Stadens Ruiner. Ja, vee de Frugtsommelige, og dem, som gavede Die i hine Dage! Saa stor var Nøden, at Israelliternes værste Fjender bevægedes til Medlidenshed. — Vi ville heller ikke drage disse Rødsels Optrin frem, for noiere at betragte dem; lad dem være begravne i Udelæggelsens skumle Dyb! — Det skeete, hvad Jesus havde forudfagt; der blev ikke ladet Steen paa Steen. — Men, vi ville i Tankernes stille os hen ved Ruinerne, vi ville derfra flue ud i Verden, vi ville med Beemod sige os selv: see, hvad der skeete i det Større, er skeet siden i det Mindre og vil skee, saalange som Skabningen ikke er frigjort fra Forkrænelighedens Trældom; vi ville tage til Estertanke, hvorledes Forkrænelighed gaar sonderknusende frem over det Hoie og Stolte, over de Eneisende Taarne, de stærke Mure, og fordunkler

*) Titus.

og udslukker de lysende og straalende Skikkelser, der, ligesom Sol og Stjerner, funkler paa overmødige Folketslags Himmel; vi ville føle os ydmygede, idet at det Spørgsmaal fremtrænger sig: hvor meget Dyrørende, hvor stor Ugudelighed er ikke stundom bleven udøvet indenfor de glimrende Stæders Mure, inden det fuldkommedes, som var besluttet af den evige Retfærdighed? Men vi ville ogsaa tage til Hjerte, hvad Trøstende og Beroligende indeholdes i det forelaeste Evangelium; Gud glemmer ikke de Retfærdige; *) „for de Udvalgte, „Skyld forkortedes hine rædselsfulde Dage,“ Til dyb. Hvor kaldes vi, idet at vi ville anstille Betragtninger ved Jerusalems Udæggelse. I disse Betragtninger er noget Ydmygende og Redflaaende, men ogsaa noget Trøstende og Oploftende for de Gudsfrygtige.

Altsaa hen til Ruinerne af den meest mærkværdige Stad hensatte vi os i Tankerne. Hvad var der ikke samlet, hvilke Mindesmærker vare ikke opførte, hvilke Kostbarheder vare ikke bevarede indenfor dens stærke Mure? O, I travle og virksomme Menneskehænder, hvor have I ikke arbejdet, hvor have I ikke draget frøm fra det Dybe, dra-

*) Matth. 24, 22.

get ned fra det Høie, hvad der kræves til at grundlægge og bygge; hvor have I ikke været utrættelige med at lægge Steen til Steen, søie Deel ind i Deel, indtil de enkelte Dele samlede sig til at udgjøre et Heelt, indtil Bygningerne stode fuldendte, indtil de havde hævet sig til en truende Høide, de brammende Palladser, de befæstede Taarne, de stærke Mure, der syntes at kunne trodse Tidens saavel som Sjenders Angreb? Og du Menneſke-aand, saa ſiin og klogtig til at udtænke og foranstalte, saa riig og opfinde, hvad der forſkjæner og ſmykker, hvor havde du ikke forherliget dig, hvilke Konſters Mindesmærker havde du ikke ladet fremſtaa i Skjødet af hiin berømte Stad? Og nu *) Templet, med Hensyn til hvilket een af Trelserens Diſciple ſagde: Meſter, ſer, hvilke Stene og hvilke Bygninger! — Hvad var der ikke fra Landene rundt omkring, fra de nære og fjerne Havne ſamlet, inden den stod fuldendt, den ſjeldne Helligdom, **) prydet med deilige Stene og Klenodier! Og al denne Herlighed — hvor blev den? Hiin berømte Stad med Davids ſeierrige Throne, med Salomonſ Pragt, med Konſtens Mindesmærker, med Taarnene og Murene, med Helligdommen og de dyrebare Minder, hvilke opbevaredes i ſamme? —

*) Mare, 13, 1.

**) Luc. 25, 5.

Paa Gruset af denne Herlighed staae enkelte Hytter og paaminde Vandreren, der søger Spor af den forrige Storhed, at det Høie er sjunket i Støv og at det Stolte er ydmyget. O, hverken Stadsens ærværdige Alder, eller Folkets gamle Berømmelse, eller Gudstjenestens Hellighed kunde betrygge; Ilden fortærede med graadig Flamme; ethvert Munde blev udslettet; det Høieste blev jævnet med Jorden. — Et sørgeligt Billede paa det Forgængelige ved den jordiske Storhed! Stolte Menneske i din hele timelige Bælde, hvor er du dog asmagtig! Idag udstrækker du din Arm, og Tusinder adlyde dit Bud eller skjelve for din Bredde; imorgen ligger du paa Baaren kold og stiv; din Bolig beredes ved Siden af den Ringeste, og Ormene vorde Dækket om din nedbrudte Skikkelse! Idag drager du ind i blomstrende Stæder; Liv og Virksomhed møde dig allevegne fra; du tager din Bolig eller opflaaer dit Paulun, hvor Glæden vinker, hvor Yppighed omringer; om kort Tid har Jorden aadnet sit Svælg, og Dødens Taushed hersker, hvor nylig Lidet bevægede sig under tusinde Skikkelser. Hvo kan gribe ind i Tidens Alt sonderknusende Hjul og standse dens Fart! I Støv ligge de Stæder, om hvis Bælde og Pragt Ny gif vidt ud over Landene; i Støv ere de Skikkelser opløste,

hvilke eengang nævnedes med Skræk i Steen og Marmor indbildte man sig at kunne foreviges; men Stenenes Træk udletter Tiden, Marmoret fortæres af dens Tand. Sørgelige Forbrænelighed, som griber om dig med tusinde Arme, og aabner tusinde Svælg, hvormange og forskellige Skikkelser antager du ikke, idet at du drager hen over Jorden, hen over Bærterne, ved hvilke de Mægtige indbildte sig sikke, hen over det samlede Forraad, bag hvilket Daaren udbrod: her er Fred og ingen Fare! Snart flutter du Nagt med Ildsluerne fra det Høje eller fra det Dybe, snart træder du i Forbund med Bandstyllene, eller du lægger rasende Stormes Binger, og det Stærkeste knuses, og enhver Dæmning henveires. Og mangt et Sted, hvor nu Bolgerne oprørte bruse, eller milde vugge sig, færdedes eengang travle Mennesker; de byggede, de ordnede, de lagde Planer, Virksomhedens Hjul bevægede sig, men nu flytte Vandene hen over deres Gjerninger og over deres Grave; og her eller der, hvor nu Alt er Liv og Glæde, hvo veed om eengang det Budskab skal lyde: se, Jordærvelsen rykker frem med Stormens uifsomme Gang.

*) Enhver, som kan, frelse sig ved Flugten, og hvo, som er paa Algeren, vende ikke tilbage, for at hente Noget! — Sa, hvad ere de stærkeste Bærter, op-

*) Matth. Evang. 21, 18.

førte under Sved, og med mange Mars Møie? — Kun et Støvgran for Vinden. Hvad ere de stolte Menneskikkelser, brammende med Skønhed, Styrke, Pragt og Glimmer? Kun en Blomst, der i Morgenstunden aabner sit Bæger og ved Middag er visnet. Nedslaaende og ydmygende Tanke!

Dog, om end Betragtningen af de Forstyrrelser, hvilke Tiden anretter, har noget Ydmygende, der knytter sig dog dertil en anden Tanke, langt mere nedslaaende, en Tanke, der bestammer Mennesket. Thi Evangeliet henleder vor Opmærksomhed paa den skjulte Forbindelse, hvilken Gjengjælderen hist over Stjernerne med Almagts Haand bereder imellem Fremturen i Videnskaber og Laster og imellem de bittere Frugter, som modnes af Ryggeløshed. Denne Tanke maa jo fremtrænge sig, naar vi staae veemodige ved him berømte Stads Ruiner. Timen kom, den Straffens frygtelige Time, da det skulde betales Enhver efter Gjerningerne; da Undertrykkelser, lønløst Svig og Meeneed fik deres Løn; da de Ustyldiges Blod blev krævet af deres Haand, som havde udgydt det, Propheternes Blod, hvilke de havde mishandlet, Apostlernes Blod og hans Blod, den Reens, den Helliges, hvem de havde udstødt i Golgathas skumle Skygger, hvis Hænder og Fødder de havde gennem-

stuffed med Nagler, og hvis Hoved de havde paa-
 trykt en Tornetrands. Vi kunne ikke andet ved
 hiin rædsomme Skjebne, der drog hen over hiin
 Stad og hiint Folk, end tænke hos os selv: naar
 gjenstridige Slægter *) foragte den guddommelige
 Godheds og Langmodigheds Rige, da samle de
 ved deres ubodfærdige Hjerte sig selv Brede; den
 Retfærdige byder og hans Engle udgaar med
 **) Skaaler, fulde af Fortørnelse og Plager, at
 udøse dem over Jorden; Steenhobe, hvor nyligen
 pragtfulde Bygninger havde sig, Afledynger, hvor
 forhen Bellevnet svælgede, ere varslende Mærker,
 der tale til Wandrerer og minde om, at han, for
 hvem Intet er skjult, har bestegit Dommerfædet,
 og Hvo kan bestaae? Vi kunne ikke andet end
 tænke paa de mange og sørgelige Misbrug af den
 menneskelige Frihed, paa Følgerne af disse Misbrug,
 paa den hele Hær af Synder og Laster og Forbry-
 delser, der snige sig frem eller storme frem, og
 trække med sig Fordærvelse over Borg og Hytte,
 og skabe Sorger og Smerter uden Tal. Vi kunne
 ikke andet end tage til Hjerte disse betydningsfulde
 Ord: ***) „lad den, som gjør Uret, fremdeles gjøre

*) Rom. 2, 4, 5.

**) Hab. 16, 1. 21, 9.

***) Hab. 22, 11.

„Uret, og den Uærlige fremdeles øve Uærlighed,
 „og den Retfærdige fremdeles blive retfærdig, og
 „den Hellige fremdeles blive helliget; og see, jeg
 „kommer snart og min Løn er med mig, til at be-
 „tale Enhver, som hans Gjærninger monne være.“ —
 Synden, der volder Ulykken, er jo det Ydmygende;
 den Kilde, hvorfra Fordærvelsen udgaaer, Lasterne
 og Videnskaberne indholde det Redslaaende og Be-
 flammende. Der er jo dog Intet mere ydmygende
 end den lønlige Bevidsthed: „see, dette blev bestikket
 „over dig, fordi du ikke vilde kjende, hvad der tjente
 „til din Fred!“ — Der er Intet saa sønderknæ-
 sende, som naaar ud over det kause Øde, hvor For-
 styrrelsens Bederstyggelighed har leiret sig, ud over
 den i Støv sjunkne Herlighed kun den Stemme hør-
 der: her er høftet, hvad der er saadet. — Bisfeli-
 gen er Enhver af os for forsynet til at kunne stue
 ind i de guddommelige Styrelser hele Sammen-
 hang; vi tør ingenlunde ved dette eller hiint en-
 kelte Tilfælde formaste os til at sige: denne eller
 hiin Ulykke hjemfegte, fordi de, hvilke den ramte,
 vare større Syndere end de, hvilke den gik forbi;
 vi tør ingenlunde bryde Staven over Andre og ud-
 bryde: dette var Guds Straf. Dog vist er det,
 at med Synden kom Døden i Verden, med den
 kom al legemlig og aandelig Forstyrrelse og Ulyk-

salighed; thi den er Folkenes Fordærvelse. Vi
 tør ikke sige, at Jerusalem var den eneste Stad,
 over hvis sunklende Lys, over hvis Taarne og Mure
 Udelæggelsen drog hen, fordi den hengav sig til
 Uteerlighed, fordi den ikke vilde bryde Lastens
 Trældom. Mon ikke Straffens Tordener have
 rullet hen over andre Byer og Borge, mon ikke
 Lynet herovenfra har slaaet ned og sønderknuft
 der, hvor Dødsfæbels Maal var fuldendt? Fjernt
 eller nær ligge Levninger af Borge eller
 Byer; nu ændser man dem ikke, eller man søger
 maaskee i deres Gruus, om et eller andet Minde
 af fordums Storhed kan være at finde. Der laae
 muligen eengang glimrende Stæder, pragtfulde
 Slotte, maaskee en Skraek for Omegnen eller for
 de Forbidragende, maaskee Sæde for Undertrykkelse
 og Vold. Hvo veed, hvilke Rænker spandtes in-
 denfor de nu sammensaldne men fordum saa stærke
 Mure? Hvo veed, hvilke Ufflyeligheder øvedes i
 deres lønlige Dybder, hvormange Ufflyldiges Taarer
 flode, hvilket Blod og hvilken Udaad Natten til-
 fløede med sine skumle Skygger? Nu lyser Solen
 ned over deres Gruus, men den lystte maaskee for-
 dum hen over Bøllystens Kammere, over Fraad-
 fernes og Drankernes ryggesløse Sammenkomster,
 imedens de Forførtes Suk hævede sig heroventil,

og Raab fra Dem, som være mishandlede, trængte
 til det Høie, til den Retfærdiges Throne. Tør
 jeg sige, at deres Suf ikke blev optegnet, at deres
 Raab vendte tomt tilbage; hellige og retfærdige
 Gud, tør jeg sige, at du lader dig ustraffet spotte,
 eller at Gjengjældelsen er indskrænket til det Liv,
 som kommer? Nei, du vækker, du advarer, du
 ryster og forskæder, at de Trygge i Synden maae
 vækkes, at de Døde maae kaldes til Liv; men,
 dersom Hjerterne fremture i Forhærdelse, dersom
 Forbrydelser bygges paa Forbrydelser, da samle sig
 om de Gjenstridige Straffens mangehaande Ræds-
 ler, ligesom Ornene samle sig om Aadselet! See
 dette er det Udbyggende ved Betragtningen af ræd-
 somme Udelæggelser: vi tænke paa den urene Kilde,
 fra hvilken de fremvælde. 1000 9999999999 99
 Dog, midt under disse nedslaaende Betragtnin-
 ger er der dog en Trøst, der opreiser og styrker.
 Han, der fordom indbød til sig alle Bekymrede og
 Sorrowfulde, at de kunde finde Hvile for de æng-
 stede Sjæle, har Bederquagelse at række, om end
 Fordærvelsen aabner tusinde Svælg. Hvilken Fylde
 af Trøst i disse Forjættelser: „frygt ikke, ethvert af
 „dine Hovedhaar er talt“ — eller — *) Ederes
 „Hjerte forskædes ikke; troer paa Gud og troer

*) Joh. Evang. 14, 1.

„paa mig!“ — eller: *) „værer frimodige, jeg
 „haver overvundet Verden!“ eller: **) „Hvo er
 „den, som kan skade Eder, dersom I beslutte Eder
 „paa det Gode!“ eller: ***) „om Tusinde falde
 „ved din Side, Ulykken skal ikke ramme dig!“ —
 Gud glemmer ikke de Retfærdiges Strid og Nøie;
 han dækker dem med Almagtens Vinger; han gi-
 ver sine Engle Befaling om de Fromme. — Tør
 vi da sige, at han udfrier de Gudfrygtige, naar
 Fordærvelsen valter sine høie Bølger hen over Byer
 eller Steder; tør vi vente, at han byder Ildsluerne
 vige tilside fra de Retfærdiges Baaninger, at han
 byder Sværdet skaane deres Hoveder, hvis Hjerter
 berede sig efter hans Villie; tør vi haabe, at,
 naar Morderengelen gaaer frem og kræver sine
 mange Offere, den da gaaer de Skikkelser forbi,
 som bevarede sig ubesmittede af den onde Verdens
 Laster? Tør vi haabe, at han samler Sine midt
 ud fra Ilden, ud fra Farens Svælg, ud fra de
 Rædsler, som omspænde? Ingenlunde. Vel kunne
 vi ikke angive de tallose og skjulte Veie, ad hvilke
 en uventet Udfrielse af Mod og Fare blev de Gud-
 frygtige tildeel; vel kunne vi ikke bestemme, hvor-

*) Joh. Evang. 16, 33.

**) 1 Pet. 3, 13.

***) Ps. 91, 7.

ofte den Almægtige friede den Troende af Lovers Strube, og holdt et Skjold om den Uskyldige, saa at han vandrede uskadt hen forbi Odelæggelsens Pile, imedens mange segnede til Høire eller Venstre i Undergangens Svælg; — men vi tør dog ingenlunde overlade os til saadanne sværmeriske Forventninger; det er disse, hvilke Frelseren reder, naar han viser, *) hvorledes Mange i hin Trængsels Tid vilde bygge Haab om Hjælp paa bristende Støtter, vilde see hid og did efter en Frelser i synlig Skikkelse, og vente en Befrielse snart fra Orkenen, snart fra Kamrene. Nei, vi vide, at, da Frelseren fordem gik ud i Gethsemanes Skygger, hvorfra Deien førte ham til Golgatha, da skulde han give Sine et Monster til Efterligning; da skulde Disciplene, med ham for Die, lære ikke forsagte at afvælke Korset, som paalagdes, ikke mistroelige at bortstøde den bittere Kalk, som maatte rækkes; ikke utaalmodige at forlange af Himmelen, at den strax skulde aabne sig, for at Hærskarer skulde nedstige til Frelse, eller en Arm vorde synlig, der kunde adsprede Uveirets Skyer; da skulde Disciplene, med ham for Die, lære at være taalmodige under Korset, være stille i Bon-

*) Matth. Evang. 24, 36.

nen og formane sig selv med de Ord: *) „hvis man
 „hav gjort dette med det grønne Træ, hvad vil da
 „see med det tørre“; hvis den bitter Kalk ikke
 blev borttagen fra ham, den Rene, den Skyldfrie,
 kunne vi da vente Udfrielse, vi som alle have vor
 Andeel i Slægtens Synd og Brøde, og som trænge
 til, hver Time at gjøre den Bøn: Fader, forlad
 os vor Skyld! — Dog, om de end ikke udfries
 fra Trængselen, hvor styrkende, hvor beroligende
 er denne Jesu Stemme: **) „for de Udvalgte
 „Skyld skulle disse Dage forkortes.“ — Himmelske
 Haab, som lyser ned herovenfra over Edelæggel-
 sens skumle Mærker; dig vil jeg bevare i mit Hjer-
 te; jeg vil sige til mig selv og til Andre: lader os
 frygte Gud, og elske hans Villie, og vor Gudsfragt
 skal vel ikke beskytte os fra at see onde Dage, men
 den skal forkorte os den tunge Tid; vor Tro og
 Tillid skulle vel ikke holde Lidelserne borte, men der
 er i Troen en mægtig Kraft til at lette Byrdens
 Vægt, til at betage Smerterne deres Bitterhed;
 vær stærk i Troen, min Sjæl, vaag, beed, strid
 den gode Strid, og hurtigere ile de Timer, i hvilke
 Ulykken hjemføger! — Og, naar jeg da stiller mig
 i Anden hen ved Jerusalems Ruiner, stuer derfra

*) Luc. Ev. 23, 31.

**) Matth. Evang. 21, 23.

i Tankerne hen over andre Byer eller Borge, som sank i Gruus, fordi deres Synders Maal var fuldendt, naar jeg fornøyer Mindet om den Udelæggelse, der er gaaen hen over det Høie og det Glimrende, da besøger den trøstende Tanke mit Indre: Gud glemte ikke dem, som under Fristelserne og den almindelige Ryggeløshed bleve ham troe; for deres Skyld forkortede han sikkert ofte hine frygtelige Timer. Ja, hellige Styver, dine Veie ere høiere end Menneskenes Veie; Hvo kan trænge ind i Dybderne af dine Styrelser! Dog, jeg feiler ikke, naar jeg tør sige: o, at Synder og Laster ikke droge frem under saamange Skikkelser, hvormange Forstyrrelser vilde have været forebyggede, hvilke den udbortes Natur anretter? Jeg feiler sikkert ikke, naar jeg tør yttre: der, hvor vilde og frække Lidenskaber oprørte sig imod Sandhed og Retfærdighed, imod alle Religionens Naamindelser; der, hvor Skændsel dnygedes paa Skændsel og alle bedre Følelser taug: der oprørte sig ofte i vild og rædsom Kamp den udbortes Natur; de løsladte Elementer rasede ligesaa frygteligt, som Lidenskaberne hos de gjenstridige og tøileslose Slægter. Derfor er vor Bøn: tilkomme dit Rige, og den Retfærdighed, himmelske Fader, som er dig behagelig, og Fred og Glæde i din hellige Aand! Bel

Fommer dette Rige ikke hernebe i fuldendt Tilstand, i sin hele Herlighed; dog i samme Grad, som det udbreder sig med sine rensende og helliggjørende Kræfter, frigjøres vel ogsaa Naturen fra Forfrænelighedens Trældom, indtil vi hilse en ny Himmel og en ny Jord, hvor Retfærdighed boer. Med denne Trøst ville vi styrke hverandre, idet at vi fornye det christelige Forsæt, at beslutte os paa at findes ubesmittede, og ved hellig Wandel og Gudfrygtigheds Øvelse virke til at forkorte Trængselens Dage. Det skee! Amen.

XX.

Confirmations = Prædiken.

Joh. Evang. 20, 19—31.

Blandt de Fester, som tidligen høitideligholdtes i den christelige Kirke, var Paaskefesten den første. Dg vi kunne let skjønne, at, hvis nogen Fest maatte være særdeles dyrebar, da var det denne. Thi de herligste, de meest opløstende Erindringer knyttede sig dertil, og besøge Hjerterne hvert Aar, som bringer denne Fest atter frem for vor henrykte Betragtning. Hvilken Christen vorder ikke varm af Glædens og Taknemmelighedens Tølelser, hver Gang Paaskefesten oprinder og indbyder os at fornye Mindet om hiin Morgen, da Jesu Grav blev aabnet, da Almagten ved dette Underværk satte sit Guddomsstempel paa ethvert af Frelserens Ord, paa hans Gjerninger, paa hans Forsonings Værk;

da et nyt Liv udgik fra hans aabnede Grav, et Liv i Sandhedens levende Erkjendelse, et Liv i Tro, Kraft og Haab. Og, endskjøndt de til denne Thukommelse helligede Dage ere svundne, saa skulle dog de Forestillinger aldrig spinde af vort Hjerte, hvilke ved hiin Fest fremkaldtes; de skulle ledsage os, de skulle fornyes, ligesom de ogsaa idag komme os imøde i vort foreløste Evangelium, Det var i en stor Deel af den christelige Kirke saaledes antaget i de ældste Tider, at Paaskefesten sluttedes med denne Søndag, og at denne Slutning forherligedes ved et skjønt og betydningsfuldt Optrin. Næmlig paa den Dag og i den Nat, som gik foran Opstandelses Festen, optoges ved Daaben saare Mange, som gik over til Christendommen, og de i Kirkens Skjød saaledes Optagne viste sig i Paaskeugen i en særegen Dragt, i hvide skinnende Klæder, dette Symbillede paa den Reenhed og Ustyld, der skulde findes hos dem, der døbes med Vand og Jesu Mand. Disse hvide Klæder aflagdes paa denne Søndag, og de, som imedens de bare dem, havde i de christelige Forsamlinger udgjort en særskilt Afdeling af Menigheden, forenede sig paa denne Dag med den øvrige Menighed, efterat de høitideligen vare blevene formanede til at blive Daabens Løfte troe. Saaledes er det aldeles overeensstemmende med hiin

Skif i en stor Deel af den ældste christelige Kirke, at denne Søndag endnu fortrinligen vælges til den vigtige Handling, da de unge Christne, efter foregaaende Underviisning, selv skulle gjentage de høitidelige Løfter, hvilke Andre paa deres Begne have afslagt, og gjøre Rede for den Tro, til hvilken de ere blevne veiledede, og for det Haab, som er nedlagt hos dem. Og de, som i dette Niemed her fremstille sig for at fornye Daabens Pagt, have jo ogsaa dannet hidtil en særskilt Afdeling, saa at sige, en mindre Kreds, der i stille Timer har samlet sig omkring en enkelt Lærer, for at kunne, naar den var dertil befunden duelig, høitideligen fremstilles i Helligdommen og, efter Bestyrkelse i Pagten, gaae over til en større Kreds og spredes imellem den øvrige Menighed. D, hvorledes, saa kunne vi spørge, vil den store Menighed modtage disse nye Ankomne? Vil den vejlede eller vil den vildlede dem? Hvilke Exempler vil den store Menighed fremstille for disse Uerfarne, disse Ubefæstede? Vil den foregaae dem med Lunkenhed, med Kulde, med Ringeaagt for det Hellige, eller vil den stræbe selv at vandre i Sandhedens Lys og øve Lysets gode Gjerninger? — Livet er en Vej igjennem Provens jordiske Dale til Evighedens Boliger; hvormange Anstød kunne møde paa denne Vej; og i en Ver-

den, hvor Klinten groer iblandt Hveden, hvor Onde bygge iblandt Gode, er det jo umuligt andet, end at saadanne Anstød maae komme. — Men vee den, ved hvem de komme; vee den, fra hvis Hjerte eller Tunge det udgaaer, som forfører, forarger og fordærver! Hvorledes vi skulde stræbe at bevare os derimod, derom skal Formaningen snart være henvendt til de Unge. Nu være Ordene nærmest henvendte til de Eldre! Paamindelsen er denne:

Seer til, at I ikke forarge Noget af
disse Smaae!

Naar paa denne Dag de Eldre samles enten med Deeltagelse for de Unge, eller med Sandt for Handlingens Vigtighed; da er det naturligt, at Erindringer fra de svundne Dage vaagne, og træde frem paamindende, advarende og tildeels straffende. Enhver, som ikke er aldeles adspredt i Vetsindighed, maa dog, greben af alvorlige Betragtninger, tænke hos sig selv: „saaledes, som disse „nu snart fremtræde, traadte jeg ogsaa eengang „frem for Menighedens Dine; jeg forbandt mit „inderste Væsen ved hellige Løfter; jeg lovede „Bestandighed i en Dag, som indviæde mig til Arveret i den evige Salighed; jeg gik fra Helligdommen med Barme i mit Hjerte; jeg tog For-

„meningen med, at han, som er Sandheden og
 „Veien og Livet, ogsaa skulde være min Veileder;
 „den Naamindelse fulgte mig, at uden Tro er det
 „umuligt at behage Gud, at gjøre til enhver Tid
 „hans Villie, at være stærk imod Fristelser, at
 „være taalmodig under Korset, at være glad un-
 „der Savn, at være frygig i sit Haab; men gav
 „jeg steds denne Varme Næring, søgte jeg steds
 „at frede om Troens dyrebare Klenodie?“ — Her
 er ikke Spørgsmaalet om, hvorledes disse Betragt-
 ninger, som her anstilles, falde ud, om de falde
 ud til din Beroligelse eller til din Ydmygelse; thi
 dette være en Sag imellem dig og den alvidende
 Dommer; men her spørger jeg kun om dette: hvis
 du oftere eller sjeldnere lod saadanne Tanker og
 Følelser faae Raaderum i dit Indre, som stride
 imod Guds gode Aand; hvis du smittede dit Hjerte
 med uædle Tanker, din Indbildningskraft med urene
 Billeder, din Haand med smudsig Binding, fort,
 hvis du tillod dig dette eller hiint, for hvilket Ver-
 den vel ikke anklager dig, men for hvilket dine Tan-
 ker og din Samvittighed kræve dig til Ansvar:
 naar skeete det da? Mon ikke oftest da, naar
 Troen paa det usynlige, det hellige og allestedsnær-
 værende Vidne var mindre levende; naar du tviv-
 lede om det, hvorom Tvivl aldrig bør opstaae;

naar den christelige Overbeviisning var bleven ry-
 stet og gjort vaklende, Overbeviisningen om den
 Almagts Arm, som stedse er udstrakt at ydmyge
 den Overmodige, men ogsaa at frelse, at udfrie,
 at beskjærme, Overbeviisningen om det Ords Gud-
 dommelighed, der skal være et Lys for os og i
 hvis Sandheder Intet tør borttages eller forandres,
 Overbeviisningen om Jesu Forjættelsers Sandhed,
 om Vidnesbyrdenes Gyldighed for hans Persons
 Høihed, om Udødelighed, Dom og Gjengjeldelse,
 om Syndsforladelse, Kraft og Mod til et nyt Liv
 i Jesu forsonende Død? Og gaaer ikke den snu
 Forførerers Bestræbelse fornemmelig ud paa, at røkke
 Troen og Tilliden i deres Hjerter, som skulle for-
 føres; thi, naar Troen paa det Oversandselige,
 paa Guds Almagt, Hellighed og Retfærdighed, paa
 hans vise Styrelser, paa Ordets Guddommelighed er
 sjunken ned til en tvivlende og vaklende Formening;
 da vorder de gode Følelsers Liv let quald, de gode
 Forsætters Bestandighed røkkes, og Afgangen bliver
 aabnet for Synd og Daarflaber. Men, dersom du
 erkjender det Rigtige heri, Da være denne Erkjen-
 delse belærende for dig selv og advarende med Hen-
 syn til de Yngre, paa hvilke dit Exempel kan ind-
 virke gavnligt eller skadeligt; da fornye du i dit
 stille Sind det Lofte, at du vil vaage over din Tale

og over dit udvortes Forhold, saaat, hvis Tvivl ere i dit Indre, du kæmper for at beseire disse Tvivl ved Sandhedens Kraft, idetmindste at du blues ved at bibringe de Yngre disse Tvivl, at du skjelver for der, hvor du skulle opbygge, at nedrive, der, hvor du skulle foie Steen til Steen til Guds Riges Opfoerelse, at rokke og omstyrte den Grundvold, paa hvilken alle christelige Dyder skulle og kunne hæve sig. Thi, dersom du ved din Tvivlsyge og din Bantro virker til at undergrave i de Ubefæstedes Sjæle Tro og Tillid til Gud og Jesus, da forarger du, og over dig udtales de strenge Ord: vee den, fra hvem Forargelsen kommer!

Den Ungdom, som her er samlet, adskilles jo snart; nogle af dem blive maaskee kortere eller længere Tid endnu under deres Baretægt, hvis Haand hidtil har ledet deres Fjed; andre rives bort fra den vante Kreds, fra de første Omgivelser, maae drage ud islandt ukjendte, fremmede Skikkelser, at prøve denne Verdens Omverlinger, at gjøre deres Gjerning og tjene deres Brød. Det vilde være en tung, en sørgelig Vandring, hvis de ikke, under udvortes Ringhed, under frange Kaar, maaskee overseete og glemt af Verden, bragte med sig en indvortes Riigdom, en Fylde af gode Folelser,

Urefrygtens og Tillidens stærke Følelser, saaat de
 kunde sige til sig selv: om vi end gaae i Ringhe-
 dens Dragt, vi have dog Meget, naar vi frygte
 Gud, tilbede ham og lyde ham; om vi end ere
 arme med Hensyn til det Udvortes, vi ere dog ri-
 ge i Troen, thi vi have ogsaa en Fader i Himme-
 len, og han har talt hvert Haar ogsaa paa vore
 Hoveder, og vi have Udgang til ham, naar vi be-
 de i Jesu Navn. Jeg har det glade Haab, at
 disse, idet at de drage fra os, medbringe denne
 indvortes Fylde; men jeg frygter ogsaa, thi jeg
 veed, at de gode Følelsers Liv vorder mat og sløvt,
 naar det savner Næring. Hvad, om nu de Om-
 givelses, iblandt hvilke de drage hen, ikke alene
 lade dem savne denne udvortes Næring, men kom-
 me dem imøde med de modsatte Følelser? Hvor
 sørgeligt vilde det være, om Forældre eller Ven-
 ner, idet at de stikkede disse fra sig, maatte sige:
 „see, I skulle drage hen iblandt fremmede Skikkel-
 ser, men disse Skikkelser ville virke til at fortræn-
 ge den hellige Undseelse, den fine Blufærdighed,
 hvormed I bør være væbnede imod alt Usomme-
 ligt; ville opbyde Alt for at føle den Varme
 af dyb Tilbedelse, med hvilken Guds Navn og
 Alt, som dermed staaer i Forbindelse, skulle gjen-
 nemtrænge de ufordærvede Sjæle!“ — Jeg taler

nu ikke her om saadanne Huse, hvor ublu Tale hører til Dagens Tone, hvor Daarer i deres Banvid spotte med det Hellige, med Troens dyrebare Sandheder, og hvor Ryggesløse satte en Glæde i, at den Gift, hvoraf de selv ere anstukne, kan fra deres Læber trænge ind at besudle den forhen rene Helligdom; thi jeg haaber, at denne Ungdom, som her fremstiller sig, bærer en saa levende Afsty for Saadant, at, hvis de skulle forvilde sig did i Spotteres eller Ryggesløses Baaninger, de snarest drage ud derfra og ryste Støvet af deres Fødder. Men der er meget Andet, som kan slukke Funkerne af det højere og bedre Liv, end Spot, letfærdig Skjæmt og vederstyggelig Tale og Wandel. Der gives med Hensyn til Livets helligste Anliggender en Lunkenhed og Kulde, hvormed der ofte kommer de Ungre imøde; der gives en Eiegenlydighed for det aabenbarede Ord, for christelig Andagt og Bøn, og, hvor den hersker, der udbreder den let sin kolde, dræbende Aande over de ædleste Spirer i dens Nærhed, saa at de ikke kunne trives, men efterhaanden falme. Hvor Saadant finder Sted, hvad skulle de Unge tænke; hvad skal nære og styrke Vrefrygtens og Tilbedelsens Følelser, naar de udbortes Omgivelser forene sig for at slukke den hellige Ild, med hvilken Jesu Aand skal opvarme og begeistre

det inderste Bøsen. De Unge have annammet og ladet sig indstærpe, at deres vigtigste Bestræbelse skal være den, at det hellige Bøsens Majestæt vorder stedse helligt i deres Hjerter og paa deres Læber, saa at de elske ham og lyde ham og forlade sig alene paa ham. Hvad skulle de dømme, ifald den større Kreds, i hvilken de træde ind, prædiker en anden Lære, en anden Tilbedelse, en anden Lydighed en den, hvortil de hidtil ere blevene veiledede? De Unge have annammet og ladet sig indstærpe, at de skulle trachte efter Guds Rige og hans Retfærdighed; hvad skulle de dømme, ifald de Ældre, til hvis Veiledning de betroe sig, sjelden tænke paa dette Rige og paa de Gøder, som ere den hellige Aands Gaver? De Unge have annammet og ladet sig indstærpe, at de skulle høre Guds Ord og forstaae det og gjemme det, at det kan bære Frugter, at det kan bevare deres Hjerter i rene Tanker, at det kan vogte deres Tungue for Overtelse, deres Fod for Fald; hvad maae de dømme, og hvor let kan det Ædleste quales, naar de drage hen at arbejde i Saadannes Hus, hvor fra det guddommelige Ord synes fortrængt, hvor Bøn og Andagt anses for oversledige, hvor ingen festlige Tanker paa de til offentlig Andagt indviede Dage besøge Hjerte og Huus, men hvor de dag-

lige Syzler gaae den sædvanlige Gang, hvor Dyndet trækker i det vante Nag, og hvor ethvert Spor efterhaanden mere og mere udslettes, at der er et Christi Rige paa Jorden? Eller mene I, at alle Nigter imod de Unge, der træde i Ederes Tjeneste, mere opfyldte derved, at I give dem Føde og Ly, naar I ere aldeles ubekymrede om at vejlede deres Sjæle til det evige Liv? D, hvis I ved Ederes Lunkenhed og Kulde virke til at quæle de gode Følelsers Liv, hvis I ved Ederes Ligegyldighed for det guddommelige Ord slukke den hellige Aands Funke i de Unges Sjæle — hvilket Bederlag kunne og ville I give dem for det, som I have berøvet dem? — Seer der for til, at I ikke forarge Noget af disse Smaae!

Men fra denne Verdens Forargelser henvende vi vor Tanke, vor Bøn til dig, du Kæne, du Hellige; vi bede: bevar de Eldre, bevar de Unge i dit Navn; gyd Alvor i de Lettsindige, væk dem, som ere døde i Synden, kald de Bilsfarende tilbage, hold Forargelsens Bederstygghed borte; væk, paamind, straf; men læg og trøst ved din gode Hand! Dit Ord er betroet de Unge; bevar dem i dette Ord; vi bede ikke, at du vil frie dem fra Livets Trængsler, men at du vil forøge dem Troen, som lærer dem at seire over Trængslerne;

vi bede ikke, at du skal holde alle Livets Fristelser borte, men at de ikke overvindes af disse, at de maae stride og seire i Jesu Christi Spor! Ja, bevar dem i dit Ord, bevar dem i din Grefrygt, hellige dem ved din Sandhed, døb dem med din Blod og din Aand! Amen!

Dr. Doctor J. C. ...

... ..

1831

... ..

vi bede ikke at du skal holde alle disse Frøstellers
 borte, men at de alle dømmes af sig selv at de
 maaske fride og leve i Jesu Christi Navn! Amen
 hvor den i alle Tider, hvor den i sin Højhed
 sig selv som ved sin Højhed, som den med sin
 Højhed og sin Højhed! Amen

XXI
 Ved

Hrr. Doctor Jespersens

og

Frosten Marie Blochs

Egteforening 1 Mai 1834.

Der er festlig Glæde i Bryllups-huset; dog ind-
 strænker den sig ikke dertil; den udstrækker sig langt
 videre; thi de ere mange, hvis Hjerte denne hoi-
 tidelige Stund ligger nær. Dog ikke indenfor Hu-
 sene's snevre Vægge skal Dagens Fryd indslutte sig;
 den skal træde udenfor; den skal bringes hen i Hel-
 ligdommen; den skal faae sin Indvielse, den skal
 luttres og helliges ved Alterets Fod. Vel er Gud
 Enhver af os lige nær, hvad enten vi ere samlede
 i det snevre Kammer eller det rummelige Tempel;
 vel kan og skal Guds Rige komme i Hytte saavel
 som i Borg, i Husets saavel som i Kirkens Ly, og
 Guds Fred kan besøge os saavel i Kammeret in-

den lukkede Døre, som i den aabne Helligdom. Dog føler Hjertet sig her i Guds Huus ligesom Himmelen nærmere; her vorder dets Opsving i Bonnen lettere og kraftigere; inderligere vorder Andagten, naar Manges Hjerter forenes i den samme Bøn og Manges Læber fremsige det samme Amen. Derfor, hvorhen end Veien fører os, vi komme dog stedse forbi Templer, hvor Guds Røst til os fornemmes; dersom Vandringen fjerner sig fra de beboede Byers Brimmel hen i de landlige Egne, forbi de adspredte Baaninger; hist og her staaer dog en Helligdom, mildt og venligen indbydende Vandrereren, at han skal boie ind, styrke Landen ved Bøn og Ordets Næring, for atter at tage Ståven og gaae videre; eller, dersom Veien fører os hen imellem de tætbebyggede Stæders Baaninger: der hæver sig dog over de lavere Boliger en høiere, en mere majestætisk, hvor Husets snevre Bægge have udvidet sig til de store og stærke Mure, hvor det flade Loft har hvælvet sig med skjønne Buer, ligesom Himmelhvælvingen, der breder sig ud over Jorden, et skjønt Sindbillede paa Guds Rige, hvis Fylde og Fred skulle udbrede sig quægende og velsignende over enhver jordist Idraet og enhver jordist Pagt. Hoit over de andre Baaninger hæver sig Guds Huus; det aabner sine Ind-

gange for Høie og Ringe, Lykkelige og Ulykkelige, ikke alene paa de bestemte Dage, paa hvilke de ellers arbejdende Hænder skulle hvile, og Sjælene glædes ved at høre Ordet forkyndes, men ogsaa ved andre festlige Anledninger, i Livets betydningsfulde Timer, ogsaa da, naar Brudgom og Brudere i Begreb med at udsige det Ja, hvori Trofskab imod dem selv og Trofskab imod deres Gud er indbefattet. Da aabner Helligdommen sine Indgange, og igjennem de aabnede Porte udgaaer Indbydelsen: „Kommer hid, Brudgom og Brud, i den festlige Dragt, træder frem for Herrens Alter, at Ordet's Tjener kan, naar Hænderne sammenføres, lyse Guds Fred over de sammenlagte Hænder, og de forenede Hjerter;“ thi snart skulle fra Manges Munde Lykønskninger komme Eder imøde, men forud for alle Lykønskninger skal høres en høitidelig Stemme, Religionens Stemme, og minde om ham, der kan og vil bønhøre Lykønskningerne, minde Eder om ham, der har skabt denne skønne Dag, at I skulle prise og takke hans Naade.

Det er en skøn Dag, hvor dyrebare Erindringer slutte sig til herlige Forhaabninger.

Dyrebare Erindringer, siger jeg. Hvor værdifulde de lettere for Eder, ædle Brudepar, end netop

i denne herlige Domkirke? Stedet er Eder ikke fremmed, ikke ukjendt; mange Minder træde Eder her imøde, vel blandede med Beemod, men dog opløftende og henrykkende; thi i denne Beemod er ingen Anger, ingen Grammelse over ringeagtede Wiisdoms Formaninger, over slet anvendte Dage. Her ind i denne Helligdom fandt I tidligen Bei; her aabnedes Eders Sjæle for de skjøne Indtryk, som ikke ere blevne udslattede; her fornyede I Daabens høitidelige Pagt; her staae I nu, Brudgom og Brud, beredte til at udsige Troskabens betydningfulde Ord, beredte til at vidne for Gud og Menigheden: vi elske hinanden, vi agte hinanden, vi knytte vore Skjebner sammen, at dele dem trofast og ærligen; og, naar Dage ere blevne Aar, naar det, som er tilkommende, ligger bag ved i den længst svundne Fortid, naar vi see tilbage paa vort Livs Aar, imedens Winterens Glud er forhaanden, da skulde dog de seneste Aar finde os ligesaa trofaste som de første. Ja, I staaer her ved Foden af det Alter, hvor han saa ofte har staact, saa ofte har talet, værdige Brud! han, den blide og sømme Fader, der i Iysets hoiere Egne nu beder Gud at velsigne denne skjøne Dag. Her i denne Helligdoms Nærhed staae de tvende Aa-ninger, ligesaa nærliggende hinanden, som de hæ-

drede Familier, hvilke J. kalde Eders, vare hin-
 anden nær i Venstabs noie Forbindelse; der spandt
 Eders Barndoms skjønne Dage; der lærte J. at
 agte det Dphøiede, at elske det Gode; der samles
 des saa ofte Forældrene i fortrolig Samtale; der
 samledes under skyldfrie Glæder de Yngre ved de
 Eldres Side. Baaningerne staae der, med de
 skjønne Minder for Eders Sjæle; men Herren har
 hjemkaldt sine Tjenere; den ene Moder gif tidligen
 bort, og priser nu sin Gud, og beder for sine Born
 i det Tempel, der ikke er bygget af Hænder; den
 anden Moder er tilstede; med rørt Hjerte takker
 hun sin Gud, der lod hende opleve saa mange
 Glæder, hvergang hun var Vidne til, hvorledes
 de Forhaabninger, der tidligen vakttes hos Bornene,
 modnedes skjont til Dpfyldelse; hun takker ogsaa
 for denne Dag, og hendes Tak gaaer med Bøn
 for Eders timelige og evige Vel op til Guds Throne.
 Men jeg vender Tankerne bort fra Dmgivelserne,
 der fremdrage fra den sundne Tid mange Minder;
 jeg seer hen til Eder selv og siger: dyrebare Erin-
 dringer. Thi ellers sseer det saa ofte, at de, der
 fremtræde i festlig Bryllupsdragt, ere sorte sammen
 fra forskjellige Egne, saa at den ene ikke i lang
 Tid har kunnet med Diet følge den Andens Wan-
 dring; men her er dette ikke Tilfældet. Her staae

de, der have været Vidner til hinandens Færd fra den tidligere Alder; de kjende hinandens Grundsa-
ninger; de vide, hvortil Enhver tidligen er bleven
veiledet, hvilke Indtryk Enhver har stræbt at be-
vare som de bedste og skønneste. Her kan Brud-
gommen, glad ved Erindringer, vidne: „tillids-
fuld slutter jeg mig til den Skæde; thi dette
„veed jeg, at hun tidligen har lært at søge sin
„Værelse i noget Udvortes, ikke i en flygtig Her-
„lighed, ikke i Glimmer og Førfængelighed og
„Pragt, men alene i det, som bringer Fred og
„Glæde, i Hjertets Reenhed, i Blidhed og Gods-
„modighed, i Samsfund med Guds hellige Aand“ —
her kan Bruden tillidsfuld vidne: „glad i Erin-
„dringen lægger jeg min Skjebne i hans Haand;
„thi jeg veed, at han ved tidlig Veiledning, ved
„huuslige Exempler er bleven anført til det, som
„udgjør Mandens Værelse; jeg veed, at han ikke kan
„nedlade sig til det Lave; han staaer ved min Side,
„agtet af Nærsindige, en værdig Faders værdige
„Søn; jeg giver ham min Haand og mit Hjerte.“

Hvor der ere saadanne Erindringer, der smile
lyse og himmelske Forhaabninger ud over den Dag,
som indgaaes. Her er ikke Talen om daarlige,
flygtige Forventninger; thi saadanne kunne boe ved
Siden af vanhellige Erindringer, men her er Tar-

len om det Haab, som quæger, styrker og forny-
 ger, lyser ned herovenfra, en venlig Stjerne, paa
 den mørke Dag, og opløfter Sjælen til den Gud,
 der tændte Haabet og lader det straae ind i det
 troende og hjærlige Hjerte, indtil Dagen oprinder,
 da det, som haabes, skal have Opfyldelse. Dette
 Haab synker ned til en svag Formening, der hvor
 Troens Kraft støves og Kjærlighedens milde Bar-
 me vorder mat. Den kristelige Tro er Haabets
 Moder; denne Tro er Sjælens sunde og kraftige
 Næring; og, fordi jeg veed, at denne Raadegave
 er nedlagt hos Eder, værdige Brudepar, og fordi
 jeg er forvisset om, at I ville frede om den, at
 den aldrig borttages, aldrig taber sin Fylde, derfor
 kalder jeg denne en skjøn Dag og nævner: herlige
 Forhaabninger. Thi, hvad er og hvad bliver en-
 hver Forbindelse, om den end er smykket med man-
 gen timelig Herlighed, naar Tanken paa ham, der
 prøver Nyre og Hjerte, ikke styrer deres Attraer
 og Virksomhed, om hvilke Forbindelsen slynger sit
 forenende Baand? Hvad bliver den ægteskabelige
 Forbindelse, naar de ved Nagten forenede Hjerte
 ikke boie sig med Tilbedelsens dybeste Følelser un-
 der den hellige Lovgivers Villie, der har kundgjort
 ved sin Genbaarne sine Raadslutninger, gjort os
 rige paa al Slags Raade, og freder med Almagts

Arm om sine Befalinger, saa at de ikke ustraffet
 kunne overtrædes, ligesom Cherubimærne for-
 bredte deres Vinger over Lovens Tavler i Pagtens
 Ark? Hvad bliver den ægtefabelige Pagt, naar
 Jesu Christi Tro ikke har opladt Ægteparrets Nie
 for den Faders Herlighed, der udbreder sine milde
 Betsignelser over alle, som frygte ham og elske ham
 og bygge paa hans Forjættelser; naar Troen ikke
 har smeltet det Haarde, det Stive, det Trodsige
 til Mildhed og Blidhed og Kjærlighed, og forenet
 de ved Pagten forbundne Hjerter til gjensidig Be-
 stræbelse for at modne enhver ædel og Kjon Spire
 i Sjælens Grund? Men hos Eder, veed jeg, boer
 Trefrygt for ham, i hvem vi alle leve, ere og rø-
 res; jeg er forvisset om, at I troe paa ham, i
 hvis Navn en Fylde af aandelige Betsignelser er
 udgaaen og vil udgaae over Verden, over Ederå
 egen Wandel og Virksomhed; saa at I ikke blot
 med Læbernes men med et lydigt Hjertes Bekjen-
 delse kalde ham Herre, Herre; jeg er glad ved den
 Forvisning, at gjensidig Hoiagtelse, forenet med
 naturlig Tilboielighed, knytter Hjerter til Hjerter,
 og en saadan Følelses Varme skal ikke køles under
 Tidernes Gang; nei, lad Aarene, som komme, end
 blege Meget, bringe Meget til at falme og visne,
 de skulle ikke dræbe en saa ædel Følelses Liv og

Varme; under forøget Dmhed skal den modnes til hjerteligere og inderligere Fortrolighed; ligesom Aar følge paa Aar, skulle flere og flere skønne Erindringer følge paa hverandre, og de Forhaabninger vorde udfoldede i skøn Blomstring, som nu ere en yndig Knop. Det høre Gud; han opfylde af sin Raade, hvad vi haabe og bede; han velsigne denne Dag, og, saaofte Mindet om den vender tilbage, stedse vende den tilbage for Eder med samme ungdommelige Friskhed!

Saa aflægger da for den alvidende Gud det Løfte, som knytter Eder til hinanden med uopløselige Baaend; udtaler det med Sjælens hele Alvor, imedens en dyrebar Moders, imedens Brøders og Søstres, imedens de Manges varme Ønsker forene sig i den Bøn, at han, fra hvem al Velsignelse kommer, vil lade dette Egteffab vorde forherliget ved Tro, Gudsfrøgt og Kjærlighed og lade det være riigt paa rene og varige Glæder! Og i denne Bøn foier jeg mine varmeste Ønsker, og det med et bevæget Hjerte; thi jeg staaer her at modtage det høitidelige Løfte af de Tvende, Søn og Datter af de Fædre, hvis forekommende Mildhed og Godhed kom saa venligen mig imøde, da jeg, den Yngre og mindre Erfarne, kom hid, kaldet til

denne Birkekreds; jeg blev aldrig frastødt ved nogen Kold Modtagelse; der vare ikke strømtede Minder; Alt var Oprigtighed — men snart førte min Vej mig hen forbi disse Fædres Grave. Det syntes, som om de tvende ved Venkabs Baand forenede Familier skulde vorde dragne hver til sin Side, da Fædrene rykkes ud af Kredsen, hen under Gravens kolde Steen; thi Døden sonderriker mange Baand, og, naar Faderen gaaer bort, hvor store Omvæltninger skee ikke ofte i den Kreds, hvor han samlede Mange omkring sig? — Men tvende ædle Skud fra hine Stammer slynge sig hjærtigen hen imod hinanden, forene sig her i denne høitidelige Stund, og berede i Ly af deres venlige Skygge en ny Foreningsplads for de værdige Familiens værdige Børn. O, skønne Forhaabning, opfyld den, o Haabets Gud!

Ja, Fader i Himmelen, du, fra hvem kun gode Gaver komme, bønhor os; vi bede dig om det Bedste; tag aldrig den hellig Aand fra disse dine Børn; styrk og befæst dem, befæst deres Tanker og Attraaer i hellig Urefrygt for din Villie, befæst deres gode Forsætter, at de i Verdens Larm ikke glemmes, befæst deres Fodder paa de Veie, som ere rette for dig! — Bed hinandens Side tælle de mange Aar, og fra hvert Aar, som svin-

der, tage de med sig ind i det, som kommer,
skjønne og styrkende Erindringer, imedens de lyse
Forhaabninger under Tidernes Gang modnes til
Opfyldelse! Og, naar da eengang Forhaenget op-
rulles for en høiere Helligdom under en anden
Himmel, gid de da med Sjælesfred maa tænke til-
bage paa dette Tempel, denne Time, denne Fore-
ning, og kunne vidne for hinanden: hiin Pagt var
en Kilde til vore skjønneste Glæder! Amen.

XXII.

Bed

Hrr. Sognepræst Ursins

og

Jomfru Kirstine Ingstrups

Copulation den 4 Novbr. 1834

i Domkirken.

Naade være med Eder, og Fred fra den, der er,
og der var og der kommer! —

Da jeg, med Hensyn til denne høitidelige Hand-
ling, oplod den hellige Bog, i hvilken alle Wiis-
doms Skatte ere skjulte; da jeg var i Begreb med
at udfolde dens Riigdom af herlige og beroligende
Sandheder, for at vælge denne eller hiin Tanke,
som først fremstillede sig: da mødte mit Die hine
betydningsfulde Ord i Apostelen Johannes's prophe-
tiske Bog, hvilke lude saaledes: *) „Guds Paulus

*) Joh. Aabens: 21, 3.

„er hos Menneskene, og han skal boe hos dem.“
 Guds Paulun — hvor er det at søge? Derude
 under den store Bue, der hvælver sig over Lande
 og Have, over Borg og Hytte, over de Fornufti-
 ges Virksomhed, over denne Jords Herlighed, der-
 ude i den store Helligdom, smykket med tallose
 Mindesmærker, som alle have den Indskrift: „vor
 „Skaber er magtig, viis og god:“ der, hvor
 Under paa Under omringe Diet, er vel Guds Pau-
 lun? — Bisfeligen; dog om end dette Ydre, hvil-
 ket vi stue med det jordiske Die, er en Deel af det
 pragtfulde Klædebon, hvori det evige Bases Her-
 lighed er soobt, jeg seer og finder i den udvortes
 Natur dog ikke Gud i hans hele Majestat; der
 maa være et andet Paulun, hvor han kan søges
 og findes og kjendes — erkjendes som Tilskuel-
 fernes vise og kjærlige Styret, som den hellige Bod-
 giver, som den retfærdige Dommer. — Vi vende
 Tanken imod det Indre, agte paa den underfulde
 Stemme, der rører sig i ethvert Menneskes Bryst,
 taler om Ret og Uret, indstævner for sin Døm,
 frikjender eller fordommer, tvinger til at forsage,
 hvad der samler Forstyrrelse over vort Bases, og
 opfordrer til at bevare Tanker og Attraaer i Her-
 rens Frygt. (Er ikke Samvittighedens Udsagn
 Vidnesbyrd fra den Hellige? Har ikke Verdens

Dommer opreist sin Domstoel i de Fornuftiges Indre? Wisfeltgem. Han, den Dybdede, gjennemtrænger det Høie og det Lave; han lader sin Stemme høre i Himmelen saavel som i Dybderne, i Hjerterets forborgne Folder; dog, naar Spørgsmaalet er om det Pankun, hvor jeg kan kjende min Skaber, min Fader, min Herre og Dommer saa klart, som det er forundt os at kende ham: da vender jeg mig dog et andet Sted hen. — Hvorhen? Maaſkee hist over Indſtrækningerne af denne Tid og dette Rum, til de Egne, hvor Skallet falder fra Diet, hvor der ikke længere skimtes igjennem et dunkelt Glas, *) hvor det sees Ansigt til Ansigt, hist til det nye, det himmelste Jerusalem, den hellige Stad; **) beredet som Bruden, smykket for sin Brudgom? — O, allerede her kan og skal det ewige Liv smages; Guds Rige er kommet; den Ewiges Majestæt stråaler, hvor Jesus, Guds Billede, hans Væsens Afglænde, er kjendt og annammet med troende Hjerter. Derfor, naar jeg seer Menneskens vandrende af Jesu Sandhed, naar jeg seer Brudeparret, med Jesus til Veileder, med Troen paa ham i Hjertet, med Forstandens Die råbnet for Guds Herlighed i den Grubarne,

*) 1 Cor. 13, 12.

**) 99. Søb. Nabon. 20, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30.

træde hen i Tæmplet, i Livets meest betydningsfulde Dieblit, med det faste Forsæt at ville, under Guds Aands Bistand, vorde det Samfunds Lys og Salt, i hvilket de skulle virke: da kommer jeg til at tænke paa hine Ord: Guds Paulus er hos Menneskene; og med glad Forvisning udtaler jeg over et saadant Brudepar ikke alene som Dnske men som Overbeviisning:

Gud skal boe hos dem.

Hvilken som helst Menneskenes Bolig er, den være ringe eller anseelig, den være besøgt af Enkelte eller Mange, Noget er der, som maa bringes ind saavel i Pallads som i Hytte, maa tage varigt Sæde derinde, hvis Boligen ikke skal savne sit bedste Smykke, hvis der skal være Glæde inden dens Vægge, skal være Styrke og Trøst. Dette have de Fleste jo ogsaa deels ved en dunkel Anelse deels ved en klar Erkjendelse stjønnet; Nogle have vendt sig hid, Andre did, for at finde det, der skal tage Bolig hos dem, styrke, bestjerne og glæde dem. Der ere de, der vende sig til de timelige Skatte og udbryde: „Kommer og bliver hos os, hvor vi bygge, udbreder Eders Smykke over vor Tilværelse, værer os stærke Skandser paa Nødens Dag!“ Andre beile til jordist Magt, til

de Mægtiges Venfkab, til de Anfeeliges Indflydelse; i Ly af Saadant formene de sig betryggede. Andre aabne Indgængene, og vinke, faa at fige, ad Adspredelfernes buntede Skare, at den ſkal drage ind og forfjonne Livet. Dog iblandt diſſe Gøder er intet varigt, og hvad er en Glæde og en Styrke, ſom ere bundne til flygtige Skikkelſer? Derfor vare der ſtedſe de, der med Tanker og Bønner ſtræbte ud over det Forgængelige op til ham, der er og var og bliver, ſom er nær med Almagts Arm, og breder ſin Naades dækkende Vinger over de Gudfrygtiges Boliger. Men, naar diſſe Samme atter vakte imellem tvende Herrer, syntes snart at tilhøre Himmelen, ſnart at fordybe ſig i det Jordiſke, ſaa at Tanken paa Gud, hans Rige og Retfærdighed vel nu og da beſogte dem, men ikke var levende og varig, ikke var mægtigere end Friſtelfernes Angreb; naar de lode enhver ſjøn og himmeſt Følelſe hurtigt bortdunſte: ſaa kunde vi dog ikke om Saadanne, hvilke Verden drog til ſig med tuſinde Arme, ſige, at Gud boede hos dem. Nei, ſalige de, ſom ikke nu og da, ikke en enkelt Gang men ſtedſe med Tanker og Attraaer holde ſig nær til den hellige Gud, det uſynlige Vidne, holde ſig nær til ham, i hvem Guddommens Fylde boede, bevare hans aabenbarede Ord, virkſomt i deres Huſe, levende i dens Hjerter;

salige de, som have Die og Tanker henvendte til ham, der er Veien og Sandheden og Livet, raadsføre sig med den store Sjælehyrde, betroet Glæder og Sorger i hans Barm, og tale med ham under Dagens Gjærning, i Nattens Skygger, uden nogensinde at slippe ham, holdende fast ved ham, naar det er imod den sidste Aften og Livsdagen helder! Og tør jeg ikke sige, at Guds Paulus er hos det Ugtepar, der, oplyst ved Jesu Sandheder, ordner Tanker og Forsættet og Idrætter for hans alvidende Die, gaaer til Dagens Syssel med Tillid til hans Bistand, henfører til ham enhver Frugt af retsindig Anstrengelse, bøier sig ydmyg for ham, naar Skibet glider hen ad rolig Flade, uden at vorde mistrøstigt, naar Vandfyllene styrte ind, naar Stormene bruse, men fast i Haabet tilbeder hans Wiisdom under det Udbrud: lovet være hans Navn! Fordi jeg er forvisset om, at Jesu Christi Tro stedse vil holde Eders Forstands Die aabnet for Guds Herlighed i den Eensbørne, vil holde Eders Sjæle vaagne under Andagt og Bøn, saa at, hvilken end Sammenkjedningen vorder af de Tilfækkelser, der slynge sig i hinanden for at udgjøre Eders Skjebne, den vil stedse finde Eder brændende i Anden, glade i Haabet, aldrig tvivlende om hans Raade, der seer misfærdelig ned til dem, hvis Tillid venter paa

ham: derfor siger jeg: Gud skal boe hos Eder. Der er en Fred, for høi og varig til at Verden kan give den, for dyb og inderlig til at Verdens Oprør eller Storme kunne forstyrre og røve den. Den overgaaer al menneskelig Forstand; jeg mener Guds Fred i Jesu Navn; den neddaler i det troende og rene Hjerter, og, hvor den boer styrkende, quægende og fornygende, tør jeg vel sige: see der er Guds Paulun. Thi, vel vide vi, at han ikke saaledes boer paa eet Sted, at han ikke til samme Tid skulle fylde et andet Sted med sin Herlighed; vel vide vi, at, *) hvad enten vi kunne fare paa Stormens Vinger imod det Høie, eller stige ned for at rede vort Leie i Underverdenen, eller opslaae vor Bolig hist ved det yderste Hav, hvor Morgenrøden gaaer smilende frem, saa er ogsaa der hans Haand udstrakt for at føre os, og han er ikke langt fra Nogen af os. Han er tilstede her og der, i det Høie, i det Dybe, hvor han tilbedes, hvor han glemmes, ja, hvor hans Majestæt vanhelliges. Men, desuagtet, tør vi dog paastaae, at han, hvem Himlens Himle ikke kunne fatte, **) opslaaer sit Paulun hos den Ydmyge i Anden, hos dem, der elske ham og holde hans

*) Ps. 139, 7 — 10.

**) Joh. Ev. 11, 23.

Bud og hvile, lydige Børn, i hans Kjærligheds Favn. *) Hver den, som bliver i Samfund med Gud, synder ikke; og derpaa skal det kjendes, at vi blive i hans Samfund, naar Jesu Christi Aand besjæler os, og udgyder sin himmelske Fylde af Fred og Glæde og Haab! Værdige Brudepar! Med hvilken stjonnere Fylde skal Eders ægtefæbelige Forening smykkes, end med Guds Fylde i Jesu Christo, med Freden i hans hellige Aand! O ham, som formaaer over alle Ting at gjøre langt Overflødiger end vi bede og forstaae, ham beder jeg i denne heitidelige Stund, og med min Bøn forener sig de Manges, som ere nu tilstede, at Eders Hjærter maae worde rodfæstede og grundfæstede i den ved Troen vakte Kjærlighed, i al Sagtmodighed, Omhed og al den Godhed, som er Lysets Frugt. Ja, Fader i Himmelen, see naadig ned til disse, der ved dit Alter til evig Trostaa lagge Haand i Haand; lad Kjærlighed til dig worde stærk og kraftig, saa at den bringer enhver Naadegave til at brænde, at den fylder deres inderste Basen med en hellig Barme for Alt, som er priseligt, at Menneskene kunne i deres værdige Wandel see et Forbillede til Efterligning, see en Planteskole for christelige Dyder, see deres gode Gjærninger, og prise

*) 1 Joh. 3, 6.

dig! — Ja, opslaae din Paulun hos dem; boe hos dem med din Aand, med Kjærlighedens milde, med Trostens og Kraftens mægtige Aand; lad dem finde, naar de søge; lad dem faae, naar de bede; lad dem stride heltemodigen imod det Onde, og giv dem i Kampen Seier; tag Glandsen af din Herlighed aldrig fra deres Bolig; tag din Fred aldrig fra deres Sjæl!

Saa modtag da min Lykønsning, værdige Embedsbroder, idet De nu staaer som Brudgom ved det samme Alter, hvor de forhen indviedes til en Evangelistes vigtige Kald; modtag den forst af den Medbroder, hvem Veien førte til samme Egn, til samme By, til samme Tjeneste i Evangeliet, til samme Helligdom. Hurtigen ere hine 7 Aar svundne, siden vor vei førte os tilsammen herhid; men ikke svunden af mit Hjerte er den glade og taknemmelige Erindring, i hvilken jeg bevarer Dem og Deres imod mig venstabelige og i christelig Enighed broderlige Forhold. Modtag her min oprigtige Tak, og tillad, at jeg i Taksigelsen indstøtter det varme Ønske, at De ved denne Værdiges Side maa finde huuslig Fred og huuslig Fryd, maa finde Dymuntring i den mørke Stund, maa finde

Kraft og forøget Varme under det ofte mofomme-
lige Kalds trettende Gjæringer, maa finde Aandens
Flugt lettet, naar den hæver sig og stræber at hæve
Andre under Bøn og Andagt til det sande Hjem! —
Og de, ædle Brud, modtag min Lykønskning til
dette vigtige Dytrin i Deres Liv! De tælle mange
og lykkelige Dage; alle Dyder blomstre i Deres
Sindre, mange Glæder spire paa Deres Bei! Li-
gesom *) Phauels Datter ikke veeg fra Templet,
men tjente sin Gud med Bøn: saa føre ogsaa An-
dagts Snderlighed Dem flittigen i Helligdom-
men; De vandre en værdig Præstinde ved Ordets
Tjeners Side, dyrkende Gud i Sandhed og Aand!
Amen.

*) Luc. Cap. 2, 36.

XXIII.

Bed

Landsinspecteur **Wessenbergs**

Grav,

den 30te April 1835.

Den Mand, hvis sandselige Skikkelse her er ned-sanket i Jordens kolde Gavn, var skrøbelig og svag. Den jordiske Hytte var bleven rystet; dens Grundvold vaklede; dens Sammensældinger vare i Begreb med at adskilles; styrtet sammen ligger den nu i sit Gruus. **U!** — hvor hurtig dens Fald! For saa Nar tilbage, den stod stærk at see til, en Kraftfuld Geg, der syntes at kunne trodsse Stormen. Men nu er dit Hoved, du forhen kraftfulde Skikkelse, bøiet til Jorden; kold ligger du under Muldet; øde og tom er din forrige Plads. Saaledes fleer det, hvad der staaer skrevet: „*) Le-

*) 1 Cor. 15, 42, 48.

„Gemet, som døer, saaes i Forkrænkelighed, i Van-
 „ære, i Skrobelighed.“ — Legeme, nu er du ned-
 brudt — hvil i Fred! —

Den Mand, hvis jordiske Skikkelse stedes til
 Gravens Ro, folte Længsel efter Ro, og trængte
 til denne Ro. For Livets travle Syssel var han
 allerede død, førend Døden overrumplede ham: ved
 den vante Syssel kunde han ikke længere færdes,
 og dette smertede ham. Han levede i Grindringen
 om de bedre Dage, da han ved sin Gjerning har
 Dagens Hede og Byrde; han folte med Beemod,
 at han alt for tidlig var dragen tilbage til Uvirk-
 somhed. Vi ville ikke domme; — han staer for
 sin Dommer — vi ville kun sige: nagende vare
 dine Smerter: en venlig Engel, Døden aabnede
 dig en Udfrielse, der for vort soage Die syntes be-
 timelig og forønsket; thi din Fremtid hernebe syn-
 tes stummel og mørk! — O, naar den tiltagende Al-
 der har nedbrudt Sundheden og Styrken; naar Lege-
 met er et usikkert, et ubrugbart Redskab; naar Wandens
 Svner synes sløvede, dens Fyrighed slukt, dens Lys
 skundom omtaaget: hvad kunne vi da Andet, naar
 vi staae ved den Grav, hvor de jordiske Levninger
 gjemmes, end tænke hos os selv: see, Døden kom
 som en Belgjører; den berørte Skikkelsen, saa at

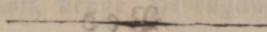
det grove Hylster affaldt; den udfriede af de stram-
 mende Indskrænkninger, Lindenfor hvilké Bæsenet
 befandt sig saa ilde; den hævede Manden over Si-
 dens og Forkrænkeliighedens Bolger, over disse la-
 vere Egne, hvor det Sandfælige og hvor Verdens
 Daarskaber saa let friste og hilde den svage, den
 ubefæstede Sjal. Nu er Jorden sunken for dig,
 funder med sine Taager og med sine Byrder
 Det er intet oplivende eller glædeligt Syn, som
 Algeren frembyder, naar den er aflædt sin forrige
 Herlighed, naar den ligger øde i den værste Octo-
 ber, og har kun Stubbe at fremvise for Diet. Men
 selv disse Stubbe vidne jo om det Liv og den Gyl-
 de, som forhenvære; vi glemme ikke Algerens Gyl-
 de i Hosten, fordi den ligger øde, naar Esteraars
 Størmens hyle. Saaledes skulle de Hedengænges
 Affældighed eller Fornidelse ikke bringe os til at
 glemme, hvad de eengang vare, eengang virkede,
 om end deres sidste Marvare et sørgeligt Skygge-
 liv. Vi glemme ikke heller, hvad du var; thi dette
 er det Hadrende Vidnesbyrd, den skat lyde over din
 nedbrudte Skikkelse; du var i sin Tid den ufor-
 treddne, utrættelige, udmærkede Duetlige Arbejder i
 det Kald, hvor du var sat; du styrede iingen Af-
 strengelse, for at din Gjerning kunde werde i alle

Henseender nøiagtig og fuldbendt, og derfor havde
 du Agtelse og sjelden Tiltro hos dine Foresatte!
 Thi med udmærket Virksomhed forenede du streng
 Retfæstthed; der var Ærlighed i din Adfærd og
 i dit Hjerte, og ingen ureen Binding har besmittet
 din Haand! — Al, at du ligger saa tidlig iblandt
 de Døde! Om den kjærlige Faders Grav staae de
 umyndige Børn, saa unge, saa trængende til en
 faderlig Veiledning; og i Huset sidder en veemodig
 Enke, som aldrig glemmer, hvad du i din Krafts
 skjønne Dage var for hende og Børn! Deres
 Taare falder ved dit Støv; men deres Haab føl-
 ger dit sande Væsen hist til de Ægne, hvor den
 Syge finder Lægedom, hvor denne Verdens Savn,
 Byrder og Indstrækninger ikke naae hen!

Og nu nogle Ord til Eder, dybt sørgende Søn-
 ner, som staae ved den Grav, der snart lukker sig
 over den elskede Faders Støv! I have læst i det
 aabenbarede Ord, at Gud taler til Menneskene
 mange Gange og paa mange Maader; see, han ta-
 ler til Eder ved eders Faders Hvilested! Og hans
 Røst er denne: adlyder min Røst og gjørev, hvad
 jeg haver befalet Eder, og I skulle være mine Børn,
 og jeg skal være eders Gud. Og du, som staaer
 her, den ældste iblandt Brødrene, fornøve ved denne

Grav det skønne Løfte, samvittighedsfuldt at stræbe
efter at blive ældre og ældre i Wiisdom og For-
stand! Bliv en faderlig Veileder for dine yngre
Brødre; bliv dem en kraftig Stotte; bliv din Mo-
ders Glæde og Haab! —

XXX

Grav den skønne Løfte, samvittighedsfuldt at stræbe

efter at blive ældre og ældre i Wiisdom og For-

stand! Bliv en faderlig Veileder for dine yngre
Brødre; bliv dem en kraftig Stotte; bliv din Mo-
ders Glæde og Haab! —

Grav den skønne Løfte, samvittighedsfuldt at stræbe
efter at blive ældre og ældre i Wiisdom og For-
stand! Bliv en faderlig Veileder for dine yngre
Brødre; bliv dem en kraftig Stotte; bliv din Mo-
ders Glæde og Haab! —

XXIV.

— Ved —

Justitsraad Gjörups Grav,

den 8de Mai 1335.

Kolde Grav, aabn venlig dit moderlige Skjød for disse jordiske Levninger, hvilke vi betroe dig; det var en adelig Ddning, hvis Støv nedlægges i din Favn! —

Ingen glimrende Pragt indhyller den døde Skikkelse; thi den Levende elskede ikke Pragt; intet brammende Optog vækker Opmærksomhed; den Levendes Vandring iblandt os var uden al Opsigt; Simpelt og Ærlighed havde han faaret til sine Smykker i Livet; i Simpelt vilde han jordes; et ærligt Navn vilde han tage med sig i sin Grav. Derfor er der intet stort, intet talrige indbudt Følge, som staaer om hans Hvilested; foruden de Nærmeste, der opfyldte en kjær, en sønlig Pligt,

foruden Beslægtede sees her kun de enkelte Venner, der fandt Veie til ham i hans sidste Aar og glædedes ved at see ham og tale ham; og Religionens Tjener, der staaer her for at opfylde sin Embedspligt, var ham ikke fremmed; om end ikke mit Embeds Gjerning havde ført mig hid, jeg havde dog filllet mig i Sorgeskaren; thi jeg agtede og maatte agte høit denne Hedengangne; jeg havde ham kjær som en oprigtig Ven.

Ligesom Menneskenes Skjebner ere høist forskjelliges; saaledes viser denne Forstjellighed sig ogsaa med Hensyn til de Dmgivelser, i hvilke de befindes, naar Døden nærmer sig deres Skikkelse. Nogle føres bort fra de Egne, hvor deres Bugge stod, hvor deres Barndom henrandt, hvor deres Ungdoms og Manddoms Kraft øvedes, hvor de første og ofte skjønneste Grindringer drage Sjælen til sig og fængsle den; iblandt fremmede Skikkelser, i en ukjendt Egn beredes dem den sidste snevre Bolig. Andres Lod blev det, at den samme Plet, saa at sige, der bar deres Bugge, der ydede dem de fleste og reneeste Glæder, der var Dvølsespladsen for deres Kræfter og Skuepladsen for deres Manddoms Virksomhed, ogsaa blev en Hvileplet for Arbeiderens trætte Been. Dette blev din Lod, værdige Ddning! S

denne By saae du Dagens Lyk; der vorede du op, agtbare Forældres værdige Søn; der virkede du, imedens det var Dag; du færdedes og byggede og var i mangehaande travle Syssler; men du forbybede dig ikke saaledes i det Jordiske, at du glemte Pligt og det Bæsen, i hvem al Pligt er grundet; her virkede du som Embedsmand i en Række Aar, en ærlig, en samvittighedsfuld Embedsmand; i din Nærhed eller dog ikke i en fjern Afstand vare de Børn, ved hvis Vel din Faderomhu saa kjærligt dvælede; her dalede dit Livs Sol, og, da Dødsnattens Skygger vare i Begreb med at omslagre, da du foldede Hænderne til den sidste Slummer, savnede dine Mine ikke de vante, de kjære Skikkelse.

Og, idet at vi her ere samlede om den elskede Faders, den agtede Bøns Grav; er det naturligt, at levende og klare Billeder af hans Liv og Afsærd træde os imøde, og svæve omkring hans nedbrudte Skikkelse. Erindringeren vaagner om de soundne Dage, da han færdedes iblandt os? Hvad har denne Erindring at fremstille for os? Mon ikke en Mand, i Ordets ædleste Betydning en Mand, een og den samme og sig selv liig under Livets forskjellige Skikkelser, under Alderens forskjellige Afsærlinger, den samme i Aands Tyrighed og Livlig-

hed, den samme i levende og glødende Sands for det, som han ansaae for sandt, ret og agtværdigt? Da, jeg mindes dig og skal ofte mindes dig, saadan som du ofte vakte min Studsen og min Beundring; jeg mindes den Ild og den Varme, som gjennemstrømmede dit Indre, kundgjorde sig i dit Udre, i din Tale, og meddeelte dit affældige Legeme ungdommelig Livlighed; jeg mindes dine Mand's Egners Styrke og Virksomhed, selv i de seneste Aar, da Legemet var en faldefærdig Hytte; jeg mindes det sjældne Herredømme, med hvilket din faste Villie mægtede at seire over Hindringer, der for Mange vilde synes uovervindelige! Vel tør jeg ikke glemme, at du stundom dømte eensidigen, at din Dom ikke altid var prøvet og veiet, saa at, hvad du i din Fyrighed yttrede, ikke stedse var en Frugt af en klar og tydelig Erkjendelse, men et Udbrud af det, som rørte sig i dit ædle Hjerter; men, om jeg end ikke billigede din Mening, jeg maatte beundre den Varme, hvormed alt Edelt og Godt greb dit Hjerter! Og, lad end være, at de have Ret, som yttre, at din Fyrighed og Hefstighed let bragte dig til at støde og fornærme; isandhed du var dog den, der med Sjælens hele Oprigtighed kom den Fornærmede imøde; du var den Første, der var rede til for-

sonligt Haandslag, og, hvo som nyligen ansaae sig fornærmet, maatte snart agte dig, udskyldte din Hestighed og have dig kjær! Uden Foldet var dit Hjerte; ærlig din Færd; oprigtig din Tale; paalideligt dit Vofte! Livfulde Ord, nu har din Kraftfulde Mand sprengt den snevre Indfatning; vi staae ved dit affaldne Hylster; Væsenet er ikke her!

„*) Vi blive ikke trætte“ — siger Paulus — „men, hvis endog det udvortes Menneske fordærves, fornyes dog det indvortes og bekræftes.“

Det indvortes Menneske afkræftedes og svækkedes ikke, uagtet din legemlige Uffærdighed tiltog. Har for Har; nu er det gaaet ind i de evige Boliger; og det christelige Haab siger til os: vi sees igjen. Farvel da saa længe! Farvel, omme, kjær- lige Fader! Farvel gamle, ærlige Ven!

*) 2 Cor. 4, 16. Eph. 3, 16.

Bed forhenværende Amtsprovst

Ignatius Bechers Grav,

den 19de Januar 1836.

Stille Hvilesteder, hvor den timelige Herlighed og Lyst og Glimmer have tabt deres Tillokkelser, men hvor ogsaa den Nødige aflægger sine Byrder og glemmer sine jordiske Sorger, atter betrade vi Eders Enemærker, og de Levende træde hen over de Dødes Sovelamre! Lad Eders dybe Taushed tale til vort Hjerte, fremkalde Alvor og lære os Visdom! Amen.

Grav, som ofte aabner dig, for at lukke dig over denne eller hiin i Kræftens friske Fylde, over den, der flyer tilbage for din mørke Skikkelse eller over den, der ved mange og stærke Vaand holdes tilbage til dette Livs Virksomhed — men som ogsaa aabner dig, en forønsket Havn, hvor den For-

ladte, den Eensomme, den Lidende med stille Længsel skue hen: see, den, hvis Skikkelse skjules bag dette dunkle Laag, saae med Ro, med Længsel dit aabne Svælg imøde; i dit Skjød ligesom i en tryk Havn gjemmer han det sønderslagne Brag; selv er han landet ved Bredderne af et bedre Land.

Den, ved hvis friske Grav vi staae, var en Religionens Tjener. Det var hans Kald at forkynde Jesu Lære, at bringe Livets Ord paa de Unges Læber, i de Unges Hjerter, at bringe Evangeliets Lys og Kraft og Fred i deres Huse, i deres Sjæle, som vare betroede hans Hyrdeomhu. Hans Rei havde ofte ført ham didhen, hvor de Dødes Been hvile; imellem Gravene hørtes oftere hans Røst. Men nu er hans Læbe bleg, hans Røst forstummet; han, der stundom talede over de Døde, ligger nu selv iblandt de Dødes Rækker; en anden Tjener staaer ved hans Grav. Men hans Grav er ikke tilberedet ham der i Nærheden af den Helligdom, hvor han som viet Præst forrettede en Evangelistes Gjerning; det er ikke i sin egen Menigheds Arme, at den trætte Tjener er baaret til sit Hvilested. Nei, en ulykkelig Tilskikkelse berøvede ham for flere Aar tilbage hans Lemmers Forlighed og Brug; veemodig tog han Afsted med en Menighed, hvis Ugtelse han havde vundet; med

det tunge Kors, hvilket den evige Wiisdom havde paalagt ham at bære, tyede han til denne By, og medbragte det Vidnesbyrd, at han var den besindige, den rolige, den stræbsomme Tjener; at, om der end vare Mange, for hvilke han stod tilbage i betroede Pund, saa stod han ikke tilbage for Mange i ærlig og alvorlig Bestræbelse for at fremstille en reen, en værdig Bandel og et for sin Menighed velgjørende Exempel. —

„Der ligger i Livets Bitterheder en stor Bindsing, og den, som hjemføges af disse, velsignes, naar han veed at finde Velsignelsen.“ — Saaledes taler en kristelig Forfatter. Jeg troer ikke, at jeg feiler, naar jeg anvender disse Ord paa denne Hedengangne. Hans Hjerter blev mere og mere stemt til Blidhed, til stille Rolighed og from Hengivenhed; hans Bæsen blev mere og mere fortroligt med det Evige; han lærte at undvære, han lærte at lide, han lærte at døe.

Fra et udvortes Livs Travshed og Virksomhed blev han uventet hensat til en affondret, en stille Tensomhed; vel var han ikke ledig; han forstod at fysiselsætte sin Aand; han levede saa gjerne i Betragtningen af Fortidens Minder; dog var det ham i mangt Dieblis saa øde; han sad der indskrænket til Husets snevre Rum, ja, naglet næsten til een

Plæt; Kar kom og Kar svandt under denne Gensformighed, og hvert Kar bragte ham Tidender, der mindede om, hvor omskifteligt Alt er herne, Tidender om, at nu var denne nu var hien hjemkaldt af dem, der havde deelt med ham hans Barns Glæder, havde været hans Ungdoms Ledsagerer, eller havde været Bidner til hans bedste Dages Kraft; han følte, at han blev fremmed for Verden og Verden fremmed for ham; og, da endelig ogsaa hun toges bort fra hans Side, som havde været hans tro Hustru, da var det, som om det sidste Baand brast, der havde bundet ham til dette Jordliv; dobbelt levende blev Følelsen, at han ikke var hjemme herne, og han gjentog hos sig selv den fromme Digters Ord:

Dist er mit Fædreland, hvor til det Bedre
 Gud Herren kaldte naadig mine Fædre;
 Hvor fælske Aanders Glæds omstraaler dem;
 Hvor min Forløser hos sin Fader throner;
 Hvor de Forlestes sidste Hymne toner.
 Der er mit Hjem.

Hans sidste Timer vare smertefulde; dog formaade Smerten ikke at forstyrre hans Aands muntre og lyse Indfald, eller at røkke den Rolighed, med hvilken han skuede ud over den timelige Fortrængelighed, netop i de Diebliske, da den arbejdede kraftigst paa den jordiske Hyttes Nedbrud.

delse. Haard var tilfids Kampen i Legemet imellem Liv og Død; Smertene grebe ham; han bad inderligen om Udfrielse af denne Forkrænkelighed; fast i Haabet foldede han sine Hænder til Bøn, da Læben nægtede ham sin Tjeneste; og, lovet være han, der gav ham Udfrielse! Ja, *) „lovet være „Gud og vor Herres Jesu Christi Fader, som efter „sin store Barmhertighed haver igjensødt os til et „levende Haab ved Jesu Christi Opstandelse fra de „Døde! Amen.

*) 1 Petr. 1, 2.

Denne er en af de mange Bøger, som er udkomne i det sidste Aar, og som er af en meget god Art. Den er af en meget god Art, og den er af en meget god Art.

XXVI.

Bød

Fabrieker Johannes Bruuns

Lügkiste i Åsmild Klosterkirke,

den 1ste Februar 1836.

Herre, vor Gud! Vi ydmyge os for dig; thi vi ere Støv; du er Herren! Du uddeler Fryd; du uddeler Sorrig! I din Haand er Liv, i din Haand Død! Du byder, og milde Betsignelser udgaae for dit Afsyn at quæge, at oplive! Du vinker — Gravkloffen lyder, og Skarerne ordne sig til et Sørgetog! —

See, Klosteret har aabnet sine Indgange; en talrig, en hæderlig Skare har samlet sig; det aabnede ofte sit venlige Ly, og indbød Færre eller Flere til festlig Fryd, til skyldfri Munterhed; — men idag er det et andet, et forskjelligt Dptrin; Forfrænkeliighedens mørke Billeder omsvæve; fra de aabnede Indgange har en Skare bevæget sig frem

igjennem Kirkens Gange; men det er en Skare i Sorg; thi hen i Dødens skumle Boliger henbærer man en agtet, en elsket, en dyrebar Skikkelse; og, dersom Taarer, dersom Bønner, dersom Manges veemodige Deeltagelse kunde kalde ham tilbage, da laae han ikke her, dækket bag det mørke Saag. Men, nu er hans Døie lukket, og Ingen er der, som kan træde frem og lade sin Røst trænge ind i den snevre Bolig, saa at han hører, saa at han atter aabner sit Døie for dette Lys.

Og de, som følge ham paa hans sidste Bei, de, som slutte sig til Toget, ere ikke komne hid efter fremmed eller efter Beslægtedes Indbydelse; de fleste have sikkert fulgt deres Hjertes egen Drift; thi han var agtet af Mange; og dette er deres Sorg, at han saa tidlig tabtes for sin Virksomhed, for sine Venner, for sine Elskede. Han stod i den Alder, som kaldes Manddommens kraftfulde Alder; hans opvakte, livlige og foretagende Aand kaldte ham tidlig og sildigen til Daad; han nød Agtelse, Belvillie, Yndest og sjelden Tiltroe; han var knyttet til Omgivelserne hernede ved mange stærke og skjonne Baand. Hvor naturligt, at hans Savn føles dybt, at Taarer, stille Sorg og veemodig Deeltagelse følge ham til den snevre Bolig, hvor hans Been skulle hvile! Ved Brodes

rens Liig staae de nedboiede Brødre; hans Bortgang rystede dem; de kunne ikke ret blive fortrolige med den Tanke, at den Dyrebare er ikke længere iblandt dem. Ved Belgjørerens Liig staae med dyb Beemod de Mange fra de fjerne eller nære Egne, hvilke han havde samlet omkring sig, hvilke han havde sat i gavnlig Virksomhed, hvilke han havde knyttet til sig ved sin Personlighed; de modtog fra hans milde Haand mange skjøne Panter paa Velvillie og Godhed; nu er Belgjøreren borte; i de Taknemmeliges Arme bæres han til sin Grav. Ved Bennens, ved den agtede Bens Liigkiste staae Færre eller Flere, som kom hid for at slutte sig til Følget, og skjøne Erindringer fulgte dem herhid: Erindringer om den ædle Hedengangnes agtværdige Egenstaber, om hans bestedne og bramfri Udførd, om den forekommende Blidhed, Godmodighed og Velvillie, med hvilke han vandt Hjerterne. Og, idet at disse og andre Erindringer følge os hen iblandt Gravene, idet at de samle sig til en værdig Mindekrands, som vi lægge paa den Hedengangnes Kiste; vorder Savnet tillige mere føleligt og Sorgen mere levende. Og lad kun Savnet worde føleligt; thi det, at man dybt savner den Udføde, er en hædrende Indskrift paa Kisten, som lukker sig over ham. Eller, skulle det være en Beroligelse

ved de Hedengangnes Grave, at de snart vare glemte, eller at de let og snart kunde erstattes, eller at de Saar, hvilke deres Bortgang efterlod, snart vare lægede, at deres Minde var udsløttet af de Efterlevendes Erindring eller svævede i en sunden Tids dunkle og uændsede Skygger, længe førend den Gravhøi var skjunken, som hævede sig over deres Been? Skulle det være en Trøst ved de Hedengangnes Grave, om Sørgetoget intet Indtryk fornam af veemodig Deeltagelse, fordi de Hensøvedes Liv havde været at ligne med en aandelig Død, fordi deres Vandring iblandt os havde været uden velgjørende Spor, ligesom Skibets paa Vandenes Overflade, og fordi de Baand, med hvilke de bandtes til de Efterlevendes Hjerter, vare saa skjøre, at de kunde bryde eller overkjæres, uden at det ændsedes? Mon vi maatte ønske for en saadan Priis at kjøbe os Lindring i Smerten over de Hedengangne? D, nei. Lad Sorgen kun være dyb, naar den er fortjent; jo større og føleligere Savnet er af den Hedengangne, desto kraftigere Lægedom er der i Sorgen over hans Savn.

Hvo er da denne, hvis Proveaar nu ere udringede, hvis Dagværk er endt, siden vi tør sige, at Savnet af ham er føleligt og dybt? Hvo var han? Hvilken var hans Plads? Hvad har han virket,

Siden jeg i Helligdommen tør høre Stemmen til hans Roes? Stod han maaskee høit i Samsundet iblandt de Udvalgte, som have fortrinlig Andeel i at ordne Samsundets Anliggender og Befordre dets Vel ved vise Forslag og Indretninger! Eller har han vundet den udmærkede Kunstners eller Digters eller Lærdes Krands om sin Tinding? Har han ved glimrende Daad skrevet sit Navn med uudslettelige Træk hen iblandt deres Navne, som straae i de enkelte Folketslags Karbøger? Nei, ingeniunde. Der ere kun Faa, der ere kaldte til en saa navnkundig, saa omfattende Gjerning. Men dette skal nævnes til hans Hæder, at han virkede efter det Maal, som var ham givet, at det ikke var almindelige Pund, som vare ham betroede, at han ikke nedgrov disse Pund, men forstod at gjøre dem frugtbringende, at utrættelig Virksomhed var en Trang for hans Væsen, men en Virksomhed, forbunden med Redelighed, saa at han mindedes de betydningsfulde Ord: *) „lad Eders Lys skinne for Menneffene, saa at de see Eders gode Gjerninger!“ — Gist, ikke langt herfra staaer Barket, Mindet om hans Virksomhed og hans Haab, Velsespladsen for hans Snille. Vel vare de døde Stene ordnede og Bygningen stod der, førend han

*) Matth. Evang. 5, 16.

traadte ind; men Værket fik sin Gang ved ham, vandt sin Berømmelse ved ham; og han var Anden i Værket. Det stod der i mange Aar — i den golde Hede et frugtbart Ly — og bredte sine Skygger ud over Arbejderens Sved og vinkede ad Mænge: „hvi staae I ledige“ og indbød de Næringsløse, de Hungrige, at de skulde komme, gjøre deres Gjerning og finde deres Brød. Endnu staaer det der; de travle Hænder slyde og Hjulene gaae; men Skaberen er vandret bort fra sit Værk. — Men, da han fik sit Vandrebud, da den livlige Mand sprængte den strammende jordiske Indskrænkning; da traadte hen til hans Baare stille og besteden en ædel Skikkelse, for at bekrædse hans Minde, og denne Skikkelse var den utrættelige, den tænksomme, rebelige og velgjørende Vindskibelighed; og den Krands, som blev nedlagt, beduggedes af Bønskerskab, af Broderkjerlighedens Taarer, imedens ægte skabelig Omhed laae trostesløs ved hans Ligg. Og, hvor Rygtet gik frem i de nærmere eller fjernere Kredse, at han var ikke mere, vakktes almindelig Deeltagelse, og Læberne vare rede til det Udbrud: for tidligen gik han bort.

For tidligen? Hvo tør gaae irecte med Livets og Dødens Herre? Hvo tør foreskrive hans Visdom, hvilken Tid er den rette? Hvo af os har

siddet i hans Raad? Hvo af os har kunnet læse i Tilstikkelfernes tillukkede Bog, saa at vi tør formaste os til at tale om, hvilken er den beleilige Tid, paa hvilken Tjeneren skal udsendes, skal hjemkaldes? O, hvor ere ofte de Dødeliges Domme om Skjebnerne ubesindige og forkeerte; hvor er ofte Smerten trøstesløs der, hvor Tvivlene herske, hvor Jesu Herlighed ikke ret har straalet ind i Hjertene i sin hele Glands. Vel vandrer han ikke længere synlig iblandt os, den Genbaarne, der havde Nøglen til de store Hemmeligheder; han hævede sig fra Jordens lave Egne til Herligheden hos sin Fader; men ved sin Bortgang efterlod han to Engle, himmelske Ledsagere, der skulde lede de svage, de ofte mismodige, de ofte nedbøiede Menneſter igjennem Jordlivets mørke Gange. Den Ene er Troen; den henveirer de foruroligende Tvivl; den minder om, at Guds Veie ere vise, skjøndt urandsagelige, og salig er den, som ikke forarges. Og, naar under øieblikkelig Mismod, under Smertens Hestighed det Spørgsmaal er i Begreb med at fremtrænge sig: hvi skeeie dog dette, da reuser den blid den Spørgendes Ubefindighed, og formaner med Jesu Ord: *) „jeg haver Meget at sige Eder, men I kunne ikke bære det.“ Og, naar den Tvivlende synes

*) Joh. Evang. 16, 12.

dov imod Trostens Stemme, og forlanger at flue det Doversandselige med jordiske Sandser: da løfter den sin alvorlige Røst imod en saadan Tvivlshyge og paaminder: *) „salige de, som troe og dog ikke „see!“ — Dg Haand i Haand med Troen gaær den anden Engel, Jesu lyse og himmelske Haab. Den følger med os hen i de Forladtes Braaer, hen til de Levendes Veie og lader Lysglimt af Evighedsens Herlighed falde som quægende, oplivende Straaler igjennem Smerternes skumle Nat; ja, den følger med os hen iblandt Gravene, viser heroventil, hen ad den lyse Bei, ad hvilken den store Forgænger hævede sig og spørger: I lidet Troende, hvi søge I den Levende iblandt de Døde; han er ikke her; han lever!

Dg, du Haabets evige Fader, du, som er sanddru, du lade aldrig Jesu store og fulde Haab rives af vor Sjæl! Du lade disse dine himmelsendte Engle, Troen og Haabet svæve ved vor Side, svæve om den efterladte, dybt rystede Enke, der nu sidder bleg i sin Sorg! Dg, hvergang den elskede Mand's Billede kommer hendes Tanker imode, da lade det møde hende forklaret, omstraalet af Evighedsens lyse Træk; saa at hendes Væsen med kraftigere og stær-

*) Joh. Evang. 20, 29.

Fere Baand knyttes til dit Rige og din Willie, saa
at hendes Væsen, tillidsfuldt og fast i Haabet,
udfolder under Bonnens Underlighed sine Vinger,
stræber imod de bedre Egne, hvor den Dyrebare
er hængangen, og fra Bonnen henter din Lands
Gaver, og smager den Fred, med hvilken hun kan
sige: vi sees igjen!

Saa hvile Dit Støv i Fred! Du lever og vi
fulle leve.

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be clearly documented and verified. The second section covers the process of reconciling accounts, ensuring that all entries are balanced and consistent. This involves comparing the internal records with external statements and identifying any discrepancies. The third part of the document outlines the procedures for handling errors and corrections, stressing the need for transparency and accountability. Finally, the document concludes with a summary of the key principles and a call to action for all staff members to adhere to these standards.

